BÜYÜKDOĞU

Devlet Nüshası

Cumaları çıkar
Siyasî-Edebî
haftalık mecmua

Sahip ve Başmuharriri:
N. F. KISAKÜREK

Umumî neşriyatı
fiilen idare eden:
N. F. KISAKÜREK

Müessese Müdürü:
H. Rahmi YANANLI

Hazırlandığı ve
tabedildiği yer:
ŞAKA Matbaası

İlân almaz.

Abone:
Yıllık 12 lira
6 aylık 6 lira
3 aylık 3 lira
Ecnebi memleketler
için bir misli fazla

Her yerde
30 kuruş

1 Haziran 1951
CUMA

Yedinci yıl
Sayı:

58

257
MİLLÎ KÜTÜPHANE
ANKARA

Mukaddesatçı Türk!

OTUZ iki dişinin arasına otuz iki milyon çığlık gömmüş, içini yırtan mânalar ve meseleler karşısında lisanın bütün kelimelerini ve hançerenin olanca ihtizaz kabiliyetini patlatıcı bir sükûta geçmiş, her şeyi Allaha ve O'nun ilham edeceği kalblere bırakmış bir insana mahsus korkunç şartlar içinde sana hitap ediyorum! Bu şartlar içinde insan, heyecan ve ıstırabın ufuk noktasına vardıktan sonra tekrar sükûnet ve teslimiyete geçer ve en büyük ihtiyaç içinde en büyük istiğnanın eşiğine ayak basar.

Dâvamızın fikir ve ruh tarafı sonsuz... Onu bir ân için kenara bırakalım; ve madde plânında artık bize ne düştüğünü konuşalım!

Günümüzün topyekûn müessirleri ve mücbir sebepleri önünde, benim için yapılabilecek yalnız iki şey kalmıştır:

1 — Ya her şeye gerçekten «Elveda!» demek... Ancak bir tüccarın yanında kâtiplik pahasına çoluk çocuğumun nefs kifafı kadar para kazanmaya bakıp geceli ve gündüzlü Allaha ibadet ve Allahı zikirle ömür sürmek... Siyasî ve içtimaî hiçbir dâva sahibi olmamak... Böylece Allahın, her mahlûkuna lûtfettiği ferdî kurtuluş paraşütüne yapışarak, cemiyet ve kütle tasasını üzerimden atmak... Ve galiba memleketimizde hiçbir ferdin benim derecemde malik bulunmadığı bir hakla: «Artık benden günah gitti; ben yapacağımı yaptım ve tam 8 yıl dünyanın en acı şartları içinde cemiyet ve kütle adına savaştım; bundan böyle cemiyet ve kütleyi daha fazla mahcup ve ifşa etmeğe nefsimde hak bulmuyor ve fert kabuğuma çekiliyorum!» tarzında hakikî bir teselli ile sükût gömleğini giymek ve hareketsizlik yatağına uzanmak...

2 — Yahut, mukaddes mefkûreyi mutlaka muzaffer kılacak üstün şartları, her ne pahasına olursa olsun, aramak, bulmak, yerine getirmek... Ne kadar çare kapısı varsa hepsinin birden tokmağını, Sûr üfleniyormuş gibi bir tarrakayla vurmak... Bir ricati, nihaî taarruzun ilk şartı halinde değerlendirici muazzam aksülâmel hamlesine sıçramak... Yani mücadeleye, bir zaaftan bin kudrete çıkarak, mikyassız nisbette üstünlükle devam etmek... Nihayet, bizim ayak parmaklarımızı kırmak istiyenlerin, kırdıkları her parmağa karşılık bize Allah tarafından bir çift kanad takılmasına sebep olduklarını göstermek ve bu kanadlarla onların tepelerine çullanmak...

Sen, benim iman kardeşim, ezel vatandaşım ve ebet ırkdaşım; yukarıdaki ihtimallerden birincisine asla muhatap olamazsın! O, tamamiyle benim, mahzun ve mağmum ferdiyetime ait mahrem ve şahsî nokta... Onu, ancak, ikinci şart meydana gelmediği takdirde bana ne düştüğünün beyanı olarak sana bilgi unsuru diye takdim ediyorum. Demek ki, seninle konuşulacak yol, sade ikincisi... Dâvaya daha büyük mikyasta sarılmak, hamleye daha üstün çapta atılmak, gayeye daha ileri nisbette yönelmek işi...

Ruh değil, madde şartlarını konuşacağız dedik ya; bunun için de yalnız iki yol vardır:

1 — Büyük Doğu'yu günlük gazete haline getirmek...

2 — Büyük Doğu mefkûresinin tamamiyle kanunî partisini kurmak...

Her işin başı olan ilk ve biricik köprü başı, Büyük Doğu'nun mutlaka günlük gazete olmasıdır.

Bir günlük gazetenin (avantaj) ve kıymetleri, anlatılmakla bitirilemez. Avrupada değil ama, bizde, mecmua ve haftalık neşir vasıtaları, çocuk oyuncağı sanılır. (Tiraj) ve tesiri ne nisbette olursa olsun, kimse onu bellibaşlı bir kuvvet ve nüfuz sahibi bir «şahsiyet-i mâneviye» çapında tutmaz, dağlara ve ormanlara hâkim bir aslan heybetinde görmez; olsa olsa, her ân süpürge sopasiyle sindirilmesi kabil, azgın bir kedi hüviyetinde görür. Bu telâkki bizde, en aşağı tabaka halktan, sözümona en yüksek derecelere kadar böyledir.

Büyük Doğu'nun günlük gazete olması, dâvamızın, herhangi bir meltemle devrilebilecek oyuncak bir tekne olmaktan çıkıp Marmaraya mahsus hiçbir fırtınanın alabora edemiyeceği bir gemi haline gelmesi demektir. Daha nice ve nice kıymet ve nimet...

O halde, makineleşmiş ve müesseseleşmiş olmadan (zira bu mevzuda makineleşmiş ve müesseseleşmiş bir teşebbüs milyonluk iştir), herhangi bir matbaadan ücretle faydalanarak işe başlamanın gerektirdiği cüz'î ve iptidaî sermayeyi, her ne şekil ve risk mukabilinde olursa olsun, tedarik etmekle mükellefiz. Kabul edelim ki, bizde, maddî sermayeden başka, dâvanın muhtaç olduğu bütün mânevî şartlar mevcuttur. Bu şartlar mevcut olduktan sonra, cüz'î ve iptidaî sermaye, herhangi bir gıda maddesinin muhtaç olduğu ambalâj kâğıdı değerinden daha ehemmiyetli değildir. Bizim şartlarımıza malik bulunmıyanlar milyonlara sahip olsalar, bunları günlük bir gazete tecrübesinde su gibi dökmeğe ve toprağa içirmeğe mahkûmdurlar. Bizimse bir kovamız olsa, onunla bütün vatan tarlasının irva ve iskasına yetecek muazzam (baraj) ı esaslandıracağımıza kaniiz. Böyleyken, sırf gazetecilik sanatının madde tarafını biraz anlamak yüzünden, parası olan ruhsuzlar iş görebilmektedir de, ruhu olan parasızlar hiçbir şey yapamamakta... Ezelî ve ebedî madde ve ruh mücadelesinin, zâhirde madde (avantaj) ı gibi görünen, fakat hakikatte ruh istiğnasından başka bir şeye delâlet etmiyen hazin bir tecellisi!.. Gerçekte bu iş için kolay ve ucuz olan, para; zor ve pahalı olan da ruhtur. Buna rağmen biz, deminki hazin tecellinin bir kurbanı sıfatiyle, kim-

(Devamı S. 7 de)

Büyük Doğu 1 Haziran 1951 Sayı 58

258

Tehlike

Kimler?

MUAZZAM bir tehlike olarak haber verdiğimiz bu gizli ve sinsi plânın himayecileri arasında büyük sermaye sahibi firmalar, bankalar ve gazeteler vardır!!!

1 — Defalarla haber vermiş bulunuyoruz ki, Demokrat Parti içinde birbirine zıt hizipler vardır. Bu partinin başlıca fârikası, her cins ve meşrepten bütün cereyanların, kendilerine, orada birer köprü başı tesis etmiş bulunmalarıdır.

2 — Demokrat Partinin hâkim ve müdir temayülü, başlangıçta, C.H.P. ye karşı muvaffak olmak için, sırf C.H.P. nefreti yüzünden ümide kapılmış kaç türlü cereyan varsa, ileride onlarla bağdaşıp bağdaşamıyacağını düşünmeden hepsini birden istismar etmek açıkgözlüğünde kusur göstermemiştir.

3 — Daha doğrusu, Demokrat Partinin bu hâkim ve müdir şiarı, kendisine zıt cereyanları istismar kılıp iktidarı kazandıktan sonra, nasıl olsa onları susturacağını ve ezeceğini hesap etmiş ve bu hesabında da, şimdilik, yanılmadığını göstermeğe muvaffak olmuştur.

4 — İşte Demokrat Partinin içindeki dindarlar, mukaddesatçılar, kökçüler ve Türkçüler zümresi, bu kabilden, evvelâ istismar edilip sonra ağızları açık bırakılan halk temsilcilerindendir.

5 — Buna mukabil, Demokrat Partinin, esasta Halk Partisinden hiç de farklı olmıyan hâkim ve müdir temayülüne başlangıçta kendisini himaye ettirip, iktidar kazanıldıktan sonra her ân biraz daha ağır basan ve bugün kulis arası meydan muharebesini neredeyse kazanmak mevkiinde bulunan bir başka hizip vardır ki, diğerlerinin aksine, Demokrat Partiye hâkim ve müdir şiarı bizzat vermek üzeredir.

6 — Demokrat Partiyi, kendi bin bir zaafı ve tezadı içinde kıstırıp kendi hâkim ve müdir şiariyle mühürlemek üzere bulunan bu hizip, büyük SERMAYEDARLAR sınıfıdır.

7 — İşte bu sınıf, Demokrat Partinin iktidara talip olduğu 1950 seçim macerasında, kendisini büyük avanslar ve kredilerle desteklemiş, binaenaleyh Demokrat Partiyi borçlu mevkiine düşürmüş ve ister istemez minnettarlık şartları altında tutmuş olan hizip...

8 — Bu sınıfın ise, kendi galip

Bankalar

ARZU buyurulursa bu banka veya bankaların isimlerini, bütün Cemaziyülevvelleri ve iş görme metotlariyle beraber haber verebiliriz. Bankalar Kanununa zıt olarak faiz haddini türlü kombinezonlarla yüzde 40-50 ye kadar çıkarmanın kolayını bulmuş olan bu banka veya bankalar, ondan daha şenî tertipler yüzünden avladıkları halk kredileri sayesinde, şimdi aynı halka suikast yolunda bulunuyorlar!!!

seciyesiyle, Siyonizma ve Dönmelik tesir ve telkini altında bulunduğu, hatırlatılmaktan bile varestedir. Yani bu sınıfın emel ve niyetlerini, gaye ve plânlarını idare eden, Yahudiler ve Dönmelerdir.

9 — Tâ Osmanlı İmparatorluğunun ilk inkıraz hengâmelerinden başlıyarak, devleti ağır istikrazlar ve malî taahhütler altında ezmek suretiyle bütün millî ve ruhî hegemonyasından sıyırmak tabiyesini güden bu sınıf, şimdi de, aradaki devir ve imkân farklarına göre hareketine yeni çekidüzenler ve yeni şekiller verip aynı gaye yolunda ilerlemenin çaresini aramaktadır.

10 — Bedava olarak veya Allah rızası için bir kuruş bile feda etmesine imkân bulunmıyan bu sınıf, şimdi, Demokrat Partinin iktidarı alması için sarfettiği paracıkları, bire bin veya milyon fazlasiyle iade ettirici bir gelire ve gediğe malik olmak sevdasında...

11 — Bu gelir ve gedik ne midir? Öyle bir şeydir ki, bütün sahte edebiyatı ve «suret-i hak» maskesiyle de ortada... Bu gelir ve gedik tertibi, 27 yıllık devletçilik ve istibdat devrinden sonra hürriyet, şahsî teşebbüs ve liberalizma mefhumlarını istismar ederek, büyük sınaî ve iktisadî teşekkülleri devlet elinden kendi ellerine intikal ettirmek dalaveresidir.

12 — Gerçekten tam 27 yıl C.H.P. nin bir eşkıya gediği halinde şahsî teşebbüs hakkından kaçırdığı ve tam inhisarlaştırdığı büyük sınaî ve iktisadî teşebbüs sahaları, şimdi, bu, onlardan milyarlarca defa beter hizbin elinde, üstelik hürriyet, müsavat, adalet gibi Mason yaftaları altında, bellibaşlı bir zümrenin gediği olsun diye çalışılıyor.

13 — Emelleri şudur: Devlet elindeki fabrikaları ve sınaî tesisleri, son harbden evvelki rayiç ve fiyatlara göre ve çok uzun vadeli kredilerle koparmak; böylece, bugün devlet iktisadî teşekkülleri çerçevesinde toplu bulunan muazzam iş ve gelir manzumesini, tamamiyle lüpten ve beleşten aralarında paylaşmak... Sonra da bu hâdisenin mânasına, şahsî teşebbüs hakkı, hürriyet ve liberalizma kıymetlerini isnat etmek...

14 — Demokrat Partinin iktidara geçtiği günden beri faaliyette bulunan Yahudi kokulu ve Dönme renkli sermayedarlar grupu, bilhassa 1951 in başlarında adamakıllı azıtıp Meclisteki ağır basmaya çalışmışlar, son haftalarda ise, gizli ve görünmez tarafından esaslı bir taarruz hareketine girişmişlerdir.

(Devamı S. 6 da)

Gazeteler

HELE Türk milletini ve köylüsünü, muayyen bir zümrenin menfaati adına paryalaştırmaktan başka mânası olmıyan bu teşebbüsün edebiyat ve fikriyatına memur gazeteler??? Üstelik kendilerine isim olarak en kutsî mefhumları seçmiş bu gazete veya gazeteler, bir gün kendilerini, bütün niyet ve taktikleri için nasıl kıskıvrak yakalayıp teşhir edeceğimizi göreceklerdir!!!

259

TEFRİKA: 81

En Güzel İnsan

— 11 —

— Allah Resulünün güzelliği tamamile belli edilmemiştir. Eğer belli edilseydi, kimse O'na nazar etmeye tâkat getiremezdi.

İnsanoğlunun En Güzelini anlatırken, daima olduğu gibi, başımızı vurduğumuz «anlatılmaz»ı anlatmakta, İmam-ı Kurtebî Hazretlerinin bu sözünden üstün ne söylenebilir? Evet; sahabîleri O'nu görürken bile tam görmüyorlardı; görselerdi, göz bu manzaraya dayanamazdı. O kadar güzel...

Boyları, uzunla kısa arası... Öyle ki, birdenbire bakan, kendilerini orta boylu sanabilir. Fakat gitgide dikkatini kümelendirdikçe, uzuna yakın olduklarını anlar. Kiminle yanyana yürüseler, ondan daha uzun görünürler; iki uzun boylu insan arasında, boyca ikisini de geçtikleri hissini verirlerdi. Her zaman ve mekânın Peygamberine ait bu mucizede, O'na, ümmetinden hiçbir ferdin muvazi ve müsavi görünemiyeceği hikmetini bulalım!...

Endamları... İnsanoğlunun her uzvu arasında göze görünmez bir terkip sırrı belirten endam, (Selât ve Selâm)ın Sahibinde, şekil ifadelerinin en keskin ve en çarpıcı tılsımına maliktir. İnsanoğlunu, ezelden ebede doğru bütün halkalanışları içinde kurtarmaya gelen En Büyük İnsan, endam ve tenasüp bakımından da En Güzel İnsandır.

Ne ipek, ne çiçek, hiçbir nescin, esrarlı terkibinden haber veremiyeceği ciltlerinin rengi esmer değil; kırmızılık ve pembelikle karışık beyaz... Tarif edilemez bir beyaz... Yakıcı güneşin ve fazla kanın tesiriyle hafif esmere ve kırmızıya çalan nuranî bir beyaz... Bu beyazlığı, ne fil dişi, ne gümüş, ne has ekmek, ne ak buğday canlandırabilir.

Efendimiz, Kurtarıcımız, Müjdecimizin, uğrunda dünyaların yaratılmış olduğu mübarek ve muhteşem başları büyüktü. Bu muhteşem baş, asalet, fikir ve bütün kâinatın takip edeceği yola ait plânla dolu en mukaddes mahfazadır. Bu harikulâdeler harikulâdesi başı haleleyen, harikulâde harikulâdesi saçların ifadesini hangi kelimelere emanet edeceğiz? Simsiyah... O kadar aydınlık bir siyah ki, bütün fezayı dolduracak kadar keskin bir aydınlığı körletebilir. Ve bu saç, ne tam kıvırcık,

Tasavvuf

SON SÖZ

ŞAFİÎ büyüklerinden Hüccetül-İslâm, İmam-ı Gazalî Hazretleri, beş vakit namazın her rekâtinde, ibadet edicinin kalbine getirmesi lâzım olan mânaları anlatırken, rabıtaya işaret edip demişlerdir ki:

«— Ey namazını eda eden mümin! İki rekâtlerin sonunda (Ettehiyyatü) yü okurken, Peygamberler Peygamberini, kalben, karşında görür gibi ol; ve O'na, gözle görünür bir zata hitap edercesine (Esselâm) ibaresini tevcih et! O esnada, tebliğe memur Meleğin, bu selâmı Allah sevgilisinin huzurlarına götüreceğini bil! Büyükler Büyüğünün, senin selâmına selâmla mukabele edeceğine de kalbinle emniyet hâsıl et!

Bir başka din büyüğü de şöyle demiştir:

«— (Esselâm)a muhatap olan Kâinat Serveri, namaz kılanlara karşı hazır gibi olup, kurtarmaya memur bulundukları Ümmet fertlerini, ilâhî izin ve irade ile, ibadetleri esnasında müşahede buyururlar. Bu hususta pek derin işaretler mevcuttur.»

Yine Şafiî yücelerinden Sühreverdî Hazretleri, yakınlık ehlinin, namazlarında, Peygamberler Peygamberini kalb gözüyle ayan beyan görürcesine ibadet ettiklerini bildirmişlerdir.

Tefsircilerin reisi İbn-i Abbas Hazretleri de, meseleyi şöyle ifade etmiştir:

«— Salât ve Selâmın Sahibini rüyada gördüm. Şefkat ve muhabbet izhar ettiler. Ondan sonra mümin annelerinden birini ziyaret etim. Bana, Allah Resulünün aynasını gösterdi. Aynaya baktığım zaman, orada Peygamberin nuranî suretlerine şahit oldum; kendi suretimi göremedim.»

İşte bu haldir ki, tasavvuftaki rabıta işinin semere ve neticesidir.

Namazda, Peygamberler Peygamberiyle konuşmak, ibadeti ifsat etmez. Halbuki evliya ile tekellüm, namazı bozar.

Bütün bunlardan, Allaha erme yolunda rabıtanın ne kadar esasî bir yol olduğu anlaşılıyor. Bu hususta din büyüklerinin kaleme aldıkları binbir risale, gereken her türlü müeyyideleri vermekte ve meseleyi doğrudan doğruya İlâhî emre istinat ettirmektedir. Hanefî büyüklerinden Tacüddin Hazretleri, risâlelerinde, Hakka eriş yolunu izah ederken şöyle der:

«— Üçüncü yol, müşahede makamına varmış ve Zatî Sıfatlarla sıfatlanmış olan kâmil mürşide yönelmek, doğrudan doğruya Hakka yönelmenin mukaddemesidir.»

★

Ey, Hak yolunun yolcusu! Sana lâzım olan şudur: Mürşidin mübarek yüzünü hayal hazinende muhafaza edip onunla kalbine tevecüh etmek... Bu halde, daha evvel izah ettiğimiz gibi, kendinden geçinciye kadar devam etmelisin!.. Eğer bu tarz üzerinde bir terakki eseri hâsıl edemezsen, sağ omuzundan kalbine inen mevhum bir çizgi tasavvur edip, mürşidin yüzünü o hat üzerinden kalbine indirmeğe çalış!.. Bu takdirde rabıtanın ilk eserini meydana getirebileceğin umulur.

Ey Hak yolcusu! Bu dâvanın gerçekleşmesi çetin gayretler neticesindedir. Bu devleti boşuna vermezler. «Çalışmıyana hiçbir şey yoktur!» düsturunu unutma!.. Büyük velîlerden istifade yolu bâtınî ve ancak rabıta vasıtasiyledir. Zâhirde kendilerinden herhangi bir iltifata mazhar olmamanın kıymeti yoktur. Velîlerle bu tarzda rabıtası olmıyanlar, bâtın yolundan faydalanamadıkları için zâhirdeki iltifata meftun olurlar ve o iltifat içinde mahbus kalırlar.

Hanbelî imamlarından Şemsüd-

260

İnen Nur

Yazan: Necip Fazıl KISAKÜREK

ne tam düzdür; kıvırcıkla dümdüz arasıdır; yâni hafif ve tatlı dalgalarla âhenkli... Bu saçlardan tüten rayiha, âlemde güzel koku saçan ne varsa hepsinin hasreti ve rüyasıdır. Bu saçlar, sahibi tarafından kesilmediği zaman, o varlık temeli başın kulak yumuşaklarına kadar iner.

En yüksek seciyenin timsali olan alınları, açık... Alınlarının iki tarafındaki uzunlama ve genişleme açıklık, hiçbir aklın ulaşamıyacağı bir dehâyı çerçeveliyor. Bu açık alın, ilân ettiği büyük dâvanın azametini açıkça gösteriyor; ve böyle bir dâvanın bu fanî âlemin kuruluşundan dağılışına kadar hiç kimse tarafından ortaya atılmamış ve atılmıyacak olduğunu ihtar ediyor.

Mübarek kaşları, ince ve uzun... O kadar muntazam bir kavis halinde ki, uçları birbirine değiyor gibi görünür; fakat araları açıktır. Bu sevgili kaşlar arasında bir damar var... Ezellerin ve ebedlerin Peygamberi hiddet buyurdukları zaman görünebilecek derecede kabarır; sükûnet buldukları zaman kaybolur. Bu güzel işaret. Sahabîler için fevkalâde mühim bir ihtardır.

Kirpikleri uzun ve sık... Ve hafifçe kavisli... Bu kirpikler, İnsanoğlunun En Güzelinin, gözler arasında en güzel olan gözlerine lâyık birer süslü muhafız...

Ya gözleri?... Büyük ve siyah... Bu gözlerin merkezindeki bir çift siyah incinin üstünde, kendi yüzü suyu hürmetine yaratılmış olan âlemlere bakarken, o âlemlerin kurtuluşunu tekeffül edici birer damla ve namütenahi beyaz nur titreşir. Gözlerinin siyahlığile tezat halindeki göz beyazları, hafif bir pembelik ve kırmızılıkla buğulanmış; böylece harikulâde güzel gözün, harikulâde güzellik şartını tamamlamıştır.

Ya bu gözlerin gördüğü?... Gökler kadar dipsiz bir sükûtla susalım... İlâhî esrarın en ileri haddine kadar görmek lûtfuna eren bu gözler, baktığı istikamete zıd tarafı da görmeğe memurdur... Zaten onun eşsiz memuriyeti sadece görmek, görünen ve görünmiyen, görülen ve görülmiyen her şeyi görmek; ve insanlara görebildikleri nisbette göstermek değil midir? Peygamberlerin Efendisi, âmalara bir dokunuşta gözlerini açan İsâ Peygambere karşılık, bütün insanlığın mâna gözlerini açmaya gelen Son Peygambere uygun olarak, her şeyi görmek iznile âlemlere ruh getirmişlerdir.

(Devamı ediyor)

din Hazretleri «Kitab-ür-Ruh» isimli eserlerinde buyuruyorlar:

«— Bunun şanından ayrı olarak ruh için başka bir şan vardır ki, o da daima yükseklikler âlemine bağlı olmasıdır. Ruh, ölünün boynuna ilişiktir. Şöyle ki, bir kimse o ölüye selâm verse, ruh, yükseklikler âleminde bulunduğu mekândan selâma karşılık verir.»

★

Büyük ilim ve velâyet sahiplerinin çerçeveledikleri meseleleri inkâr etmeğe, dinî ve aklî, hiçbir imkân yoktur. Onun içindir ki, bu, inceler incesi meselelerde, İlâhî aşk ile sermest ve İlâhî esrar içinde boğulmuş velîlere itiraz edenler, kendi görüş ve anlayış ufuklarını hakikatin öz hududu sanıp gaflet ve dalâlete düşerler ve husran çekerler Şu kadar ki, bu dâvada, doğru ile eğrinin arasını fark ve temyiz edebilmek kat'iyen şarttır. Bu da ilimlerin en incesi ve idraklerin en zoriyle olur. Bâtıl, her sahada hakkı o kadar taklit eder ki, onları birbirinden ayırabilmek için pek hiddetli bir basirete ihtiyaç vardır.

★

Gerçek aşkla kalblerini yakmış olanlar, İlâhî sevgiyi şaraba benzetmişlerdir. Aradaki benzeyiş veçhi, her ikisinde olduğu gibi dış meleke ve hâsselerin tatili ve insanın kendinden geçmesidir. Mürşidin kalbi de, şarap kadehine benzetilmiştir. Mürşidin vücudu ise şarap şişesidir; ağız ağıza aşkla doludur. Allah yolunun rehberi olan zatın yüzü ise, şarap şişesinin ağzındaki kırmızı mühüre benzer. Şişede şarap bulunduğuna ve bunun şu veya bu neviden olduğuna dair, o mühür alâmettir. Âşıkların Sultanı diye isim alan İbn-i Fârız, meşhur divanındaki maruf kasidesinde, bu mânevî şarabı bütün nükteleriyle vasfeder ve der ki:

«— Bizim şarabımız öyle bir içkidir ki, eğer nedimler, meclisimizin müdavimleri, onun yalnız şişesindeki mühre nazar etseler, henüz maddesini tatmadan sarhoş olurlar. Bu mühür, ilâhî esrar mıntakalarının en ilerisine kadar sokulup vücudu ve kalbi Allah aşkiyle dopdolu hale gelmiş kâmil mürşidin çehresidir O çehreye bakan, şarabı içmeksizin, biricik gaye olan istiğraka nail olur.»

İşte, rabıtanın sırrı ve ulaştırıcı kudreti hakkında bir misal daha!.

Biz, rabıtayı inkâr eden insanla, yolumuzun muaşeret edebi iktizasınca fazla pençeleşmeyiz. Bütün bu hakikatleri bir kere önüne sereriz. Kabul ederse ne âlâ; etmezse sükûttan ve kendisini kendi haline terketmekten başka elimizden bir şey gelmez. Nasipsinde, Ezel Günü içilen aşk şarabından tek damlacık bulunanlar, hakikati teslimden başka bir şey yapamazlar Fakat yine Ezel Günü, kalbleri hüsran mühriyle damgalanmış olanlar, ne delilden anlar, ne sırdan, ne inceliktен.. Onlar için ilim ve isbatın hiçbir kıymeti yoktur. Dediğimiz gibi, bizim vazifemiz, bir kerecik tenbih ve işaret... Bu tenbih ve işarete esasen lâyık olanlar hemen kendilerini gösterir. Fazla telâş ve gayret lüzumsuzdur. Mühürlü kalbleri açmaya muktedir olabilecek hiç kimse yoktur. Mevlânâ Câmi, böyleleri hakkında ne güzel söylemiştir:

«— Kısır anlayışlı ve kör gözlüler, bu yolun yolcularında nice kusurlar görür ve onlara çatarlar. Hâşâ, ben böyle sözleri ağzıma almam! Zira bilirim ki, dünyanın bütün aslanları, onların tuttuğu zincire bağlıdır. Tilki, bu zinciri dişleriyle kırmaya savaşacak olursa, kendi dişlerinin kırılmasından başka bir netice elde edemez!»

★

Son söz şudur ki, Allahın yaktığı ateşi, üfliyerek söndürmek istiyenler, ancak sakallarının tutuştuğuna şahit olacaklardır. O ateş yanacak ve kimse onu söndüremiyecektir. Biricik gaye, o ateşin içine girip yanmak ve yanmanın tarz ve usulünü bilmektir.

— SON —

Merhum
Esseyyid ABDÜLHAKİM

261

Devirler Açılır, Kapanırken...

M. Raif Ogan

KIZ çocuklarını diri diri toprağa gömüp öldüren, evlerinin önüne bayrak asmış zaniyelerden doğma çocukları neseplerine bağlıyan, üç yüz altmış küsur puta tapmak cehaletini asırlardan beri devam ettiren Arap Cezîresinin cahil ve müşrik halkı, Allahın bütün insan âlemine rahmet olarak gönderdiği en yüce insanın delâleti ve kendisine inzal olunan Kitabın hidayetiyle medeniyet ve fazilette o derece ileri gitti ki, haksızlıkları hak sanarak boyun eğmeğe alışmış insanlara hürriyetin nimetini, eşitliğin zevkini, kardeşliğin feyzini tattırdı. Mekke müşrikleri arasında açıkça ibadet edemiyecek kadar âciz durumda olan ve doğdukları şehirleri terkederek Medineye hicret zorunda kalan böyle bir azınlık, az zaman sonra bir ellerinde hidayet meşalesi, öteki ellerinde adalet kılıcı, şarka ve garba hâkim olabilecek kudrete eriştiler. Müdafaa durumundan fütuhat devrine geçmeleri için altı yedi sene gibi kısa bir zaman kâfi geldi. Silâhları eksik, servetleri yok, sayıları az insanların böyle maddî ve mânevî zaferlere ulaşmaları, İslâm dininin, gerçekten bütün şeriatleri ikmal etmiş bir hakikat ve insanlık sistemi olduğunu gösteren en büyük mucizedir. Bir din ki, onun tebliğcisi: «Ben güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim, ahlâkınızı güzelleştiriniz!» der. Bir Şeriat ki, sahibi, bilenle bilmiyenin müsavi olamıyacağını ilân buyurur. Zulme ve cebre, zalime ve cebbara lânet eyler. İnsanlığın fıtrî ve müktesep haklarının en kesin adalet kıstaslariyle teminini gerçekleştiren ölçüler vaz'eyler. Elbette böyle bir fazilet yolunu tutanlar, ve o hidayet çerağının ışığından nur alanlar için, aşılamıyacak engel, baş edilemiyecek çetinlik yoktur. Ve elbette mâneviyat bağlılığı ve ruh kuvveti, er geç maddeyi yener ve yenecektir. Nitekim böyle olmuştur. Kıyamete kadar da bu sünnete devam edilecektir. Allah Resulünün birinci halifesi Ebubekir'in son devrelerinde, Rum Kayserliğinin göz bebeği olan Suriyenin fethi müyesser oldu. Ümmetin emini Ebu Ubeyde bin Cerrah ile Allahın sıyrılmış kılıcı ve İslâmın en üstün tabiyecisi Halit bin Velidin kumandalarındaki ordulardan biri Dimeşk kapılarından harben, şehre girerken, diğeri, halkın âman dilemesi üzerine sulhan şehre dahil oldu. Birinin yaptığı muahede harb hukukuna, ötekinin akdeylediği musalâha, sulh hukukuna göreydi. O asırda garp âleminde devletler hukuku ve bunun harb ve sulha müteallik hükümleri bir tarafa, mutlak olarak hukuk mefhumu diye bir şey yoktur. Halifenin askerine verdiği ilk emirler değişmez prensiplerdi:

«Ey Allahın kulları, adaletten ayrılmayınız! Zulmedenler felâh bulmaz ve zulümden fayda görülmez. Düşmanla cenkte uğraşırken düşmana daima yüzünüzü çeviriniz, arkanızı döndürmeyiniz! Galip gelirseniz ihtiyarlara, çocuklara, kadınlara dokunmayın! Manastırlarında, zaviyelerinde kendi dinlerinde Allaha ibadet eden papaslara ve din adamlarına ilişmeyin! Hurmalıkları kesmeyin, tarlaları bozmayın! Size lâzım olandan fazla hayvana dokunmayın! Mağlûp olursanız Allahtan ümidinizi kesmeyin ve size yardımını vadeden Allahın ulu adını hatırdan çıkarmayın!»

İnsanlık haklarını gerçekleştirmek iddiasındaki Yirminci asrın medenî devletlerinden hangisi, bu emirleri tatbik edebilmek tahammülünü gösterebilir? İşte Yirminci asır medenî dünyasının tatbikında acze düştüğü insanlık kaidelerini, ruhunu, İslâmın başına geçenler, kendilerinde şeflik yetkisini gören veya böyle bir şefliğe lâyık dehayı kendilerine isnat ile şimarıp zivanadan çıkanların umdelerine asla benzemiyen bir adalet ve hukuk kıstasiyle tatbik ettiler. İşte, bedevi, cahil ve gafil fertleri bu derecede bir medeniyete ulaştıran, yumruk hakkından başka hak tanımıyanlara (hak) mefhumunun bütün icaplarını yerine getirmeyi öğreten İslâm dini ve bu dinin buyrukları altında ümmetini terbiye eden Allah Resulü!..

Dimeşk fetholunmuş ve aynı günde en üstün İslâm devlet reisi Ebubekir Hazretleri vefat etmişti. Yerini işgal eden Ömer bin-il-Hattap, cehalet devrinde cesur ve cüretkâr olduğu kadar da haşin bir adam; fakat İslâmı kabul ettikten sonra, cesaret, merhamet, şefkat ve feragati nefsinde toplamış âlim, hakîm, mert ve emsalsiz bir insan... Ömer kadar, belki de ondan üstün adalet erbabı olduğunu söyliyecekler çıkmıştır ama, bir tek benzerini göstererek iddialarını tevsike imkân bulabilmiş kimse yoktur. Ömer'in milletten istediği hiçbir fedakârlık yoktur ki, nefsini ondan daha fazlasına memur etmemiş bulunsun... Onun devri, İslâm satvet ve hâkimiyetinin kemal asrı... Şark ve garbın, İran ve Bizansın hazineleri İslâm ordusunun ganimeti olur, fakat devlet reisi en küçük rütbeli askerden daha fazla hisse almaz. Muhalefet hakkı, hürriyet hakkı kadar mübeccel ve taarruzdan masun... Halife, sözlerine ve tavırlarına mutlak olarak boyun eğilen, insan üstü misilsiz bir mahlûk sayılmaz. Fertlerin en âcizinin itirazını cevapsız bırakmamaya ve hakkını yerine getirmeye mecburdur. Hazret-i Ömer zamanında Kudüs'ün de fethi müyesser oldu. Ku-

TEHLİKE

(Baş tarafı S. 3 te)

15 — İlk Adnan Menderes kabinesinden ayrılan Bakanların bu yüzden tasfiye edildiği tahmin olunabilir. Zira, Başbakan Adnan Menderes, tek başına bu yeni cereyana karşı duracak millî idraki temsil etmekte, gizli bir sermaye saltanatının kurulmasına razı olmamakta ve devlet elinden hâkimiyet hakkını kapmak emelinde bir Yahudi ve Dönme hizbinin plânlı tegallübüne şimdilik mâni olmaktadır. Bu noktada olsun mukavemet ve celâdeti aşikâr bulunan Adnan Menderes, nihayet mağlûp edilecek olursa, ipuçları tamamen Yahudi ve Dönmelerin elinde, bambaşka bir (kapitülâsyon) devri açılacaktır.

DEDEKTİF X BİR

262

düs, İslâm, Hıristiyan ve Yahudilerce kutsî bir şehir... İslâm ordusunun sıkıştırması karşısında oranın hâkimi patrik, kumandan Ebu Ubeyde'ye haber gönderdi ve Halife bizzat gelir de muahedeyi kararlaştırırsa şehri sulhan teslim edeceğini bildirdi. Halife; Hazret-i Osmanı Medinede yerine bıraktı, yalnız bir hizmetçisi ve bir tek deve ile yola çıktı. Deveye nöbetle biniyorlardı. Şehre vardıkları zaman, İslâm askeri Ömer-ül-Faruk'u, elbisesi yamalı, kıyafeti perişan, ayakları çıplak, devesinin yuları elinde, kölesi devenin üstünde görünce şaşaladılar:

— Yâ Emir-ül-Mü'minin, şimdi düşman askeri ve kumandanları sizi karşılamaya gelecekler, sizin bu halinizi görürlerse nasıl olur?

Dediler ve şu cevabı aldılar:

— Biz bir kavmiz ki Allah bizi İslâm ile aziz ve üstün kılmıştır. Bize İslâmdan başka bir şeyle ziynetlenmek gerekmez.

Patrik ile sulh muahedesini yaptı. Büyük kiliseyi arzeylediler, orayı ziyaret eyledi; fakat namaz kılmayı kabul etmedi ve sebebini şöylece açıkladı:

«— Burası Nasârâca, İsa Peygamberin defnolunduğu sanılan yeri çerçevelemektedir. Ben burayı ibadetgâh yaparsam, bu durum İslâm ile Hıristiyanlar arasında daima münazaa vesilesi olur. İslâm, ibadetini icra için hususî bir mahalle muhtaç değildir. Nerede olursa olsun Hâlikına ubudiyet vazifesini yerine getirebilir.»

Kudüsteki Ömer Camiinin yeri o vakitler metruk ve süprüntülüktü. Orayı temizletti, ameleye çöpleri kaldırmak işinde kendisi de yardım etti. Hazreti Ömerin Kudüs Patriğiyle akdeylediği muahede, sonraları İslâm devletlerinin gayr-i Müslimlere verdikleri harb ve sulh hakları esaslarının kaynağı oldu. Musalâhadan kısaca bahsedeyim:

«— Allahın kulu ve müminlerin emîri Ömer tarafından Kudüs ahalisine verilen berattır. Bu berat, canlarına, mallarına, kiliselerine, haçlarına, sağlamlarına, hastalarına, bütün millettaşlarına şâmildir.

Kiliseleri mesken yapılmıyacak, tahrip edilmiyecek ve içindeki emval ve eşya musadere olunmıyacaktır.

Dinî meselelerde baskı ve zorlama olmıyacak, kimseye zarar verilmiyecektir.»

Daha fazlasını nakle lüzum görmüyorum. Suriye fethinden sonra Emîr, Ebu Ubeyde'ye gönderdiği buyrukta da:

«— Müslümanları Hıristiyanlara zulmetmekten, zarar vermekten, mallarına dokunmaktan men'et! Onlarla kararlaştırdığın şartları tamamiyle yerine getir!» diyor.

Ölürken de şöyle buyuruyor:

«— Size zimmet ehlini (yani gayr-i Müslimleri) tavsiye ederim! Onlara verdiğiniz sözü tutmanızı, onların selâmetini temin uğrunda icabında harbi göze aldırmanızı, onlara takat getiremiyecekleri yükü yüklememenizi tenbih ederim!»

Şimdi sorarım: 1400 yıl sonraki bu devirde, mağlûplarla böyle bir musalâha ve mukavele akdedebilecek, onlara böyle bir adalet örneği canlandırabilecek hangi devlet ve millet vardır? Adalet, hak, insanlık, vicdan ölçülerine riayetin bu derecesi, tarihin hangi devrinde görülmüş ve gösterilmiştir? Putlara tapmadığı, cehalet ve müşrikliğe karşı geldiği için Allah Resulünü öldürmeğe giden Ömerîden, böyle bir insanlık timsali meydana getirdiğine göre İslâm ve Peygamberinin feyz ve kudret derecesi anlaşılmaz mı?

İşte bu feyz kolu üst üste devam etmiş ve Fatih Sultan Mehmede kadar en parlak örneklerini yetiştirmiştir.

İstanbul, bundan üç gün evvel, 29 Mayıs günü fetholundu. Bu muazzam günü bütün Müslüman ve Türk topluluğuna tebrik ederken, Fatih'in, «vicdan hürriyeti» ne riayet kahramanlığında ne ileri bir şahsiyet olduğunun bahsini gelecek yazıma talik ediyorum.

M. Raif OGAN

Mukaddesatçı Türk!

(Baş tarafı S. 2 de)

senin malik bulunmadığı pahalının sahibi olarak, en ucuzun kestiği yolda, tek adım bile atamıyoruz. Garip, değil mi?.. Garip değil, incelikleri bilenler için gayet tabiî!..

Evet, milyarlar mukabili elde edilmesi kabil olmıyan bu ruhu şahlandıracağız; ve onu şimdilik en ucuz cinsten olsa da hasret çektiği madde donatımının içine alacağız! Bu ruh sokağa çıkabilmek için hangi elbiseyi giyse, ondan sonra hiçbir elbise kendisine rekabet edemez. Sokağa çıkabilmek, meydana hâkim olabilmek için de elbise, yani günlük gazete lâzım... Ancak bizim sokağa çıkmamız şartiyledir ki, içlerinde vücut değil, samandan mankenler gezdiren şık elbiselerin, yahut düşman eliyle dikilmiş korkulukların foyası meydana çıkacaktır.

Mukaddesatçı Türk!

Senin bir vatanın var, evin var, ailen var; daha nelerin ve nelerin var, yahut nelerin ve nelerin yok; fakat senin gaflet ve ataletinden faydalanarak açıkgöz ve sahtekârca «efkâr-ı umumiye» simsarlığı yapan bazı gazeteler arasında, bir tanecik olsun, üzerinde ayna gibi kendini gördüğün, kendini bulduğun, kendi kendinle sarmaştığın bir gazeten var mı?.. Heyhat ki, benim, ruhu ruhumdan ve teni tenimden kardeşim, bugünkü baş örnekleriyle matbuat dediğimiz sergi, sana ve bana, patrikhanenin haçı, Moskof sefaretinin arması, Holivud'un mayosu, Mason Mahfilinin pergeli, Sinagoğun takkesi, (Siti Bank) ın tediye parafı veya Recep Peker'in mezar taşı kadar yabancıdır. Ve bu yabancılıktan, bütün bunlar değil, yalnız sen mesulsün!

Bana ne derlerse desinler, sözlerimi ve hareketlerimi nasıl tefsir buyururlarsa buyursunlar; Allah yolundaki savaşımda her şeyimle beraber gerekirse şeref ve haysiyetimi de (hakikatte tam ve muazzam şeref ve haysiyet budur) feda etmeğe karar verdiğim için, canhıraş bir samimiyet ve halisiyet içinde, dimdik ve dobra dobra, sana her şeyi söylüyorum:

Sen, ben ve benzerlerimiz, fert halinde kuvvetli, fakat topluluk halinde, içtimaî alâka ifa-

(Devamı S. 16 da)

263

DEMOKRAT Parti İktidarının meşhur başarılarından biri olan pamuk fiyatlarının yükselmesi işinden tam 180 milyon lira fazla kâr temin edilmiş, bundan fiilî müstahsil hiçbir hisse alamamış, dahilî müstehlik sadece ziyan etmiş; bütün avanta ve parsa, sayıları 20 - 30 arasındaki kodaman sermayedarlar gurupu tarafından paylaşılmıştır.

(Devamı sağ köşede)

Hadiselerin

★ **CEMİYET**

Büyük Doğu Cemiyetinin Umumî Heyeti, geçen Cumartesi günü tam saat 14 te, Vilâyet karşısındaki İzzeddin hanında, üç odadan ibaret olarak işgal ettiği dairede toplandı. Bu zamana kadar pek nadir görülen bir hâdise olarak, Cemiyette kalmış ve âzalığını muhafaza edebilmiş insanların teker teker mecmuundan ibaret olan Umumî Heyet, kadrosunun yüzde yüziyle toplanmıştı. İstanbulda olup da gelmiyen tek kişi, Anadoluda ve gelemiyecek vaziyette olup da vekâlet göndermiyen yine tek kişi yoktu; ve Anadolunun bazı köşelerinden sırf bu içtima için gelen de eksik değildi. İçtima, tam saat 14 te Umumî Reis tarafından açıldı. Vaziyet, incelikler ve gayenin icapları, hemen her üye için malûm bulunduğundan, konuşma son derece basit, kuru ve dış tezahür cephesine bağlı olarak cereyan etti. Toplantıya iştirak eden hükûmet komiseri, sanki böyle konuşulacağını biliyormuş gibi, hayretsiz bir hayret, yahut hayretli bir hayretsizlik içindeydi. Bir takım formalite icapları yerine getirildikten sonra, Umumî Heyet kararının esasları, teklif ve proje halinde Umumî Heyete arzolundu. Ve Cemiyetin feshi teklif edilirken bizzat şu kelimeler üzerinde duruldu: «İçinde bulunduğumuz ruhî, içtimaî, siyasî, idarî, malî âmiller yüzünden...» Umumî Heyet, ruznamenin her üç maddesini, Cemiyet dimağlarının temayülüne uygun şekilde kararlaştırdı, herkes teker teker kararı imzaladı; ve hayretsiz bir hayret, yahut hayretli bir hayretsizlik içindeki hükûmet komiseri bir «Allaha ısmarladık!» çakarak, ok gibi fırlayıp gitti!

★ **GAZETECİ**

İçtimadan biraz sonra «Yahu, ne oldu? Vaktinde yetişemedik! Bari siz anlatın!» diye Alemdar merkezinden bir memur gelirken, biraz evvel de, (Vatan) isimli ve İbranice yerine Türkçe münteşir bir gazeteden «Ne olacak? İştirak edip görmeme izin verir misiniz?» diye bir muhbir gelmişti. Vaktiyle Büyük Doğu'ya bazı manzumeleri kabul edilmiş olan bu gence şu cevap verildi: «Sizi şahsan tanıyor ve dost biliyoruz! Şahsî dostumuz sıfatiyle isterseniz buyurabilir, görebilirsiniz! Fakat gazeteniz adına sizi kabul etmekte mazuruz!» Bunun üzerine nazik genç, gazeteci sıfatının içinden şahsî dost tarafını süzemeden, her ikisini birbiri, yani ateşi buz ve buzu ateş içinde taşıyarak çıkıp gitti. Ertesi günü de gazetesinin «Gazetecileri kabul etmediler!» kaydını ilâve etmesine mâni olamadı. Halbuki biz onu,

gazetesiz olsa bile kabul etmiştik de, (Vatan) gazetesini, gazete olsa bile kabul etmemiştik.

★ **TASFİYE**

Cemiyet işlerinde her şey ve her tedbir, en titiz gayretlerle evvelden hazırlanmış bulunduğu için tasfiye işi birkaç saatten fazla sürmedi. Dairemizi, han sahibiyle anlaşmamız Mayıs sonuna kadar olduğundan, kiradan hattâ birkaç gün alacaklı olarak hemen tahliye ettik. Sağımızda Vilâyet, solumuzda meşhur Babıâli caddesi, herkese o kadar batan levhamızı, bir gün asla acıtmıyacağı şekle getirmek karariyle indirdik; ve anahtarlarımızı, han sahibinin rızasiyle, dairemize talip olan bir Amerikan haberler ajansına teslim ettik.

★ **ANAHTAR**

Şu kadar ki, onları teslim ederken:

— Bu anahtarlar (Yale) markalıdır ve her (Yale) anahtarı gibi bütün memlekette eşsizdir zannedip rahata kavuşmayın! Bunların bir üçüncüsü, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Siyasî Şubesi Müdür mua-

Bu işin ucunda ne var ?..

HER halde unutulmıyacak mânalar taşıyan «Mukaddes atçı Türk!» hitabından sonra, abone işimiz üzerinde şu hususiyet ve teferruatın dikkate alınmasını rica ediyoruz:

1 — Necip Fazıl'ın, yazısında bildirdiği gibi, Büyük Doğu'nun günlük şekline değil, bugünkü haftalık şekline abone olunacaktır. Abone şartları kapağımızda yazılıdır. Bunlardan senelik, olamazsa altı aylık şeklin tercih olunmasını dileriz.

2 — Bu aboneler toplandıkça, sahiplerine, Büyük Doğu'nun haftalık şekliyle çıkacak sayıları gönderilmeğe başlanacak; abone miktarı günlük gazetenin sermayesini doldurur doldurmaz, derhal mecmua tatil edilip günlük gazete faaliyetine geçilecektir. O vakit, her ferdin abone miktarından ne kadar alacağı kalırsa, kendisine, günlük gazeteden o kadar sayı gönderilecektir. Abone miktarı matlup sermayeyi dolduramazsa, bu aboneler, Büyük Doğu'nun şimdiki şekline ait kalacaktır.

3 — Vaziyetin bir ân evvel anlaşılması ve okuyucularımıza bildirilmesi için, bu işe niyetlilerin, lûtfen 15 Hazirana kadar niyetlerini belli etmelerini istirham ederiz. Yani 15 Haziran tarihine kadar elde edeceğimiz verime göre vaziyet üzerinde bir karar almak imkânına sahip bulunmalıyız! Bu dâvayı hem tutmanızı, hem de hızla tutmanızı istiyoruz.

4 — Abone havalelerinin, hep bir arada muamele görmesi ve bir bütün ifade etmesi için şu adrese gönderilmelerini bilhassa arzederiz:

Hüseyin Rahmi Yananlı
Büyük Doğu Müessese Müdürü
İstanbul

5 — Yarın bu dâva, Allahın iradesi ve izniyle muvaffak olduğu zaman onun mânevî hissesi işte bu tarihî abonelerin malı olacaktır.

6 — Küçücük bir abone muamelesinin ucunda kocaman bir vatan dâvası var! Bekliyor, güveniyoruz!

Muhasebesi

vinlerinden Bay Hamdi nezdinde mahfuzdur! demedik!

Eğer Bay Hamdi, fevkalâde delik olan kulağına rağmen oradan Cemiyetin çıktığını haber almayıp da mahut daireye bir gece ziyareti yapmak sevdasına düşecek olursa, (diplomatik) bir hâdiseye sebebiyet vereceğini bilsin... Bu ika-

zı da sırf kendisini pek (sempatik) ve cana yakın buiduğumuz için yapıyor ve onu bir yanlışlıktan korumak istiyoruz. Büyük Doğu'nun evrakını, Necip Fazıl'ın Moda'daki evinde soba boruları içinde aratıp bulamıyan, fakat yemek odasındaki koskoca büfenin dolabında göremiyen mumaileyh, olur a, bu defa da bizi ararken elini yanlışlıkla Truman'ın cebine daldırabilir. Cızzz, Bay Hamdi!!!

★ **RESİM**

Bizi, aleyhimizdeki kumar iftirası neticesinde Emniyet Müdürlüğünde yakalayıp, makinesindeki filmlerin her karesine kadar resim çeken ve bunları bazı gazetelere, herhalde esaslı bir kumar sermayesi teşkil edecek kadar pahalı satan bir gazete fotoğrafçısı, içtima dağıldıktan sonra teşrif buyurmayı ihmal etmediler. İçtima dağılmıştı ama, bazı çehreler oradaydı. İçtima dağıldığı ve müzakere neticelendiği için, kendilerini bu vaziyette tardetmeğe tenezzül etmedik. Dünyanın ısrar ve ibramiyle bazı resimler çektiler. Fakat bu defa gazetelerin işine gelmemiş olacak ki, onları hiçbir tarafa satamadılar. Arzu buyururlarsa, kendilerini zarar ve ziyandan korumak için o resimleri biz satın alalım! Yahut, daha (enteresan) bir teklifimiz var: İleride Büyük Doğu Partisinin kurucular heyetinden aralarında mükemmel tipler ve şahsiyetler bulunan bu resimleri, fotoğrafçı hazretleri, istikbale ait pek kıymetli bir vesika olarak dikkat ve itina ile saklasınlar. Sabık Büyük Doğu Cemiyetinin de en sadık çehrelerini ışıldatan bu resimler, bir gün gelir, kim bilir, ne muazzam bir ehemmiyet kazanabilir?..

★ **ELVEDA!**

Hepsi bu kadar... 23 aylık Cemiyet tecrübesi, bize içimizi ve dışımızı pek güzel anlatmış olarak vazifesini tamamladı; ve bu dâvanın ne kadar «olur» u ve «olmaz» ı varsa hepsini birden öğretip başını aldı

ve kayıplara karıştı. Yarın, ne olursak olalım ve hangi muhteşem tekevvün kadrosu içinde ve hangi nailiyete erersek erelim, hiçbir tecrübe bize Büyük Doğu Cemiyeti kadar faydalı olmıyacaktır. Ona minnettarız ve ondan aldığımız ders ve tecrübelere lâyık olmak ahit ve azmindeyiz. Hayırlısı Allahtan!..

Be. De.

PAMUK işinin 20 - 30 kişiden ibaret faydalanıcıları arasında bu ân için tek bir isim vermeyi münasip görüyoruz:

Masonluk, Dönmelik, Yahudilik tesirlerinin mihrak (organ) larından «Yeni İstanbul» gazetesi sahibi milyoner HABİP EDİP TÖREHAN...

Vaktile gazetesinde (sekreter) sıfatile çalıştırdığı bir şahsın bilâhare hükûmet manzumesinde ihraz ettiği mevki yüzü suyu hürmetine kendisine ettiği hizmetlerden bahsetmemize, merkum milyoner, acaba razı olurlar mı?

(Başı sol köşede)

En büyük aşk hedefinin aşkına!

SEN, sen, sen; tanıdık birkaç yüz isim ve cisim müstesna, ne yüzünü, ne adını, ne ruhunu, ne huyunu bildiğimiz meçhul iman sahibi!.. Aranda bin kişiye, yüz kişiye, on kişiye, bir kişiye ve nihayet sadece nefsine hükmeden her türlü örneğiyle, hükmettiklerin ve kendin beraber, çamurlara saplanmasına çalıştıkları tekerleğimizi düzlüğe çıkarmak vazifesini yüklen! Bu tekerleğin hangi güneşe doğru yol aldığını biliyorsun! Senden istenen, bu tekerleğe doğru uzanacağını umduğumuz birkaç bin elden bir tanesi olmayı, sen olmazsan başkasının da olmıyacağını, binaenaleyh mutlaka olman gerektiğini kabul etmendir. Biliyorsun ki bir orduda her fert, vazifeyi sağındaki veya solundaki neferden beklediği takdirde, bütün yük, ya sağ, ya sol baştaki son neferin sırtına biner. Bizi, bu dâvanın, 21 milyon adına bütün yükü çekmeğe memur son neferi olmak vehminden kurtarmak istiyorsan, göster artık içtimaî gayretini; kendi odandan evinin alt katına, evinin alt katından sokağa, sokaktan meydana ve meydandan vatana sirayet eden alâkanı; ve bu alâka namına, kendin ve bükmettiklerinle bize abone ol! Buna birkaç bin kişilik kütlenle söz verirsen, biz de sana, her şeyi Allaha bırakmak ve Allahtan beklemek şartiyle netice hakkında söz verebiliriz. Sırf Hakka sığınarak verilmiş bu kadar büyük bir söze karşılık, onun tahakkuku için, cihanda bu kadar küçük ve mesuliyetsiz bir emek ve gayret istenmiş midir hiç?

Dâva, ne yapıp yapıp seni ikna etmek, ayak takımı tabiriyle kandırmak olmadığı, böyle bir tarzdan münezzehlik derecemiz yine bizzat sana malûm bulunduğu için, bu mevzuda dağları ve taşları eritmeğe muktedir sözlerden hiçbirini sarfetmiyor, sadece gaye ve hale ait incelikleri olduğu gibi tesbit etmekle kalıyor, tedbir tarafını mümkün mertebe eksiksiz olarak yerine getirdikten sonra da, bu daveti, koparabileceği bütün «aks-i sada» neticesiyle, sakin ve müsterih, fakat merak ve alâka içinde bekliyoruz.

«— Biz varız ve buradayız! Ve burada kalacağız!»

Nidamıza:

«— Biz de varız ve buradayız! Ve bu yolda yürüyeceğiz!»

Cevabını verecek olan kaç kişidir?

Neticeyi sana, Haziran ortasına doğru haber vermek taahhüdünü üzerimize alırken, en büyük aşka giden bu tekerleği, en büyük aşk hedefinin aşkına parmağının uciyle itmeni rica ediyoruz!

Yine Şiir

SOLDAKİ şiir, yine Rıza Nur'un Paris Millî Kütüphanesindeki yazma eserler arasında keşfettiği (292 A.F T.) kayıtlı ve bugüne kadar edebiyat âlemimizce tamamiyle meçhul kalmış eserlerden biridir. «Demiroğlu» imzasını taşıyan, bu, tamamiyle edebî mahiyetteki şiirin son kıtasındaki ikinci ve üçüncü mısralar, Rıza Nur tarafından okunamadığı için noktalanarak kopya edilmiştir. Son mısradaki harflerden, bahis mevzuu adın Allah Sevgilisine ait mukaddes isim olduğunu anlıyor; ve bu bakımdan, kıtanın okunmaz hale gelişini, kim bilir, içinde sakladığı hangi mukaddes mefhuma hürmet zaviyesinden, fevkalâde mânalı ve esrarlı buluyoruz.

Bakınız bu şiir hakkında Rıza Nur ne diyor:

«Maatteessüf, manüskrinin bu sayfasının bir köşesi tozlarla çürüyüp düştüğünden şiirin son dörtlüğünün iki mısraı kısmen gitmiştir. Bu şairin Yeniçeri şairi ve şöhretli olduğuna dair malûmat vardır. Fakat hiçbir şiiri malûm değildi; veya neşredilmişse biz görmedik. İşte bu el yazmasında onun bu şiirine tesadüf ettim. — R.N.»

Nesimî gibi soyarlar derimi;
Yürü felek, öd eyledin yerimi!
Şu âlemde lâyık görmem serimi,
Abâ ile, hırka ile, şal ile.

Gönül mâil olsa bir çeşm-i meste;
Sıdk ile çağıran erişir dosta.
Dünyadan fâriğ ol, Haktan din iste!
Hiç kişiye gel demezler mal ile.

Yüzünü gördüm kaybettim ben beni,
Feda kıldım yoluna can ü teni;
A meleğim donatayım ben seni,
Beyaz ile, yeşil ile, al ile.

Demiroğlu dört yanına bakınır,
. . . . . sakınır,
. . . . . okunur,
İki mimle, bir ha ile, dal ile...

Yeni keşfedilen başka bir şiir

Bâd-ı saba İstanbula varırsan,
İşte Cezâyirli geldi deyesin!
Arza gidip pâdişahı görürsen,
Kâfir gemilerin aldı deyesin!

Basıp ardından, ortaya alıp,
Balyemez topların üstüne salıp;
Bayrağın tersine dikip, âman dileyip,
Yezidler mikdarın bildi deyesin!

Kılıcın kemend etmiş solunda,
Seksen dirhem tüfenk atar kolunda;
Kimi merhum oldu gâza yolunda,
Kimi Hakka teslim oldu deyesin!

Deryaya çıkdık, gaza kasdına,
Canı mevlam saldı şikâr üstüne.
Her birisi seyfin alıp destine
Hazret-i Ali gibi saldı deyesin!

Selâm olsun bizden dosta yarana,
Sevdiğini sînesine sarana...
(Kuloğlu) nun ahvâlini sorana
Dört duvar içinde kaldı deyesin!

KULOĞLU

(Bu şiir de Rıza Nur tarafından keşfedilmiştir.)

İÇİMDEKİ NUR

— Seni aydınlatan ışık nedir?
— Gündüzleri güneş, geceleri de ay...
— Bu ışıkları ne ile görüyorsun?
— Göz nuru ile.
— Gözün içinde hangi ışık var?
— Ruhumun nuru.
— Ruhunun arkasında ne var?
— Ben...
— O halde sen ışıkların ışığısın!

★

Beden tıpkı bir toprak kap gibi duygusuzdur. Kendini «Ben» olarak duymaz. Rüyasız bir uykuda bedenimizi duymadığımız halde «Ben» olarak varız. «Ben» bedendedir. Fakat, Beden «ben» değildir.

★

Düşeni çıkarmak için suya dalan dalgıç gibi ol! Nefesini, ağzını, heyecanını sımsıkı tutup kendi içine dal! İçinin derinliklerinde «Ben»ini bulacaksın!

★

Üç nevi bebek tasavvur edin: biri Tuz'dan, diğeri, Kumaş'tan, öteki de Taş'tan yapılmıştır. Bu bebekleri suya attığınız zaman birincisi eriyecek ve şeklini kaybedecektir. İkincisi, suyu sünger gibi çektiği halde şeklini

266

Mihail — (Battalın altında böğürerek) *Çiçeği burnunda delikanlı, ne yapıyorsun?*

Battal Gazi — (Mihail'in üstüne çökmüş) *Dünya pehlivanının sırtını toprağa veriyorum!*

Mihail — (Sırtını yerden kurtarmaya çabalıyarak) *Senin soyun sopun birleşse bunu yapamaz! Hele bir fırsat ver de ayağa kalkayım!*

Battal Gazi — (Mihail'i ezmekte devam eder) *Bir şartla ayağa kalkıp tekrar güreş tutmana izin veririm!*

Mihail — *Nedir o şart?*

Battal Gazi, vücudunun altında Mihail'i hareketsiz tutarak başını şövalyelere çevirir. Mihail'in maiyeti, oldukları yerde, kendilerinden geçmişçesine şaşkın, manzarayı seyrediyorlar.

Battal Gazi — (Mihail'e) *Şu beylere söyle! Silâhlı pusatlı bir koşu yapsınlar karşı tepeye kadar!*

Mihail — *Evvelâ bırak, kalkayım, sonra...*

Battal Gazi — *Sözünün eri misin?*

Mihail — *Er oğlu erim ben!..*

Battal Gazi derhal Mihail'in üstünden sıçrıyarak ayağa kalkar. Mihail de onu takip eder ve zedelenmiş vücudunu mümkün olduğu kadar çabuk ayağa kaldırmaya gayret eder. Şövalyeler, aynı hayret ve dehşet ifadesiyle, yaklaşırlar.

Battal Gazi — (Mihail'e) *Er oğlu er! Tut bakayım sözünü!*

Mihail — (Şövalyelere evvelâ Battal'ı, sonra uzakta bir tepeyi işaret ederek) *Bu ana kuzusu delikanlıya söz verdim. Şu tepeye kadar, silâhlı pusatlı bir koşu yapacaksınız! Döndüğünüz zaman da delikanlının kesik başını elimde göreceksiniz! Aranızdan kim bu başı benden ilk olarak teslim alırsa, kendisine ağır hediyeler var...* (Battal'a) *Yenen, yendiğinin başını hak edecektir, razı mısın?*

Battal Gazi — (Gülümser) *Razıyım, başım sana feda olsun!..*

Mihail — (Şövalyelere) *Haydi dizilin sıraya!*

Şövalyeler sıraya dizilip koşu vaziyeti alırlar. Mihail, öfkeden çılgın, Battal da sinsi gözlerle manzarayı seyrediyor.

Şövalyelerden biri — (Mihail'e) *Serdar! Mademki sonunda baş vermek var, izin ver de burada kalalım!*

Mihail — *Sonunda baş almak olduğu için sizi gönderiyorum ya; kimseye muhtaç olmadığım meydana çıksın!.. Haydi bakalım, tepe buradan beş yüz adım... Evvelâ tepe, sonra burası... Yürü!..*

Şövalyeler, elleriyle kılıçlarını kavrıyarak ok gibi fırlarlar. Mihail bir atılışta Battal'ı kavrar ve yere yıkar. Battal, yerde, müthiş bir yaylanışla Mihail'in kafasını kapar ve ona kendi vücudu üzerinden perende attırarak Mihail'i upuzun toprağa serer, sonra şimşek hızıyle dönüp onun üstüne çıkar, dizleriyle Mihail'in omuzlarına dayanır. Şövalyeler yüz adım kadar uzaklaşmışlardır.

Battal — (Eli hançerinde) *Hüseyin Gazi'yi yendiğini söyliyen yalancı kâfir! İşte ben onun oğluyum! Kahpece öldürdüğün babamın intikamını almaya geldim ve seni öz kalende kıstırdım. Şimdi teslim et başını mertsen!*

Mihail — (Gözleri dehşetle açılmış) *Etme, güzel delikanlı... Bana acı!.. Babanın diyetini vereyim! Amuryon'un atları, kızları, bahçeleri senin olsun!*

Battal Gazi — (Hançerini çeker) *Babamın diyeti, yâvurun başıdır!*

Battal bir atılışta Mihail'in tolgasını düşürür, sol eliyle onun saçlarından kavrar ve sağ eliyle hançerini, kabzasına kadar Mihail'in boğazına saplar. Mihail'in boğazında korkunç hareketlerle işliyen hançer... Mihail'in kesik başı Battal'ın elindedir. Battal, bir ân, çabalıyan, sonra kaskatı kesilen vücuda bakar; sonra elinde kesik baş, hızla merdivenli yoldan iner. Merdivenlerin dibinde Aşkar, tırnağiyle toprağı eşeliyerek süvarisini bekliyor. Uzaklarda, neler olduğunun farkında olmıyan birkaç Amuryonlu asker... Battal, fevkalâde çevik, atına zıplar, Aşkar'ı mızrağiyle beraber bağından kurtararak dört nala kale kapısına doğru sürer. Mızrağını, sağ eliyle bir çekişte dizgin kayışlarından kurtarır ve öne doğru diker. Sol elinde Mihail'in kesik başı ve dizginler... Battal uçuyor. Kale kapısında, yolu kesmek ister gibi birbirinin üstüne yığılmış bir takım zabitler ve askerler... Battal, yıldırım gibi bunların üzerine düşer. Herkes, çil yavrusu halinde sağa sola kaçışır.

Battal — (Tam kapıdan çıkarken kesik başı havaya kaldırarak avaz avaz) *Serdarınız, şanlı pehlivan Mihail'in başı!.. Amuryon Beyine benden selâm!.. Sıra kendisinde!..*

Battal, rüzgâr hızıyle kalenin önündeki ovada uzaklaşırken, arkasından, her saniye biraz daha şiddetlenen bir dolu gibi yağan oklar... Battal Gazi, kendisini bir çift kol şeklinde karşılamaya gelen ufukların bağrına gömülerek kaybolur. *(Devam ediyor)*

---

muhafaza edecektir. Üçüncüsüne ise, su nüfuz etmiyecektir.

Birinci bebek, küllî ve her şeyi ihata eden zat'a gark olmuş ve onda erimiş insanlara benzer. Bu, hürriyetine kavuşmuş ruhtur.

İkincisi, gönlü Allah aşkı ile dolu kimseler gibidir.

Üçüncüsü ise, dünyaya müteveccih kimselerdir ki, onların kalplerine yüksek bilgiler (İlâhî bilgi) nüfuz edemez.

★

Kendinde zatını bilen ve bilmiyen birbirinden nasıl ayrılır?

Bunların her ikisi için de beden «Ben» dir. Fakat, zatı bilmiyen, «Ben» ini bedeniyle kayıtlandırmıştır. Zatını bilen, bedenindeki «Ben» in hudutsuz ve küllî bir Nur'un parçası olduğunu bilir.

★

Biz bu dünyada polis tarafından tecessüsle takip edilen bir insan gibi yaşıyoruz. Dünya güzelliklerinin ancak parıltılarını seçebiliyoruz. Bizi kovalıyan bu korku, maddeye inanışımızdan geliyor. Oysa ki, bütün varlığımızın tek sebebi, bu madde arasında gizli olan ruh'tadır. Hissettiklerimiz bütün varlıkların arasında gizli olan madde ile ruh'un gerçek anlamını ancak Tanrı vasıtasiyle idrak edebiliriz.

★

Boğulmakta olan nasıl hava için çırpınırsa, kalbimiz de Tanrıya ulaşmadan önce aynı şekilde Tanrı için hasret çekmeye memurdur.

Firuzan Hüsrev TÖKİN

MİLLÎ KÜTÜPHANE ANKARA
267

BÜYÜK DOĞU CEMİYETİ

ELVEDA!

GÖRDÜĞÜNÜZ cemyiet arması, size son defa olarak tebessüm ediyor. Bundan böyle Büyük Doğu Mecmuasında Büyük Doğu Cemiyetine ait bir sahife göremiyeceksiniz. Zira sayı (55) ten beri bildirdiğimiz şekilde, geçen Cumartesi günü saat 14 te Büyük Divan toplanmış ve aşağıda gördüğünüz, son derece basit ve kuru, fakat gayet ince ve mânalı kararla Cemiyetin topyekûn feshini kararlaştırmıştır. Bu irade, doğrudan doğruya içimizden doğup fışkırdığına, herhangi bir düşman kutbun eseri olmadığına, düşmanların Cemiyete sürülebilecek en küçük bir leke bulamadıklarına, eğer isteseydik Cemiyetin sonuna kadar yürüyüşe devam imkânını muhafaza ettiğine, sadece aldığı dersler karşısında iç ve dış müessirlerin topyekûn icabı olarak kendi kendisini tasfiye ettiğine ve bu tasfiyeyi sırf en ileri, en lâyık ve en hesaplı bir oluşa basamak teşkil etmek için yaptığına göre, anlıyanlarca, zaferimiz büyüktür. Bugün «Elveda!» gibi bir hüzün klişesi ve başlığı altında işaret ettiğimiz bu zaferin ne kadar büyük olacağını, yarın (Allahın izniyle) hâdiseler gösterecektir. Derhal susuyor ve nazarları, Necip Fazıl'ın baştaki «Müslüman Türk!» hitabına çekmekle kalıp fazla hiçbir şey söylememeyi tercih ediyoruz.

Bazan ne şerlerden ne hayırlar doğacağını ve hayr gibi görünen tecellilerin altında yine bazan ne şerler bulunabileceğini sezecek ruh kültürüne sahip olanlar, bize içli ve dışlı müessirlerin zorladığı bu

Umumî Heyet Kararı

Büyük Doğu Cemiyetinin, Umumî İdare Heyeti kararıyle tasfiye edilen âzasından sonra Cemiyette üye sıfatını muhafaza edenlerden, aşağıda teker teker hüviyet ve imzaları bulunan fertler, Umumî Heyet makamındaki Büyük Divanı teşkilen 26 Mayıs 1951 Cumartesi günü İstanbul Vilâyeti karşısındaki Umumî Merkez dairesinde içtima etmişler ve ruznameye göre sırasiyle aşağıdaki kararları almışlardır:

1— Umumî İdare Heyeti tarafından tanzim olunan bilânço tetkik edilmiş ve masraf hanesiyle irad hanesinin umumî muamele yekûnu ve muvazene meblâğı olan T. L. 9152.99 tesbit olunmuştur. Masrafların yekûnu iraddan T. L. 1733.46 fazla olup aradaki fark, Umumî Reisin şahsî kesesinden Cemiyet hesabına ettiği masraflardır. Böylece Cemiyetin Necip Fazıl Kısakürek'e T. L. 1733.46 borçlu olduğu, bilânçoya nazaran anlaşılmıştır.

2 — Cemiyet üyelerinin, içinde bulundukları siyasî, Ruhî, İçtimaî, malî âmiller yüzünden Cemiyetin topyekûn feshine karar verilmiştir.

3 — Cemiyetin, alınış fiatile T. L. 1394.55 tutarındaki demirbaş eşyasının, Cemiyetten daha fazla miktarda alacaklı bulunan Necip Fazıl Kısakürek'e terk ve hibe edilmesi muvafık görülmüştür.

(İMZALAR)

Umumî Heyet içtimaına Dair Zabıt

1 — Büyük Doğu Cemiyeti Umumî Heyetinin, İstanbulda Ankara Caddesinde, Vilâyet karşısında İzzettin Hanında 4 - 5 numaralı Cemiyet Merkezinde tam kadro halinde toplandığını...

2 — Kanun mucibince yoklama yapıldığını...

3 — İçtima nisabının yüzde yüz mevcut bulunduğunu...

4 — Kongre Reisliğine Necip Fazıl Kısakürek, Reis Vekilliğine Hasan Fehmi Varlık ve kâtipliklere Mustafa Müftüoğlunun ve Hüseyin Rahmi Yananlının seçildiğini...

5 — Hesapların tasdiki, Cemiyetin feshi ve demirbaş eşyanın ne olacağı maddelerinden ibaret ruznamenin müzakereye vazolunduğunu...

6 — Fesih kararına salâhiyet bakımından, bizzat mevcut âzanın üçte ikisine ait nisap haddinin dahi bulunduğunu...

7 — Her üç madde hakkında da muktazi karar verilip Umumî Heyet kararı şeklinde tanzim ve üyeler tarafından imza edildiğini...

8 — Cemiyete ait bilcümle evrak, kayıt ve dosyaların mühürlenerek berayi muhafaza Umumî Muhasip Hüseyin Rahmi Yananlıya teslim olunduğunu...

9 — Ve işbu zabtın, her nüshası imza edicilerden birinin yedinde kalmak suretile dört nüsha olarak tanzim edilip kanun mucibince Reis, Reis Vekili ve kâtipler tarafından imzalandığını...

Bildirir ve gösterir zabıttır.

Reis Vekili	Kongre Reisi
Hasan Fehmi Varlık	Necip Fazıl Kısakürek
Kâtip	Kâtip
Mustafa Müftüoğlu	Hüseyin Rahmi Yananlı

Istanbul Vilayetine

Evvelce yüksek makamınıza bildirildiği veçhile Büyük Doğu Cemiyetinin tasfiye neticesinde kalan âzası Umumî Heyet halinde 26 Mayıs 1951 Cumartesi günü saat 14 te Vilâyet karşısındaki dairesinde toplanmış, gerek Kongrenin akdi, gerekse fesih kararının ittihazı için muktezi nisap haddinin fazlasile mevcut bulunduğu gö ülmüş; hesapların tasdiki, Cemiyetin feshi ve demirbaş eşyanın ne olacağı hakkındaki ruzname müzakere edilmiş, bu hususta gerekli zabıt ve Umumî Heyet kararı tanzim ve imza olunmuş, ve neticede Cemiyetin topyekûn feshine karar verilmiş bulunduğu ve artık bu tarihten itibaren Büyük Doğu Cemiyeti namile bir teşekkül mevcut bulunmadığı saygılarla bildirilir.

UMUMÎ İDARE HEYETİ

(İMZALAR)

268

oluşu, cidden en büyük, üstün ve ileri tekevvünün başlangıcı saymakta hataya düşmezler.

Kısacası:

Büyük Doğu Cemiyeti, dünya çapında bir fikir ve (aksiyon) un nelere muhtaç ve hangi şartlara bağlı bir dâva olduğunu belli eden, azîm faydalar ve dersler sağlayıcı bir müsvedde kâğıdı ve tecrübe tahtası olmuştur. Bu ân, ne kadar iç kusurumuz ve dış derdimiz varsa, bizim için artık hepsi malûmdur. Şimdi müsveddeyi yırtıp kâğıt sepetine atarken, dâvamızı doğrudan doğruya temize çekme, doğrudan doğruya bina etme devresine girmiş bulunuyoruz. Bu bakımdan müsveddenin hakkı, yarınki tekevvünün mânen yüzde yüzüne yakın bir minnettarlık hissesiyle büyük olacaktır. Büyük Doğu Cemiyetine ve bize bu tecrübeyi lûtfeden saiklerin hepsine minnettarız. Zira şu hakikatleri, riyazî bir kat'iyet ve bir lâboratuvar tecrübesi emniyetiyle öğrendik:

1 — Biz kimiz, neyiz; mazi, hal ve istikbale doğru vaziyetimiz nedir?

2 — Bizim elimizden ne gelebilir? Topyekûn istidat, imkân ve iktidarımız?

3 — Maddî ve mânevî sermayemiz; ruhumuz, ahlâkımız, tahammül ve fedakârlığımız, olanca kemiyet ve keyfiyet derecemiz?

4 — Belli başlı tarihî, içtimaî, siyasî, idarî ve ruhî müessirler yüzünden uğradığımız aşınma ve yıpranma payı? Tedavi ve şifa bahsinde ümit nisbetimiz?

5 — Düşmanlarımız kimlerdir, nelerdir; mazi, hal ve istikbale doğru vaziyetleri?

6 — Düşmanlarımızın elinden neler gelebilir? Topyekûn istidat, imkân ve iktidarları? Bilhassa vasıta ve usulleri?..

7 — İçimizdeki hainler, korkaklar, müteredditler, itimatsızlar, lâkayıtlar, «Neme lâzım?» cılar, «idare-i maslahat» çılar, «vurdum duymaz» lar, «Gemisini kurtaran kaptan!» lar ve halleri?

8 — Nihayet dâvanın muzaffer olmak için muhtaç bulunduğu şartlar?..

9 — Bu şartlara nailiyetin, başta, ortada ve sonda gerektirdiği tedbirler, usuller, plânlar?..

Hakikatte doksan bin olmasına rağmen dokuz maddede özleştirdiğimiz bu meseleleri üçe de irca edebiliriz:

1 — Bu millet?

2 — Bu dâva?

3 — Ve çare?

Elveda; bu çareyi en hurda teferruatına kadar reçeteleştirecek nazariye örgüsünü, peşinden ameliye tezgâhını takdim etmek üzere çizmeğe memur bulunduğumuz kavsin son büklümünden size elveda!.. Büyük Doğu Cemiyeti bir keşif kolu oldu; keşif vazifesini mükemmelen yerine getirdi ve düşman küllî kuvvetleriyle temas eder etmez, askerî kaide icabı ricat etti; şimdi ona düşen yeni vazife, kendi küllî kuvvetlerine vaziyeti haber verip ve onları vaziyete göre teşkilâtlanmak imkânına mazhar kılıp mukabil ve nihaî taarruzun kanun dairesinde vücut bulmasına yol açmaktır... Binaenaleyh elveda!

Eski SÖZCÜ

TARİH

Balıkhane Nazırı
MERHUM ALİ RIZA

ESKİ RAMAZAN ÂDETLERİ

— 4 —

SON zamanlarda Şehzadebaşında bu nevi kahvehanelerden pek çokları türemiş... Bunlardan Hacı Murad'ın kahveleri pek meşhur imiş...

Ramazan hazırlıklarına iştirâk edenler arasında bilhassa faaliyet gösterenlerden bir gurup da, Karagöz, Ortaoyunu, çalgı ve sonraları tiyatroculardır. Gerek bunlara, gerekse geceleri çarşı hamamlarının açılmasına ramazanın 8 inde izin verilirdi. Bazı şahıslar bu işe bir mâna veremiyerek şöyle itiraz etmişler:

— Eğer bunların bir zararı yoksa niçin Ramazanın sekizine kadar faaliyetten menediliyorlar; zararları varsa niçin kendilerine sekizinden sonra izin veriliyor?

Sonraları, bu nevi faaliyet sahiplerine Ramazanın birinden itibaren izin verilir oldu.

Ramazan gecelerinde İstanbulun en kalabalık semtleri Aksaray, Divanyolu, Tophane, Şehzadebaşı, Galatada Çeşmemeydanı gibi mahalleridi.

Bu caddelerdeki kahvehane ve çaycı dükkânlarında ve tulumbacı kahvehanelerinde büyük hazırlıklar görülür, ramazan geceleri dükkânların içerisi ve dışarısı hıncahınç dolardı. Kahve müstahdemleri, bellerinde futalar ve peştemallar olduğu halde ellerindeki maşaları şakırdatarak dört tarafa seyirtip:

«— Buyurun Ağalar Buyurun!»

Diye müşterileri davet ederlerdi. Bir taraftan da çubuk, kahve, nargile ve ateş yetiştirmeğe çalışırlar, hasılı pervane gibi dönüp dururlardı. Onun için kahvehane sahipleri, garsonların genç, çevik ve bu işlerde meleke sahibi bulunmasına çok dikkat ederlerdi. Bu tarzda kahvehanelerin bazılarında saz şairleri, bazılarında da zurna, klarnete, çiftenara, darbuka, maşalızil ve emsali çalgılar bulundurulurdu. Sonraları, münasip mevkilerde büyük kıraathaneler açılarak, ramazan geceleri devrin en güzide sazende ve hanendelerinden mürekkep ince sazlar tertip edilmeğe başlandı.

Ramazanın ilk günü bütün devlet daireleri tatil olunur, gazeteler intişar etmezdi. Ramazanlarda bütün resmî dairelerin kalemlerine münavebe suretile memurların devamını temin için nöbet cetvelleri asılırdı. Bir misal olarak, Hicrî 1280 ramazanında Seraskerlik ve Tophane Müşürlüğü daireleri gece yarısına kadar açık bulundurulup, gündüzleri tatil edilmişti.

Camilerde namazdan sonra Mukabele Okuyan hafızlar, bu işe, Ramazana on beş gün kala başlarlardı. Bayezid ve Fatih camileri avlularında her Ramazan sergiler tertib edilmesi âdetti. Bu sergiler, Evkaf tarafından müzayedeye konur ve her hangi bir mültezim bunları kiralıyarak kısım kısım başkalarına kiraya verirdi.

Asrın şairleri, Sadrâzam, Şeyhülislâm, Vükelâ ve Vüzerâya takdim olunmak üzere Ramazaniyelik kasideler tanzim ederlerdi.

Şair Naib Merhumun «Ramazaniye» kasîdesi pek meşhurdur.

(Devam ediyor)

263

VESİKA

DEVİRLER VE TİPLER

Bir parça vicdânı, sıkılması olan bunu söyleyemez. Hakikata bukadar pislik sürebilen yoktur. İzah edeyim: Dediği bu unsurlar Rum, Ermeni, Arab ve Hüseyin Cahid'in kendi gibi Arnavudlardır. Halbuki bunlar muhâliflerden ziyade İttihadcıların saflarında idiler. Meselâ Abdülhamid zamanında dağa çıkıp silâhla komitecilik etmiş, birçok Türk kesmiş, Türk askerler vurmuş ve aldığı yaralar ile topal olan Ermeni Vartkes ile Bulgar Sandanski, muhâlif değil; İttihadcı idiler. Hattâ bir gün Meclis-i mebusandan ben İttihadcıları tenkid ediyordum; okadar Türkün arasından Vartki köpürdü, bağırdı çağırdı, İttihadcıları heyecanla medhetti. Üzerime yürüdü. Ben de yürüdüm. Tabancasına sarıldı. Ben de sarıldım. Bir çokları, bilhassa Pasdırmacıyan araya girdi de bir fâcianın önü alındı. Bu iki adamın, adını Hüseyin Cahid'lerin dillerine tesbih ettikleri Kozmididen farkı ,ondan müthiş olup silâhla da Türke hiyânet etmiş olmalarıdır. Şimdi Hüseyin Cahid ne terennüm ediyor? Ayıptır! Sonra Zohrab vardı; kâh muhâlif, kâh İttihadcı idi. Ve yine Cahid gibi Arnavut olan Esad Paşa (Topdani) muhaliflerin safında değil, habis bir İttihatçı idi. Bu **Esad Paşadır** ki, İşkodra muhasarası esnasında hâlis bir Türk ve gayet iyi kumandan olan Hasan Rıza Paşayı kancıkça arkasından vurup öldürdü. Bu cinayeti de, Arnavutluk istiklâli yapmak için işledi. **İttihadcı Cahidler bu Esadı yahudi Karasu ile beraber, her ne olursa olsun, bir Türk padişahı olan Abdülhamidi hal'a Yıldız sarayına yolladılar. Bu iki ecnebi unsur, hakaret ederek Abdülhamid'i Saraydan aldılar.** Düşünmeli ki İttihadcıların bu iki gözbebeği onların ne kıymetlisi imiş!... Selâniği Yunanlılara bir kurşun atmadan veren Tahsin Paşa da Cahid gibi bir Arnavud ve İttihadcıdır. O vakit bu işi para mukabilinde yaptığı söylenmişti.

Ben İttihadcı zalemeye karşı yaptığımız, bu ve diğer isyanlarla iftihar ediyorum. Çünkü ittihadcılar zulüm ve kötü idarelerile aziz Türkiyeyi batırıyorlardı. Bu muhakkak surette görülüyordu. Türkiyeyi kurtarmak için bu adamları hükûmetin başından defetmek lâzımdı. Bir vakit yazı ile, konferans ile, Meclis-i mebusanda tenkit ile uğraştım. Baktım olmuyor. Silâhsız, ordan gidecekleri yok. Zaruri, ihtilâller yapmağa teşebbüs ettim. Lûtfi Fikri ihtilâle yanaşmazdı. O vakte kadar beraber çalışmış ve çok sevişmiş iken ondan ayrıldım. Yakovalı Rıza Beyle kıyam yapmak için besalaştım. Said Hoca ve Piriştineli Hasan ile sözleştim. Onlar orada kıyam ettiler; biz de aynı zamanda İstanbulda Halâskârlar işini yaptık. Arnavutluktakilere talimat, malûmat verdim. O vakit Türk vatandaşı olan Arnavutlar, yüzlerce Halâskâr Türk zâbitler, İstanbulda elde ettiğimiz dört Türk taburu, iki Türk harp gemisi, Askerî Tıbbiye talebesinden silâhlandırdığım Türk talebe, yine silâhlandırdığımız İstanbullu yüzlerce Türk, bize iltihak ile miting yapan Selânikteki Türk zabitler, el birliği ile İttihatcıları devirdik. Devirince de hepimiz dağıldık. Bunun kabahati neresinde? Zalimleri, devleti batırmakla meşgul olanları düşürdüğümüz mü kabahat? Bu benim yüz karam değil, şerefim. Cahid beni şerefli bir şeyimle tahkir ediyor. O, hakkı sever biri olsa idi öyle demeyecek, şöyle diyecekti: «Biz İttihatcılar devleti batırıyorduk. Ben onları bu cinayetlerinde birdüzüye alkışlıyordum; tenkitçilerine karşı mugalata, yalan dolan ve zırvalarla müdafaa ediyordum»...

İstibdat zamanında Cahid ve akrabası alenen arnavutluklarile övünürlerdi. Mütarekede Cahid diğer İttihadcılarla beraber Maltaya götürülüp hapsedildi. Cahid orada İttihadcılığa, arkadaşlarına, Türklüğe hiyanet etti. Maltaya ailesini getirtti, Malta vâlisi vasıtasiyle kendisini münferiden tahliye ettirdi. Başından fesini atıp «benim Türklerle ne münasebetim var? Ben Arnavudum. Bir daha bu pisi başıma koymam!» dedi ve ailesini alıp İtalyaya gitti. Orada yerleşti, İtalyanca dahi öğrendi. Mütareke zamanında devletin felâketi ile asla alâkadar olmadı. Maltadan böyle münferid olarak sade iki kişi kurtulmuştur: Biri Cahid, diğeri Fener Rum patriği vasıtasile kurtulan Kastamonu mebusu ve koyu İttihadcı Gürcü Hasan Fehmidir. Diğer zavallı ittihadcılar millî hükûmet kendilerini kurtarıncaya kadar uzun müddet hapis kaldılar. Şimdi böyle bir adam iki asırdır ailesi Sinoplu, malûm ve kanında ne anadan, ne babadan ecnebi bir damla kan olmamak üzre Türk olan beni intirikalı yazılarla ne ile zemmetmek istiyor?... Lûtfi Fikri öldü ya, ona saldırmış. Ben Türkiyede yokum ya, yarı ölü demeğim, bana saldırmış. Meşrutiyetin o ilk günlerinin muhaliflerinden ortada kimse kalmamış ya, onlara zifoslar atıp celâdet göstermiş. Doğrusu pek kahraman! Don Kişot muhakkak bu kahramana hayran olmuştur. Bu şahinin avı, eli ayağı bağlanmış zebunlardır.

Hâsılı, Cahid böyle vatanperver Türktür! Meşrutiyetin iptidasında Tanini Tevfik Fikretle beraber tesis etmişlerdi. Çok ahlâklı ve vatanperver olduğunda kimsenin şüphesi olmayan Tevfik Fikret, Cahidin Türlü halllerinden dolayı ancak iki üç ay dayanabilmiş; Cahid de Tanin'i de bırakıp çekilmiş; Cahid ve Taninin, İttihadcıların aleyhine kıyamet koparmıştır. Bunlar o vakit yaşamış olan herkesin bildiği şeydir. Fikretin «Doksan beşe doğru» adlı nefis şiiri Cahidlerin aleyhinde yazılmıştır.

Cahid'in şahsî ve can beraber dostları olan Karasu ile Nesim Mazliyahdan niye bahsetmiyorlar? Karasu fakir bir italyan yahudisi idi. Bir gün benden bile bir mecidiye almıştı. İtalyan olarak bizde mebusluk ve ecnebî bir devlete casusluk etti. Yine İttihadcılar sayesinde 4 milyon lira yaptı. Türkiye yıkıldı, Karasu da yine İtalyan olarak İtalyaya savuştu.

TAKTİM

DOKTOR Rıza Nur'un «Türk Bilik Revüsü» ismiyle bir zamanlar İskenderiye'de neşrettiği mecmuada Hüseyin Cahid'e tahsis ettiği uzunca bir cevaptan kesip aldığımız ve memleket içinde mahdut birkaç şahıstan başka kimsenin bilmediği bu satırlar, yakın mazi, bazı siyasî şahsiyetler ve tarihî incelikler bakımından Büyük Doğu mefkûresini çok yakından teyit edici mahiyettedir. İttihatçılık ve İttihatçıların iç yüzü, kozmopolitizma tesirleri, Yahudi ve Dönme oyunları, Abdülhamid'e muamele tarzı ve bu arada sayın Yalçın Beyin yüksek şahsiyetleri, bu satırların arasından cidden en mahrem hatlariyle tütmektedir.

270

VESİKA

Yahudi dâvası

BİRİNCİ Dünya Harbinden bir iki sene vevel İsviçrenin (Bâl) şehrinde toplanan Siyonist kongresinde Reis (Volkon) tarafından verilmiş nutuktan müthiş bir parçayı kelimesi kelimesine tercüme ederek takdim ediyoruz. Her zaman ve mekânda herhangi bir Ahmet Emin Yalmanın üslûbundan ayırt edilemiyecek kadar Yahudi emellerini tüttüren ve bu âna kadar memleketimizde intişar etmiyen bu nutkun bize ait kısmı, hele bugünkü şartlar ve vâkıalar zaviyesinden mütalâa edilecek olursa, Yahudilik, ona sımsıkı bağlı olarak Masonluk ve her ikisine perçinli şekilde Dönmelik plânının bütün ruhunu ifşa eder; ve Meşrutiyet inkılâbından beri Yahudilerin bu memlekette nelerden faydalanarak hareket ettiklerini ve sırf kendi menfaatleri için hangi cereyanları körükledikleri ve tuttuklarını gösterir. İttihatçılardan bugüne kadar Siyonistlerin nasıl gelip nasıl gittiklerini ve hâlâ nasıl yürüdüklerini anlamak istiyen, bu nutku kelime kelime mânalandırarak incelesin!.. Ve nutkun verildiği devirle bu devrin hâdiselerini mukayese etsin!..

RUSYADA Yahudiler hakkında reva görülen zulümler ve itisaflar, günden güne biraz daha tahammülü aşmaktadır. Rumanya hükûmeti, Rumanyadaki Yahudilerin himayesi hakkında bazı muahedelere rağmen, onları bütün siyasî ve medenî haklarından mahrum bırakıyor. Diğer birçok memlekette, Yahudilere karşı bâtıl fikirler besleniyor. Bazan en ehemmiyetsiz bir hâdise münasebetiyle Yahudilere acı nefretler izhar olunuyor. Biricik ümidimiz (!!!) Türkiyededir. Bir gün olup da halimizde salâh eseri görülecek olursa bunun Türkiye (!!!) sayesinde olacağı şüphesizdir. Yılların siyasî inkılâpları üzerine bazı memleketlerdeki din kardeşlerimiz, başka kavimlerin mazhar bulundukları hak ve menfaatlere nail olabilmişlerdir. Fakat Yahudilere bahşedilen müsavi hakların ciddiyetinden yalnız Türkiyede emin olunulabilir. Zaten Türkler, öteden beri Yahudiler hakkında cömert davranmışlardır. Her yerde bize hakaret nazariyle bakıldığı ve hakkımızda türlü türlü zulümler reva görüldüğü bir hengâmede, Türk vatanı, İspanyadan kovulan Yahudiler için bir sığınak olmuştu. Yahudiler o zaman Türk misafirperverliğine ve cömertliğine nasıl güvendilerse şimdi de öyle güveniyorlar. Vakıâ bu sıralarda Türkiyede de Siyonizma aleyhinde bir fikir cereyanı peyda olmamış değildir. Tektük bazı şahısların kötü ve yanlış görüşleri neticesi olan bu hareket uzun müddet süremez. Zira bu hareket, bir takım bâtıl muhakemeler ve esassız bilgilerden doğmuş ve doğmaktadır. Fakat bir gün gelecek ki, hakikat meydana çıkacak ve o zaman Siyonizma hareketinin hem Yahudiler, hem de Türkler (!!!) için ne büyük bir nimet olduğu anlaşılacaktır. Türkiye iktisat noktasından asırlarca ihmal edilmiştir. Türkiye bugün her zamandan fazla dışarıdan gelecek muhacirlere muhtaçtır. Türkiye için yersiz Yahudiler kadar sadakatli ve faydalı muhacirler tasavvur olunamaz. Türkiye «Kanun-u Esasî» si, bizim şahsî emniyetimiz için tam bir kefalettir. Osmanlı devletinin tamamlayıcı parçalarından Filistin sahasında kendimize bir yurt tedarikine bağlı emeller ve tasavvurlar beslemekle, kendi âkıbetimizi Türkiyeninkine raptetmiş bulunuyoruz. Gûya Filistin'i Osmanlı devletinin vücudundan koparmaya ve müstakil bir Yahudi hükûmeti teşkil etmeğe çalıştığımızı iddia edenler, bunu, ya kapkara bir cehalet, yahut kocaman bir hiyanet saikasiyle söylüyorlar. Evet; gûya bütün hedef ve gayretimiz Filistin sahasında müstakil bir Yahudi hükûmeti kurmak fikrine bağlıymış!.. Bu masala halkı inandırmak için Yahudi Doktor (Hertzel) tarafından kaleme alınan «Yahudi Hükûmeti» isimli eseri öne sürüyorlar. Eserdeki indî ve hayalî nazariye ve mütalâalar, bizim hareket hattımızın esası diye gösteriliyor. (Hertzel) bu eseri kaleme aldığı zaman Siyonizmanın ne demek olduğunu hemen hemen bilmiyordu. Bu zat, Yahudilik meselesinin, dünyanın herhangi bir köşesinde bir yahudi hükûmeti teşkil edilivermekle halledilebileceğini sanıyordu. Aynı zat, Siyonistlerle münasebete girdikten ve hareketimizin mahiyetini derinden derine kavradıktan sonra müstakil bir Yahudi hükûmeti teşkil etmek dâvasını bir daha ağzına almadı.

Siyonizma, Filistin bölgesinde, Yahudiler için umumî hakların teminatı altında bir sığınak tedarikinden başka bir emel belirtmez. Dikkat edilsin; biz, müstakil Yahudi hükûmetinden değil, atalarımızın toprağında (!) bir sığınak sahibi olmaktan bahsediyoruz! Öyle bir sığınak ki, orada Yahudi sıfatiyle yaşıyabilelim; ve hiçbir zulme maruz kalmaksızın millî siar ve vasıflarımızı muhafaza edebilelim...

Biz, yeni ve hür Türkiyede, millî ve şahsî emniyetimizin kefaletini buluyoruz. Bu kefalet, Türkiyenin Meşrutî müesseselerinden (!) geliyor. Bizim Osmanlı hükûmetinden istemek zorunda olduğumuz bir şey varsa, o da, Yahudilerin kayıtsız ve şartsız olarak Osmanlı tâbiiyetine girmeleri ve Yahudi milletine mahsus edep ve âdet çerçevesi içinde kalmaları hususunda imkân verilmesidir. Bizim emelimiz, mamur ve kudretli (!) bir Türk vatanı içinde müreffeh ve mesut Yahudiler olarak ömür sürebilmektir.

Prof. Ş. Ü.

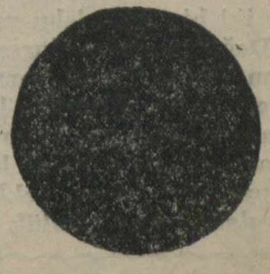

Mazliyah'ın barut rezâleti ve bu yüzden hapishanede öldüğü malûm. Bu hususlarda yazılacak ne kadar çok şey var; kâğıdın kalemime dar geldiğini duyuyorum.

Nâzır efendi bütün yazdıklarında, Tırablusgarb meselesinde, hafi celsede müthiş tahrifler yapmış. Said Paşayı methetmiş; fakat o hâfi celsede kürsüde ağladığını yazmamış. Bunlar içinde olduğumuz işler. İsterse açık münakaşasına girelim. Ve evvelâ mertçe meydana çıkalım!

Dr. Rıza NUR

271

(Baş tarafı S. 7 de)

desiyle metelik etmez insanlarız. Biz, belki fert fert sağlam, öyle tuğlalara benziyoruz ki, üst üste gelmek bahis mevzuu olunca yıkılıvermek için bir kertenkelenin kuyruk darbesi kâfi geliyor. Halbuki düşmanlarımız, yine fert fert tezekten mamul şahıslar olduğu halde, yan yana gelince hemen duvarlarını yükseltiyorlar ve üzerlerine bir mermer galvanizi çekince muhteşem bir bina manzarası takınıyorlar. İşte tarih boyunca bütün mahrumiyetlerimizin sırrı!..

Şimdi ben seni, bu vasfını bile bile ve bildire bildire içtimaî alâka ve şuura davet ediyor; ve zaten bütün nasip ve kararımı, maddesi ve mânasiyle, davetimin sonunda gelecek cevaba talik etmiş bulunuyorum.

En ince ve titiz şekilde hesabımı yaptım. Bana, Büyük Doğu'yu günlük gazete haline getirmek için tam yirmi beş bin lira lâzımdır. Bu, işten anlıyanlar için bir atımlık bir barut veya tek kurşundur. Fakat biz iyi bir nişancı isek bu tek kurşun kâfidir; değilsek, yirmi beş bin kere yirmi beş bin liramız olsa, hedef hiçbir defasında tutturulamıyacak olduktan sonra, on paramız yok demektir. O halde, Allahın verdiği nimeti tahdis vazifesiyle bildiriyorum ki, nişancılığımıza güvenerek bu tek atımlık barutu yeter sayabiliriz. Şimdi iş, mahut asgarî ve cüz'î nesneyi bulabilmekte...

Birçok zengin tanırım; aralarında bana yardım etmiş, çetin ve nazik ânlarda keselerini açıp borç vermiş olanlar da vardır. Fakat ben kimseye gidip, «Bana yirmi beş bin lira borç para veriniz! Şu işi yapacağım!» diyemem! Buna, çektiğim son çilelerin artık beni her şeyden müstağni kılan ve «Ya lâyık olduğu yerden olur, ya hiç olmaz!» diye düşündüren üstün mânası engel olduğu kadar, bu şahısların anlayışı ve bu dâvanın yalnız kendi öz kadrosuna ve kemiyet çerçevesindeki öz unsurlarına istinat etmek ihtiyacı da mânidir. Zaten bu işin, ismine «himaye» dedikleri sun'î ayaklarla yürüyebilmesi, yani değirmenimizin taşıma suyla dönmesi, hesap ve hikmet dışındadır. Buna Allah da razı değildir. Öylevse bu dâvanın zatî unsurları, hiçbir yardım, hediye, hibe ve himaye fikriyle alâkaları olmadan, sırf mevcudiyetlerini ve isteklerini göstermek ve alıcı ile verici arasındaki münasebeti peşinen tesis etmek için, kemiyet mânası ve onun doğuracağı keyfiyet ifadesiyle vazifelerini yapacaklardır.

Bu vazife nedir? Şu dakikada Büyük Doğu'yu elinde tutan, yahut elinde tutanın omuz başından nazar eden veya vaziyeti herhangi bir suretle haber alan her ferdin ona abone olması... Eğer iki bin kişi, işbu mecmua seklindeki Büyük Doğu'ya abone olursa dâva halledilmiştir. O zaman Büyük Doğu, hemen günlük gazete şekline gecer: ve aboneden kalan borcunu, alacaklısına, günlük gazete halindeki fiyatiyle kaç nüsha borçlanacaksa öylece kapatır. Eğer abone sayısı umduğumuz ve beklediğimiz kadar olmaz da toplanan para günlük gazetenin cüz'î sermayesine tekabül etmezse, Büyük Doğu'nun bu şekline abone olunmakla kalınacaktır.

«Allah» kelimesini sarfetmenin bile yasak olduğu 1943 yılından bu yana, tam dört şanlı devrenin sahibi olan, bütün bu mukaddesat cereyanının tek başına çığırını açan ve ortalık sun'î bir hürriyet havasiyle nemlendirildikten sonra birçok mukallidinin türediğini gören Büyük Doğu, bu âna kadar hiç kimseye «Bana abone olunuz!» tarzında bir müracaatte bulunmamıştır. O'nun on bine varan (tiraj) ı tamamiyle serbest ve okuyucu tarafından istekli piyasa satışı halindedir ve sun'î, hatır gönül işi abone devşiriciliği ile alâkasızdır. Hattâ bizim mizacımızı yakından tanıyanlar, bu zamana kadar kendi kendisine abone olmak istiyenlere bile fazla bir alâka göstermediğimizi ve «Dışarıdan niçin satın almıyorsunuz?» diye mukabele ettiğimizi bilirler. Eğer biz de, bazı sözde dindarlar gibi, müftülükler, cami kapıları, imamlar, müezzinler, vâizlar ve Müslüman tüccarlar nezdinde nüfuz ve hatırınızı kullansak; serbest satış piyasasında ölü, fakat abone defterinde gûya canlı, hakikatte ise koltuk değneklerinden başka hareket vasıtası olmıyan bir mecmua haline razı olsaydık, şimdi on binlerce abonemiz olur, fakat ses ve tesirimizin hiçbir kıymeti olmazdı. İşte, haylı çirkin, ağır ve istismarcı tarafları bulunan bu abone zanaatine yabancı kalışımızdır ki, şu ândaki davetimizin halisiyet ve hakikatini ve bir «çirkin» içinde ne harikulâde bir «güzel» e yer verdiğini ilâm ve isbat etmeğe kadirdir.

Hikmet ve hakikat böylece tesbit olunduktan sonra söz şudur: Mukaddesatçı Türk! Dâvamızın kanun yoliyle vatan çapını tutması için Büyük Doğu Partisinin kurulması, bunun için Büyük Doğu mecmuasının mutlaka gündelik gazete haline gelmesi, bunun için de senin ona abone olman lâzımdır. Bak, bir aboneden iş nereye gidiyor? İçtimaî şuur ve alâka da, işte böyle bir parçacıktan böyle bir bütüne kadar yol veren hâdisedir. «Bir benden ne çıkar?» dedin mi, topyekûn bizden hiçbir şey çıkmaz demektir. Allah ve Resulünün aşkına şöyle diyeceksin: «Bir benim olmadığım yerde hiç kimse yok demektir, binaenaleyh vazifemi yapmalıyım!». Bu vazifeden ancak iki mazeret altında kaçabilirsin: Ya gerçekten, 6 veya 12 lira paran mevcut değildir ve olamaz; yahut bu dâvanın gerçekleşmesi yolunda bize itimadın, bizim saffet, samimiyet, hakikat, hikmet ve istikametimize güvenin yoktur!

Sen beni bu zamana kadar, iyice, kendi öz manzaram ve düşmanlarımızın suratıma buladıkları çamurlar ve bağrımda açtıkları yaralarla gördün; şimdi ben de seni görmek, sayını bilmek ve Allah yolunun, saffetlilerini, samimiyetlilerini, hakikatlilerini, hikmetlilerini, istikametlilerini tanımak ihtiyacındayım. Baş ihtiyacım, en küçük parcadan en koca bütüne yol veren mâna ve madde sahasında, vatan çapındaki Büyük Doğu müessesesini sana borçlu olmaktır.

Her şeyi Allaha borçlu olan sen, bana bu borcu Allah için ver!

Necip Fazıl KISAKÜREK

Sayı 58 272

BÜYÜKDOĞU

Devlet Nüshası

Cumaları çıkar
Siyasî - Edebî
haftalık meemua

Sahip ve Başmuharriri:
N. F. KISAKÜREK

Umumî neşriyatı fiilen idare eden:
N. F. KISAKÜREK

Müessese Müdürü:
H. Rahmi YANANLI

Hazırlandığı ve tabedildiği yer:
ŞAKA Matbaası

İlân almaz.

Abone:
Yıllık 12 lira
6 aylık 6 lira
3 aylık 3 lira
Ecnebi memleketler için bir misli fazla

Her yerde
30 kuruş

8 Haziran 1951
CUMA

Yedinci yıl
Sayı:

59

MİLLÎ KÜTÜPHANE
ANKARA
273

Divanelere Muhtacız!

● Garplıların (possédé) diye bir tabirleri vardır; zapt veya istilâ olunmuş mânasına gelen bu tabir, bir fikir veya his tarafından kavranıp, sımsıkı yakalanıp, başka tarafa bakmaya, başka bir şey düşünmeğe imkân ve mecali kalmamış insanlar hakkında kullanılır. Ve bu tabir, bazan, marazî ve muvazenesiz ruhların; bazan da, kendilerini bir dâvaya kaptırmış, gönüllerini yalnız o dâva ile doldurmuş kahramanların vasfıdır.

● Her kahraman mutlaka bir (possédé) dir; fakat her (possédé) mutlaka bir kahraman değildir. İşte, muazzam dâvalarla şişip büyümesi ve sonunda insan topluluklarını eteğine dolayıp göklere yükseltmesi gereken ulvî ve sağlam ruhlarla, delice vehimler yüzünden şişemeden patlıyan ve sönen, fakat dış manzaraları ilk misali andırıyormuş gibi duran süflî ve hasta ruhlar arasındaki fark!..

● Bu tabirin mukabilini bize «divane» sıfatı verebilir. Bizim ihtiyacımız, yalnız bu mânada, ulvî ve müsbet mânada divanelerdir. Oysa, devrimizde, kâmil iman, kâmil ahlâk, kâmil insan gibi, en az bulunan, hemen hemen kalmamış gibi duran nesne...

● Defalarla kaydettiğimiz bir misali bir kere daha ortaya dökelim: Büyük bir velî, kendisine «Siz zamanımızda sahabîlere eşitsiniz!» diyen müritlerine şu cevabı vermiş: «Ben nasıl sahabîlere eşit olabilirim ki, siz onları görseydiniz divane derdiniz; onlar da sizi görselerdi böyle Müslüman olmaz derlerdi!» Âlemde hiçbir misal, (possédé) ve «divane» tabirlerinden anladığımız ulvî ve müsbet mânayı bu kadar azîm çapta belirtemez. İşte muhtaç bulunduğumuz müsbet ve ulvî divaneliğin son durak noktası...

● Hayâ ve iman mahrumu bir gazete, bizim için, Büyük Divanımızın toplantıya çağırıldığını duyunca şöyle bir nükte (!) yaptı: «Demek divanelerin divanı yarın toplanıyor!..» Eğer her hikmetin anahtarı olan «Niyet neyse hüküm ona göredir» ölçüsü olmasaydı, bu hayâsız ve imansız gazeteye minnettarlık telleri çekmemiz gerekirdi. Zira, bizim anladığımız mânada divanelikten üstün, bu cihanda hiçbir rütbe ve fazilet kabul edilemez. Halbuki hayâ ve iman mahrumu, onu kendi anladığı mânada kullandığı için haddinin bildirilmesine lâyıktır; ve bir gün bu istihkakına, sair müstahaklarla beraber erecektir. Fakat buna rağmen, Allah kendisine, sadece tabir cephesinden olsun, hakkı intak ettirmiştir.

● Cihanda büyük ve ulvî insan olarak kim gelmişse hepsi birer (possédé), yani müsbet cepheden birer divanedir. Aşkın zivanadan çıkardığı insan olarak, divane olmadan bir iş görebilmeğe ve zivanadan çıkmadan bir hamle gösterebilmeğe imkân yoktur.

● Kimi Allahın, kimi şeytanın divanesi olarak, Ebubekr-üs-Sıddik'ten Esseyyid Abdülhakîm Hazretlerine, Sokrat'tan Bergson'a, Konfüçyüs'ten, Gandi'ye kadar her büyük çaplı fert, bir iç dâvanın istilâ edilmişi, yani (possédé) sidir. Müsbet divaneliğin bâtıl kutbu olarak da, her inkılâp ve hareketin sahibi, meselâ Marks, meselâ Lenin; onlarla beraber Hitler, Mussolini; onlardan evvel Mirabo, Danton, Robespiyer, hep birer divane... İnkılâpta bu, idarede bu, askerlikte bu, ilimde bu, sanatta bu... (Sen Piyer) in Bazilikasını yaparken haftalarca ayağından çıkarmadığı çizmesini bir gün çıkarmaya mecbur kalınca derisi de beraber çıkan Mikelânj'ın misali nedir? Bulonya ormanında rastgeldiği bir lândon arabasını evindeki siyah tahta zannedip üzerine yazı yazmaya kalkışan Lâvvazye'nin hali neyi gösterir?

● Halbuki divanelik, aslî, esasî ve hakikî kutbiyle gerçek imanın verdiği bir sıfat; ve insanı arayıcılığa, buluculuğa, keşfediciliğe, fethediciliğe, yapıcılığa, yakıştırıcılığa memur eden ilâhî bir fazilet... Divaneliktir ki, yedirmez, içirmez, uyutmaz, gaflete daldırmaz, vazgeçirtmez, ümitsizliğe düşürtmez; ve mutlaka didindirir, yaptırır, koşturur, bağırtır, saldırtır, vardırır, erdirir.

● Mukaddesatçı Türk!.. Tarih boyunca senin başına ne geldiyse, hep ulvî ve mukaddes vecd ve aşk seciyeni gölgelendirmen ve divanelikten uzaklaşman yüzünden geldi. Senin, plânla bu seciyeni gölgelendirmeğe ve ulvî divanelikten uzaklaşmanı sağlamaya çalıştılar. Bugünse elimizde, bir takım klişeleri papağanvârî heceliyen, fakat imanın ruhu olan divaneliği zerre miktarı kalbine sindiremiyen müstehaselerden başka kimsecikler kalmadı. Bu mudur iman sa[illegible]yoruz?..

● Mukaddesatçı Türk!.. Dâvamızın birinci ruh ve ahlâk kaidesi olarak evvelâ divaneliğin çaresini bulman, ruhunu vecd ve aşk yeline kaptırman, böylelikle bizi anlaman ve tutman lâzımdır.

● Mukaddesatçı Türk!.. Hep fâni 24 saatleri kollayan ve kovalıyan miskin ve nâmevcut hayatın açıkgöz muvazenelilerinden olmaktansa, insanlığın biricik haysiyeti, ulvî ve ebedî divaneliğe koş!.. İşte o zaman seninle anlaşır ve katarımızı teşkil edebiliriz, Yoksa, iş yok!..

İdeolocya Örgüsü — BÜYÜK DOĞU

GELİNİZ!

YUKARIDAKİ İdeolocya Örgüsü, dâvamızın bam teli, şah damarı, ana siniri... Mutlaka kendimizden geçmeğe, günlük ve miskin hayatın pis ve uğursuz menfaat muvazenesini terketmeğe, mühürlü bir şampanya şişesi gibi cidarlarımızı patlatırcasına tazyik eden bir dâva ile dopdolu hale gelmeğe, onun vecd ve aşkını yaşamaya, divaneliğini bulmaya mecburuz! Ne hazindir, o adamın hali ki, mahrem ve münzevi, bir nehrin kenarında dolaşırken:

Sakarya, sâf çocuğu, masum Anadolunun!
Divanesi ikimiz kaldık Allah yolunun...

Demeğe mecbur olacak kadar

(Devamı S. 10 da)

274

DEDEKTİF X BİR

(Vatan)cı

Havadis

«Amerika tahkik heyeti faaliyete başladı» başlığı altındaki havadis şudur:« Heyet dün millî Ahrar, Sulh ve Selâmet-i Osmaniye, Hürriyet ve İtilâf fırkaları, Vahdet-i Milliye, Millî Kongre, Trakya, Vilâyet-i Şarkiye cemiyetleri murahhaslarını, Ahmet Emin (Yalman) ve Ali Kemal beyleri istima etti.»

1 Ağustos 1919 (Vakit)

1 — Bugün, Türk topluluğunun başlıca şuur ve şahsiyet mihrakı, mukaddesat ve milliyet temayüllerine irtica yaftasını basan ve bu mevzuda en çirkin tahrikleri yapan Ahmet Emin...

2 — Bugün, bir hafta evvelki yazımızda bildirdiğimiz büyük iktisadî tehlikenin, yani devlet elindeki sanayiin Yahudi ve Dönmelere intikal etmesi cereyanının lideri bulunan ve bu cereyana libelarizma (!) ve adalet (!) mânasını aşılamaya çalışan Ahmet Emin...

3 — Bugün Türk istiklâl ve inkılâbının en şanlı koruyucusu geçinen ve icabında bir Başbakan veya hükûmet kadrosunu devirmeğe muktedirmiş gibi müteazzım ihtar ve davet üslûpları içinde lâf eden Ahmet Emin...

4 — Nihayet bugün, Türk rejimini sun'î bir hürriyet havası içinde kıskıvrak yakalayıp, onu, yıkıcı, ezici ve sömürücü dış tesirlerin mengenesinde her türlü asliyet ve şahsiyet doğruluşundan mahrum kılacak maddî ve mânevî bir kozmopolitlik müstemlekesi haline getirmek istiyen, bundan başka plânı ve tasası olmıyan Ahmet Emin...

5 — Sırasına göre komünizma, sırasına göre liberalizma, sırasına göre materyalizma, sırasına göre idealizma, fakat daima Siyonizma dostu Ahmet Emin...

6 — Dönme Ahmet Emin...

7 — Mason Ahmet Emin...

8 — Herkesin çok iyi bildiği ve bin kere tekrarladığı, 1918-19 mütareke yıllarının Osmanlı İmparatorluğuna tam bir tasfiye ve ölüm tertip ettiği günlerde Türkün istiklâlini müzayedeye çıkaran iflâs masasının mübaşirlik ve münadilik rolünü üzerine almış ve bizi Amerikan mandası altına sokmak yolunda elinden geleni yapmıştı.

9 — Hiçbir yeni tarafı olmıyan ve aklı başında herkesçe bilinen bu hakikatin, hiç kimse tarafından bilinmiyen ve düşünülmiyen tarafı, merkumun, 1919 ve 1951 faaliyetleri arasındaki mukayeseli durum ve bu durumun belirttiği mânadır.

10 — Her iki faaliyetin de, ruh ve gaye bakımından birbirinin tıpatıp aynı olduğu, ikisinin de Türk maddî ve mânevî istiklâlini, şahsiyetini, hüviyetini çözmekten ibaret bulunduğu, bugünkü «suret-i hak» perdelerinin arkasındaki mânanın dünküne sımsıkı yapıştığı, 1919 tarihli (Vakit) gazetesinden aldığımız iki yazı parçası ile iki «havadis» ten kolaylıkla süzülebilir.

11 — O, şu kadar yüzyıl evvel bir kere döndü ve «dönme» oldu; artık her vasıtaya müracaat ederek Türkü yıkmak mevzuunda plânından hiç dönmez. Kendisini 1919 dan 1951 e kadar hep aynı yolda yürümüş «sabit kadem» bir kahraman olarak takdim ederiz.

"Suret-i hal„

Amerikanın bize müzaharet göstermesi, hem Türkiye meselesini İngiltere'nin arzu ettiği gibi suret-i katiyede halledecek, hem de Türk topraklarına sahipsiz mal diye bakılamıyacağını bütün cihana müessir bir surette hatırlatacaktır. Türkiye meselesi hakkında bundan başka katî ve devamlı bir suret-i hal yoktur. Ve cihanın bugünkü vaziyet-i umumiyesini ve memleketin ihtiyacat-ı hakikiyesini takdir edenler için başka bir suret-i hallin tasavvuru bile mümkün değildir.»

Ahmet Emin

25 Ağustos 1919 (Vakit)

"İstiklâl yolu„

«Farzedelim ki bizim arazimize kimse el sürmek istemiyor, bize kapitülâsyonlar kalktı, kimse sizin işlerinize müdahale etmiyecek, istediğinizi yapınız diyorlar. Acaba bu vaziyette biz kaç gün istiklâl-i tam sahibi olabiliriz ve kaç gün sonra mevcudiyetimizi de kaybetmek tehlikesine maruz kalırız? İktisaden ve içtimaen pek iptidaî bir halde bulunan Anadoluda Türk ırkını yaşatabilmek ve inkişafa mazhar etmek için pek çok paraya muhtacız. Hiç bir işimize karışmaksızın bize bu parayı emniyet edecek babayiğit dost kimdir? Haydi parayı da memlekette bir mıntaka-i nüfuz tefrikine hacet bırakmaksızın tedarik ettik. Hattâ memleket dahilinde imar ve islâh faaliyetlerinden kullanabilecek unsurları da bulduk. Yarım asırdanberi devam eden idare sisteminin arkası alınacağına, paradan ve faal unsurlardan hakkiyle istifade edileceğine ve memleketin fırka ve sandalye kavgaları arasında inkiraz bulup gitmiyeceğine bizi kim temin edecektir?.» Gene ayni yazıdan: «Hariçten hiç bir izaç ve müdahaleye maruz bulunmasak bile istiklâlimizi şimdilik yalnız başımıza idâmeye muktedir değiliz. Ve bir müddet hayırhah bir mürşitten ders almağa ve müzaharet görmeğe muhtacız.»

Ahmet Emin

(Vakit) Ağustos 1919 - Başmakale

Amerikalının Beyanatı

«Amerika bu mesele hakkında kâfi derece tenevvür etmemiştir. Heyetin burada anlamak istediği şey, Türklerin Amerika mandasını kabul etmeğe mütemayil olup olmadıklarıdır. İstanbul'da yaşıyan diğer milletler gibi siz de gazetelerinizde fikrinizi, temayülünüzü neşrediniz. Bizce cemiyet nümessillerinin beyanatından fazla, efkâr-ı umumîyeyi temsil eden matbuatın kıymeti vardır. Matbuat, gerek bizi, gerek heyeti tenvir etmelidir.»

4 Ağustos 1919 (Vakit)

275

Çöle

Çöle ve bütün zaman ve mekâna

TEFRİKA : 82

Burunları, bu misilsiz çehrenin, misilsiz bir vezin ve âhenk belirtici bir uzvu... En güzel rayihaları severek, o harikulâde esrarlı kokular âlemini mes'ut etmiş olan en Üstün İnsan ve Peygamber, vezinlerin en fevkalâdesi halinde ucu ince, ortası hafif yüksek, zarafet ve asalet timsali bir buruna maliktiler.

Uzunla yusyuvarlak arası hafifçe müdevver yüzleri, bütün bir tenasüp plânının hayal ve hesaba sığmaz çerçevesiydi. Bu kudsî çerçeveye birdenbire bakan, kimbilir nasıl bir haşyet duyar? Bakınız, Efendimizin Sahabilerinden Cabir Hazretleri, Efendisi hakkında ne diyor:

«— Gece... Mehtap... Arz baştanbaşa aydınlık... Efendimiz kırmızı elbiselerini giymişler, aya karşı duruyorlar. Parlak yüzlerinin nuriyle mehtap ışığını birbirinden ayırt edebilmek için, hayran hayran, bir o mubarek yüze, bir de aya baktım. Allah üzerine yemin ederim ki, Allah Resûlünün kâinat ışığiyle dolu yüzü, bana kamerden daha parlak geldi!»

Allah Kelâmına mecra olan ağızları ne büyük, ne de küçük, ikisi ortasıdır. Hele bu ağızı çerçeveleyici hârikulâde mütenasip dudakların her açılışında görünen dişler... Bu dişler, şekilde, beyazlıkta, temizlikte, intizam ve sağlamlıkta eşsizdir. Üstüste binmiş sık ve girift değil de, hafifçe seyrek... Ancak Yirminci Asır güzellik telâkkisinin ve sıhhat kaidelerinin o kadar ehemmiyetle meydana çıkardığı güzel ve temiz diş şuuru, Kurtarıcının, her biri kurtarıcı en nefis Sünnetlerinden biri değil midir?

Güzeller güzeli dudaklarının kapalı bulunduğu zamanlar çizgileşen güzellik, bu dudakların aralık zamanlarındaki güzelliğe hayran... Konuşmaya başladıkları zaman, bu dudakların edasiyle, o dudaklardan dökülen kelimelerin cazibesi, eritici... Sözlerine hayran olmak mecburiyeti umumîdir. Dost, düşman, mümin, kâfir; bu sözlere, bu lisan âhenk ve edasına hayran olmayan yok... Onun içindir ki, düşmanlar, bu sözlere sihir derler ve «aman, bize tesir etmesin!» diye işitmekten kaçarlardı. Müminlerse, o kutsiyet tüten sözleri, kelimesi kelimesine, hecesi hecesine ruhlarına nakşederler, tek hecesini bile kaçırmazlardı. Gaye ve Hakikat Sultanının vefatlarından sonra zaptedilen Hadîsler bu hakikati pek güzel anlatır. Nasıl ezberlenmiş olmasın, nasıl nokta nokta ruha nakşedilmiş bulunmasın o sözler ki, Allah, Kur'anında: «o sözler havadan değildir; onun sözleri ancak ve ancak vahiydir» buyurdu. O sözlerin medhedicisi Allah olduktan sonra kula ne söylemek düşer?

Sedaları, güzellikte ve yükseklikte kemal halindeydi. O sesin tonundaki ahenk ve kudreti, onun Sahabîlerinden başka hiç kimse, hiç kimseden duymadı. O sesteki tatlılık, yumuşaklık, insanı bir hamlede kaplayan ve kendinden geçiren keyfiyet, bütün ifadelerin mâverasındadır.

Sakalları gayet siyah, saçları gibi en keskin parlaklık içinde simsiyah ve gür... Ve yine saçları gibi, ne büsbütün kıvırcık, ne de düz... Boyunları son derece güzel ve orta uzunlukta... Gerdanları ise billûr gibi sâf ve berrak... Boyunlarındaki çizgilerin belirttiği harikulâde soylu âhenk, insanoğlundaki vezin ve tenasüplerin son derecesidir. Bir şeye bakacakları zaman başlarını sağa ve sola çevirmez, bütün vücutlariyle o şeye dönerek bakarlardı. Birisiyle konuştukları zaman da o insana yalnız başlarını çevirmezler, bütün vücutlariyle dönerler, öyle konuşurlardı.

Aziz kelimesinin son haddiyle muazzez vücutları, ne şişman, ne de zayıftı. Vücutça da tam bir itidal belirtiyorlardı. Mübarek kemikleri iriceydi. Omuzları, dirsekleri, bilekleri ve dizleri irice kemikli... Kolları, bilekten dirseğe kadar etli; bileklerinin iki tarafındaki kemiklerse geniş...

Cihanı tutup kaldırmaya gelen elleri, büyük, etli ve geniş avuçlu... Parmakları kalınca ve uzunca... İpekten yumuşak avuçları, bütün kokular âleminin tanımadığı bir misk rayihasına kaynak... Bu parmakların ve avuçların değdiği ve okşadığı her hangi bir çocuk başı, bütün gözleri kamaştıran muazzam bir taç giymiş gibi hemen benzerleri arasında mümtazlaşır, aldığı kokuyu günlerce muhafaza eder; ve tesadüf edenlere, Peygamberler Peygamberinin teması saadetiyle sonsuz bahtiyarlığa erdiğini ilân ederdi. Hastalık, bu ellerin değdiği her noktadan çekilirdi.

Omuzları ve kolları, kuvvet ve şecaat timsali olarak, erkek ifadelerinin en güzeli halinde bolca kıllı... Kürek kemiklerinin arası genişçe...

Ve işte kürek kemiklerinin ara-

Ferah vaktinde isteyen, güçlük vaktinde nail olur.

★

Dünyaya tazim gözile bakma; zira dünya ve ehli, Allah indinde pek kıymetsizdir!

★

Dinini satıp dünyayı almaktan çok sakın!

★

Giydiğin ve yediğin şeyler güzel olsun, evine temiz olarak gir ve rızkını Hakkın lûtfundan bekle!

★

Her sabah, ölümü hatırla, fakirliği ihtiyar et ve namusunu ayak altına alma!

★

Âlimlerin günahından ve münafıkların fendinden korkulur!

★

En büyük ilim, düşünmek ve her şeyden ibret almaktır.

★

İlâhî kudreti bir saat düşünmek, bir gece ibadetten yektir.

★

Kabul olunmayan duadan Allaha sığınırım.

★

Allahı zikret, sana bir dünya nimeti gelirse sonuna bak, elinle dilini ve gözünü fenalıktan koru, sokaklarda oturma, oyunlara moyunlara düşme, mazlûmların bedduasını alma, namusunu fakirliğe takdim et, öfkeni tut, intikamını bağışla, geceyarısı herkes uyurken sen ibadet eyle; ve bil ki, rıza, ihlâs ile tevekkül ve Allaha teslimiyettir.

EBÜDDÜRDA HAZRETLERİ

276

sında, sol kürek kemiğine doğru, tam kalb hizasına isabet eden noktada, güvercin yumurtası büyüklüğünde bir et beni... Bu et beninin üzerinde, ipekten nazik tüylerin yazılaştırdığı bir işaret vardır ki, Allahın birliğine ait, son derece esrarlı bir ifadeyi çizgileştirmektedir. Duygulu insan gözünün kolay kolay bakamıyacağı bu muhteşem ve mukaddes tuğra, O'nun, Peygamberler Peygamberinin Resullük beratıdır; ismi de Peygamberlik mührüdür.

Bütün semavî kitaplar bu mühürden bahsetmiştir. Hıristiyan ve Yahudi din âlimleri, sırtında böyle bir mühürle gelecek büyük ve gerçek kurtarıcıyı korku ve haşyetle bekliyorlardı.

Buhayra ve Nastura isimli rahiplerın, bu nübüvvet mührü karşısında nasıl bir tavır takındıklarını ve neler söylediklerini biliyoruz.

Nebiler yüzüğünün temel elması olan mukaddes Vücudun, mübarek göğüslerinden göbeklerine kadar dosdoğru bir çizgi halinde son derece lâtif ve rakik kıllar uzanmıştı. Göğüslerinde bundan başka kıl yoktu. İşte bu çizgi, Efendimize ait meşhur «Şakk-ı sadır: göğüs yarılması» hâdisesini belirtir.

İki kere olan bu hadiseyi de yerinde anlatmıştık.

Göğüsleri karınlariyle bir hizada... O, ebedî kurtuluş nefesinin hazinesi göğüsten karınlarına doğru inen dosdoğru bir çizgi, hiçbir çıkıntıya rastlamadan karınlarına da temas etmiş olurdu. Acaba erkek vücudundaki tenasübü bu ahenk ifadesinden daha güzel hangi nisbet belirtebilir?

Baldırları, tam zarafet belirtici nisbette ince... Arşa basan ayakları, büyük... Ve mübarek ayak parmakları kalın ve uzunca... Ayak baş parmaklarının yanındaki parmak hafifçe öbürlerinden daha uzun; ve böylece âlemlere rahmet için Gönderilen, ayak bakımından da insan oğlunun en güzeli...

Yürüdükleri zaman, bastıkları en hakir kum tanesiyle yerini değiştirmek istiyecek, insan başına, bütün yeryüzünün baş eğeceği ayaklarını, yerden kuvvetle kaldırırlar; sağa sola sallanmadan adımlarını en sağlam erkek edasiyle atarlar ve sonra zemine tastamam intıbak ettirirlerdi. Bir takım sun'î zarafet ve yapmacık tavir sahiplerinde olduğu gibi, ayak u ciyle yürümezlerdi.

İyi, güzel ve doğru olan her şeyin Sahibi, bizzat buyuruyorlar ki:

«— Kardeşim Yusuf benden beyazdı; Fakat ben ondan daha güzelim...»

Âlemde, âlemlere rahmet olarak gelen Peygamberler Peygamberinden başka kimsenin nefsini değerlendirerek söyliyemiyeceği bu söz, mutlak bir istisna manasiyle, sahibinde, sadece iyi, güzel ve doğrudur. Zira bizzat Allah, O'nun için:

«— Sen, büyük bir yaradılış üzerindesin!» Buyurdu.

Ve onun neslinden ve ümmetinden gelecek olan, Üçüncü Binin yenileştiricisi ve son kurtarıcıya kadar bütün Son Resûl evlâtlarının ve her müslümanın annesi, hicap, haya ve incelik mâdeni Hazret-i Fatıma, babası, yâni topyekûn kâinatın Efendisi için dedi ki:

«— Yusuf'u gördükleri zaman hayranlıklarından elini kesenler, eğer benim gördüğümü görselerdi göğüslerini parçalarlardı.»

Allahın, Meleklerin, insanların ve bütün âlemlerin salât ve selâmına mazhar olan En Büyük Resûl, ayni zamanda, en güzel insandır.

(Devam ediyor)

Niyete göre işler;
Ameli murad işler...

DAĞITIN BU MÜJDEMİ YER YER VE KUCAK KUCAK:
ALLAH BİRDİR DİYENLER CENNETE KAVUŞACAK...

Kolaylığı gösterin, zorlukla korkutmayın,
Sevindirin, şevk verin, zevk verin, soğutmayın!

YETMEZ, SADE BORCA VEFA GÖSTERMEK;
VERMEK LÂZIM, VERMEK, HER TÜRLÜ VERMEK...

Sabah uykusu,
Rızka bir pusu...

HAK BANA «RAHMETİM TAŞKINDIR» DEDİ.
«GAZABIMDAN KAT KAT AŞKINDIR» DEDİ.

İslâmda üstün insan:
Ahlâkı bütün insan...

Yukarıdaki nazımlar, mukaddes hadislerin meal ve tefsiri olarak, Necip Fazıl Kısakürek tarafından girişilmiş öyle bir teşebbüs belirtmektedir ki, (101 Hadis Meali) halinde tamamlanır tamamlanmaz sürprizlerin en büyüğünü teşkil edecek ve (Büyük Doğu) nun günlük gazete olmasında birinci rolü oynıyacaktır.

277

FATİH'İN HEYKELİ

M. Raif Ogan

FATİHİN heykelini, gülünç bir tunç, mermer veya alçı lâşesi halinde; ve ister bir, ister on, ister yüz, ister bin adam boyunda maddeleştirip şehrin şu veya bu köşesine dikmek cereyanına bile şahit olduktan sonra, şimdi onun gerçekten bir heykeli olduğunu ifşa edelim ve bu heykelin yerini, yurdunu, maddesini ve mânasını anlatmaya çalışalım:

Fatih Sultan Mehmedin, İtalyalı (Bellini) eliyle yapılan (portre) si malûm... Peygamberlerin Sultanına ait sultan teşviki yerine getirerek İstanbulu, yani iki dünya arasındaki kilit noktasını fetheden genç ve ulvî padişah, İtalyalı ressama bir (portre) sini yaptırdı diye, peşinden bir heykelini de yaptırmış olduğu gibi gülünç ve katiyen imkânsız bir tarih yalanına kalkışanlar oldu. Mahut tarihî yalanın râvilerine göre, oğlu Bayezit zamanında bu heykel, verilen fetva üzerine bir gece yarısı çadır bezlerine sarıldı, gizlice sahile götürüldü ve denize atıldı.

Elbette ki, bu kuyruklu yalanın, ecnebi ve Hıristiyanlık gayreti güden menbalardan çıktığını tahmin eylemek güç değildir.

Fatih'in böyle bir şey yaptırmasına imkân yoktur ve olamaz. Buna rağmen onun bir heykeli vardır ve bu heykelin de mamul bulunduğu madde, haiz bulunduğu şekil, havi bulunduğu mâna, elle tutulur ve gözle görülür gibi sabittir.

Bu heykel evvelâ Edirnekapısı önüne dikilmiştir; sonra oradan kaldırılmış, Ayasofya kilisesinin önüne konmuş, derken kilisenin içine girmesiyle beraber orasını camiye çevirmiş, yani bütün heykellerden temizlemiştir. Aynı heykeli, Rumelihisarında, Kabataş kıyılarında, Okmeydanında ve Eyüpte, Allahın nice güneşleri, gıpta ve hasretle seyretmişlerdir.

Heykelin belirttiği mânanın en büyük yıkıcılarından ve iman heykeli dikicilerinden biri olan İmam-ı Rabbanî Hazretlerinin vasıfları arasında «nuranî heykel» sıfatının da bulunduğunu bilenler, Fatihe ait heykelin, böylece mânasını, maddesini ve her şeyini anlarlar. Fatihin heykeli, Ayasofya kubbelerinden tüten bir ruh olarak, güneş doğarken gölgesini Macaristan ovasına, güneş batarken de Kafkasya dağlarına serpen muazzam oluşun muazzam maddesini billûrlaştırır. Ve bu nur billûru, nerede bir heykel görürse onu eritip su ve buhara kalbeyler.

★

Fatih Sultan Mehmet, zafer alayıyle şehre girince doğru Ayasofyaya gitti, Bizans kilisesini, yani Hıristiyanlık karargâhını teslim aldı ve burasını camiye çevirdi. «Feth-i Celil-i Kostantaniye» nin bütün ruh ve mânası da böylece heykelleşmiş, yani maddeye nakşedilmiş, maddeyi nakışlandırmış oldu.

Ondan sonra bu İslâmî nakış altında, adaletin, hürriyetin, hakikatin ve faziletin bütün esasları, şarktan gelen kurtarıcı akışın garpta çağlaması şeklinde en büyük devri açtı; ve bu devir, Kanunî'nin son yıllarına kadar devam etti. Kendi «Rönesans - tekrar doğuş» unu bile bu harekete bağlıyan garp, Fatihten sonra kendisini büsbütün yutup hakikî doğuş ve kurtuluşa erdirmesi lâzım gelirken, pek kısa bir zaman zarfında beklenmedik bir (dekadans) ve tefessuha düşen şarkın bu halinden faydalandı; ve sırf Fatihin arkasında devamlı bir fatihler kolunun sökün etmemesi yüzünden bugünkü vaziyete kadar geldi.

Şimdi ona heykel mi dikelim; ve bu heykelin zaman ve mekânını mı tâyine kalkalım?.. Ona heykel dikmek icap etse, Amerikanın en büyük şehrindeki «Hürriyet Heykeli» nden, Japonyaya kadar hangi noktayı onun dâva ve mânasından hâlî bulabiliriz?

★

Ne elem verici hâdisedir ki, Hıristiyanlık heykelini kıran ve iman heykelini diken büyük kahramanın dâva ve fikir atölyesi olan muazzam cami bugün bir müzedir; üstelik, Fatihe, tunç, mermer veya alçı lâşelerinden bir heykel içinde ifade aranmaktadır.

Cihanda, Fatih ile ona verilmek istenen kisve arasındaki tezat kadar sonsuz bir aykırılığa hiçbir zaman ve mekânda rastlanmadı ve rastlanmıyacaktır.

MEVLÂNA'DAN

SARAYI gurur olan dünyada, ey insan, senin halin, Nişabur'un kar satıcısına benzer. Zavallı, Temmuz sıcağında karcağızını önüne koydu da yine kimse bu kara müşteri çıkmadı. Fakir buz satıcısı, ah ve of çekerek karları eritti ve dedi:

«— Malımız, kimseler satın almadan, eridi, gitti.»

Âlemlerin Efendisine sordular:

«— Vücudumuz kar gibi eriyip de ortadan kalkınca, günah ateşiyle buz satan bizim gibilerin hali neye varacak?»

Buyurdular:

«— Ümmetimin ahlâkı bozulunca, kurtuluş, ancak benim Sünnetime sımsıkı yapışanlar içindir. Beni sevenler, yollarını şaşırıp dikenliğe ayak basınca, boş çırpınmalarla dikenler içinde uğraşmaktan vazgeçmelidir. İnat, kötü şey... Ayağında diken yarasını gören, yanlış yola sapmak yüzünden dikenliğe düştüğünü bilsin... O zaman, öne ve arkaya bakıp yolun işaretlerini görmek lâzımdır. Zira ben, yabancıların sahrada şaşırıp yollarını kaybetmemeleri için, o ıssız ve işaretsiz yerlere havaî işaretler koymuş ve çöllerde ırmaklar akıtmış, taşlar çatmışımdır. Dalâlet kasırgasına tutulup da yolun başını ve sonunu kaybedenler, ismi «Sünnet» olan ayak izlerimi, avcıların karda şikâr izi üzerinden gitmesi gibi takip etmeli!.. Böylece benim ayak izlerim boyunca ilerleyip günah dikenliğinden çıkanlar, rıza bahçesine girenler ve ebedî kurtuluşa erenler, nebiler, sıddıkler, şehitler ve salihlerle beraber olurlar.»

YEDİ ÖĞÜT'ten

278

KUR'AN HÜKÜMLERİ

SANAT SINAAT

DÜNYAYI iman ve ukba yolunda zapt ve teshir etmek için insan oğlunun her türlü sanat ve sınaate ihtiyacı büyüktür. Başlangıçta bu vazife İslâmlarda en ileri götürülmüş bir işken, sonraları garp terakkilerine ne gibi saikler altında arka çevirmiş olduklarını izah güçtür. Zira, dinin hakikati bakımından sanat ve sınaat, bizzat Allahın emri ve Allah kelâmının gösterdiği vazifedir.

Sanat ve sınaatin, yer yüzünün teshirine memur insana İlâhî bir emir olduğu ve bütün marifetler gibi bunun da din kaynağından geldiği Kur'an hükümleri arasındadır:

«— Biz, cenkte, süngü ve kılıç yaraları gibi şiddetlerden kendinizi korumanız için Davut Peygambere demirden elbise giymek sanatını öğrettik.»

Mealini takdim ettiğimiz âyet, demirden elbise, yani zırhın, insan oğluna ilk defa Davut Peygamber vasıtasiyle talim olunduğunu gösteriyor. Şu halde, gemi ve suda yüzen teknelerin esası Nuh Peygamberin mucizesi olduğu gibi, harb aleti olarak zırh da Davut Peygamberin elinde tecelli etmiş bir mucizedir. Demir, Davut Peygamberin elinde, ateşsiz olarak hamur gibi yumuşar ve istenen şekle girerdi. Demiri ateşte yumuşatmak ve eritmek suretiyle ona istenen şekli vermek daha sonraki devirlerin işi olduğuna göre, Davut Peygambere verilen bu marifet ve talim edilen sanat, tam bir mucizedir.

Yukarıda bahsettiğimiz âyet, insan oğluna, insan topluluklarına ve hükûmetlere, harb aletlerini düşünmek ve bulmak hususunda verilmiş zımnî bir emirdir. Bu bakımdan, şimdiki garp âleminin o kadar terakki gösterdiği sınaî hayat ve harb aletleri mevzuunda, İslâmiyetin ne büyük bir teşvik kaynağı olduğunu gösterir.

Nuh Peygambere, bir gemi yapması için verilen emri de, şu âyet mealinden anlıyoruz:

«— Ya Nuh, bizim hıfzımızda, nezaretimizde ve vahyimizle sen bir tekne yap!»

İşte deryalarda seyr ve sefer gibi, insan oğlunun en büyük nailiyetini teşkil eden ve en ileri medeniyet devirlerini açan muazzam keşif, böylece, ilâhî emir ve vahiy sayesinde Nuh Peygambere dayanmış oluyor; ve insanları her türlü arayıcılık ve yapıcılığa teşvik edici bir emir halinde Kur'anî hüküm olarak karşımıza çıkıyor.

Aynı dâva üzerinde yine bir âyet meali:

«— Allahın vahyi ve Cebrail'in tarifiyle Nuh gemiyi yapıverdi. Lâkin ne zaman kavminin ileri gelenleri, Nuh'un çalıştığı yere uğrayıp işine bir göz atacak olsalar, kendisiyle istihzaya baş vuruyorlar ve şöyle diyorlardı: Ya Nuh, peygamberlikten vaz geçip işi dülgerliğe mi döktün? Nebilik izzetinden dülgerlik zilletine mi düştün?»

Görülüyor ki, medeniyetlerin esası semavî kitaplar olduğu gibi, sanat ve sınaat dâvası da semavî kitaplar vasıtasiyle Allahın, kullarına doğrudan doğruya emridir; ve bu hususta Kur'an, bütün bir emir, teşvik ve tergip kaynağıdır. Müslümanlar, bizzat Hak emirlerinin biricik bozulmamış nüshası olan Kur'andan bu emirleri aldıkları halde, devirler boyunca eşyayı zapt ve teshir marifetini nasıl olup da ihmal etmişler ve bütün üstünlükleri madde keşiflerinden ibaret garplıların bu yüzden esareti altına girmek gibi bir fecaati nasıl kabul etmişlerdir? Hikmetlerin en incesi olan bu nokta üzerinde ne kadar düşünülse ve acı duyulsa yeridir.

Terazi ve kantar gibi mizanların esası da, Allahın, resullerine inzal buyurduğu marifetlerdendir:

«— Ulûhiyetime yemin ederim ki, biz, kullarımızı irşat için, açık mucizelerle resullerimizi gönderdik. Kullarımızın hallerine uygun hükümleri bildirici kitapları da resullerimizle beraber inzal ettik ki, o kitaplardan, kurtuluş sebepleri olan Şer'î ölçüleri çıkarsınlar... Resullerle beraber mizanı da indirdik ki, insanlar, muamelelerinde her şeyi adaletle ölçsünler, birbirlerinin hakkını yemesinler, ziyade ve eksik alıp vererek birbirlerini zarara sokmasınlar...»

Bütün sanat ve bilhassa sınaat işinin ruhu demirdir. Demiri öven ve bildiren âyet meali:

«— Demiri inzal ettik. Zira demirden azîm şiddet ve halk için büyük menfaat vardır. Allahın resullerinden kayboldukları halde Allahın dinine ve resullerine yardım eden kimseleri bilmek için Allah demiri yarattı ve inzal etti. Çünkü Allah herkes ve her şey üzerine kuvvetlidir. Emrine hiç kimse karşı duramaz. Mutlak galip odur. Mülkünde tasarruf yalnız kendisinindir. Şeriki yoktur.»

Yalnız demir üzerindeki bu Kuranî ölçü, tarihin demir devri diye isimlendirdiği bütün bir medeniyet çığırının yalnız Müslümanlığa ve

(Devamı S. 12 de)

Dininiz Öğreniniz!

TÖVBE

BÜYÜK İslâm mütefekkirlerinden İmam-ı Gazalî Hazretleri, tövbenin hakikatini, üç unsurun mecmuundan ibaret görüyor:

Birincisi, kişinin, kendisinden çıkan her günahı zarar derecesiyle bilmesi ve onun gerçek matluba karşı bir perde olduğunu anlaması... İkincisi, bu idrak yüzünden kalbin elem ve nedametle dolması... Üçüncüsü, o günahı bir daha işlememek hususunda tam ve halis bir azim ve irade belirtmesi... Yoksa, insanların, kalbi aynı günah üzerinde bağlı olarak mücerret lisanlariyle ve ezbere ettikleri tövbe ve istiğfarların hiçbir kıymeti yoktur. Biricik kıymet, günahtan gerçek teessür, gerçek nedamet ve onu bir daha yapmamaktaki gerçek azimdir. Bu suretle edilen tövbe, günahları silip süpürür ve sahibini günah işlememiş hale getirir. Tövbe ve istiğfar kelimelerinin birçok klişesi vardır. Bunların bilinmesi ve yüksek mânalarına nüfuz ederek her ân söylenmesi fevkalâde değerli olmakla beraber, tövbe, hakikat bakımından, günahı bilmek, zararını takdir etmek, ondan acı duymak ve onu bir daha işlememeğe karar vermekten ibaret kalbî bir fiildir.

VÂİZ

229

Geçen sayımızdaki abone davetimize karşı cevaplar birbirini kovalamaktadır. Tek hastalığı, içtimaî dayanışma ve alâka noksanı olan kadromuzun, bu haslete herkesten fazla malik ve her türlü kurtuluşa lâyık olduğunu isbat etmenin günü gelmiştir! Mukaddesatçılar kadrosunun tek ferdi! Sayıların teklerden meydana geldiğini unutma ve lûtfen meydana gel!

Hadiselerin

★ ÇÖZÜNTÜ

Demokrat Partinin Adana vilâyet kongresi münasebetiyle zuhur eden hâdise ve istifaları, «çözüntü» tabiriyle ifade eden gazeteler çok oldu. Buna mukabil, ne D.P. organları, ne de istifa edenler, hâdisenin hakikî âmilleri üzerinde aydınlatıcı bir şey söyliyemediler. Anlaşılan, istifa sebepleri, kolaylıkla içyüzü izah edilebilecek kadar basit değildir. Müphemiyet devam ederken, herkes, dilinin ucuna gelen, daha doğrusu kendi şahsî temayülüne uygun düşen tefsiri yapmaktan çekinmemektedir. Öyle ki, (Hamlet) piyesinde, Prens Hamlet'in (Polonyüs)e bulutları göstererek, onları kâh deveye, kâh gelinciğe benzetmesi gibi, tamamiyle enfüsî yorumlar, kendisini vâkıaya tatbik edebilmek gayretindedir. Bu arada dönmelerin şahı ve dönmeliğin manevracısı Ahmet Emin Yalman, şöyle bir tefsir yapmaktadır:

«— Çözüntü, D.P. iktidarının, halkın ihtiyaçlarını tatmin edememesinden ve Atatürk Kanunu mevzuunda gerekli hamleyi gösterip onun bir ân evvel Meclisten çıkmasını sağlıyamamasındandır!»

Acaba, dönmelerin şahı, halkın ihtiyacı gibi müphem ve mücerret bir tâbirle neyi kasteder? Onca halkın ihtiyacı hangi hususta ysa, bizce tamamiyle aksidir. Meselâ, onca, halkın ihtiyacı, mâneviyat ve mukaddesat mücadelelerinin kökünden kazınıp silinmesidir. Bizce halkın ihtiyacı, mâneviyat ve mukaddesat bahsinde tam bir istiklâl ve zafer kazanmayadır. Nitekim, dönmelerin şahı tarafından bu kadar müphem ve mücerret olarak ortaya konan bu ihtiyaç, Atatürk Kanunu mevzuunda, vâzıh ve müşahhas, fakat yüzde yüz tersinden halka izafe edilmekte, halkın bu kanunu bir ân evvel görmek istediği, ama hükûmetin onu çıkartmadığı iddiasına kadar gidilmektedir. Bulanık suda balık avlamak ve müraî (Polonyüs) gibi bulutlara bakıp şekil avcılığına çıkmak açıkgözlülüğü bu kadar olabilir.

Şimdi biz de tefsirimizi ortaya dökelim:

1 — Hâdise D.P. de bir çözüntü ifade etmez. Pek yakında ve çok muhtemel olan büyük çözüntüden sadece küçük bir heyelân belirtir. Artık D.P. saflarını tazyik eden bin bir temayül arasında bilhassa mâneviyatçı ve mukaddesatçı temayül, bu hâdise münasebetiyle, kendi infirat ve istiklâlini temin etmek ihtiyacında olduğunu açığa vurmuştur. D.P. içindeki efsanevî tezatlar, bilhassa halis, samimî, millî ve köklü temayül sahiplerinin canına tak etmiştir.

2 — İstifada; Atatürk Kanununun çıkarılamaması değil de, belki çıkarılmaya teşebbüs edilmesi âmildir.

3 — İstifada, mukaddesatçı ve milliyetçi cepheye karşı yapılan son tecavüzler karşısında, hükûmetin gösterdiği yardımcı tavrın da tesiri olabilir. Yani bu çözüntü başlangıcı, Türk milletini, en halis ifade ve temayüliyle vaziyete hâkim kılmak arzusundadır.

Sinan Tekelioğlu gibi gerçek bir mukaddesatçının büyük bir (prestij) sahibi olduğu Adana muhitindeki bu yarık, her hal ve kârda, dönmelerin şahını ve son zamanlarda hükûmete nüfuz etmek için ellerinden gelen her şeyi yapan kozmopolitleri memnun ve mesut eder mahiyette değildir. Dualarını edebilirler!

★ KONGRE

Millet Partisi Büyük Kongresi, dağın fare doğurması gibi bir «vaz-ı hamil» neticesinde dağıldı. Halbuki C.H.P. nin şu veya bu, D.P. nin de bu veya şu ümitsizlikleri ilham ve ifade ettiği günümüzde, Millet Partisinin Büyük Kongresine neler düşerdi, neler?.. Ne dâvalar, ne meseleler, ne münakaşa ve müzakereler, ne plân ve tertipler ve neticede ne hamle ve icraat?..

Hikmet Bayur'un umumî reislikten çekilmesi sadece bir tüzük meselesi olarak tahakkuk etmiş, mumaileyh yine umumî idare heyetine seçilmiş, yeniden seçilenler ise bu partiye herhangi bir taze hamle aşılıyabilecek ruh ve seciye ifadesinden mahrum ve beylik şahıslardan olmuş, böylece Millet Partisi her zamanki tereddütlü, tezatlı, «zaaf-ı telif» li çehresini bir kere daha

---

Filistin (İsrael) devletinin son haftalarda tahakkuk eden birinci günü münasebetiyle **Avrupa mecmualarından** birinin iç kapağı...

8

280

Muhasebesi

yenilemiş, buna mukabil Raif Ogan ve İzzet Mühürdaroğlu gibi gerçek mukaddesatçılar ve hakikî icraatçılar, kendilerine hiçbir şans payı bulamamışlardır.

Artık tamamiyle «amel-i mande» ve «pest-zinde» hale gelen bu partiden de herhangi bir ümide kapılmanın mevsimi geçmiş bulunuyor. Yazık ki, sınıfta, C.H.P. ve D.P. isimli iki talebeden başka kimse yoktur; ve millet hocası, maatteessüf ders vermek yerine ders aldığı bu talebelerden birini sınıf başı tâyin etmekten başka bir çare sahibi değildir. Hakikî bir parti ihtiyacının en fazla kabardığı bugün, bütün ifadeler ne kadar düşük ve sönüktür! Acı acı hayıflanmaktan ve Allaha yalvarıp bize muazzam bir zuhur lûtfetmesini istemekten başka ne gelir elden?.. Kimse avı göremiyor!..

★ KASALAR

Kasalar açılabildi. Bulunamıyan üçüncü anahtar, nihayet onun kendisinde olduğu hatırlatılan makam sahibinde zuhur etti ve Devlet Bankasında, hususî merasimle kasaların muayene ve müşahedesi yerine getirildi. Neler de neler?.. Yakutlar, elmaslar, zebercetler, tuğlar, sorguçlar vesaire... Bu arada, eski fiyatiyle 200 bilmem kaç milyon frank değerindeki, yumurta büyüklüğünde meşhur Kaşıkçı Elması da bulundu.

Şimdi sual, bu hazinelerin ne yapılacağı ve hangi işe tahsis edileceğidir? Meselâ, şahsî teşebbüse (!) medar olmak üzere herhangi bir dönme ve Yahudi teşkilâtına, pek küçük taksitler ve pek uzun vadeyle satılabilir. Meselâ mukabilinde birkaç (rötatif) alınarak, inkılâpçı ruhun yerleşmesi için büyük bir neşriyat hamlesine girişilebilir. Meselâ, son seçimlerdeki milyonluk para kayıplarına karşı tazminat olarak, teselli mükâfatı kabilinden C.H.P. ye hediye olunabilir. Yahut onlardan murassa nişanlar ve madalyalar yapılarak, Samet Ağaoğlu'ndan itibaren demokrasya kahramanlarının «pür nur» göğüslerine takılabilir.

Her halde yapılması mümkün olmıyan, Kaşıkçı Elmasının, bu millete kaşık kaşık nimet dağıtıcı bir teşebbüs formülünde kullanılabilmesidir. Eğer böyle bir teşebbüs ne olabilir diye merak eden varsa bildirelim:

«— Verin şu Kaşıkçı Elmasını bize de, bu milletin hakkını kaşık kaşık yiyenlerin kursağından, aynı hakkı, kaşığın sapiyle çıkaralım!»

Be. De.

Adnan Menderes

KAPAK resmimizi, Muhterem Başbakan Adnan Menderes'e ithaf ediyoruz. Orada kendisi, sabunlar içinde çıpı çıpı yapan ve balonlar uçuran bir çocuğa benzetilmiştir; ve maksat, sadece lâtifedir. Bu lâtifenin hakikat payı ise şu: Biz bugün Demokrat Partinin bütün hizipleşmesini, Adnan Menderes ile, ismini vermek istemediğimiz pek mühim bir zatın, birbirine tam zıt iki kutup teşkil edici mâna ve temayüllerine irca ediyoruz. Başlangıçta bize büyük ümitler veren ve 27 yıllık fecaat devresinde hiçbir hissesi olmıyan Adnan Menderes'in, kendi kutbunu kuvvetlendirmek ve Demokrat Partiye hâkim kılmak yolundaki herhangi bir hareketinin de bu millet tarafından nasıl hasretle beklendiğini, beklenen ve yapılması gereken tek şeyin bu olduğunu, defalarla kaydettik! Bir kere daha kayıt ve tesbit ediyoruz ki, Menderes, bu teknede kadrosunu adamakıllı yıkamalı; ve balon değil, bazı şahısları ve mânaları uçurmak sanatını öğrenmelidir! İşte o zamandır ki, bir devri kapayıp bir devri açmak ve onu kendi adiyle isimlendirmek gibi bir mazhariyete erecek ve bütün Türk milletini arkasında görecektir!

Eski Roma büyüklerinden biri şöyle demişti: «Çizmemde tek çivi eksik olsa, Roma medeniyet bütünü tamam değil demektir!» Mukaddesatçı Türk! Abone davetimize koş! Bu dâvada eksik olan tek fert, dâvamızın yekpâreliğini sarsacak bir gediktir. Birlerin kaçtığı yerden en fazla kaçan, onlar, yüzler, binler ve milyonlardır! Tek başına sen gel ki, her şey gelsin!...

İman kardeşim!

BU, geçen sayıda sana teklif ettiğim işin, seni davet ettiğim vazifenin son olarak tekrarlanışıdır. Bundan sonra sana neticeyi bildirmek var, fakat seni teşvik etmek, sıkmak, zorlamak yok!.. Bana deseler ki: «Git, filân arsanın, filân noktasını kaz; orada bir define bulacaksın ve onunla günlük gazeteyi kur!», inanınız, dâvanın lâyık olduğu eller marifetiyle kalkınması gerektiği bakımından böyle bir işi zahmet telâkki eder ve ona tenezzül dahi etmem! Deseler ki: «Şu, şu ve şu insan sana şu kadar yardıma amadedir!», yine hayır!.. Bu dâva, ya onu teker teker himaye edeceklerin teker teker, küçük küçük, fakat kütle halindeki yardımlariyle olacak, yahut hiç olmıyacak!.. Böyle bir tecrübenin içinde, bizim kütle şuurumuz, kütle alâkamız, kütle istidadımız da belli olacak ve bundan sonraki hareket hattımızı tâyin etmek hususunda hayatî ve esasî bir istinat noktası, varlığı veya yokluğiyle meydana çıkacaktır. Binaenaleyh lûtfen, bu satırları okuyan tek fert halinde, bu kütle şuuruna, kütle alâkasına, kütle istidadına malik bulunup bulunmadığını bize belli et ve Allah rızası için ihmal gösterme!.. Son söz, bütün bir kurtuluş dâvasının, iki bin kişi tarafından Büyük Doğu'ya abone olunmakta toplandığıdır. 15 Hazirana kadar karar vereceğiz; lûtfet!..

Necip Fazıl KISAKÜREK

RAMAZANİMIZ
MÜBAREK
OLSUN!

Battal Gazi

SENARYO ROMANI:
Neslihan Kısakürek

— 20 —

Bağ evi ve önündeki çayırlık... Battal'ın annesi Saide Hatun, başında bütün saçlarını peçeliyen bir tülbent, gözleri yaşlar içinde ufuklara bakıyor. Yanıbaşında Tavabil...

Saide Hatun — (Yaşlı gözlerini ufukta bir karaltıya dikmiş, başını çevirmeden Tavabil'e) *Bu yedinci gün... Hâlâ Cafer'imden bir haber gelmedi!*

Tavabil — Hiç ummadığın zamanda haberi de gelir, kendisi de... Merak etme!..

Saide Hatun — Gördüğüm her karaltı o; duyduğum her nal sesi onun...

— 21 —

Bağ evinin arkasındaki hafif dik yolda, Aşkar'ın sırtında, dört nala ilerliyen Battal Gazi... Mütebessim yüzünde, heyecan ve sevinç... Aşkar da, kendi evine kavuşmak üzere olduğunu sezmiş gibi, neşe içinde... Tozu dumana katmış, koşuyor.

— 22 —

Bağ evi ve önündeki çayırlık... Battal, tümsek teşkil eden noktada birdenbire görünüverir. Saide Hatun ve Tavabil, onu bir hamlede görürler. Saide Hatun, bir ân çılgın gözlerle oğluna baktıktan sonra, boşanan göz yaşları içinde kollarını Battal'a uzatır. Tavabil, deli gibi Battal'a doğru koşar ve kendisini Aşkar'ın ayaklarına atar. Battal, bir çekişte durdurduğu atından iner, dizginleri Tavabil'e verir ve annesine koşar. Fevkalâde bir hasret ve kavuşma levhası... Battal, göğsünde hıçkıran annesinin saçlarını, tülbendin üstünden okşarken, gülümsiyerek Tavabil'e bakar. Tavabil, elinde Aşkar'ın dizginleri, sakin sakin ağlamakta...

Battal, annesini bırakıp Tavabil'e doğru gider ve ona sarılıp yanaklarından öper. Sonra atının eğerinden heybesini alarak sol koluna atar, yürü, sağ eliyle annesine sarılır. Önde Battal ve Saide Hatun, arkalarında Tavabil, bağ evine doğru yürürler.

Battal — (Sarıldığı annesine sol kolundaki heybeyi göstererek yürürken) *Heybede, babamı şehit eden Amuryonlu gâvurun başı var!., Ne yapayım ki, beylerinin kafasını koparamadım da ancak serdarlarının başını kesebildim!*

Saide Hatun — (Korkuyla ellerini başına götürür) *Ne yaptın oğlum?.. Sakın başımıza bir şey gelmesin?..*

Battal — Onlar babamı şehit ettikleri zaman, başlarına ne geleceğini düşündüler mi?

Saide Hatun — (Büsbütün korku içinde) *Ya şimdi cenge yol açarsa bu iş?*

Battal — (Gülerek) *Açsın! O zaman da cenk ederiz biz!*

Battal ve annesi, bağ evinin kapısından girerler. Tavabil, Aşkar'ı, ahırına doğru götürür.

(Devam ediyor)

SAHTE İDEAL

NİCE itikat şekli vardır ki, vehim ve iddiaları ruhçuluk olduğu halde, maddeciliğe kaymıştır. Bütün putperest inanışlar, bugünkü Hıristiyanlık kadrosu, makineyi putlaştıran telâkkisi ve hayat tarziyle Yeni Dünya dediğimiz Amerika âlemi ve kapitalizması, farkında olarak veya olmıyarak, düşmanı bulunduğu komünizma kadar maddecidir.

Semavî din dışı «ruhçuluk», yani maddenin ilerisinde ve ötesinde bir tefsire bağlı dünya görüşleri manzumesinde, baş yerlerden birini, kavmiyet mânasiyle milliyetçilik işgal eder.

Milliyetin hakikî mânası diyanet olduğu için «kavmiyet» tabirini kullandım.

Evet, bu mânada milliyetçilik, yani nasyonalizma, başlıca ruhçu mezheplerden biri olduğu iddiasındadır. Tabiîdir ki, bizdeki Türkçülük cereyanı da, milliyetçiliğin bu ruhçu iddiasından ve maddeciliğe düşmanlıktan vazgeçemez. Halbuki öbür Avrupaî milliyetçilik şekilleriyle bir arada, o, farkında değildir ki, lâfta ve nazariyede ruhçu olduğu halde, fiilde ve aksiyonda çok haşin bir maddecilik yolunda ilerlemektedir. Bazı Türkçülerde görülen din ve mukaddesat hürmeti, aslı ve zatiyle din ve mukaddesata karşı duyulması gereken müstakil rabıtadan ziyade, Türk milletinin hususî âdet ve temayüllerinden tüttüğü ve Türkün malı olduğu için duyulan bir histir ve bu hissin gerçek din ve mukaddesat göziyle on paralık kıymeti yoktur. Böyle bir his, pek sevgili çocuğumuz seviyor diye Allahı sevmemize (hâşâ) benzer; biz, Allahı, çocuğumuz seviyor diye değil, çocuğumuzu, Allahı seviyor diye sevebiliriz. Biricik hareket noktası budur; ve gerisi lâf ile güzaftan ibarettir. Türk, bizzat, Türklüğiyle beraber ve Türklüğünün cevheri icabı, Müslüman olduğu için muhteremdir; yoksa Müslümanlık, Türk Müslümandır diye muhterem olmak ihtiyacından münezzehtir. Yani üstün ve mukaddem kıymet, ruhî muhtevanındır.

Halbuki bizim milliyetçiler, ruh ve ruhî muhteva dururken, işi kalıp, şekil ve kabukta bitiren en hafşin bir maddecilikle, ırkçılığa sarktıklarının farkında değildirler.

Şöylece dokunduğumuz ve şah damarından yakaladığımız bu bahsi yakında enine boyuna inceliyeceğiz. **Hüseyin Rahmi YANANLI**

GELİNİZ!

(Başı S. 2 de)

kendisini yalnız hisseder?..

Divaneler, ulvî ve muazzez divaneler; geliniz, buyurunuz, önümüzden ve arkamızdan koparılan istihza çığlıkları ve zulüm homurtularına kulak bile vermeyiniz ve aşkın kudretini isbat ediniz! Tek bizi Sakarya ile yalnız bırakmayınız; ve karanlıkta kendi kendisiyle konuşan süflî divaneler olmaktan kurtarınız! Büyük insanlık meydanı, her ne cins ve mezhepten olursa olsun, yalnız vecd ve aşk sahiplerinindir; ve aşkın şahit kaldığı yerde her şey sinmeğe mahkûmdur. Yunus'u hatırlayınız:

Boyandım rengine, solmazam artık!
Âşıkım, âşıkım, ölmezem artık!..

Necip Fazıl KISAKÜREK

282

İSLÂMÎ DUYGU

Allah, Yol, İnsan, Ruh...

Âriflerin vücut gemisi pek acaip... Açıkgöz geçinenlerin kuyuya düşmesi de acaip... Kayığın denizde bulunması niçin acaip olsun?... Fakat bir kayıkta bin denizin bulunması acaip.

★

Zencinin biri, yolda bir ayna bulmuş... Aynada suratını görmüş ve burnunu kerize, gözünü ateşe yüzünü de kömüre benzetmiş... Bakmış, bakmış, aynanın, bütün ayıplarını ortaya dökmekte devam ettiğini görünce, onu yere çalmış ve demiş: «Eğer iyi bir şey olsaydın sahibin seni düşürmezdi.»

Fakat beyaz yüzlülerden biri, daha çocukken zencilere esir düşecek olsa, ve yüzü kararsa, o, zenci sayılmaz. Günübirlik bir düşman onun yüzüne, geçici bir siyahlık sürmüş demektir. Aynaya bakacak olsa: «Bu ay gibi yüzüme acaba ne sürdüler de tamamen beyaz olamadım?» der.

Anlayın ki, siyahlıkla beyazlık her zaman cenk halindedir.

Kıyamet gününe ve nefs-i levvâmeye yemin ederim ki, öldükten sonra Allah bizi diriltecek! O zaman, o beyaz yüzlü adam, beraber olduğu zencilerin siyah çehreleri karşısında ne yapsın?... Zenci kızlarının kendisinden ürkmemesi için yüzünü gözünü mü boyamaya kalksın?

Emir:

«— Ey müminler; zevceleriniz ve evlâtlarınız içinde de size düşman olanlar vardır! İşte bu siyah zenci kızları sizin bembeyaz çehrenize düşmandır. Bu sebeple yüzünüze siyahlık bile sürseniz, onun, yüzünüzde çok kalmamasına dikkat ediniz. Tâ ki, siyahlık derinize işleyip sizde aslî renk halini almasın!»

Ve, emirler içinde en naziklerinden biri olan:

«— Yüzünüzü yıkayınız!»

Düsturunu anlamaya çalışınız! Kıyamet, yüzlerin siyah ve beyaz olarak ayrılacağı bir gündür.

★

Ortalık tamamile ağardı. Fakat, pencerelerini kapamış olanlara gündüz ne kâr etsin?... Bazı insanlar kötü tabiatli oldukları için dostluklara düşmanlık ederler; bazıları da sakat gözlüdür ve güneşe husumet besler.

Böylece, saadet güneşi ikbal burcundan doğup, kalbin verâsındaki eski dostu tecelli ettirince, hitap şöyle olacaktır:

«— Mümini, Ben, topraktan seçtim, kibir ve cehilden satın alarak kendisine makbul sıfatlar verdim. Onu hizmete lâyık gördüm ve ibadet edeplerinin en incelerine vâkıf kıldım. Gönlünü de, vefa ve sefa ile yuğurdum! Kalbi irfanla aydınlık olan böyle bir kimse, taş yürekli bir insanla bir tutulabilir mi?»

En güzel taht, gönül kâbesinin haremi olan kalb maverâsıdır.

Cevherlerin en kıymetlisini, gerdanlığın ortasına koyarlar. Etrafındakilere bir zarar erişecek olursa, o, ortada olduğu için selâmette kalır. Etrafındakiler onun bekçisidir. İşte, vücudun orta yerinde olan kalb de böyledir ve hazine mevkiindedir.

★

Kâinatın Fahrı, ayın on dördü olan mehtablı bir gecede Kâbeyi tavaf ediyordu. Mekke gündüzleri çok sıcaktı ve halkın ekserisi Kâbeyi geceleyin tavaf etmek âdetindeydi. Ebu Cehil, uzaktan Allah Resulünü görünce, ellerini çırpmıya başlıyarak, yüksek sesle şöyle dedi:

«— Bu sihirbazın ne hileler yapmakta olduğunu Allah bilir!»

Peygamberler Peygamberi mülâyemetle cevap verdi:

«— Ben neredeyim, hilekârlık nerede?... Ben, aksine olarak, halkı, senin gibi dalâlet ehlinin hilelerinden kurtarmaya çalışıyorum!»

Ebu Cehil devam etti:

«— Eğer sihirbaz değilsen avucumda ne olduğunu bil!»

O sırada Cebrail de gelerek Allahın şu emrini bildirdi:

«— Sana Allah selâm ediyor ve rahmetile bereketlerini senin üstünde tutuyor: Hiç kaygı duymasın; eğer kâfirler kendisine sihirbaz ismini veriyorlarsa, Benim de kendisine verdiğim nice güzel isimler vardır. Ben, verdiğim isimlerden bazılarını halka bildirdim ama, bazılarını da sakladım ve onlara tahammül getiremiyecek olanlardan gizledim. Zira insanlara, idrakleri ve tahammülleri derecesinde hitap etmelidir. Ebu Cehil kim oluyor da sana isim veriyor? Köleye isim vermek efendinin hakkıdır. Kapıdan gelen bir Gulâm, efendiye ve efendinin oğluna nasıl isim takar? Ebu Cehil, taktığı lâkabı kendi boynuna takmıştır ve onunla cehenneme gidecektir. Avucunda ne olduğunu sorarak sizi imtihan ediyor. Ona de ki: Hangi şekli istiyorsun; avucundakileri ben mi söyliyeyim, yoksa avucundakiler mi benim kim olduğumu söylesin?»

Allahın sevgilisi, Besmele okuyarak Ebu Cehilin elindeki taş parçalarını haber verdi. Bu defa da, Ebu Cehil, taşların kendisini haber vermesini isteyince, taşlar, Allahın ismini zikrederek Şehadet Kelimesini telâffuz ettiler.

Bunun üzerine Ebu Cehil, kendisini büsbütün terk ve teslim edeceğine, taşları yere fırlattı ve Resuller Resulünün, sihirbaz değil cadı olduğunu iddiaya kalktı.

★

«— Ey doğru yoldan sapmış olan kullar! Doğru yoldan çok uzak düştünüz ve israflarda bulundunuz!»

Dostum; israfı, birkaç kuruşun harcanmasından, yahut birkaç merkep yükü buğdayın hesapsız sarfedilmesinden veya miras mallarının harama feda edilmesinden ibaret sanma! Asıl büyük israf ömür cevherinin boş yere sarfedilmesidir. Zira bir saatlik ömür, dünyanın bütün hazineleriyle iade olunamaz. Yakut, vakitle satın alınır ama, vakit yakutla elde edilemez.

★

«— Biz ölüp toprak olduktan sonra hiç dirilebilir miyiz?»

Diyorlar.

Gideceği yeri görmiyen kimsenin ayağında kuvvet ne arar? Gönül gideceği yeri bilince vücutta da gitmek kuvveti doğar. Gönül ise göz sayesinde hareket eder. Gören göz için mesele yoktur.

Gören göz sahiplerinin ayak tozunu gözlerinize sürme diye çekiniz! Gören gözle bakıp yanından geçenler, mezarın, adi bir toprak değil, halis bir nur olduğunu görürler. **MEVLÂNÂ**

MİLLÎ KÜTÜPHANE ANKARA
283

TARİH

Balıkhane Nazırı
MERHUM ALİ RIZA

ESKİ RAMAZAN ÂDETLERİ

— 5 —

Ramazanın sübutu meselesi, İstanbul Kadılığı dairesine ait bir işti.

Malûmdur ki Ramazanın sübutu, «yevm-i şek - şüphe günü» ismi verilen güne tekaddüm eden gecede, hilâli görüp görmemek meselesidir. Eğer Şabanın yirmi dokuzuncu gününün akşamı hilâl görülürse, ertesi günü Ramazan sayılır. Görülmezse, artık tetkike ihtiyaç kalmaz ve ertesi günü Şabanın otuzu ve Ramazanın arifesi kabul edilir; bir gün sonra da Ramazan başlar.

Binaenaleyh «yevm-i şek» gecesi, İstanbul Kadısı ile maiyeti, Şeyh-ül-İslâm Kapısında mevcut bulunurlar ve aynı akşam Kadı Dairesinde ilmiye büyüklerine mükemmel bir ziyafet çekilirdi.

Bu münasebetle bir fıkra anlatayım:

Uryanî zade Ahmet Esat Efendinin Şeyh-ül-İslâmlığı zamanında İstanbul Kadısı bulunan Gelenbevî zade Hayrullah Efendi, Ramazana birkaç gün kala, bahis mevzuu ziyafetin masrafı olarak altın para hesabiyle 80 lira kadar bir şeyin gideceğini ve bunun kendi kesesinden çıkacağını anlayınca doğru Şeyh-ül-İslâmın huzuruna çıkmış ve sohbet esnasında sormuş:

— Bir vazife, yakın ile uzak arasında, hangisine düşer?

Maksadı birdenbire anlıyamıyan Şeyh-ül-İslâm, derhal cevap vermiş:

— Elbette yakına...

— Allah ömürler versin... Öyleyse maksat hâsıl oldu. Ramazan yaklaştı. İki üç gün sonra hilâlin tesbiti için dairede kalınacaktır. Şimdiye kadar İstanbul Kadıları yakın ile uzak arasındaki bu inceliği anlamadıklarından, ziyafet gecesi yenilip içilecek şeyleri hep kendi hanelerinden tedarik ediyorlardı. Halbuki benim evim Fatih civarında, efendimizin mutfakları ise İstanbul Kadılığına bitişik bulunuyor. Bunun için ziyafetin tarafınızdan çekilmesi lâzım gelir. Kethüdanıza emir buyursanız da gereken tedarikler görülse... Bendenize düşen vazife de, herkes gibi yiyip içmekten ibaret kalsa...

Bunun üzerine Şeyh-ül-İslâm tebessüm ederek, çaresiz, teklifi kabul etmiş ve o geceki ziyafeti kendi üzerine almış..

O geceyi gayet iyi hatırlarım. Ziyafette ben de bulundum. Yemekler gayet nefisti. Herkes fevkalâde ikramlara nail oldu. Yemekten sonra misafirler, dairenin büyük odasına alındılar. O vakitler mefruşat henüz alafrangalaşmamış, yani sandalye ve kanapeye dönmemiş olduğu için, salon, geniş ve rahat sedirler, minderler ve yastıklarla döşenmişti. Renk renk kürkler içinde, yeşil ve beyaz sarıklı, yüksek mevki sahibi ilmiye büyüklerinin ve aralarında, çenber sakallı, setreli mülkiye ricalinin, bu sedirler üstünde, kimi diz çökmüş, kimi dizini dikmiş, kimi de bağdaş kurmuş olarak oturmaları görülecek manzaraydı. Gayet vakarlı oturuşlar içinde, çekilen uzun çubuklardan yükselen duman halkaları ve bu dumanların arkasındaki simalar pek heybetli idi.

İstanbulda, hilâli zahmetsizce görmeyi mümkün kılan yerler, Harbiye Nezareti (şimdi Üniversite) meydanındaki yangın kulesi ve Süleymaniye, Fatih, Cerrahpaşa, Sultanselim, Edirnekapısı camilerinin minareleridir. O akşam da bu mevkilerden hilâli görmüş olanlar, şahitlik etmek üzere Şeyh-ül-İslâmlık kapısına geldiler. Çıkan emir ve izin üzerine, odaya iki kişi alındı. Hilâlin sübutu merasimi yerine getirileceği için çubuklar kalkmış ve tavırlar resmileşmiş bulunuyordu. Hâdisenin tesbiti için Şer'î bir dâva tasviri gerektiğinden, bu iki adam arasında taraflar teşkil olundu.

Birinci taraf iddia etti:

— 1296 Kamerî senesi Şabanının son günü ödenmek üzere şu zata sattığım mercan tesbihten yüz kuruş alacağım vardır. Bu gece, Şabanın sonu ve Ramazanın başlangıcı olmakla, vaziyeti kabul etmiyen kendisine Şeriat canibinden emir ve tenbih olunmasını dilerim!

İkinci taraf cevap verdi:

— Söylediği doğrudur; Şabanın nihayet bulduğu akşam ödenmek üzere, bir tesbih bedeli olarak kendisine yüz kuruş borçluyum. Fakat henüz Şabannı son akşamı tahakkuk etmemiştir.

Bunun üzerine dâvacıdan, o akşamın Şabana ait son akşam olduğunun isbatı talep edildi. Şahitler huzura çıkarıldılar ve ezandan üç dakika sonra Ramazan hilâlini gördüklerini tesbit ettiler. Şahitler gayet titizlik ve incelikle isticvap olundu ve ertesi gün Ramazan olduğunda şüphe kalmadı. Hüküm de verildi:

— Şabanın sonu ve Ramazanın başı, bu gece olarak gerçekleşti. Dâvacı hak kazanmış ve borcunu ikrar eden şahsın bunu ödemesi icap etmiştir.

Muhakeme başladığı zaman Fetva Kapısı kapanmış ve dışarıya hiçbir haber sızmamasına dikkat olunmuştu. Karar çıkınca kapılar açıldı ve merasimin sonu getirildi.

Kapıda bekliyen Süleymaniye camiinin mahyacısı haberi alıp mahyaları kurmak üzere yerine döndü; çıkan ilâmın bir nüshası da Sadarete gönderildi.

Bu şekilde hükûmet resmen vâkıayı haber alır ve icabını yerine getirirken, Süleymaniye camiinden işaret alan camiler de baştan başa kandillerini yakarak, halka, ertesi sabahın Ramazan olduğunu bildirmiş oluyordu.

Eskiden Dördüncü Murat zamanında Bağdadın fethinde son gülleyi atan top, sarayda hususi bir daireye yerleştirilmiş olarak durur, daima dolu bulunur ve senede yalnız bir kere, Ramazanın ilânında atılırmış...

SANAT, SİNAAT

(Başı S. 7 de)

Müslümanlara mahsus olmak icap ettiğini anlatmaya kâfidir. Fakat, mutlak şekilde münezzeh olan Müslümanlığa karşı, Müslümanlar, maatteessüf vazifelerini idrak edememişler; ve doğrudan doğruya İslâmî olması gereken terakkileri garp âlemine kaptırmışlar, sonra da onların aynı vasıtalarla, tasallutu altında kalmışlardır.

Kurtuluş, İslâmiyeti anlamaktadır.

Konyalı Vehbi Hoca

284

Yahudi Ağzıyle Yahudi

1326 da Sultan Orhan Bursayı zaptettiği vakit, orada bir Musevi cemaati bulmuştur. Şehrin zaptından sonra bütün ahali şehri terketmiş ise de, bilâhara Museviler şehre avdet etmişler ve bir müddet sonra, civar şehirlerde sâkin diğer Museviler de Bursaya gelmişlerdir. Orhanın oğlu Süleyman Paşa, Geliboluyu zaptettiği vakit, orada bir Musevi cemaati bulmuştur. Sultan Murat, Ankarayı aldığı vakit. orada eski ve küçük, Edirneyi aldığı vakit de, büyük bir Musevi cemaati buldu.

Gerek Edirnede, gerek Trakyanın diğer şehirlerinde bulunan Museviler muhtelif devletlerin idaresinde zulüm görmüşlerdir. Bir Musevi tarihçi o zamanki vaziyeti şu suretle tasvir ediyor: «Türklerin gelişi, bir sülâlenin değişmesi değil, onlar (Yahudiler) için bir vaziyetin değişmesi idi. Yahudiler zulmetten nura, esaretten hürriyete kavuşmuşlardı. Yahudiler, Türklere yalnız galip ve toprağın efendileri nazariyle değil. kendi dinleriyle yakınlığı olan (!) kardeş nazariyle bakmışlardır. Bilmukabele Türkler dahi, Hıristiyanların kendilerine ve dinlerine karşı olan husumetini bilerek, Yahudilere muhabbet (!) bağlamışlardır. Türklerin Yahudilere itimat ve emniyetleri vardı. Çünkü onlarda (Yahudilerde) Yahudiliği İslâmiyete yaklaştıran (!) sünnet, oruç, ibadethanelerdeki sadelik, gibi âdetlerin mevcut olduğunu görmüşlerdir.

1416 da Şeyh Bedreddin'in (Bedreddin bir sapıktır) içtimaî inkılâbına iştirâk ile İslâmiyeti kabul eden Torlak Kemal adındaki Musevi, Manisalı idi. Bu, o zaman Manisada bir Musevi cemaati olduğuna delâlet eder.

★

Fatih Sultan Mehmed İstanbulu fethettikten sonra, harp esnasında ölenlerin bıraktıkları boşluk ve ahalinin büyük bir kısmının şehri terketmesi yüzünden İstanbulun nüfusu azalmıştı. Pek çok meziyetler sahibi olan Fatihin yüksek siyasi görüşü iktizasınca yeni payitahtını emniyetli unsurlarla zenginleştirmeği düşünerek Anadolunun pek çok yerlerinde yaşayan Ermenileri ve Yahudileri İstanbula davet etmiş ve bazı ahvalde de zorla getirtmiştir. O sıralarda Anadoludan gelen Yahudiler arasında Balat, Tire, Antalya, Sinop Yahudileri vardı ki, şehirlerinin isimlerine izafeten İstanbulda ibadethaneler inşa etmişlerdi. Bundan başka zorla İstanbula getirilen birtakım Yahudilerin inşa ettikleri ibadethaneye «Sürgünlerin ibadethanesi» adı verilmiştir.

1492 yılında, İspanya kıralı Katolik (Ferdinand) ve eşi (İsabel) zamanında İspanya Yahudilerinin memleketten çıkarılması emri verilmişti. Birkaç asırdanberi orada yerleşmiş bulunan ve dinlerine her zaman sadık kalmak isteyen Yahudilerin bir kısmı memleketi terkederek Fransa, İngiltere, Felemenk, İtalya ve Türkiyeye gitmişlerdir. İşleri dolayısiyle İspanyadan ayrılmak istemiyenler, zâhiren Katolik dinini kabul etmişlerse de zımnen (Dikkat) Yahudiliği muhafaza ediyorlardı. Bundan başka «Tehcir» Portekiz Yahudilerine de tatbik edilmiştir.

★

1891 - 92 fecaat hareketinden (işkence, öldürmek) kaçan Yahudiler, sığınak olarak İstanbulu seçmişlerdi. Burada kalanlardan başka Selânik, İzmir, İskenderiyeye giden de olmuştu. Bu zavallıların şu vaziyeti, İkinci Abdülhamidin kafasında bir siyasi plân (tâbire dikkat) doğurmuştur. Bu plânın tatbik kabiliyetini anlamak için, Türkiye Hahambaşısı Moşe Levi'yi 1893 senesinin Nisan ayında saraya davet ve huzuruna kabul etmiştir.

Abdülhamid, bazı iltifattan sonra Hahambaşıya şunu söylemiştir:

«— Yahudilerin, muhtelif memleketlerde tazyiklere maruz kaldıklarını ve pek çok kimselerin de sığınak aramak için memleketime geldiklerini biliyorum. Gerek Rusyadan, gerek başka memleketlerden çıkan Yahudileri memleketime kabul etmeğe razı olurum. Maksadım bu gibi Yahudileri Şarkî Anadoluda yerleştirmek ve bu suretle yerli Yahudilerle beraber Dördüncü orduya bağlı yüz bin kişilik bir kuvvet hazırlamaktır. Şayet kaşer ve turfa (kaşer, yenen, ve turfa yenmiyen yemekler) hususunda bir engel varsa, bunu ortadan kaldırmak, ve Yahudi dininin ahkâmına göre yemek pişirmek için hususi tertibat aldırırım. Buna ne dersiniz Hahambaşı Efendi?»

Hahambaşı, Yahudi cemaatini askerlik hizmetine idhal etmek lûtfunda bulunduğu için, padişaha teşekkür ederek, vakayı Hahamhanenin Ruhani Meclisine bildireceğini söylemiştir.

Avram GALÂNTİ

Gördüğünüz parçalar, meşhur Yahudi profesörlerinden (Avram Galanti) ye ait... Başında da «Hakikati konuşmaktan korkmayınız. — Atatürk» tarzında bir vecize de vardır. Âlemde hiçbir şey, bu yazılardaki menfi ruhu ve gizli kastı, yazıların kendisi kadar izah ve ifade edemez. Birinci ve ikinci kısımlar, alelûsul, Türklere karşı kullandıkları iğfal ve iğva metodunun mükemmel bir nümunesi ve Yahudi politikasının enfes bir örneğidir. Daima burada himaye gördükleri, saadete burada nail oldukları ve burayı kendilerine hakikî bir vatan bildikleri teranesi... Bu arada, dinen sapık ve dalâlete düşmüş bir şahıs kabuledilen Şeyh Bedreddin elinde zâhiren Müslümanlığı kabul etmiş bir Yahudinin hikâyesi de pek mânidardır. Üçüncü kısma gelince, o, baştan başa bir şaheser... Bu kısımda, İkinci Abdülhamid'e dair, bu zamana kadar bilmediğimiz, harikulâde bir vesika daha elde ediyor ve bu zatın ne büyük bir insan olduğunu idrake yeni bir fırsat kazanıyoruz. Bizzat Yahudi profesörün nakliyle sabit oluyor ki, İkinci Abdülhamit, devrinin hahambaşısını güya kendisine ve Yahudilere itimat göstermek politikası altında saraya çağırıp, Yahudi mültecilerin şark Anadolusuna yerleştirilmeleri ve orada ordu hizmetine de kabul edilmeleri hususunda bir danışma yapıyor. Yahudiler de, zâhirde fevkalâde büyük bir itimat eseri telâkki etmeğe mecbur oldukları, fakat hakikatte asla yanaşamıyacakları bu teklifi, minnetle kabul etmeğe mecbur oluyorlar. Halbuki Abdülhamid'in gayesi, böyle bir tertiple bu mazarrat ve hiyanet unsurlarını memleketin en sağlam mıntakasında torba içine almak ve böylece onların büyük şehirlerdeki tabiyesine mâni olmaktır!!! Nihayet, Yahudi dehasını yenmekte bize tek misali veren Abdülhamid'in inceliğini de yine bir Yahudiden öğrenmiş oluyor; bu büyük insanın niçin Yahudi intikamına uğradığını anlıyoruz.

285

İnkıraz Devri, İttihatçılar,

Bizde, gizli cemiyet mefhumu, Sultan Abdülaziz'in son yıllarına doğru duyulmuştur. Avrupa emperyalizma ve kapitalizmasının ifsada memur öncülleri olarak, içli ve dışlı teşekküller halinde Vatanımıza sokulmak istiyen cemiyetler, en keskin nüfuz şartlarına işte bu devirde erdiler. Maksatlarının kolaylıkla gerçekleşebilmesi mevzuunda o devrin içtimaî tezatları âmil olduğu kadar, Padişahın da bilgisizliği, anlayışsızlığı, israf ve sefahati, körü körüne garba ve garp tesirlerine bağlılığı müessir teşkil ediyordu. İpleri belli başlı Avrupalı hiziplerin elinde olan kukla teşekküller, daima garp hayranlığı öksesini kullanarak, birtakım sözde mefkûreci ve hayalci gençlere nüfuz kolaylığını bulmuştu. Zira karşılarında, zıt teşebbüslere mâni teşkil edebilecek ruhî zabıtadan eser kalmamıştı.

Sultan Abdülaziz'in son yıllarında memlekete giren ve İttihat ve Terakki Komitesine çekirdek teşkil eden bu gizli cemiyet, Beşinci Murad'ın üç aylık saltanat devresinde dahi, gittikçe artan bir hızla faaliyetini devam ettirmekte kusur göstermedi. Beşinci Murad'ın Mason olan ilk ve son İslâm Halifesi ve Türk Padişahı olduğu düşünülürse, bu gizli cemiyetin, o zamanlar ne nisbette kök saldığı anlaşılır. İkinci Abdülhamid cülûs eder etmez, fesatçıların ümidini birdenbire kıracak bir hareket göstermedi. Fakat zaman geçtikçe bu Padişahın son derece din ve milliyet gayreti belirten idaresi önünde gizli cemiyetçiler bir taraftan gizliliklerini arttırırken, bir taraftan da faaliyetlerine yeni bir hız vermeğe başladılar. Bu hal, geçmiş günlerden beri devam edegelen ruhî ve içtimaî huzursuzluğun ânî bir istismarcılık işi olarak hayat ve ahlâk üzerinde bellibaşlı tesirler gösterdi ve gittikçe yayıldı. Osmanlı İmparatorluğunun «Hasta Adam» diye anılan maddî ve mânevî varlığını büsbütün yere sermek için de Avrupalılara göre en güzel fırsat demleri zuhur etmiş olduğundan memleket içinde bir ihtilâl doğurmak üzere garplı menfaat hizipleri, ellerinden geleni yapmaya koyuldular. İşte, körükörüne ve maymunca Avrupa mukallitliğinden nefslerini kurtaramıyan, lisan bilir ve «münevver» sıfatile anılır gençlerin ruhunu tahrişe başlıyarak, bunlardan ve bazı ihtiras sahiplerinden ibaret bir cemiyet teşkil ettiler ve ismini «İttihat ve Terakki» koydular.

İlk olarak tohumunu İstanbulda atan bu cemiyet maksada kâfi değildi. Vatana sirayet zorundaydı. Cemiyetin bazı âzası, bunun için, geniş bir Anadolu seyahatına çıktı. Fakat Anadolu halkının sâf ve necip kalbi, kendilerine, böyle bir teşebbüsün şimdilik oralarda yürütülebilmesine müsait olmadığı fikrini verdi. Bunlar, gezdikleri yerlerdeki görüş ve anlayışlarını, avdetlerinde arkadaşlarına haber verip şöyle dediler:

— Dâvamızın Anadoluda muvaffak olmasına imkân yoktur; ancak Rumeli tarafında çalışarak gayemizi gerçekleştirebiliriz. Dayanacağımız seciye ancak Rumeli tarafında bulunabilir!

Teşhis aynen kabul edildi ve saha olarak Rumeli, merkez olarak da Selânik tesbit olundu. Bir taraftan da İstanbuldan Avrupaya firarlar çoğalmaya başladığı için, herşeyden evvel Paris ve Kahire şehirlerinde birer şube açılması kararlaştırıldı.

Pariste çıkan «Meşveret» gazetesile, evvelce Selim Faris efendi tarafından Londrada neşrolunan «Hürriyet» gazetesi bu cereyanın mahsulleridir. Cenevre şehrinde çıkmaya başlıyan «Mizan» gazetesini de bunlara ilâve edebiliriz. Bu şekilde ittihat ve Terakki Komitesi, İstanbul merkezinden başka, vatan dışında, vatanın köküne düşman olarak, başlangıçta dört şube ve üç gazeteye malik olmuş bulunuyordu. Bu vaziyeti, hemen, vatan içindeki başlıca fesat şubesini teşkilâtlandırmak gayreti takip etti ve Selânik Şubesi açıldı.

O zamanlar Selânik, Üçüncü Ordu müşirliğinin merkezi bulunuyordu. Bu bakımdan, askerî unsurları bol bir yerdi. Oraya tayin edilen genç zabitler ise muhitin havasına ve ruhî

İttihatçıların İslâm âlemini nasıl devlete isyan hareketinde neşret-

TARİHE vâkıf olanlarca malûmdur ki, İslâm topluluğunun kuvvet kazanması maksadiyle Osmanlı devletine ilk tâbi olanlar Mekke Emîrleridir. Osmanlı sultanlarının Kitap ve Sünnet yolundaki gayret ve mücahedeleri yüzünden de kendilerine tâbi kalmakta devam ettiler. Hattâ, (1911-1327) senesinde ben, bizzat Arap milletinden teşekkül etmiş bir kuvvetle yine Arap milleti üzerine hareket ederek, Osmanlı devletinin şeref ve haysiyetini muhafaza için bir kalenin muhasarasını kırmaya çalıştım; ertesi yıl da oğullarımdan birinin kumandası altında bir kuvvet göndererek müşterek gayeden ayrılmadım.

Fakat İttihat ve Terakki Cemiyetinin işleri, her şeyi altüst etmiştir. Bu cemiyet Türklerin devlet ve şevketini bozmuş ve hele şu son zamanlarda milleti lüzumsuz olarak Dünya Harbine sokmak suretiyle uçurumun ta yanına sürüklemiştir. Bu işlerin neye varacağı ve Müslümanlar kadrosunu ne hale getireceği hususunda, sırf bazı mahrem duygularımız ve Müslümanları yeis ve cesaretsizliğe düşürmemek emelimiz, fazla söz söylememize mâni olmaktadır.

Bunlar, memleketin bakiye kısmında kalan Müslim ve gayr-i Müslim ahalinin bir kısmını idam, bir kısmını da nefyetmek suretiyle devletin umumî emniyet kanununu haleldar etmişlerdir. Onların idaresinde hiç kimse can ve malından emin değildir. Mukaddes topraklar ahalisi, bu son Harb sebebiyle öyle sıkıntılara uğramışlardır ki, orta halli bir insan, evinin bütün eşyasiyle beraber kapı ve pencerelerini, hattâ dam tahtalarını bile satmak zorunda kalmıştır.

İttihatçılar bu kadarla kalmamışlar; bütün Müslümanlar arasında biricik rabıta olan Kitap ve Sünneti çiğnemişlerdir. Düşünmelidir ki, idare merkezinde, Sadrıâzamın, Seyhülislâmın ve daha nice vezirler, büyükler ve ilim adamlarının gözleri önünde intişar eden (İçtihat) isimli bir gazete, Peygamberi en şenî tabirlerle tahkire cü-

286

Abdülhamid vesaire...

başıboşluğuna kolaylıkla kapıldıkları için, Komite, Üçüncü Ordu vasıtasiyle orduya nüfuz yolunu buldu. Bütün Avrupa yolu telkin ve tesirlerinin anafor noktası bulunan Selânik, içinde barındırdığı bellibaşlı zümrelerin, yani Dönmeler ve Masonluk teşkilâtının da yardımile, o zamanki ordunun, tarih ve cihan muhasebesinden habersiz ve gûya idealist genç subaylarını kısa zamanda zehirliyebildi. İnkırazı hazırlıyan sebepler de o zamanlar fevkalâde alevlenmiş olduğundan, gizli ve hain maksat, nice istismar vasıtaları kullanarak, birtakım iyi niyetli ve sâfiyetli kimseleri dahi ağına kaptırmaya muvaffak oldu. Bunlar, Avrupanın tekevvün ve çilelerine ait hiçbir şey bilmeden, yarım yamalak bildikleri bir Fransızcanın kendilerine «münevver» lik isnad eden zahirî plânında bütün cihan hakikatlerini murakabe etmiş insanlar sıfatını takınıp, vatanın kurtuluşunu, mukallitlik ve köksüzlükte bulmaya başladılar; ve dillerine doladıkları «İstibdat» klişesine karşı tam bir Mason dövizi olan «Hürriyet, Müsavat, Adalet» ölçüsünden medet umdular. O sıralarda vukua gelen tarihî (Reval) mülâkatı da imdatlarına yetişti; ve gûya vatanın taksim edilmek üzere bulunduğunu iddia ederek, buna tek çare halinde Meşrutiyet usulünün kabulünü ve «Kanun-u Esasî» nin ilânını istediler. Öyle ki, başta Selânik ve Manastır olarak bu mealde çekilen telgraflar, Yıldız Sarayını, müthiş bir cür'etle bombardımana devam etti. İkinci Abdülhamid, kendilerine «efkâr-ı umumîye» süsünü veren bu müthiş cür'et ve ihtiras sahiplerinin, iç ve dış saiklerini pek iyi anlamış bir Devlet Reisi olmakla beraber, kendisini saran şartlar önünde, 11 Temmuz 1908 tarihinde «Kanun-u Esasî» yi ilân ve artık meşrutî bir Padişah olarak tahtın muhafaza etti. Her şeye rağmen, her nüfuz ve kudrete malik bulunan Abdülhamid bizzat ve bilfiil dilemeseydi, «Kanun-u Esasî» ilân olunmaz ve âsiler kolaylıkla tedip edilebilirdi. Fakat, «Kızıl Sultan» yaftasına tam zıt şekilde, onun, ruhuna gömdüğü feragat, iyi niyet ve Türkiye için beslediği selâmet duygusudur ki, hemen kendisine «Kanun-u Esasî» ve Meşrutiyet idaresini kabul ettirmiştir.

Bu hadise, İttihat ve Terakki komitesini memnun ve mes'ut edeceği yerde, Abdülhamid'e karşı büsbütün nefrete sevketti ve korkunç derecede şımarttı. Meşrutiyetin ilânı üzerine İstanbula bazı murahhaslar gönderip, Nuruosmaniyedeki Şeref Efendi sokağında kendilerine bir karargâh kurdular ve oradan hükûmeti bir kukla gibi oynatmaya kalkıştılar. O güne kadar gizlice çalışan Merkez-i Umumî, Selânik Merkez Heyetinden gelen şeflerle birleşip açığa çıktı.

Biricik gaye, ne «Kanun-u Esasî, ne Meşrutiyet, ne su, ne bu; hattâ gerçek mânasiyle hürriyet, müsavat ve adalet düşmanlığı olduğundan ve yalnız kötü tesirlere set çektiği için nefret edilen Abdülhamidin şahsına matuf bulunduğundan kısa bir zaman sonra (31 Mart 1909) meşhur irtica yalanı ortaya atıldı; bir operet askerî kadrosiyle bazı mankenlere irtica rolü oynatılarak, bunun Abdülhamid tarafından körüklendiği vesilesi altında Abdülhamid'i devirmek plânı tatbik olundu. Daima olduğu gibi «Şeriat isteriz!» diye kıyama memur edilen sahte mürtecilerin Selânikten getirilmiş Avcı Taburlarından doğduğu, bu taburların Türk unsuruna zıt ırklardan ve ekserisi Bulgar ve Rum çetecileri ve bunların tohumlarından ibaret bulunduğu göz önüne alınacak olursa, ne korkunç bir sahtekârlık ve tertip karşısında bulundurulduğumuz anlaşılır. Yani Abdülhamid'e isnat olunan 31 Mart irtica hareketi, hakikatte İttihatçılar tarafından yaptırılıyor; ve birtakım dinsizlere, kanı ve mayası bozuklarla, İslâmiyet düşmanlarına «Şeriat isteriz!» diye bağırtılıyordu. Bu taburlara Selânikli dönme Remzi bey (Dönmeler içinde, orduya girip paşalığa kadar çıkmış tek adam veya ajan) tipinde zabitlerin kumanda ettiği hesaba katılacak olursa, her şey ve çok daha yakından anlaşılmış olur. Nitekim zabitlerinin

(Sahifeyi çeviriniz!)

parçaladıkları, Mekke Emirinin tiği şu beyannameden anlaşılabilir:

ret gösterdiği halde kimse ağzını açıp da itiraza mecal bulamamıştır. İslâmî esaslar temelinden yıkılmak istenmiş, din düşmanlarına boyuna himaye ve muzaheret gösterilmiştir. Padişah Hazretleri, kendisine bir başkâtip ve bir başmabeyinci intihabından bile âciz hale düşürülmüştür.

Eğer bugüne kadar böyle misaller karşısında sükûtu muhafazaya mecbur olduksa, bu, bir takım iyi tevil ve tefsirlere baş vurup İslâm Dünyasını parçalanmaktan kurtarmak içindi. Fakat artık hiçbir tevil ve tefsire yer kalmadı.

Her şey, Enver, Cemal ve Talât isimli müsellesin elindedir. Bunlar, Mekke Şer'iye Mahkemesi kadısına emir verip onu kendi nefsanî kanunlariyle iş görmeğe davette bile tereddüt etmemişlerdir. Öbür taraftan, nice İslâm büyükleri katledilmiş ve malları zapt ve musadere olunarak çoluk çocukları açlığa mahkûm kılınmıştır.

Bunların İslâmiyet ve İslâmiyetçe mukaddes tanınan şeylere karşı tavrını anlamak için, Mekke ahalisine karşı yaptıkları bir harekette, toplarının güllelerini «Hacer-ül-Esved» ve Kâbe örtüsüne isabet ettirdiklerine vâkıf olmak yeter. Şüphesiz ki, bunu yapan ve yaptıran, necip ve asîl Türk milleti değil, başlarındaki musallat zümredir. Alevler içinde kalan Kâbe örtüsünü söndürmek için, bütün Mekke ahalisi Kâbe kapılarını açarak ve Kâbenin üstüne çıkmaya mecbur kalarak ateşi söndürmeğe çalışmışlardır. Artık bu zümrenin neye müstahak olduğunu İslâm ehlinin takdirine bırakırız. Lâkin dinimizin ve kavmimizin encamını bir oyuncak olarak İttihatçıların elinde bırakamayız! Gayemiz, hiçbir dış kuvvetin tesirine bağlı bulunmadan tam istiklâl ile müstakil olmaktır. İttihat ve Terakki zorbalarının elinde inliyen memleketten ayrılarak, İslâmın zaferi ve «Allah» kelimesinin yükseltilmesi yolunda, ileriye doğru harekete başladık.

. . . . . .

Mekke Emir ve Şerifi
Hüseyin

287

kumandasile bu taburlar, isyanı çıkarıp ortalığı velveleye verdikten ve harekete geçmek için bu fırsatı bekliyen Selânikteki Hareket Ordusunun yürüyüşünü temin kıldıktan sonra, hemen şehirden çekilmiş ve Hareket Ordusuna kaçarak onunla beraber İstanbul ve Abdülhamit üzerine yürümüştür.

Abdülhamid, kendi Hassa Ordusu başta olarak, Ana Vatanın (Anadolu) herhangi bir teşekkülüne baş vursaydı bu eşkıya çetelerini derhal tenkil edebileceği meydanda olduğu halde, sırf kan dökmek ve millet içinde ikilik doğurmak istememesinden, gelenler Türklükle zerrece alâkasız bir kozmopolitler yığını olduğu halde vaziyeti kabul ve tahtını terketti. Rum, Bulgar, Sırp, Arnavut çetelerile dopdolu bulunan, ayrıca müthiş bir Dönmelik «Erkân-ı Harbiye» sinin emr ü kumandası altında iş gören Hareket Ordusu, yolda rastgeldiği din âlimlerini, hocaları ve imamları öldürdüğü gibi, karakol ve kışlalardaki hakiki ordu mensuplarını da kılıç, kurşun ve süngüden geçirmeyi ihmal etmedi. Hareket Ordusu, komitenin Âyân ve Mebusândan ibaret olarak devşirip Salt Paşanın Reisliğinde Ayastafanos'a (Yeşilköy) gönderdiği heyetin kararile İstanbula girmek müsaadesini (!) aldı. Heyeti ikna için, Saraydan başlıyarak hiçbir şeye el sürülmiyeceği temin olunuyordu.

Hareket Ordusunun bu vaziyetile beraber, bütün maksat açığa vurulduğu. Dâva tekdi, o da, Mason, Dönme, kozmopolit düşmanı, diyanet ve milliyet şuuruna sahip Abdülhamid'in devrilmesinden ibaretti. İşi süratle dine tatbik için de bu hususta bir fetva temini lâzımdı. Bu fetvâyı vermesi ve imzalaması, evvelâ Nuri Efendiye teklif edildi. Nuri Efendi, böyle bir fetvanın bizzat Şeriate ihanet demek olacağını ileriye sürerek gözyaşları içinde dayattı ve fetvâyı vermedi. Şeyhülislâm Cemaleddin Efendi de ayni kanaat yüzünden istifa ettiği için, Meşihat makamına Rumeli kazaskeri Ziyaeddin Efendi getirildi; ve karşısında bulunduğu zora mukavemet edemeyerek fetvâyı imzaladı. Fetvanın muharriri, Antalya Mebusu Elmalılı Hamdi Efendidir; ve kendisi gibi bir adamın bunu nasıl kaleme alabildiği akıllara sığmaz bir iştir.

Böylece İkinci Abdülhamid, korkunç bir Mason hilesile yüzde yüz yalan bin töhmet altında ve gûya Şeriat taslayan bir «Suret-i hak» maskesi önünde, tahttan indirildi; yerine, dünya ve âlemden habersiz, Sultan Reşat tahta çıkarıldı.

Abdülhamid'e hal'i tebliğ eden Heyet arasında meşhur Yahudi Karasu'nun da bulunması, doğrudan doğruya Yahudilik tertibi olan bu işi gizlemeye bile tenezzül etmediğine en bâriz delildir.

Derken zulümler, Divan-ı Harpler, tümen tümen asılan ve kesilenler, sürülen ve süründürülenler, kışlalarında öldürülen ve dağıtılan Anadolu askerleri... Hep bu millet adına icraat, hep bu milletin sükûtundan istifade vesaire vesaire... Ve resmen basılıp yağma edilen Yıldız Sarayı... Selâniğe nefyolunan Abdülhamid; ve ve hürriyet (!!!) bahanesi altında bir mislini tarihin kaydetmediği facialar...

Tamamen, Avrupanın, Yahudiliğin, Masonluğun, bütün kozmopolitlik zümrelerinin de istediği buydu: Binaenaleyh, derhal Trablus-u Garp faciası, Balkan Harbi, bütün cihana kepaze olması için çalışılan, dilsiz ve hareketsiz milli varlık...

Balkan Harbinde İttihatçıların çıkardığı ve mekteplerde okuttuğu şu şarkıya bakın da tüyleriniz ürpersin:

1328 de Türk namusu lekelendi, of!

Hiçbir milletin edebiyatında böyle bir zillet ifade ve itirafına, her ne mânada olursa olsun yer var mıdır? Bunu da yapan, daima necip ve ulvî Türk Milleti değil, fakat daima sessiz ve hareketsiz bu millet adına karar veren o millî düşmanlar zümresidir.

Yeter mi?... Derken Bâbıâli baskını, gûya kurtarılmasına çalıştıkları Türk namusu; ve çok geçmeden Birinci Dünya Harbi ve tam İflâs...

Yahudilik, Dönmelik, Masonluk; ve gerisinde Avrupa kapitalizma, emperyalizma ve kozmopolitizması plânını harfiyen icra etmiş, İttihatçıları kaçıran torpidonun dümen suyundaki köpüklere bakarak hükmünü vermiştir:

«— Artık İslâmiyete ve Türklüğe paydos!»

Nitekim İttihatçıların saffetli tiplerinden biri olan Enverin, ölümüne yakın, ağlıyarak ettiği itiraf:

«— Meğerse biz, Yahudi ve Masonların kuklası olmuş ve en gerçek bir Türk Padişahını tahtından atarak bu felâketlere yol açmışız!»

Hakikaten, titiz bir sanatkâr gayretiyle Türk hükümranlık sahalarını 33 yıl müddetle elinde tutan, yırtılmak ve parçalanmaktan koruyan İkinci Abdülhamid'in tepe taklak edilmesiyle beraber, bu vatanı da tepe taklak etmişlerdir.

Gerisi malûm... Sırf Allahın lûtfu ve Türk Milletinin tarihî heybet ve istiklâl veraseti yüzünden madde sahasında tam bir kurtuluş, buna mukabil bu surî kurtuluşun gerisindeki gizli taktiğe uygun olarak, ruh sahasında tam bir tekerleniş...

Yaşasın, Hürriyet, Müsavat, Adalet, aman!...

Prof. Ş. Ü.

FETVA

(Sadeleştirilmiş şekli)

Müslimlerin İmamı (Reisi) olan zat, bazı mühim Şeriat meselelerini, Şeriat kitaplarından çıkartacak ve mezkûr kitapları yasak edip yaktıracak, Müslümanların hazinesini israf edecek, hiçbir Şer'i sebep yokken insanları hapis ve katledecek ve bu gibi zulümleri itiyat edinecek olur da salâha dönmek ve bir daha bunları yapmamak hususunda yemin edip yeminini bozarsa; ayrıca Müslümanların işlerini bozucu ve kendilerine büyük fitne verici hususlarda ısrar eder, kan dökülmesine sebebiyet verir ve İslâm memleketlerinin birçoğundan kendisini hal'edilmiş tanıdıklarına dair haberler gelirse, işin başında bulunanlar bu zatın Hilâfet ve Saltanattan ister kendi rızası ve ister hal'edilmek suretiyle uzaklaştırılmasını münasip gördükleri takdirde bu şıklardan tercih ettikleri neyse onun icrası vacip olur mu?

Elcevap: Olur!.. **Ziyaeddin**

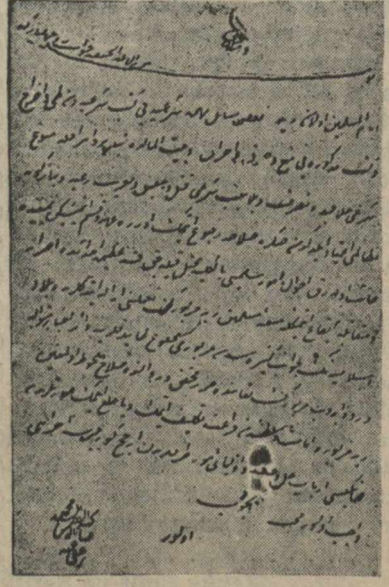

288

BÜYÜKDOĞU

Devlet Nüshası

Cumaları çıkar
Siyasî-Edebî
haftalık meemua

Sahip ve Başmuharriri:
N. F. KISAKÜREK

Umumî neşriyatı
fiilen idare eden:
N. F. KISAKÜREK

Müessese Müdürü:
H. Rahmi YANANLI

Posta kutusu: 629

Hazırlandığı ve
tabedildiği yer:
ŞAKA Matbaası

İlân almaz.

Abone:
Yıllık 12 lira
6 aylık 6 lira
3 aylık 3 lira
Ecnebî memleketler
için bir misli fazla

Her yerde
30 kuruş

15 Haziran 1951
CUMA

Yedinci yıl
Sayı:

60

MİLLÎ KÜTÜPHANE
ANKARA
289

DÂVÂ AHLÂKIMIZDAN: CESARET

● Bu millet korkuyor! Tam dört asırdır ürkütülmüş olarak korkuyor! Fakat bilhassa yüz yıldan, tahsisen 40 seneden ve tam mânasiyle 27 yıldan beri, yaman bir ruh ukdesi içinde, korkuyor! Âdeta bütün bu devreler, bu milletin ruhunda, büyük ihtilâçların ve korkunç (Travma)ların saikı olmuştur.

● Büyük Atina çığırının bir eski Yunanlısı, üstün nizam hengâmesinde eski Roma'nın bir vatandaşı, bugünün herhangi bir Avrupalısı; ve her zaman ve her mekânın, Müslümanlığı şöyle böyle anlamış bir mümini kadar kalabalıklar içinde hak edası temsil edebilseydik daha ne isterdik? O zaman, bu hakkın muhafızı olan kanunî cesareti kimse elimizden alamazdı.

● Hayvanlar gibi, vahşiler gibi, deliler gibi, kendisini uçurumdan atan ve ateşe salan, şuursuz bir gözükaralık değil bu cesaret... Ruhun cazibe ve dâfia kuvvetlerini her ân ve ahenkle muhafaza eden; eşya ve hâdiseler üzerine tazyik fikrini, onları kırmıyacak ve dağıtmıyacak bir fayda plânında hesaplıyan; kısacası, gören, düşünen ve anlıyan insanın, kanun ve imkân çerçevesinde belirttiği, makbul ve mâkul aksülâmel iradesi, bu!.. İşte medenî cesaretin tarifi!.. Bu melekenin Müslümanca ismi de, cesaret değil, şecaattir. Şecaat, yolunu bulan cesarettir; ve bütün hakların yerini bulması ihtiyaciyle cayır cayır yanmanın, daima uyanık bulunmanın, ondan ötesine metelik vermemenin ve hiçbir şeyden ve kimseden korkmamanın ifadesidir.

● Şu hakikat karşısında cihan ve tarih ağlasın: Türk milletine, Türk milletinin ruhî bütünlüğüne, Türk milletinin şahsiyet köküne, sistemli şekilde tam yüz yıldır edilen suikast, bu milleti, en müşfik ruhiyat lâboratuvarlarında mevsimler boyu tedaviye muhtaç bir mikyasta yıldırmış, afallatmış, apıştırmış ve içine kapandırmıştır.

Türklük, Türk milletini, içinden dışarıya doğru çıkaracak kahramanı bekliyor!

● Demokrasya, hürriyet, kanun, fikir ve intihap hakkı... Kelimeler, kelimeler... Bütün bu klişeler, yüzü buruş buruş, ağlamaklı Türk milletini, hiçbir ân samimiyetine inandıramamıştır. Herkes, daha çok korkmakta... En yakın münasebetler içinde herkes birbirinden ve bütün bu birler hep birden, nâmevcut bir heyulâdan korkuyor! Ruhu bir kere kavrulmuş olana, kartpostaldaki ateşin yakmıyacağını nasıl isbat etmeli?.. Elini uzatamaz ki, yakmıyacağını anlasın!..

● Ne korkuyorsunuz??? Yaptıkları kanun size «Şu ve şu noktalar müstesna, dilediğiniz gibi duymakta, düşünmekte, söylemekte, iş görmekte, kümelenmekte ve hükûmet seçmekte hürsünüz!» demiyor mu?.. Hoşlarına gitmiyeceğini bilseniz de, kanuna uyduktan sonra ne korkuyorsunuz???

Bu korku, kanuna nisbet iddia edenlerin doğru söylediklerine inanmadığınız mânasına gelir ki, onlara, kanun yolunda aleyhtarlıktan daha büyük bir hakaret teşkil eder.

İşte bizim kastettiğimiz cesaret budur!

● Nasreddin Hoca bakkala sormuş:

— Bu un, bu yağ, bu şeker senin mi?

— Evet, ne olacak?

— Niçin helva yapıp yapıp yemiyorsun?

Heyhat ki, bazan en ucuz şart, en pahalısına da hâkim bir bütünlük kazanıyor; ve pahalısına malik olmıyarak ucuzunun deposunu temsil edenler, meydanı titretirken, pahalısının deposu içinde ucuzundan mahrum yaşıyanlar, köşelerde tiril tiril titriyor.

Nasreddin Hocanın bu harikulâde hikâyesinden alınacak hikmet dersi şudur: Terkip sırrına malik bulunmadıkça, unsurlar, kendi kendilerine metelik etmez ve onlara tek tek sahip olmaktan hiçbir şey çıkmaz.

● Nüktedeki hikmete eş olarak, bu millet, helvanın her unsuruna malik, fakat onu sahanda ve ateşte terkip edecek fikir ve fikrin altındaki hararete sahip değildir. Hakkı olup da alacağı olmamak, bu alacağın müdafaa şuuruna malik ve bu şuurun cesaretine sahip bulunmamak, ne hazin!..

● «Viran olası hanede evlâd ü iyal var!», yahut «Gemisini kurtaran, kaptan!» vesair menfi ölçüler altında, bütün içtimaî dayanışma melekelerinden mahrum ve hep korkuya sevkedilen bu necip ve asîl milleti, hangi mübarek el ve ne vakit, her şeyden evvel bu yılgınlıktan çekip kurtaracaktır? Tam bir asırdır, millet adına milleti esaretten eşarete, şahsiyetsizlikten şahsiyetsizliğe, hayatiyetsizlikten hayatiyetsizliğe sürükleyici tesirlere, bu mübarek el, ne zaman yolu kapatacaktır? Türk milletinin beklediği inkılâp yalnız budur; ve gerisi, sadece bu mesut oluşa, yani hakikî inkılâba düşman, fakat inkılâp yaftalı menhus irtica tertipleridir! Üstelik hakikati «İrtica!» diye karartmak ister, durur! Fakat kimse -cesaretin fıkdanı hasebiyle- bunların maskesini bir çekişte indiremez!

● Biz, kanuna dayanıp «Bu vatanın sahibi yalnız biziz ve yalnız bizim istediğimiz olur!» diye gürlemekten korktukça, zıt tesirler, daima bu korkumuzu derinleştirecek ve «Bu vatanın sahibi yalnız sizsiniz ve yalnız sizin dediğiniz olur!» istihzasiyle, hakikatte bize sahiplik ve kendi iradelerini tatbikte devam edeceklerdir. Böylece bize, kendi adımıza, kendi kendimizi ezdirmenin sanatını temsil edip gideceklerdir. Evvelâ 111, sonra 43 ve en sonra 27 yıllık hikâyesi bu kadardır!

● Manyetizma uykusuna yatırıldıktan sonra kendi öz evlâdını boğazlamaya sevkedilen medyomların zebun ruhunu üzerimizden atıp «Korkmuyoruz ve kanunun yasak etmediği her işi yerine getirmeğe hazır bulunuyoruz! Asıl buna mâni olmaktan siz korkunuz! Korku size yaraşır!» şuuriyle içimizde bir kıvılcım uyandığı gün, gerçek kurtuluş ve inkılâbımız tahakkuk edecektir. Türk milletinin yılgınlık ukdesini üzerinden attığı gündür ki, siz, korkusundan ödü patlıyacakları seyredin!..

Mukaddesatçı Türk! Korkma ve «Muhacirane gezer, ağlarım diyarımda!» teranesiyle kendi öz vatanının garibi ve sığıntısı olmaktan çıkmanın yolunu, yalnız kanunları karıştırarak, ara!.. Ne korkuyorsun ki, asıl korkması lâzım gelenlerin kendilerine tertip ettiği ilâç, sana tesir ediyor?.. Bu sırrı artık çak ve korkma!..

İdeolocya Örgüsü — BÜYÜK DOĞU

280

Hasan Âli Yücel nasıl meb'us oldu?..

«Bahse bir miktar çeşni vermek üzere, karşı sıralarda oturan ve Maarif Vekâleti müfettişi olarak diğer vekâlet müfettişleriyle beraber, seyahate iştirak etmiş bulunan Hasan Âli beye şu suali sordu:

— Hasan Âli beyefendi; siz felsefe okumuşsunuz, okutmuşsunuz. Elbette ki, sıfırın ne olduğunu bilirsiniz. Bize «sıfır» ı tarif eder misiniz?

Hasan Âli bey meşgul olduğu bir saha üzerinde sual tevcih olunmasından memnun... Hele bu sualin (sıfır) meselesi gibi, kendisince mükemmel bilinen bir mevzua taallûk etmesinden dolayı büsbütün memnun:

— Efendimiz; sıfır, hayatla âdemin, varlıkla yokluğun.....

Atatürk kesti:

— Anlamadım: hayat ebedî ise âdem ededî değil mi?

— Şüphesiz efendim; hayatın ebediyetinde.....

— Hayır, ben size (sıfır) ı soruyorum. Sıfır âdem demek midir? Sıfırla yokluk arasında ne fark vardır?

— Efendimiz; birisi, yani sıfır, yaşanmış bir şeyin yokluğudur. Halbuki...

— Tuhaf şey, şu saat varken biraz sonra cebime sokarsam sıfır mı olur? Hayatı nasıl tasavvur ediyorsunuz?

— Efendimiz; sıfır yok demektir.

— Güzel... Bu yok olan şey bir rakkamın önüne, sağına geçince onu (10) misli yükseltiyor. Bu nasıl olur?

Hasan Âli bey sualler karşısında mağlûp olmak üzere...

Nihayet son bir buluşla atılıyor:

— Sıfır, efendimize karşı benim vaziyetim. Daima arkanızda ve solunuzdayım. Sıfır işte efendimizin solunda olan bendenizim!...

Hasan Âli zekâsını isbat etti; ve bu imtihan onun siyasî hayatta muvaffakıyetinin başlangıcını teşkil eyledi.»

DEDEKTİF X BİR

Usûl

1 — İntihap ettikleri veya o ânın şartlarına göre intihap etmeğe mecbur oldukları hakkında hiçbir kıymet hükmü koymadan, bu milletin, tarih boyunca yaptığı ilk iradeli seçimi, 14 Mayıs 1950 olarak kabul etmek bir zarurettir. Bu seçimde milletçe gaye, eskiden beri kendisi seçmediği halde tepesine musallat olanları devirmekti; bu gaye tahakkuk etti ve işte yalnız bu gayenin yüzü suyu hürmetine, şimdi gelenler geldi. Kendilerine, milletin isteğiyle geldikleri, fakat milletin isteğini tahakkuk ettirmek gibi müsbet bir vasıf yüzünden seçilmedikleri söylenebilir.

2 — Fakat, evvelâ 43, sonra tam 27 yıldan beri millet adına seçilenlerin hangi ölçüye bağlı olarak millet temsilciliği makamına getirilmiş

(Devamı S. 13 te)

Naim Hazım Onat nasıl meb'us oldu?..

«Çok hassas addedildiği ve izahı malûm sayıldığı için kimse tarafından konuşulmıyan lâiklik bahsi, artık aramızda geçmez oldu. Bana nazaran kendilerini İslâm kültürüne daha yakın tanıdığım arkadaşlara, meselâ Hasan Âli ve hattâ Memduh Şevket beylere bile bu bahiste bir şey açamıyordum. Mürteci ve dindar gözükmemek için herkes elinden geleni yapıyordu.

Seyahatimizin ikinci merhalesinde cenup vilâyetlerimizden birini ziyaretimizde eski bir hoca mebusun, beraberce poker oynıyarak rakı içtiğimiz mecliste, lüzumsuz olarak Allaha küfür ettiğini işittiğim zaman, herşeyi unutup sakin tabiatıma muhalif olarak, bu zatı pataklamamak için çok sıkıntı çektim; ve onu daha sekiz sene evvel cüppesi, sarığı ile, ikide bir âyet okuyarak din namına işlerimize karıştığı günleri hatırladım. O zaman bize «kâfir» diye hücum eden bu zat, şimdi -kendisini tenkit edersem- bana (lâik değilsin) diye hücum edebilirdi. Muhakkaktır ki, ayni adamın yarın (komünist) diye hücumuna da uğrayacağım.

Seyahatin ikinci devresine ait yine bir hazin hatırayı yazmadan duramıyacağım:

Konyada idik. Alâattin tepesinde Halk Fırkası binasının geniş salonunda, Konyanın bütün ileri gelenleri toplanmıştı. Gazi, halkın şikâyetlerini dinliyordu. Konya, o sene buğday fiatlarının müthiş sukutu ve kuraklık dolayısiyle buhran içinde kalan merkezlerden biriydi. Halk sulama ihtiyacından, şundan bundan bahsediyor ve dertlerini ortaya koyuyordu. Uzaktan hâkim bir ses işittik:

— Paşa Hazretleri; müsaade buyurur musunuz?

Başımızı çevirdik. Efendi kılığında, orta yaşlı bir zat ayağa kalkmış, söz için müsaade istiyordu. Kimbilir ne söyliyecekti? Belki vergilerden, belki Ziraat Bankasından şikâyet edecek; belki de hükûmetin bir volsuzluğunu haber verecekti. Konyanın medrese şivesiyle ve gayınları çatlatarak söz söylüyordu:

— Paşa Hazretleri, Gonyanın derdi ne guraklıktır, ne de mahsulün para etmemesi. Sayenizde guraklık gider; mahsul para eder; herşey düzelir. Ammâ ve lâkin, Gonyalıları müteessir eden asıl nokta, biz lâik bir hükûmet olduğumuz halde, niçin hâlâ cevami ve mesacide umumî bütçeden tahsisat vererek onları yaşattığımızdır. Gonya halkı bu tahsisatın Halkevlerine verilmesini istemektedir.

Hayret, dehşet, nefret içinde kaldım. Konyadan bir dinsizin, soysuzun nasıl çıktığına şaşarak yanımdakilere bu zatın kim olduğunu sordum:

Yeniden intihap edilmek isteyen eski bir mebus, eski hoca, Türkçe kelimelerin Arapçadan geldiğini ispat için eser yazmış bir zat!. Dondum, kaldım. Bu kadarına kimse yüz vermedi; ve onun halk namına yaptığı dilek umumî bir nefret uyandırdı. Fakat bu zatın sonra mebus olduğunu, hattâ bütün Arapça kelimelerin Türkçeden geldiğine dair kitaplar yazdığını işittim.»

281

TEFRİKA : 83

İLKLER

— 12 —

Allahın Resulüne ilk iman eden, büyük ve temiz Hadice oldu. Derhal Mukaddes Zevcinin ifadesini tasdik etti ve onu Allah tarafından insanlara gönderilmiş bir Kurtarıcı olarak tanıdı. Bu tanıyıştaki mâna, tam ve gerçek bir iman ölçüsü belirtiyordu:

— Tasdik ederim ki, Sen, Allahın Resulüsün! Allah tarafından gönderilmiş bir yol gösterici ve hayat kurucusun! İnsanoğlu, gayesini ve yaradılış hikmetini, senin vasıtanla öğrenecektir. Senin her emrin haktır ve Allahtan alınıp getirilmiştir. Sana, Resullük sıfatına ve her emrinin Allahtan geldiğine inanıyorum! Sen, bu zamana kadar gelmiş Allah Resullerinin müjdelediği ve Son Peygamber diye haber verdiği zirve noktasını belirtiyorsun! Resullerin, birbirine teslim ederek getirdikleri mukaddes bayrağın aslî sahibi sensin! Gaye-İnsan ve Ufuk-Peygambersin! Kurtuluş ve ebedî oluş, yalnız sana bağlanmanın neticesidir!

İşte büyük ve temiz Hadice, cihanın bu en muhteşem oluşuna ânı ânına şahit olmak üzere, Peygamberler Peygamberine zevcelik gibi mahrem ve müstesna bir makamın eşiğinden ebediyet saadetini devşiriverdi; İlklerin İlki oldu ve Ümmetin (1) numaralı kayıtlısı olarak Allahın defterine yazıldı. İlâhî memuriyetin başladığı zamana ait hayret, sonunda yerini tam bir teslimiyete bıraktı; ve büyük ve temiz Hadice, bütün müminlerin annesi, evet, müminlerin İlki oldu.

O, bu imtiyazını hiçbir ân kaybetmiyecek, müminlerin dilinde «Kübrâ» vasfile anılacak, Allah Sevgilisinin sonsuz şefkat ve hürmeti gibi kâinattan ağır ve kıymetli bir mazhariyete erecek; ve Mukaddes Zevcinin, kendi hayatında ikinci bir zevce edinmeyeceği bahtiyarlığı içinde gözlerini yumacak, vefatından sonra da, Peygamberler zevceleri arasında, isminin, daimî bir saygı ve örnek vesilesi olacağını görecektir.

İlklerin İkincisi ve erkekler arasında ilki «Sıddık-i âzam» sıfatlı Ebu Bekir'dir. Ebi Kıhafe oğlu Ebu Bekir, öteden beri Allah Resulünün en aziz dostudur. Daima gelir, Gaye - İnsan ve Ufuk - Peygamberle görüşür, sohbet eder ve içi nur dolu olarak, mazi ve istikbalin nur Müjdecisinden ayrılırdı. O da putlara tapmıyanlardan ve Kureyş'in yolunu dalâlet ve helâkte görenlerdendi. Asîller çevresi Kureyş'in zengin ve soylularından olduğu ve ayrıca ilim sahibi bulunduğu için, herkesten büyük bir hürmet görmekteydi.

Bir gün... Ebu Bekir, Hadicenin yeğeni Hüzzam oğlu Hakîm'in evinde... İlâhî memuriyetin tahakkuk ve Hazret-i Hadice'nin iman ettiği günlerden biri... Konuşma sırasında Hakîm'in azatlılarından bir kadın gelerek yüksek sesle haber verdi:

— Yâ Hakîm, duydun mu, yeğenin Hadice, Zevcinin, Musa Peygamber gibi, Allah tarafından gönderilmiş bir Nebî olduğunu iddia ediyor!

Hayret ve dehşet büyük... Ebu Bekir hiçbir şey söylemeden kalktı ve aziz arkadaşının evine doğru yürüdü. Eve girdi, orada Kâinatın Efendisini buldu, aldığı haberi anlattı ve hesap istedi:

— Nasıl, Doğru mu?

Ve şu cevabı aldı:

— Evet!

Ve derhal; tek ânın, milyarlarca senelik bir muhakeme ve tefahhustan üstün bedahet sezişiyle derhal iman etti. Bu, tek ân içine giren fezalar dolusu seziştir ki Hazret-i Ebu Bekir'e «Sıddîk» lâkabını kazandıracak ve onu, Resuller ve Nebîler müstesna, cihanın en büyük ve sadık insanı derecesine çıkartacak; gelmiş bütün Peygamberlerin bütün ümmetleri içinde başörnek mevkiine oturtacaktır. Öyle ki, Resuller Resulü bir gün kendisi hakkında:

Hazreti Ömer'den

Hazret-i Ömer'in kızı Hazret-i Hafsa, ganimetten payını istemek için babasına başvurdu ve şu cevabı aldı:

«— Kızım! Benim şahsî malım üzerinde hakkın olabilir. Fakat bu para, hazinenin ganimet dairesine aittir. Benim şefkat duygularıma hitap ederek beni yenmeye çalışma!...»

Hazret-i Ömer'in Zevcesi de Bizans İmparatoriçesine bir takım kaplar içinde ıtırlar hediye etmiş ve İmparatoriçe aynı kapları mücevherlerle doldurarak iade etmek inceliğini göstermişti. Itırları götüren ve mücevherleri getiren suvari, bir devlet memuruydu ve devlet adına hareket etmişti. Hazret-i Ömer bu noktaları zevcesine anlattı; mücevherlerin Müslümanların hazinesine ait olduğunu izah etti, zevcesi Ümmül Külsum Hazretleri de bunu derhal kabul etti.

★

Bir gün de Hazret-i Ömer hastalandı. Doktorlar bal kullanmasını tavsiye ettiler. Fakat öyle bir mevsimdeydiler ki, çarşıda bal yoktu. Yalnız hükûmetin depolarında yığın yığın bal kutuları vardı. Hazret-i Ömer, halkı topladı; ve tedavi maksadiyle bir parçacık bal almak için kendilerinden müsaade istedi.

★

Hazret-i Ömerin, tâyin ettiği memurlarına toplu bir hitabı:

«— Hazinedeki mal, ancak üç sıfatla işe yarar. Birincisi, bu paraların hak ile alınması ;ikincisi hak ile verilmesi; üçüncüsü de bâtıldan uzaklaştırılması... Ben hiçbir ferdin, hiçbir ferde zulmetmesine müsaade edemem. Biliniz ki, ey memurlar, ben sizi saltanat sürmek, zorbalık ve tahakküm göstermek için bu makamlara getirmedim. Tamamiyle aksine, sizi, millete yol gösterici ve hidayet rehberi olmak üzere tâyin ediyorum. Herkes size bu yolda uyacaktır. Kapılarınızı insanlara kapamayınız ki, kuvvetliler zayıfları yenmesin.»

★

Bir yahudi bir gün Hazret-i Ömere baş vurdu:

— Ya Ömer, filân yerde yapılan cami, arsasını aştı, ve küçücük bir köşesile benim arsamın içine girdi!

Hazret-i Ömer vaziyeti tahkik ettirdi, yahudinin doğru söylediğini anladı ve hemen o köşeye isabet eden kısmın yıkılmasını emretti.

292

İnen Nur

Yazan: Necip Fazıl **KISAKÜREK**

«— Ebu Bekir ve ben, nebîlik işinde atbaşı beraberdik. Ben onu geçtim ve o bana tâbi oldu. Eğer o beni geçseydi ben ona tâbi olurdum!» Buyuracaklardır.

Hazret-i Ebubekir, İslâm ile hayat ve ebediyet kazandıktan sonra, kendi nefsini kurtarmış olmakla iktifa etmedi. Onun mayasından bir insan için, başkalarını kurtarmak, kendi zatî kurtuluşuna denk bir vazifeydi. Hemen sağa sola koşup Müjdeciyi haber vermeye ve herkesi onun müjde eteğine takmak için çalışmaya başladı. İtimat ve sevgisini kazanmış, kendisine itimat ve sevgi duymuş kaç kişi varsa onlara baş vurdu ve dedi:

—İslâma geliniz, insanoğlunun gerçek dinine geliniz, sonsuz hayata ve ebedî oluşa geliniz!

Şüphesiz ki, Ebubekir Hazretleri gibi bir şahsiyetin tesiri büyük oldu; ve muazzez Sahabîler zincirinin en kıymetli halkalarından birçoğu Ebubekir elile ebedîlik istikametini buldular.

Allah defterinde (1) numaralı insan ve kadın mümin Hazret-i Hadice, (2) numaralı mümin ve (1) numaralı erkek müminin de Ebubekir diye kayıtlı olduğunu gördük. Şimdi sıra (3) numaralı mümin ve yine (1) numaralı çocuk mümindedir ve o da Hazret-i Ali'dir.

İlâhî memuriyetten evvel, Maddî ve Manevî Dünyalar Sultanının, yeğeni Ali'yi yanlarına almış oldukları hatırdadır. Anlatmıştık ki, bir aralık Mekke ve civarında hüküm süren müthiş kıtlık üzerine, Cihanların Efendisi, Amcaları Ebu Talib'e gitmişler ve darlık günlerinde yükünün biraz hafiflemesi için, sayısı pek fazla olan çocuklarından birini yanlarına almak istemişlerdi. Ebu Talib de, küçük ve masum çağdaki Ali'yi, kardeşinin oğluna teslim etmişti.

İşte o gün bugün, Ali, Âlemlerin Efendisile bir çatı altında oturmakta ve beraber yaşamaktadır. Yaşı ise, hâlâ bülûğ çağına erişmiş değildir.

Bütün bu harikulâdelikler olurken, Ali, küçük bir çocuk olduğu için, hem her şeyi görmekte, hem de hiçbir izah ve teklife mazhar olamamaktadır.

Bir gün, Âlemlerin Fahrini, zevcesile beraber namaz kılarken gördü. Henüz beş vakit namaz farz olmadığı için, o andaki farza göre iki rek'at sabah ve iki rek'at akşam namazı kılınmaktadır. Ali, masum gözlerile, Allah Sevgilisinin, zevcelerile beraber Allaha secde edişini seyredip, namaz biter bitmez sordu:

— Bu nedir?

— Allaha ibadettir. Allahın seçtiği ve Peygamberi vasıtasile bildirdiği gerçek dinin ibadetidir. Seni, ortağı ve benzeri olmayan Allaha ibadete ve putları inkâra davet ederim!

Ali cevap verdi:

— Benim, şimdiye kadar işitmediğim bir şey bu... Babam Ebu Talib'e işi açmadan ve danışmadan bir karar veremem!

Allahın hak Peygamberi, henüz İlâhî memuriyetini açığa vurmak mevkiinde olmadıkları için, yakınları olmasına rağmen Ebu Talib'in bu hali bilmesini istemiyorlardı. Şöyle dediler:

— Ali, iman etmiyorsan, bâri gördüğünü ve duyduğunu kimseye söyleme!

Ali, sırrı muhafaza edeceğine söz verdi ve o geceyi uykusuz geçirdi. Sabaha kadar düşündü. Düşüncesi arasında ne derin bir ilhama ermiş olacak ki, sabahleyin yatağından kalkar kalkmaz doğru Allah Resulünün yanına koştu ve haykırdı:

— İman ediyorum! Sen hak Peygamberisin ve getirdiğin din haktır!

Böylece Ali, Allahın defterine İlkler arasında (3) ve çocuklar arasında (1) numaralı mümin olarak yazıldı.

Şimdi sıra, İlkler arasında (4) ve azadlı köleler arasında yine ve daima (1) numaralı müminde: Hârisa oğlu Zeyd...

(Devam ediyor)

Adalet örnekleri

Yahudi bu ulvî manzara karşısında gözlerinden yaşlar boşanarak hakkından vaz geçtiğini ve islâmiyeti kabul ettiğini ilân etti.

★

Hazret-i Ömer bir şey işitti: İskenderiye valisi, onun oğlunu, yâni Halifenin oğlunu, şarap içme suçundan dolayı Şer'i cezaya çarptırmış. Fakat bu cezayı, hükûmette ve açıkta değil, kendi evinde tatbik etmiş... Hemen Hazret-i Ömer valiye şu emri yazdı:

«— Benim oğlumu niçin herkes gibi hükûmette, göz önünde cezalandırmadın da kendi evine götürdün? Bu, benim oğluma, benim oğlum olduğu için verdiğin bir imtiyazdır!»

Ve Ömer, valiyi muhakeme altına aldı.

★

Kayser, elçisini tetkik için Hazret-i Ömerin nezdine göndermişti. Elçi Medineye girer girmez sordu:

— Nerede hükümdarınız?

Dediler:

— Bizde hükümdar yok; Emir var. O şimdi Medine dışına gitti.

Elçi aramaya çıktı. Gördü ki, Ömer, kızgın güneş altında, sıcak kum üstüne uzanmış uyuyor. Yüzünden buram buram dökülen terler yerleri ıslatmış. Başının altındaki yastık, onun kamçısı...

Elçi bu hali görünce derin bir hayrete daldı ve kendi kendine mırıldandı:

— Dünyanın tiril tiril titrediği bu adama bakınız ki, burada emîn ve mutmain uyuyup duruyor! Uyumak hakkıdır, ey Ömer, çünkü adaletinden eminsin!

★

Bir hac zamanı Gassanilerin hükümdarı meşhur Cebele İbni Eyhem de Kâbeyi tavaf için gelmişti. Tavaf sırasında Revaha isminde birisi hüddirdi. Suratı yamyassı olan arap, Özür dilediyse de Cebele var kuvvetile Revahanın burnuna bir yumruk indirdi. Suratı yam yassı olan arap, Ömere şikâyete gitti. Ömer, suçlu mevkiinde bulunan hükümdarı huzuruna çağırtıp, dedi:

— Ya Mağdurun gönlünü al, dâvasından vazgeçsin, yahut da kısasa karar vererek senin de suratını aynı şekle sokturacağım!

Hazret-i Ömerin Cihana yayılmış olan Adaletini pek iyi bilen Hükümdar bu emir üzerine Revahanın gönlünü alıp onu memnun ederek şikâyetinden vazgeçirtti. *H. Basri ERK*

YİNE FATİH MEVZUUNDA

M. Raif Ogan

ABBASÎ Halifesi Mu'tasımdan bu yana, İslâm âleminin tümü, Türklerin hâkimiyetine geçmişti. Zaman zaman saltanatlar ve hükümdarlar değişti, fakat Türk saltanatlarının isimleri ne olursa olsun Türkler daima Allahın yüce dininin sıyrılmış kılıcı oldular. Nihayet, ezelî takdiri Türklerin üstünlüklerini müjdelemek şeklinde tecelli eden Allahın inayetiyle, Osmanlı Sultanı ve Müminlerin Emîri İkinci Mehmet ile ordusu, Bizansın fatihi olarak, Resul-i Kibriyanın «Kostantaniyeyi fetheden emîr ne güzel emîr ve onun askeri ne güzel askerdir!» mealindeki tebşirine mazhar oldular. İş bu kadarla da kalmadı; yine mukadderat, Türklere yalnız bir memleket fatihliğini değil, cihan tarihinde yeni bir terakki devrini açmış olmanın şerefini de bağışladı. Fatihin fethiyle Ortaçağ kapandı, ve Yeniçağ başladı. Harb sahasındaki millî zafer, cihan tarihinde de terakkinin fethi müjdesi oldu. Bu cihetle (29 Mayıs) tarihini, Cumhuriyet devrinde kutlanması âdet olan anavatana saldırmış bir düşmana karşı kurtuluş törenlerinden büsbütün başka şekilde mütalâa eylemek icap eder. Bunun azamet ve vüsatini ifham etmekten kalemler âciz, lisanlar ebkemdir. Büyük şair Hâmit, Fatih hakkındaki kasidesine:

Tarifi yerde bitmez Arşa çıkan kibarın

Mısraiyle son verir. Gerçekten Fatih, sultasını tarihin sahifelerine intikal ettirmiş, ve cesedi mütevazı küçücük türbesinin hariminde yatar, ruhu da Arşta pervaz ederken, milletinin şanını dünya tarihi içinde şanların şanlısı olarak bırakmış bir şehinşahtır.

Fatih; herhangi bir imparator, rastgele bir hükümdarla kıyas olunamaz. Zatî necabet ve kabiliyeti, İslâm talim ve terbiyesiyle tamamlanarak hükümdar olmak üzere yetiştirilmiş bir insandır. İlimde, edebiyatta çok ileridir. Ecnebi lisanlara vâkıftır. Âlimler ve ediblerle sohbetten hoşlanırdı. Bütün bunlarda, düşman müverrihlerinin dahi büyük insan ve hükümdar olarak övdükleri İkinci Muradın hissesi vardır. O zamanlar, şehzadeler, saltanat edeplerini öğrensinler, memleket halkiyle yakından temas ederek ihtiyaçları anlasınlar, idare ve hükme alışsınlar diye vilâyetlere vali olarak gönderilir, maiyetlerine de tecrübeli vezirlerden biri lala olarak tâyin olunurdu. Hüküm ve hükûmet zâhiren şehzadede ise de, hakikatte ona yol gösteren ve öğreten lalası idi. Veliaht Şehzade Mehmet, mutat üzere Manisaya vali gönderildi. Fakat ayrıca bir de muallim tâyin olundu. Bu zat, zamanının ilimde ve takvada en ileri gitmiş mübarek bir siması, Molla Gûranî idi. Fatihin babasından sağlam talimat almıştı. İktizasında, Şehzade derslerine dikkat eylemez, serkeşlik ederse değnekle okşama salâhiyeti de kendisine verilmişti. Molla Gûranî'nin, zeki talebesine karşı bu değneği istimal ettiğini tarihler kaydeyliyorlar. Fakat o ne mubarek hoca ve ne mutlu sopadır ki, hocanın talimi ve sopasının tesiriyle İstanbul Fatihi çapında bir hükümdar yetiştirebiliyor! Fatih ikinci defa Manisaya memur kılındığı zaman da talimine Molla Hüsrev, yine geniş salâhiyetle verildi. Büyük bir usul âlimi olan ve eserleri bugün dahi İslâm dünyası külliyelerinde hâlâ okunan ve değerli kaynaklardan sayılan Molla Hüsrev, ilk hocadan daha şiddetli idi. İşte böyle hocaların tedris rahlesi önünde pişerek, Fatih, yetişti. Hükümdar olduğu zaman asrın siyasetine kâmilen vâkıf, Avnî mahlâsiyle şiirler yazan değerli bir şair, zamanının üstün âlimleriyle ilmî muhabere ve mübahaseye girişebilecek kudrette bir âlim vaziyetinde bulunuyordu.

Fatihin asrı, vahşet ve taassup devri idi. Fikir ve vicdan hürriyeti şöyle dursun, insanlar, yaşamak haklarını bile, kendi ellerinde değil, hâkimlerinin lûtuf ve inayetlerine bağlı görüyorlardı. Buna mukabil, Fatih, mağlûplara karşı, zamanının anlayışı üstünde büyük bir şefkat ve himaye gösterdi. Kendisinin yalnız bir imparator değil, aynı zamanda İslâm sultanı olduğunu unutmadı. İkinci Halife Ömer'in Kudüs halkına ve emsaline ibraz eyledikleri âtıfet ve müsaade yolunu tuttu. Böyle olmakla beraber İkinci Mehmet, dindar görünüp de menfaat toplamak istiyen riyakârlara yüz vermezdi. Fetih günü yolu üzerine dizilen eli teberli, başı yeşil sarıklı dervişler ve hoca bozmaları Padişahı karşılıyarak:

— Dualarımız kabul olundu, onun berekâtiyle fetih müyesser oldu. Zat-ı şâhânenizi tebrik ederiz!

Deyince şu cevabı aldılar:

— Dualarınıza teşekkür ederim. Ama işi gören yalnız dua değildir; (kılıcını göstererek) bunun da hakkını ve hissesini unutmamalısınız!

Cevabını verip, yürüdü, geçti.

Fethin üçüncü günü, Bizans İmparatorları zamanındaki teşrifata uygun surette patrik intihap olunmasını emreyledi. Seçilen Yorgi Suhulâryos'u saraya davet etti, onu sofrasına alıp kendisine ziyafet verdi. Patriklik alâmeti olarak ona mücevherli bir asâ verdikten sonra:

— Bizans milletinin reisi ve patriklik makamının sahibi sıfatiyle muvaffakiyete mazhar olmanızı dilerim. Benim her hususta size yardım edeceğime emin olabilirsiniz. Sizden öncekilerin Bizans Kayserleri zamanında sahip oldukları bütün haklar ve imtiyazları makamınıza bağışlıyorum.

Fatih Sultan Mehmedin bilfiil öz ve hak din mevzuunda da ölçülere ne kadar riayetkâr olduğu, Büyük Doğu'nun evvelki sayılarında görüldüğü gibi, zamanının kadısiyle arasında geçmiş bir vakayla sabit...

Fatih'e:

«— Mürafaa-i şer üzeresiniz! Ayağa kalkınız!»

Emrini veren ve onun kollarının kesilmesine hükmeden ulvî Kadı, nasıl Fatih'ten sirayet eden adaletin mümessili ise, bu vaziyeti, boynu bükük kabul eden Fatih de, aynı adaletin, o devirde mihrak şahsiyetidir.

Fatih'in devlet sırlarına karşı titizliğini ve politika üstünlüğünü de, kendisine taarruzun ne zaman başlıyacağını soran vezirine verdiği şu cevap gösterir:

«— Eğer kararımı külâhımın duymak ihtimali olsa, o duyar diye kendi kendime bile tekrarlamam!»

Fatih, şark ve garp irfanlarını tam muhasebe ve murakabe edebilmiş, bundan en üstün şahsiyeti süzmüş, dininin üstünlüğünü tesbit etmiş ve en ileri politika ve aksiyonu sezmiş, cihanın ender devlet reislerinden birisidir.

284

NAMAZ

NAMAZIN farzları on ikidir Birincisi, gusül ve abdest.. İkincisi, necasetten taharet.. Üçüncüsü avret mahallerini kapamak... Dördüncüsü, Kıbleyi karşılamak... Beşincisi, vakit... Altıncısı, niyet... Yedincisi tahrime...

Buraya kadar belirttiğimiz yedi farz, namaz fiilinin içinde olmadan bu fiile başlayıncıya kadar tahakkuku gereken hususlardır ki «şart» ismi altında toplanır. Geriye kalan beş farz ise namazın içindeki şartlardır ve şunlardır:

Sekizincisi, kıyam... Dokuzuncusu, kıraat... Onuncusu, rükû... On birincisi, sücut... On ikincisi, sonunda teşehhüt miktarı oturmak...

1 — Gusül ve abdest: Büyük ve umumî taharet ifade eden gusül ile, büyük ve umumî taharet üzerine ilâve olarak ibadetlere mahsus, küçük ve hususî taharet ifade eden abdesti daha evvel anlatmıştık. Gerek gusül ve gerek abdest, lâzım olduğu kadar pâk su bulunup bu suyu kullanmaya imkân olan yerde, farzdır. Su bulunmaz veya kullanılmasına bir mâni bulunursa teyemmüm edilir. Suların vasıfları, onların vasıflarını değiştiren sebepler ve ayrıca abdest hususiyetleri, uzundur. Emin din kitaplarından öğrenilebilir.

2 — Necasetten taharet: Hakikî ve maddî pisliklerden temiz olmak... Bu nevi pislikler «galiz» ve «hafif» olarak iki kısımdır ve tafsilâtı, emin din kitaplarındadır. Her nevi pislik unsurundan, toplu veya dağınık olarak vücutta veya elbisede bir dirhemden zerre miktarı fazla bulunması, namazı ifsat eder.

3 — Avret mahallerini kapamak: Avret mahalleri erkekte, dizlerinden göbeğine kadar olan kısımdır. Kadının ise, yüzü, elinin içi ve ayaklarından başka her tarafı avret mahallidir.

4 — Kıbleyi karşılamak... Kıbleye, Kâbe istikametine dönmek...

5 — Vakit: Zaman noktasından, her namaz için tâyin olunan «başlangıç» ve «son» hududu içinde o namazı eda etmek... Sabah namazı: Ufukta intişar etmeğe başlıyan ilk beyazlıktan, güneşin doğmaya başladığı âna kadar... Öğle namazı: Herhangi bir maddenin gölgesi garp istikametinde kısala kısala nihayet kısalmanın bittiği ve gölgenin şark istikametine düştüğü ândan başlıyarak, kendi maddesinin iki misli boyunca uzadığı âna kadar... İkindi namazı: Öğle namazı vaktinin nihayetinden güneşin gurup zamanına kadar... Akşam namazı: Gurup bittikten, ufuktaki son kızıllık ve beyazlık kaybolunca kadar... Yatsı namazı: Ufuktaki son beyazlık kaybolduktan sabah namazı başlangıcına kadar...

6 — Niyet: İbadetin şuur ve kararına malik olmak, yani kılacağı namaz ve edeceği herhangi bir ibadeti, şuurlu ve iradeli şekilde mânasiyle benimsemek ve bu mânayı o ibadetin fiiline takaddüm ettirmek... Niyet, ibadette, mahlûk cephesinden onun ruh ve şuuru demek olduğuna göre, niyetsiz ibadetin bir takım mânasız hareketlerden farkı olmaz. Niyet kalble edilir; «müstehab» olarak lisanla da...

7 — Tahrime: Namaz dışında her türlü mâna, dua ve temenni şeklinde kullanılması mümkün azamet ve kibriya vasıflarını ve buna ait kelimeleri, namaza başlarken herhangi bir dilek ve istimdat vasıtası yapmadan, sadece Allahın azamet ve kibriya vasfı olarak kullanmak ve bununla namazı açmak... Buna tekbir denir. Bu hususdaki lâfz ise herkesin malûmudur. Hareket şöyle olur: İki tarafa serbestçe sarkan kollar kulaklara doğru kaldırılır; iki elin baş parmakları kendi tarafındaki kulağın yumuşağına değinciye kadar eller yükseltilir ve sonra tekbir kelimesi telâffuz edilir edilmez eller göbek üstünde kavuşturulur. Bu vaziyet esnasında da baş hiç kıpırdamaz, ne kendisine doğru gelen elleri karşılayarak eğilir, ne de sonra doğrultulur.

Sadece, kısa hatlarla ana prensiplerini gösterdiğimiz ve teferruatını herkesin ayrıca incelemesi lâzım geldiğini bildirdiğimiz bu şartlardan sonra, namazın doğrudan doğruya içine ait beş şartı, yani sekizinciden on ikinciye kadar diğer şartları, gelecek hafta anlatacağız.

VÂİZ

ORUÇ

SOKAK, vapur, meydan, araba, hep bunlarda dolu: Müslümanların, on yedi saat Allah için aç kaldıkları bu mübarek Ramazan günlerinde, resmen ve alenen oruç yemekten iftihar duyanların hali!.. Şapırdıyan ağızlar ve sigaralarını emen dudaklar!..

Hiçbir müdevven kanun, bunların hareketini yasak etmese de, kanun üstü, örf, âdet, zarafet ve nezakete dayanan nice ölçüler vardır ki, bu efsanevî kabalığa mâni teşkil eder. Bu memleket Müslümanların yurdudur; ve bu ay, Müslümanların oruç tuttuğu ay... Müslüman ismi taşıdıkları halde bu vecîbeyi, şu veya bu sebepten yerine getiremiyen fertlerse, hiç olmazsa vazifelerini yapanların haline karşı istihza ve istihfaf teşkil etmemek için haricî bir hürmet tavrı takınabilirler ve içtimaî mânada kayıtsızlıklarını aleniyete vurmaktan çekinecek derecede terbiye gösterebilirler. Hayır! Sanki bilhassa ve kasden yapıyorlar ve oruç tutmak fiilinin (hâşâ) ahmaklığını ilân ediyorlarmış gibi, en hamarat bir pisboğazlık içindedirler!

İnanınız; bunu bir Hıristiyan, bir Yahudi, bir putperest yapmaz! Fakat bizden olmak iddiasında bir Ali veya bir Veli, hayâsızcasına yapar ve bu hareketiyle âdeta böbürlenir. Kimse, kimseyi oruç tutmaya zorlıyamaz; buna kanun mâni olduğu kadar, bizzat din mânidir. «Dinde ikrah yoktur!» fermanı Allahındır. Fakat Allahın emrine kendi gönülleriyle riayet gösterenlerin vatanında, yine kimse, onların halini istihfaf ve tezyif edasına salâhiyetli olamaz. Bu, küçük bir terbiye ve edep işidir ve minicik bir nasip meselesidir. Hıristiyanın, Yahudinin, putperestin bile, kendi memleketi dışında, içine girdiği memleketin şiarı olarak zâhiren riayet mecburiyetini duyacağı ve bu terbiyeyi göstereceği bir mevzuda, kendi kendimizi tezyifte ifade ettiğimiz bu hamaratlığın tarihî, içtimaî ve ruhî müessirlerini Allaha havale ederiz.

Hüseyin Rahmi YANANLI

235

MENDERES! kapak resmimizi yine size ithaf ediyoruz! Devlet sanayiini, şahsî teşebbüs ve (Liberalizm) maskesi altında eline geçirmeye çalışan Yahudilik tertiplerine mâni olunuz! Bütün gayret ve taktikleri sizi kandırmak, her ne vasıta ile olursa olsun, sizi yola getirmek veya yoldan çıkarmaktır.

Hadiselerin

★ **KONGRE**

M.P. umumî kongresinden sonra D.P. il kongreleri birbirini takip etmekte... İstanbulda, Melek Sinemasındaki kongre, cidden senenin film sezonunu kapatmaya değer bir (sansasyonel) likte cereyan etti. Tenkit eden edene, söyleyen söyleyene, fakat ıstırap ve illet noktalarını teşhis ve bunu umumî bünye yapısı üzerinde tâyin edebilen hiç kimse yok. C.H.P. den devraldığı her şeyi biraz daha bozarak ve boyuna telif zaafına uğratarak devam ettiren ve hiçbir noktada hiçbir şahsiyet ve yenilik göstermemiş olan D.P. iktidarı, gitgide öyle bir «beylik» ve «göstermelik» manzarasına geçmektedir ki, korkarız, artık «tekmil-i enfas-ı hayat» etmek ihtiyaciyle, kanun himayesinde 1954 e kadar sürecek bir (agoni - ihtizar) devresine şimdiden girmiş bulunuyor. Bize sorarsanız, hiçbir doktor D.P. ye 1954 ü aşabilecek bir hayat şansı vadedemez. Rahat rahat veya huzursuz huzursuz konuşup patırtı edebilirler; ve topuğundan saçına kadar kansere batmış bir hastanın burnundaki sivilceyi göstererek veya bu sivilceye biraz pudra sürerek tesellilerini arayabilirler. Bir taraftan Millet Partisi Halk Partisine kur yaparak pusuya yatar, açıkça D.P. ye karşı bir ittifak vaziyeti arar, öbür taraftan da Halk Partisi uğradığı hezimetin hıncı

Büyük Doğu Partisinin

"Bir tecrübe bin dersten faydalıdır.„

—o—

Birinci Fasıl
İSİM VE ŞEKİL

1 — Siyasî vasfı içinde harsî ve ahlâkî Büyük Doğu Partisi kurulmuştur.

Merkezi İstanbuldur.

Şimdilik hiç bir yerde şubesi yoktur.

Parti, dilediği zaman ve mekânda, vatanın her tarafında şube açacaktır.

2 — Büyük Doğu Partisinin şubeleri, vilâyet, kaza ve nahiyelere mahsus üç şekil arzedecek ve bunlar sırasile daire, zaviye, nokta isimlerini taşıyacaktır.

İkinci Fasıl
GAYE VE DÂVA

3 — Gaye, bellibaşlı bir ruh tamamlılığına, ruhun ahlâkta ve dünya görüşünde ana dayanağına bağlı Türk ferdini yetiştirmek, erginleştirmek, kadrolaştırmak ve kanun yolile vatana hâkim kılmaktır.

Gaye, başkaca, şöyle hülâsa olunabilir.

Garp dünyasının, müsbet bilgilerden ibaret madde hâkimiyetini ve akıl yoliyle maddeyi istismar zaferini, tam bir şahsiyet ve ehliyetle Doğuya mal edip Doğunun aslî ruh vâhidine eklemek, böylece Doğunun eksiğini Batıda ve Batının eksiğini Doğuda giderici üstün bir cemiyet mefkûresine bağlanmak... «Büyük Doğu» adını işte bu temel ölçüden alan mefkûrevî terkibin, fışkıracağı ana diyar olarak da, Türkiyeyi örnekleştirmek...

4 — Kütüphanelik mikyasta bütün bir ideolocya örgüsüne dayalı olan bu dünya görüşünün, teker teker yine kitaplık çapta fikir inşaları belirten dokuz kutuplu bir inanış sistemi vardır:

Ruhçuluk...
Ahlâkçılık...
Milliyetçilik...
Cemiyetçilik...
Şahsiyetçilik...
Keyfiyetçilik...
Nizamcılık...
Müdahalecilik...
Sermaye ve mülkiyette tedbircilik...

5 — Partinin, sadece birer mevzu başlığı ağzile bildirilen bu dâvalarına karşılık, düşmanlığını da öylece ifadelendirmek zorunda olduğu on bir tane aksi dâvası vardır:

Her türlü Allahsızlık
Her türlü ahlâkî kayıtsızlık...
Bütün derece ve istihalelerile materyalistlik ve komünistlik...
Kozmopolitlik...
Başıboş ferdçilik...
Teftişsiz ve murakabesiz taklitçilik.
Fikir ve ilimde posacılık ve kışırcılık...
Sahte ve köksüz inkılâpçılık...
Züppe Garp hayranlığı...
Bütün ahlâk dışı tecellilerile eyyamgüderlik ve istismarcılık...
Dehhameleşmiş sermaye istipdadı ve içtimaî adaletsizlik...

6 — Büyük Doğu mefkûresinin gözünde, ölü mefhumlar simsarlığı eden, beylik klişe ezbercisi ve orta malı umde canbazı bir zamane tipi vardır. İşte bu tipin mücerret seciyesinden tiksinen Büyük Doğu ruhu, kendi fârikasını ortaya koymak için, şu noktayı, bilhassa ve tekrar ölçüleştirmelidir:

Büyük Doğu gaye ve dâvalarının en kısa mevzu başlıkları halinde gösterilen esaslar, her biri kitaplık cehtler temsil etmiş, etmekte ve edecek olan ölçü manzumelerinin isimlerinden ibaret olup, bütün bu esasların düğümlendiği aslî nokta da, millî tefekkür ve tahassüs mihrakıdır.

Üçüncü Fasıl
VASITA VE USUL

7 — Büyük Doğu Partisi, gayesine varmak için, kanun hükümlerine tam uygunlukla, iki vasıta ve usûl kabul eder:

A: Maddî iş ve aksiyona kapalı, sadece fikrî, siyasî, harsî ve ahlâkî tebliğ ve telkin vasıtalarına açık, mâna ve nazariye hedefi...

Bu hedefe giden yollar:

Başta Büyük Doğu gazetesi olmak üzere, ihtiyaca göre bir çok neşir organı kurmak... Mecmualar, broşürler, beyannameler, kitaplar ve her sahada her türlü eserler yayınlamak... Güzel sanatlardan nihaî derecede faydalanmak... Konferanslar, münazaralar, toplantılar, temsiller, müsamereler, şenlikler tertiplemek...

B: Kanun çerçevesinde madde ve ameliye hedefi...

Bu hedefe giden yollar:

Dâvanın olgunlaştığı ve kadrolaştığı kanaati doğduktan sonra seçimlere girmek, millet temsilciliği etrafındaki siyasî mücadeleye atılmak ve yalnız bu usulle iktidarı elde etmeye çalışmak...

Büyük Doğu Sayı 60 15 Haziran 1951

Muhasebesi

yüzünden bin bir cehd ve plân yolunda çalışırken, D.P. nin gidişi, doğrusu gidiştir!

Sadece hasmına duyulan nefret saikiyle başa geçen, bizzat ve bilfiil hiçbir muhabbet (faktör) ü ve telâkki ölçüsü temsil etmiyen, ne herhangi bir hesap soran, ne de herhangi bir hesaba malik olan bir Parti, elbette ki, aynı hesapsızlık yüzünden, kısa zamanda kendi hesabının görüleceğine inanmak mecburiyetindedir. Yazık ki, ona «Uğurlar olsun!..» demenin hayli yakınlaştığı bugünlerde, kime ve neye «Safa geldin!» diyebileceğimizi veya dememiz lâzım geleceğini hâlâ tâyin mevkiinde bulunmuyoruz! Hiç olmazsa bu yönden olsun, D.P. iktidarı bir devre daha devam etmez mi dersiniz? Buna rağmen D. P. iktidarı bir devre daha devam etmiyecek gibi görünmekte; ve işin en hazin ciheti, kendisine ve 27 yıllık mazisine rağmen D. P. sayesinde C.H.P. yepyeni bir şans kazanmış görünmektedir. Bu iki parti, hep birbirinin sayesinde sayeban olmanın yolunu tutmuş, gitmektedirler. Hayırlısı Allahtan!..

Be. De.

MENDERES! Bu cereyana başlıca muhalif siz olduğunuzu biliyor ve onun için karşınızdaki Yahudi iğvalarına erkekçe mukavemet edeceğinizden emin bulunuyoruz! Fakat size tahammül edemeyen ve sizi devirmek isteyenlerin de işte bu hizip olduğunu açıklamamıza izin veriniz!

Ana Nizamname Projesi

Dördüncü Fasıl
VASIF VE ŞART

8 — Büyük Doğu Partisi kadrosuna girecek insan için gereken şartlar, umumî ve hususî olarak iki kısımdır:

Umumî Şartlar:

A: Millî tefekkür ve tahassüs mihrakına pazarlıksız bağlı olmak...

B: Büyük Doğu mefkûresini, bütün dâvaları ve aksi dâvalarile, kayıtsız ve şartsız, benimsemek...

C: Erkek olmak...

D: 22 yaşını doldurmuş bulunmak...

E: Millî ahlâk telâkkimizin ölçüleri içinde kötü kişi olmamak...

Hususî Şartlar:

F: Ruhî ve bedenî, kötü ve çirkin illetlerden uzaklık...

G: Hamle, fedakârlık. vecd ve heyecan seciyesi...

H: Bellibaşlı bir duygu ve düşünce istidadı...

İ: Her bakımdan üstün ahlâk ..

Umumî ve hususî, birbirinden ayrılmaz ve müsamaha kabul etmez olan bu şartlar üzerinde takdir hakkı, Partinin Umumî İdare Heyetine aittir.

9 — Yukarıdaki maddenin umumî şartlarındaki vasıflara malik bulunanlar, Parti Merkezine baş vurarak, «Büyük Doğu Partisi» nin gaye ve şartlarını kabul ettiklerine ve âzası olmak istediklerine dair matbu teklif ve taahhüt varakasını doldururlar ve âzadan iki şahsın her türlü kefalet belirtici takdimi altında Umumî Reisliğe verirler. Umumî Reislik de bu müracaati doğrudan doğruya kabul veya reddeder. Kabul edilen âzanın fişleri üzerinde, Umumî Reis ile Umumî Kâtibin «kabul edilmiştir» damgası altında parafları bulunur.

10 — Her âza, zenginlik veya fakirlik derecesi ne olursa olsun Partiye her ay yalnız 50 kuruş aidat vermeyi kabul edecek ve bu vecibeyi mükaddesatına ve şahsî namusuna bağlı, ihmal ve tehir kabul etmez bir mükellefiyet sayacaktır.

Aidat, ya seneden seneye, ya altı aydan altı aya, yahut da üç aydan üç aya tesviye olunacak; bundan daha başka bir şart kabul olunmayacağı gibi, bir kere benimsendikten sonra bu şartlardan herhangi birisi üzerinde en küçük ihmal bile müsamaha edilmiyecektir. Aidat işi, peşinen, bu dâvanın madde sahasında, asla ihmal ve müsamaha kabul etmez namus ve haysiyet vecibesi bilinecektir.

Aylık aidatın sabit mükellefiyetinden başka, servet ve iktidar ehlinin Partinin yapacağı her maddî yardım, teberrü ve hibedir.

11 — Merkeze uzak yerlerdeki Parti âzası, devrelik aidatını, o yerde şube açılıncaya kadar posta havalesile «Büyük Doğu Partisi Umumî Reisliği» adresine göndereceklerdir.

12 — Her aidat devresinin ilk ayı sonuna kadar aidatı gelmeyen âzaya merkezden matbu bir hatırlatma kartı gönderilir. Bu kartın adresini buluşundan itibaren iki hafta içinde gelmeyen aidatın sahibi, gayeye ve gaye ahlâkına arka çevirmiş sayılır ve Partiden çıkarılır.

Aidat veremiyecek kadar fakir olduğu tesbit edilenler (Aidatsız) kliçesi altında ve Umumî Reisin takdirile âzalığa kabul olunabilirler.

13 — Büyük Doğu Partisinde fahri âza yoktur. Âzalık bakımından, her fert, ötekile ayni derecede olmak üzere Partisinin aslî âzasıdır.

Beşinci Fasıl
TEŞKİLÂT VE SELÂHİYET

14 — Büyük Doğu Partisinin teşkilât ve selâhiyet basamakları şöyledir:

A: Büyük Divân
B: Umumî Reislik
C: Umumî İdare Heyeti
D: Merkez Umumî Heyeti
E: Şubeler - Umumî Heyeti
G: Umumî Haysiyet ve İnzibat Meclisi
H: Şube Haysiyet ve İnzibat Meclisleri
İ: Muvakkat Mümessillikler.

BÜYÜK DİVAN:

15 — Büyük divan, parça parça âza ve şubeler arasında, bütünü temsil edici murahhaslar topluluğudur. Partinin, yekûn ifadesile, Umumî Heyeti mevkiindedir.

Ana dâvalarını müzakere, yapılan işleri murakabe, yapılacak işleri tesbit etmek ve Umumî Reisle Umumî İdare Heyetini seçmek üzere yılda bir defa toplanır. Ayrıca, Umumî İdare Heyetinin kararile, istenilen zaman ve mekânda toplanabilir.

16 — Büyük Divanı terkip edecek murahhaslar sayısı, daima (1) fazlasile yüzer yüzer hesaba tâbidir. Murahhaslar sayısı, en aşağı (101) ve en yukarı (1001) olmak üzere, Umumî İdare Heyetince tesbit olunur. Ona göre kaç âzaya bir murahhas düştüğü tayin ve alâkalılara tebliğ edilir.

17 — Büyük Divanı bütünleştirecek olan murahhaslar, Umumî İdare Heyetinden verilecek nisbet ve talimata göre her yerdeki Büyük Doğucular tarafından seçilir. *(S. 16 da)*

9 297

Müdafaa

Ölmez hakikatlerin zamanla aşınmaz heykeli ve Eski Yunanın en büyük âbidesi denecek kadar güzel ve yeni olan (Sokrates) in meşhur müdafaasından, yalnız iki sayı sürecek bazı kısımlar...

Bunun üzerine bilgisi ile ün almış birine gittim, kendisine iyice baktım. Adı lâzım değil, denemek için seçtiğim bu adam, devlet işleriyle uğraşır. Vardığım netice şu oldu: bu adam çok kimselere, hele kendisine bilgin gözüküyor ama gerçekten hiçbir bilgisi yok. Bunun üzerine, ona, kendisini bilgin sandığını, hakikatte ise olmadığını anlatmağa çalıştım. Bunun semeresi, onun da, üstelik orada bulunup beni dinliyen birçok kimselerin de düşmanlığını kazanmam oldu. Yanından ayrılırken kendi kendime dedim ki: Belki ikimizin de iyi, güzel bir şey bildiğimiz yok; ama, gene ben ondan bilginim; çünkü o hiçbir şey bilmediği halde bildiğini sanıyor; ben ise bilmiyorum ama bildiğimi de sanmıyorum!» Bundan sonra başka birine, daha da bilgili tanınan başka birine gittim. Gene o hükme vardım; onun da, daha bir çoklarının da düşmanlığını kazandım.

★

Böylece, kendime birçok düşmanlar edindiğimi bile bile, birini bırakıp ötekine gidiyor, gittikçe umutsuzlanıyor ve kederleniyordum. Devlet adamlarından sonra tracedya yazanlara, şairlere ve her çeşidinden edebiyatçılara başvurdum. Kendi kendime, «artık bu sefer göreceksin, kendinin onlardan çok daha bilgisiz olduğunu anlıyacaksın» diyordum. Yazılarından bence en işlenmiş parçaları seçtim, ne demek istemiş olduklarını gidip kendilerinden sordum,bir şey öğreneceğimi umuyordum. Yargıçlar, inanır mısınız? Doğruyu söylemeye utanıyorum; ama söylemeliyim: O şairlerin, eserleri hakkında dedikleri, orada bulunan hemen herkesin diyebileceğinden daha üstün değildi. O zaman anladım ki şairler eserlerini bilgilerinden değil, bir çeşit içgüdü ile, yazıyorlar, tıpkı bir sürü güzel şeyler söyleyip de dediklerinden bir şey anlamıyan büyücüler gibi... Şairler için de öyle olduğunu gördüm; üstelik onlar, kendilerinden şairlik var diye, bilmedikleri şeylerde de insanların en bilgini olduklarını sanıyorlar. Yanlarından ayrılırken anlamıştım ki, devlet adamları karşısında nasıl bir üstünlüğüm varsa, onlardan da öylece üstünüm.

En son, ustalara gittim: çünkü kendimin bir şey bilmediğimin farkında olduğum gibi, onların da hem çok, hem iyi şeyler bildiklerine emindim. Bu sefer aldanmamışım; onlar benim bilmediğim birçok şeyleri gerçekten biliyorlardı ve bunda hiç şüphesiz benden daha bilgin idiler. Ama, Atinalılar, gördüm ki, iyi ustalarda da şairlerdeki kusur var; kendi işlerinin eri oldukları için en yüksek şeylerden de anladıklarını sanıyorlar, böyle sandıkları için de asıl bilgileri gölgede kalıyordu; o kadar ki, «onlar gibi bilgin olmaktansa, olduğum gibi kalmak daha iyi değil mi?» diye düşündüm. Gerek kendime, gerek Tanrı sözüne cevap vererek: «Benim için, olduğum gibi kalmak daha iyi» dedim.

★

Atinalılar, bütün bu araştırmalarım birçok düşmanlar, hem de en kötü, en tehlikeli soyundan düşmanlar edinmeme sebeb oldu; birçok iftiralara yol açtı; adım bilgin diye çıktı, çünkü beni dinliyenler, başkalarında bulunmadığını gösterdiğim bilginin bende bulunduğunu sandılar. Asıl bilen, Atina yargıçları, belki yalnız Tanrıdır; o sözü ile de insan bilgisinin büyük bir şey olmadığını, hattâ hiçbir şey olmadığını göstermek istemiştir, (Sokrates) demiş olması ancak bir söz gelişidir: «Ey insanlar! aranızda en bilgini, (Sokrates) gibi bilginin gerçekte bir hiç olduğunu bilendir,» demek istemiş... İşte böylece Tanrının sözünü düşünerek yer yer dolaşıyor, yurtta olsun, yabancı olsun, bilgin sandığım kimi bulursam konuşup soruyorum; olmadıklarını anlayınca da, Tanrı sözüne hak vererek hallerini kendilerine gösteriyorum.

★

Dünyada Allaha itaat ederek gezip yaşıyorum. İster tanıdık, ister yabancı, akıllı görünen herkesin aklını tetkik ve tefahhus ediyorum. Eğer incelediğim kimse akıllı değilse, o zaman ilhamımın doğru gösterdiği gibi, ona akıllı olmadığını anlatıyorum. Benim işlerim başımdan aşkın... Ne halkı, ne de kendimi alâkalandıran meselelere bağlıyacak vaktim yok... Allaha nefsimi vakfettiğim için, son derecede fakirim!...

★

Şayet bana derseniz ki: Sokrat, bu defalık (Anitüs)ü dinlemiyeceğiz, sen affedileceksin, fakat bir şartla: bir daha böyle işlerle, bu yolda tetkik ve tahkiklerle uğraşmıyacaksın! Eğer tekrar bunları yaparken yakalanırsan, öleceksin; eğer beni bu şartla salıvereceksiniz şu cevabı vermek isterim: Atina halkı; sizi hürmetle anarım, severim; fakat sizden ziyade Allaha itaat edeceğim ve canım ve kuvvetim oldukça felsefeyle iştigalden ve onu tedristen aslâ geri durmıyacağım.

★

Evet, ben, Devlete Allah tarafından musallat edilmiş bir nevi atsineğiyim; Devlet ise büyük ve cins bir yarış hayvanıdır, cüssesi büyük olduğu için hareketlerinde lâgarlık var.

★

Bunlar, «Tanrılara inanmamak», «iyiyi kötü göstermek» gibi beylik sözleri sayıp dökerler; çünkü bir şey bilmedikleri halde biliyor görünmek istemelerinin açığa vurulduğunu söylemeğe bir türlü dilleri varmaz.

★

Beni itham edenlerin birincilerine karşı müdafaam için bu kadar yeter; şimdi ikincilere dönüyorum. Bunların başında (Meletos), kendi sözüle, iyi, yurdunu gerçekten seven bu adam var. Bunlara karşı da kendimi müdafaa etmeğe çalışacağım. Nelerden şikâyet ettiklerini bir okuyalım! Aşağı yukarı şöyle deniyor: «Sokrates, gençleri doğru yoldan ayırmakla, devletin Tanrılarına inanmamakla, bunların yerine yeni yeni Tanrılar koymakla suçludur.» İşte bana yükledikleri suçlar; bunların hepsini ele alalım:

Gençleri doğru yoldan ayırmak suçunu işliyormuşum; ben de iddia ediyorum ki, (Meletos) ciddî şeyleri alaya alarak herkesle eğlenmekten, gerçekten üzerinde hiç uğraşmadığı işlere gûya taassup ve ilgi göstererek herkesi mahkemeye sürüklemekten suçludur. Bunun böyle olduğunu size ispata çalışacağım.

(Meletos), şöyle gel, bana cevap ver:

— Gençlerimizin mümkün olduğu kadar faziletli olmalarına çok değer veriyorsun, değil mi?

— Tabii veriyorum!.

— O halde, onları daha iyi kılanın kim olduğunu da yargıçlara söyle! Mademki onları doğru yoldan ayıranı meydana çıkarmak zahmetine katlanmışsın ve yargıçların karşısında

298

Battal Gazi

SENARYO ROMANI:
Neslihan Kısakürek

— 23 —

Malatya kalesiyle Amuryon kalesi arasında, Murat suyunun böldüğü bir ovacık... Ovanın iki tarafında, karşılıklı tepecikler... Şark tepeciklerinde Malatya askerlerinin, garp tepeciklerinde de Amuryon askerlerinin ordugâhı... Amuryon ordugâhındayız. Amuryon Beyi Şamas, yanında sağ ve sol cenahlara memur, zırhlara batmış iki kumandanı, tepeden Malatya ordusunu seyretmekte... Askerlerini üç kısma ayırmış; birini sağ, öbürünü sol cenaha, daha öbürünü de merkeze bağlamış... Amuryon'lu askerler tepeden tırnağa zırhlar içinde... Cenahlarda süvari, en önde, geniş bir perde kuruyor ve arkasındaki piyadeyi maskeliyor. Gün, karşı tepeciklerden, Malatya askerlerinin ordugâhı istikametinden doğmak üzere... Her taraf şafak alacalığı içinde... Amuryon'lular tarafında, son hareketler ve gidip gelmeler nihayete erer; herkes vazifesi başında, harekete hazır ve emre âmade... Şamas, yanındaki kumandanlardan birine bir işaret çakar ve yavaş yavaş ilerlemeğe başlar. Kumandan, sağ ve sol cenaha doğru, iki elini başının üzerinde kavuşturup açarak işaretle emir verir ve beyini takip eder. Öbür kumandan da aynı işareti merkez ve geri istikametinde tekrarlar; o da Şamas'ın arkasına düşer. Şamas ve kumandanları, yavaş yavaş tepeden inmeğe başlarken, bütün Amuryon ordugâhında bir hareket... Amuryonlular, hep birden yavaş yavaş ilerlemeğe ve sırtlardan inmeğe koyulurlar. Sağ ve sol cenahlardaki süvari, Malatya ordusunun sağ ve soluna düşmek ister gibi bir istikamet takip etmektedir. Şamas, ovaya yakın bir düzlükte kendisini bekliyen muhteşem atına biner. Kumandanları da atlarına binip ona refakat ederler. Şamas'ın atı, ön ayaklarını yerden kesmek ister gibi hareketler yapmakta ve heybetli heybetli oynaşmaktadır. Şamas, atın sol tarafına eğilip eyer kaşına asılı duran büyük kılıcını çeker, kılıcının uciyle Malatyalılar istikametini gösterir ve haykırır.

Şamas — (Askerlerine) *Amuryonlular, cenk saati geldi! Müslümanların hakkından gelecek misiniz?*

Müthiş bir homurtu, haykırışma ve alkış sesleri içinde tasvip nidaları... Amuryon ordusu, demirden bir orman halinde ileriye doğru mesafe alır.

— 23 —

Malatyalıların tarafı... Merkezde Malatya Beyi ve serdarları... Ordugâhın tertibi, aşağı yukarı Amuryon'lularınkine eş... Sadece kılıklar değişik ve bilhassa Müslümanlar ordusunda zırhlar çok hafif ve seyrek... Birden, Malatya Beyinin arkasındaki geniş kilimlerin kenarında, müezzinler ezan okumaya başlarlar. Herkes, huşu içinde, kendi kendisine Şehadet Kelimesini fısıldamakta... Ezanlar, ordugâhın sağ ve sol cenahlarına doğru sirayet halinde... Bir ezan sesinin bittiği ve artık duyulamaz hale geldiği yerde, ikincisi, üçüncüsü vesaire... Dalga dalga, iç içe, hazin ve yanık ezanlar... Dağ, taş, hayvan ve insan, ürpermektedir.

— 24 —

Amuryon'lular, merkezde ve en önde Şamas, zırhlar içinde, ağır ağır, hep birden bir şarkı tutturmuş, ilerliyorlar.

— 25 —

Malatyalılar ordugâhında Malatya Beyinin bulunduğu nokta... Herkes imamın arkasında saf bağlamış... İmam tekbir alır ve herkes ona uyar. Vecd ve zevk içinde kılınan sabah namazı...

— 26 —

Amuryon'lular safını, uzaktan ve bir baştan öbür başa görüyoruz. Şarkı, âvaze ve çığlık içinde geliyorlar.

— 27 —

Malatyalılar safında namaz bitmiş, merkezde Malatya Beyi ve kumandanları, herkes sırtlardan iniyor, büyük bir intizam içinde hareket ediyor, safını ve hizasını buluyor, atına biniyor ve yürüyor. Atlar ekseriyetle cins, Amuryon ordusundakilerden daha ufarak, fakat daha biçimli... Müslüman ordusu, incecik mızraklar, alemler, tuğlar arasında vakarla ilerler. Önde Malatya Beyinin bir işareti üzerine, arka saflardaki davulcular cenk temposunu tuttururlar. Tüyler ürpertici bir ahenk içinde muazzam ilerleyiş... Karşıdan, Amuryon ordusunun da yaklaştığı ve aradaki mesafenin üç beş yüz adıma indiği görülür. Ordular ilerler, ilerler ve nihayet yüz adım mesafede karşılıklı dururlar. Müthiş bir ân... Malatya Beyi ve Şamas ,ikisi de ordularının ta merkezinde, birbirini ve askerlerini süzüyorlar. Malatya Beyinin sancaktarı ilerleyip beyinin atının önüne geçer ve yere sancağı mıhlar. Aynı hareketi Şamas'ın sancaktarı da yapar. Tam bu esnada Şamas, gözleri daima Malatya Beyinde, eliyle yanındaki kumandana asabî bir hareket yapar. Kumandan, arkasına döner ve orada bekliyen yiğit yapılı bir gence, ilerlemesini işaret eder. Genç, hayvaniyle aradan sıyrılıp çıkar. Bir hamlede atını mahmuzlar, dörtnala kaldırır ve Malatya Beyinin önüne gelip durur. Kılıcını çeker, beyi selâmlar ve sonra aynı kılıcı havaya kaldırır. *(Devam ediyor)*

---

beni göstererek bu suçlunun ben olduğumu iddia ediyorsun, o halde, onları terbiye edenler kimdir, yargıçlara adlariyle söyle... Gördün mü? (Meletos), susuyorsun! Bir şey söyliyemiyorsun, ama bu susman, senin için utanılacak bir şey, değil mi? Mesele ile hiçbir ilişiğin yoktur demem in bu, açık bir delili değil mi? Söyle, gençleri daha iyi kılan kimdir?

— Kanunlar.

— Fakat, delikanlım, bu benim soruma cevap değil ki. Ben şunu bilmek istiyorum: Her şeyden önce bu kanunları bilen kim?

— İşte bu mahkemedeki yargıçlar!...

— Ne dedin? Nasıl, (Meletos)? Onlar gençleri yetiştirebilir, daha iyi kılar mı diyorsun?

— Elbette.

— Hepsi mi, yoksa bazıları mı?

— Hepsi.

— Ne güzel söz! Demek gençleri daha iyi kılanlar bir çok kimselermiş. O halde, söyle bakalım, burada bizi dinliyenler de gençliği terbiye ediyorlar mı?

— Onlar da terbiye ediyorlar.

— O halde, benden başka, bütün Atinalılar onları güzel ve iyi kılıyorlar; onları yalnız ben doğru yoldan ayırıyorum. İddian bu değil mi?

Prof. Ş. Ü.

299
MİLLÎ KÜTÜPHANE
ANKARA

Komünizma ve Müttefikleri

Cumhuriyetin ikinci yılı olan 1925 te, daha evvel Ankarada resmen kurulmuş olan Komünist Fırkasına gösterilen devlet muzaheretinin, hâlâ ve hem de nasıl devam ettiğini göstermeğe memur, müthiş bir komünist propaganda faaliyeti başlamıştı. Sağ dip köşede gördüğünüz ve ressam Münif Fehim tarafından yapılan başlık, (Orak-Çekiç) isimli, alenî, hattâ alenîden de alenî komünist gazetesinin Mart 1925 tarihli 7 nci sayısına aittir; ve ismiyle, cismiyle, alemiyle, âlemiyle topyekûn komünizma telkin ve tedvinine memur bulunan bu (organ), o tarihte ve biraz sonra üst üste intişara başlamış olanlardan yalnız bir tanesidir. Şimdi biz bu gazeteden, bugün için tarih olmuş bir hâdiseye ait, (Ali ile Veli) başlıklı ve gûya Ali ile Veli'nin konuşmasını gösteren bir yazıyı aynen iktibas ederken, komünizmanın müthiş bir taktiğini ifşa ve isbat edebildiğimize inanıyoruz. Serâpâ din, mukaddesat, mâneviyat ve her türlü idealizma düşmanlığından ibaret olan bu görüş manzumesi, yazının son cevap paragrafından hemen anlaşılacağı gibi, din ve İslâmiyet mevzuunda, kendisine zıt ve düşman, kendisinin de zıt ve düşman olduğu kaç sınıf ve telâkki varsa hepsiyle birden uyuşmaya, anlaşmaya ve ittifak etmeğe hazırdır. İşte, 1925 rejiminin hangi cephesinden faydalanmak istediği, hangi nahiyesinden hulûl edip kendisine yuva ve mihrak aradığı, beklenen kabul ve muzaheretleri nasıl gördüğü, nasıl faaliyetinde serbest bırakıldığı, propagandalarının ne kadar âdi ve sefil cinsten olduğu ve bilhassa İslâmiyete karşı kaç zıt kutbun birleşmeğe hazır bulunduğu noktasından, bu yazıyı, tam bir ibret vesikası şeklinde nazarlara seriyoruz.

— Arkadaş, son günlerde gazetelerde okuyoruz: «Genç» te, Hınıslı Şeyh Sait ve 3000 kadar avenesi kıyam etmiş; hükûmet onları tepelemek için tedbirler alıyormuş, üstlerine jandarma kuvvetleri gönderiyormuş... Bunlar ne biçim eşkıyadır? Ne istiyorlar?

— Bunlar Kürdistanın derebeylerindendir. Cumhuriyet hükûmetinin derebeyliği kaldıracağını biliyorlar. Hükûmeti zayıf zannediyorlar, talihlerini tecrübeye kalkışıyorlar. Kendilerince «Şu Cumhuriyeti şimdi yıkamazsak, bir daha yıkamıyacağız, fırsat bu fırsattır!» diyorlar.

— Peki ama, Cumhuriyet hükûmetinin zayıf olduğunu nasıl anlıyorlar?

— Halkın memnuniyetsizliğinden... Halk eskisi gibi fakir, sefil, aç... Her şey pahalı... Ekmek her yerde kıt... Mürteciler bundan istifade ediyor; gazeteleri halkın gözünden hükûmeti düşürmeye çalışıyor: «Cumhuriyet hükûmeti hani sizi müreffeh edecekti?» diyorlar; «Onun düşündüğü yalnız vergi toplamak, varidatını çoğaltmak, sizi aç bırakıp kendi adamlarını, memurlarını doyurmaktır. Bu Cumhuriyet hükûmeti ahlâk, namus nedir, onu da bilmiyor, tanımıyor. Para toplamak için kerhaneleri, meyhaneleri, kumarhaneleri, rezalethaneleri serbest bırakıyor. Müslüman kızlarının bu rezalethanelerde erkeklerle beraber hora tepmelerine, her [illegible] yemelerine bir şey demiyor...» İşte kara kuvvet, hocalar, memleketin her tarafında aylardan beri bu propagandayı yapıyorlar.

— İyi ama, hocadan, molladan da köylünün bir fayda gördüğü var mı?

— Hoca da, molla da köylüyü soyuyor. Fakat köylüye çektiği fakirlikten, zahmetten bahsediyor, köylü de her dertli insan gibi onları dinliyor. Sonra fıkaranın son tesellisi din ile namustur; onları da hocalar tehlikede göstererek halkı adamakıllı korkutuyor, kendi taraflarına çekiyor.

— Peki ama, eskiden de fenalıklar vardı, hem de besbeterdi, o zaman hocalar ne diyorlardı?

— O zaman da kara kaplı kitabın başka bir sahifesini okuyorlardı: «Allah, diyorlardı, bu fâni dünyada Müslüman kullarını imtihana çekiyor; onlara musibet, belâ veriyor; ama âhirette cenneti ihsan edecek. Fâni dünyanın bir mihnetine sabır ile şükreden âhirette bin nimete nail olacak...» Yahut kara kaplının daha başka bir sahifesini açıp okurlardı: «Müslümanlar namaz kılmıyor, sadaka ve zekât vermiyor, Besmelesiz karılarla cima ediyor, bütün çocuklar Besmelesiz doğuyor, onun için dünya bozuluyor!» Bütün fenalıkları yine halka yükletirlerdi.

— E, sen ne dersin? Bunun sonu ne olacak?

— Amele hakikati anlıyor. Bu kara kuvveti susturmak, Şeyh Saitleri tepelemek için kanını dökmekten bile çekinmez.

— Çok doğru; yalnız yazık ki hükûmet amelenin en büyük, en hakikî inkılâpçı kuvvet olduğunu anlamıyor, ameleyi çorbacılara, çelebilere, patronlara esir edecek kanunlar hazırlıyor.

— Arkadaş, kara kuvvet, bizim de, burjuvazinin de düşmanıdır; biz her şeyden evvel bu müşterek düşmanı yenmeliyiz; burjuvazi ile de ayrıca kozumuzu paylaşırız.

300

TARİH

Balıkhane Nazırı
MERHUM ALİ RIZA

ESKİ RAMAZAN ÂDETLERİ

— 6 —

Ramazanın tahakkuku, büyük ve küçük herkes için pek taşkın bir sevinç vesilesi olurdu. Ramazanın ilân olunduğunu gören halk, dalga dalga camilere akın etmeğe başlardı. Kahvehane peykelerinde çubuk ve nargilelerini içen ağırbaşlı, beyaz ve âbanî sarıklı, derviş kıyafetli veya fesli, her cins ve meşrepten İslâm ehli, yerli ve dışarlıklı satıcılar, ellerinde fenerleri babalarının önünde çocuklar, hep beraber camileri taşırırlardı. Cemaat saflarının heybetli sükûnu, imamların hazin kıraati, müezzinlerin yüksek perdeden çıkan haşyet verici sadaları içinde, büyük bir huzur ve huşu ile namazlar kılınır, dualar edilir ve teravihten sonra herkes birbirini kucaklayıp Ramazanı tebrik ederdi.

Hemen minarelerde temcitler verilmeğe ve «Merhaba yâ şehr-i Ramazan», yahut «Safa geldin, yâ şehr-i Ramazan» gibi ibarelerle büyük camilerde mahyalar kurulmaya başlar. Mahyaların, on beş Ramazana kadar bu tarzda ibarelerle, on beşinden sonra da münasip resimlerle tertip olunması eski âdetlerdendir.

Büyük camilerin minarelerinde kandil uçurtmaları da vardır. Uçurtma iplerinin bir ucu minarenin şerefesine, öbürü de cami avlusunun muayyen bir yerine bağlanır; ve uçurtmacı, Teravihten sonra, uçurtma vasıtasiyle kandili uçurur. O sırada seyirciler avluda birikirler ve alâka ile havalarda uçan kandili seyrederler. Uçurtmacı da kandil ipinin ucuna bağladığı bir kutuyu meydana çıkararak herkesten hediyesini ister. Uçurtmacıya şeker, kurabiye vesair şeyler hediye olarak verilirdi.

Camilerin, hele Ayasofya camiinin, kubbeye kadar olan tabakalarındaki kandiller, ortadaki top kandillerle beraber yakılırdı. Büyük camilerin içinde de mahya kurulurdu.

İstanbulda, Avrupa şehirleri gibi gece hayatı olmadığı ve Yatsıdan sonra herkes evinde ve sükûn uykusuna dalmış bulunduğu halde, Ramazan geceleri, halk, sokaklara dökülür, kahvehaneler, dükkânlar Sahur vaktine kadar açık bulunurdu. Bunların kandilleri ve fanuslariyle caddeler aydınlanırdı. Bazı kahvehanelerin önüne, resimlerle müzeyyen ve kâğıttan mamul fenerler asılırdı. Ramazan gecelerinde aileler birbirinin evlerine giderler; bu yüzden, ıssız arka sokaklarda, karşılıklı evlerin kafeslerinden sızan kırmızı ışıklar raksederdi.

Geceleri sokakların aydınlık bulunması her bakımdan iyi olduğu için, çarşı muhitlerindeki dükkânların önüne kandil asılması ve kimseye cebir sureti olmadan, istekli olanların evlerine fener takması 1273 (1847) tarihinde ilân edildiği gibi, bundan on yıl sonra da, ilk defa olarak, Dolmabahçe gazhanesinden gaz verilmek üzere Beyoğlu caddesinin havagaziyle aydınlatılması karar altına alınmıştı. İstanbul, Üsküdar ve Boğaziçi semtlerinin mâyi gazla tenviri için beher lâmbaya 22 buçuk kuruş alınmak ve bu akçe mahalle imamları vasıtasiyle toplatılıp Zaptiye veznesine teslim edilmek üzere bu iş 1281 (1865) tarihinde (Hirş) isimli bir ecnebiye ihale edilmişti (1).

Ramazan geceleri, caddelerin kalabalığı Sahur vaktine kadar devam ederdi. Herkes istediği yerde gezip tozar ve herkes bir nevi eğlence ile vaktini geçirirdi. Rütbe ve mansıp sahiplerinin meşguliyeti ise, tebrik maksadiyle büyüklerin konaklarında yaptıkları ziyaretlerdi Böyle rical ve kibar meclislerinde, ekseriya, kibar nazlısı, lâtifeci ve hoşsohbet insanlar da bulunduğundan, oralardaki sohbet ve eğlencelere doyum olmazdı.

Halkımızdan bazıları sabah namazlarını büyük camilerde eda etmeyi mutat eylediklerinden semtlerine göre Ayasofya, Bayezit, Süleymaniye, Fatih, Eyüp camilerine giderler. Ekseri halk, sabah namazından sonra yatıp uyku ile gününü geçirmek ister. Mamafih itiyat değişikliğinden dolayı iptidalarında kimi uyumağa çalışıp da uyuyamadığından gözleri kızarmış ve kimisi tiryakilik titizliğiyle evde münazaa çıkarmış olduğu için pürhiddet sokağa fırlarmış. İlk günlerinde herkeste bir tahavvül husule gelir. Bazı zürefa:

«— Ramazanın intizamı hitamiyle beraberdir...»

Derlerdi.

Ramazanın gelmesiyle davul sesleri de beraber gelir. Her gece Sahur vaktine yakın, mahalle bekçileri davul çalarak mahallelerini dolaşır; arada bir davulu kesip:

«— Vakit Sahur! Saatler sekize geliyor!»

Nidasını edip yine davul çalar. Unkapanı kahvelerinde hamallar davul çalmağa Ramazanın ilk gecesinden başlarlar. İkinci, üçüncü geceler, bekçiler ücretle tedarik ettikleri tekerlemecileri refakatine alarak, mahallelerindeki konak ve evlerin kapılarında durup:

Besmeleyle çıktım yola,
Selâm verdim sağa, sola,
Benim mürüvvetli efendim,
Devletiniz daim ola...

Mukaddemesiyle bir takım tekerlemeler söylerler; bunlarla hanımlar ve çocuklar eğlenirler.

Halayıklar, halayıklar,
Ocak başında sayıklar,
Davulun sesin duyunca,
Pirincin taşın ayıklar...

Gibilerine de çok gülerlerdi.

(1) Tanzimattan bugüne doğru gelen devrin siyasî ve iktisadî hâdiseler mecmuasında pek mühim bir isim olan bu (Hirş), garp ve Yahudi kapitalizmasının içimize ne şekilde girmeğe ve dünyadan habersiz koca milleti nasıl avlamaya başladıklarına dair en ince bir vesikadır.

USÛL

(Başı S. 3 te)

olduklarına dair merak duyanlar varsa, cihanda eşi ve emsali bulunmaz birer baş örnek halinde, yukarıda ve aşağıdaki vesikaları okusunlar!..

3 — Ayrıca herhangi bir mütalâa eklemeksizin, Birinci Cumhur Reisinin Anadolu seyahatlerinden birine ait bir kitaptan aldığımız bu vesikalar, tam 27 yıl süren «Egemenlik ulusundur!» edebiyatını bütün iç yüziyle ifşa edecektir.

DEDEKTİF X BİR

301

Başbakan Yardımcısının

Dün gece uykum kaçtı. Böyle zamanlarda yaptığım gibi, yine maziyi düşünmek, kaçırılmış fırsatları kaçmamış, yarım kalmış zevkleri tam alınmış, hayat mücadelesinde ekserisi beni yenen düşmanlarımı ben yerlere sermişim, çıldırasıya âşık olduğum kadınlar bana âşık olmuşlar gibi tahayyül etmek ve bu suretle kendime ve mazime heyecan vermek istedim. Gözlerimi kapar kapamaz o karşımda dikildi.

Bu adamı bir hastanede tanımıştım. Hayatımda ilk ve son olarak bir hastanede geçirdiğim bir haftanın birinci günüydü. O zamanlar memurdum, izin istemiştim, vermediler diye kendimi hastaneye sevkettirmiş, müşahede altına alınmıştım.

İnsan ne garip mahlûktür! Onu kaç türlü tarif etmişler! Çeşit çeşit adamlar, «iki ayaklı hayvandan her şeye alışabilen insana» kadar, çeşit çeşit tarifler yapmışlar. Fakat ben insanı «iki yüzlü hayvan» diye tarif etmek istemiyorum ve bu tariften kasdim insanın riyakâr bir mahlûk olduğunu anlatmak değildir. Bence insan her yüzü ayni derecede, samimî olan iki yüzlü bir hayvandır. İşte ben, hasta olmadığım halde hastaneye girince aradan daha yarım saat geçmeden kendimi gerçekten hasta zannetmeğe başladım. Başım ateş gibi yanıyor, midem bulanıyordu.

Yattığım odada bir boş yatak daha vardı. Beni oraya yatıran ve karyolanın başına, üst tarafında nüfus tezkeremin sureti yazılı olan hasta müşahede kâğıdını asarak çekilip giden zayıf, çirkin hastabakıcı, saatlerce gözükmedi. Bir taraftan can sıkıntısından, diğer yandan kendimi hasta bularak derecemin nerelere çıkabileceğini öğrenmek arzusundan bu kâğıdı aldım ve alt tarafında köşede şunları okudum:

«Sonu: Taburcu, hava tebdili, sakat, çürük, diğer hastaneye nakil, ölüm!»

Bunun yan tarafında bir sütun vardı ve başında: «Sıhhî muamele veya Otopsi raporu!» cümlesi yazılıydı.

Buraya giren adamın sonu, bu hallerden birisi olacaktır. Ben hava tebdiline taliptim. Fakat önümde ölüme kadar giden ihtimaller vardı. Muhayyilem işlemeğe başladı. Hastanede nasıl öleceğimi, daire arkadaşlarımın bu haberi aldıkları zaman nasıl üzüleceklerini, benim izin almak için hastaneye girdiğimi bilenlerin, sahiden hasta imiş diye nasıl hayret edeceklerini, bana izin vermiyen müdürün vicdan azapları içinde nasıl kıvranacağını düşündüm. Sonra kendi cenaze alayımı kurmağa başladım. «Kör ölür, badem gözlü olur», benim gibi kıymetli, dirayetli, sadık, fedakâr bir memura yakışacak bir cenaze alayı için müdürüm hazırlıklar yapıyor, çelenkler ısmarlıyor, mezarlıkta iyi bir yer ayırıyordu.

Hayallerimin burasında müdürün muhakkak bana garazi olduğunu, ölürsem çok memnun kalacağını düşündüm ve asabileşerek kendi kendime yüksek sesle, ah alçak diye bağırdım.

İnce bir sesin, «bana mı söylüyorsun?» dediğini duydum, başımı çevirdim, karşımdaki karyolada bağdaş kurmuş bir adam gözlerimin içine bakıyordu.

Açık kumral ve bol saçları birbirine karışmış olan bu adamın yüzü o kadar küçük ve buruşuksuzdu ki, onu ilk evvel bir çocuk zannettim. Fakat büyük mavi gözlerindeki bakışlar bu zannımı düzeltti. Yorgun ve hülyalı bakışlarında uzun bir mazinin ışıkları parlıyordu.

İçeriye nasıl, ne zaman girmişti? O kadar dalmıştım ki, bunun farkında bile olmamıştım. Kekeliyerek «hayır efendim, dedim. Başkasına söylüyordum!»

Bu sözlerim üzerine kıpkırmızı kesildi:

«Fakat burada bizden başka kimse yok!»

«Ben burada bulunmıyan birisine söylemiştim.»

Birkaç saniye süren sükûtu yine o bozdu:

«Hastalığınız nedir?»

Bu suali sorarken ince, renksiz dudaklarında müstehzi bir bükülme vardı. Galiba beni deli sanıyordu. Güldüm:

«Merak etmeyin, merak etmeyin! Deli değilim. Fakat dehşetli kızgınım. Hem kime biliyor musunuz? Beni buraya zorla yatıran adama, çalıştığım dairedeki müdüre! Öyle ya, zorla yatırdı. İzin istedim, vermedi, ben de hasta olduğumu iddia ettim. Sabahtanberi buradayım. Fakat işin asıl fenası, galiba hakikaten hastayım.»

Biraz acele söylediğim bu sözler beni yordu, başımı yastığa bıraktım.

Böylece birkaç zaman konuşmadan kaldık. Arada bir birbirimize göz ucuyla bakıyorduk. Arkadaşım garip bir adama benziyordu. Kâh yataktan iniyor, acele adımlarla karyolaların arasında dolaşıyor, kâh yatağa uzanarak kendi kendine mırıldanıyordu.

Bir aralık önümde durdu:

«Siz ne meraksız adamsınız!» dedi. «Hâlâ benim hastalığımı sormadınız. Halbuki demindenberi bunu size söylemek için bakıyorum, ha şimdi soracak, ha soruyor diye bekliyorum.»

«Peki, işte soruyorum; hastalığınız nedir?»

Derin derin içini çekerek; «Ben de bilmiyorum» diye başladı: «Evet ben de bilmiyorum. Yalnız hasta olduğumu hissediyorum, veyahut hasta olacağım! Bugün şu dakikada hiçbir şeyim yok. Ama yakında, hem çok yakında öyle bir hastalanacağım, öyle bir hastalanacağım ki! Ah Allahım; bunu aklıma getirdiğim zaman tüylerim ürperiyor!»

Muhatabım durdu, yavaş adımlarla karyolasına doğru yürüdü, yatağında bağdaş kurarak devam etti:

Bakanın

Şu gördüğünüz hikâye, Samet Ağaoğlu isimli bir muharrirciğin; fakat hayır, bugünün Başbakan Yardımcısı Sayın Samet Ağaoğlunundur. Eğer kendisinde bu son vasıf olmasaydı ve bu bakımdan hikâyesi, müthiş ve fevkalâde lüzumlu bir kıyas unsuru teşkil etmeseydi, onu beher kelimesine yüz lira mukabilinde bile sütunlarımıza geçirmez, böyle bir hikâyeyi bir sanat ve fikir mahsulü diye benimsemiş olmaktan, büyük bir ıstıraba düşerdik.

Müdüründen izin alamadığı için temaruz edip (ne üstün memur ahlâkı) hastanede yatan bir memurcuğun hüviyeti içinden kaleme alınan bu hikâye, o memura, hastanede zararsız bir delinin anlattığı, son derece renksiz, rayihasız, tadsız tekerlemelerden ibarettir; ve âlemde, tek bir fikir, his, hayal, tasvir, şiir, zevk, vaka ve entrik unsuruna malik bulunmaksızın yazılabilmiş olmak bakımından ve ters tarafından deha çapındadır.

Pekâlâ ama, hâdise üzerinde niçin bu kadar duruyoruz; müşarünileyh Başbakan Yardımcısı oldular diye mi? Dünyada herhangi bir Bakan ve Başbakanın iyi hikâye yazmak diye bir mükellefiyeti var mı-

302

Enfes (!) Bir Hikâyesi

«Şimdi o ne yapacak? Hiç bir şeyden haberi yok!»

«O kim?»

«Benim kızım, küçücük, daha beş yaşında olan kızım! Görseniz ne tatlı! Onun konuşması, onun oynaması, onun her şeyi ne kadar güzel! Fakat artık onu bir daha göremiyeceğim!»

«Canım, niçin bir daha göremiyeceksiniz? Bir iki gün sonra buradan çıkacaksınız, yine beraber olacaksınız!»

Mavi gözleri ıslandı. Önüne bakarak; «Hayır, hayır» dedi, «onu bir daha göremiyeceğim!»

Yalnız kızını anlatıyor, karısından, ailesinden bahsetmiyordu.

«Peki» dedim, «kızınız tabiî annesinin yanında kaldı, değil mi?»

Bu sözlerim onu şaşırttı, aptal aptal gülmeğe başladı:

«Hayır, hayır! Ben hiç evlenmedim

Bu sefer şaşırmak sırası bana gelmişti:

«Ya! öyle ise bu küçük, tatlı kız kimin?»

«Durun, size anlatayım. Bu hazin bir hikâyedir: Tam beş sene oluyor... B en... şehirde memurdum. Bir bekâr odam vardı. Her gün ihtiyar bir kadın sabahları gelerek işlerimi görür ve giderdi.

«Bir sabah kadın, kucağında bir paketle odama girdi ve «Beyefendi, kapının önünde bir çocuk buldum, yaşıyor» dedi. Gerçekten kadının kucağındaki paket kundakta bir çocuktu. İri yeşil gözleri olan bir çocuk. Yüzüme ürkmeden baktı. Derhal muayene ettik. Kız olduğu anlaşıldı. Hizmetçi bu çocuğu ne yapalım? dedi. O zaman ben de saatlerce bu çocuğu ne yapalım diye düşündüm. Polise teslim etsem götürecekler, bir müesseseye bırakacaklar ve belki de orada ölecek. Haydi bende kalsın, fakat ona kim bakacak?

«Nihayet onu götürüp polise teslim etmeğe karar verdim ve yatağımda yastığım üzerinde uyuyan küçüğe yaklaştım. Pembe, sıhhatli yüzü, iri kirpikleri karşısında içim sonsuz bir aşkla doldu. Ne olacak dedim, işte Allah bana bir evlât gönderdi. Evlenip evlenmiyeceğim belli değil. Hattâ evlenmemem çok muhtemel. Bu kızı kendim büyütürüm. Bu suretle küçük kızı kendime evlât edindim Artık zihnim yalnız onunla meşguldü. Hiç sıkılmadan altını temizliyor, banyosunu yapıyor, doktorlardan öğrendiğim mamaları hazırlıyarak yediriyordum. Geceleri sık sık kalkar, nasıl uyuduğuna bakardım.

«Kendimi bu kıza o kadar verdim ki, dairedeki işlerim aksamağa başladı. O günden sonra bir elimde bavulum, bir kolumda kızım, şehir şehir, daire daire dolaştım.

«Ah bu çocuk! Allah ikimizin talihini birbirine bağlamıştı. O olmasaydı ben çoktan mahvolmuştum, ben olmasaydım o çoktan ölüp gitmişti.»

Sustu. Yüzüne baktım. Daha ziyade sararmıştı. Şakaklarında ter ve titreme vardı. Burun delikleri açılıp kapanıyor, ellerini asabî asabî uğuşturuyordu.

Hastabakıcı kadının gelip bizi yoklamadığına içerlemiştim. Burası ne biçim hastane böyle, dedim, insanı bir kere yatırdıktan sonra bir daha aramıyorlar!

Arkadaşım yavaş ve korkak bir sesle: «Aman daha iyi, aman daha iyi» diye cevap verdi» fısıldar gibi devam etti:

«Bu kadından ürküyorum. Yüzüne dikkat ettiniz mi? Nasıl bıçak gibi uzun ve kara! Sonra bu karanlık yüzde, gözleri nasıl parlıyor! Bu kadın eminim ki fena bir ruhtur. Şeytanın ta kendisi! Buraya biçare hastaları üzmek, onları bir an evvel ölüme götürmek için gelmiş denilebilir!»

«Peki» dedim, «hastalanacağım diye buraya geldiniz! bunu nereden anladınız? Kendinizde neler hissediyorsunuz?»

«Evet, size asıl bunu anlatmak istiyordum. Fakat bahis başka şeylere geçti. Bakınız hasta olacağımı ne zaman ve nasıl anladım:

«On gün oluyor. Bir gece yarısı kalkarak küçüğe baktım. Rahat rahat uyuyordu. O kadar güzeldi ki gözlerimi yüzünden ayıramıyordum Onun nasıl büyüyeceğini düşündüm. Genç bir kız olacaktı. Ona müzik dersleri verdirecek, şarkı söylemeği öğretecektim. Edebiyat ve felsefe okuyacaktı. Elbiselerini, tuvaletlerini beraber seçecektik. Sonra ona talipler çıkacaktı. Hem ne talipler! En kibar, en zengin, en asil ailelerin çocukları! Kızım bunların hepsini reddedecekti; ben senden ayrılmak istemiyorum baba, diyecekti, ölünceye kadar seninle kalacağım!

«Ben kolumda o, şehrin sokaklarından geçerken gururumdan göğsüm kabararak etrafıma bakacaktım!

«Bir gün, bir tesadüf, bana kızımın bir gönül macerasını öğretecekti. Kalbini çalan sefil bir adamdı! Kızım onu nereden tanımıştı, bilmiyorum. Serseri, ayyaş ve biraz da ahlâksız! Üstelik güzel de değildi.

«Bütün hayatımın tek eseri olan sevgili kızımı bu serseriye bırakamazdım. Görmezse, konuşmazsa unutur diye başka bir şehre gidecektik. Kızım bu kararıma hiç itiraz etmiyecek, hattâ memnun gözükecekti. Fakat, içinden bittiğini, mahvolduğunu anlıyacaktım. Ben inadımdan vazgeçtiğim, onların evlenmesine razı olduğum zaman ise iş işten geçmiş olacaktı. Kızımın artık yaşamağa takati kalmamıştı. Bana, baba diyordu, senden ölünceye kadar ayrılmamağa söz vermiştim. İşte sözümde duruyorum, ona gelince belki sen bana lâyık görmedin. Fakat iyi insandı!

«Sonra kızım kollarımın arasında son nefesini veriyordu. Dünya başıma yıkılmış gibi olacaktı. Her yer karar-

(Sahifeyi çeviriniz!)

Hikâyesidir!

dır?.. Elcevap: Asla yoktur; fakat hiç olmazsa siyasî bir (kariyer) i ve Bakanlık sanat ve tecrübesi vardır. İnsanda böyle bir şey olmaz da ortada hikâyeciliğinden başka bir şey bulunmaz, o da işte bu çapta olursa, hikâyeciliğini Bakanlığından değil, Bakanlığını hikâyeciliğinden sormak lâzım gelir. Ve ömründe elini bir hikâye yazmak için kaleme sürmemiş, nice şahsiyetli ve büyük devlet recülleri bulunmasına karşılık, bütün fikir ve sanat (kariyer) i sadece bu seviyeden ibaret bir zatın, aynı seviye üstünde yaylanarak koca bir Başbakan Yardımcılığı makamına gelmesi, insana ancak hüzün verebilir.

Kitabından lâalettâyin çekip çıkardığımız ve muharririnin bütün ruh ve fikir eb'adını belirttiğine inandığımız bu hikâyeyi, zorla da olsa sonuna kadar okuyup bitirmenizi rica eder; ve bu çok (enteresan) tecrübeyi, müşarünileyhe ait fikir yazılarının takip edeceğini müjdeleriz. İşte o zaman, sanatkâr olamadan hikâyeci, hikâyeci olamadan fikirci, fikirci olamadan politikacı ve politikacı olamadan Başbakan Yardımcısı olabilmenin sırrı ya büsbütün düğümlenecek veya hemen çözülecektir.

mıştı. Yalnız tek bir ışık bana teselli verecekti. Hakikati bilmeden, kendisini benim öz kızım sanarak ölmüştü!»

Muhatabımın birdenbire elleriyle yüzünü kapadığını, hıçkıra hıçkıra ağladığını gördüm. Yanına gittim. Beni itti ve oturun, dinleyin dedi:

«Hayallerimin burasına geldiğim zaman garip bir his içinde kaldım. Sanki bütün bu düşündüklerim hayal değil, hakikatti. Kızım gerçekten ölmüştü. Şimdi onun ölüsü karşısında idim. Hayır, buna imkân yok, diye bağırdım, o ölmedi ve ölmiyecek! Kızım sesimden uyandı, beni görünce gülümseyerek kollarını boynuma doladı.

«O zaman kendi kendime, Allahım, neden insanları yalnız çocuk olarak bırakmıyorsun? Neden büyütüyor, fesat içine atıyorsun? diye düşündüm, şimdi ben de kızım gibi küçücük olsaydım, ruhum, aklım, zekâm, her şeyim ayni safiyet içinde olsaydı! O bir melektir, ben bir şeytan! Şeytan olmasaydım onun öleceğini aklıma getirebilir miydim?

«İşte bu düşüncelerin içinde sabah oldu. Fakat artık ben başka bir insandım. Onun bir gün öleceğini düşünmüştüm, içime şüphe girmişti. Ölüm fikri yaşayan bir insan için korkunç bir mikroptur. Herkes, her şey, en sevdiğimizden, en nefret ettiğimize kadar ölebilir! Bizzat ben ölebilirim ve o zaman kızım yalnız, yapayalnız kalacak!»

Birdenbire kapı açılarak hastabakıcı kadın içeri girdi. Muhatabım onu görünce derhal yataktan indi, kabahat yapmış küçük bir çocuk gibi mahcup bir tavırla önüne bakmağa başladı.

Hastabakıcı hiddetli hiddetli bağırmağa başladı: «Nihayet burada buldum. Haydi bakayım odana!»

O, başı daima önünde eğik, ellerini yanına sarkıtmış, ayaklarını sürükleyerek yüzüme bakmadan çıktı.

Hastabakıcıya, «Hemşire, dedim, bu kimdir? Yeni mi geldi?»

Kadın asabi asabi gülerek cevap verdi:

«Ne yenisi beyim! Tam iki senedir burada. Zararsız bir deli! Kimin nesidir bilmiyorum. Her gün hastaneye yeni bir hasta gelmesini bekler ve her hastaya kendi macerası diye her defasında başka bir hikâye anlatır! Hem bu anlattıklarına kendisi de inanır!»

«Fakat biraz sert davrandınız.»

Hastabakıcının çirkin yüzü şefkat ve sevgi ile adeta güzelleşti, gözleri açık pencereden parlak renklerle görülen tarlalara dalgın dalgın bakarak cevap verdi:

«Ona ne kadar acıdığımı bilemezsiniz! Küçük bir çocuktan farksızdır. Fakat bugün beni çok arattı. Bazan münasebetsiz bir hastaya gidiyor, hasta korkuyor veya asabileşiyor. Neyse rahat mısınız? Bir ihtiyacınız var mı?»

Samet Ağaoğlu

(Başı S. 9 da)

18 — Umumî İdare Heyeti âzası, Büyük Divanın, ayrıca seçilmeye muhtaç olmayan tabiî uzuvlarıdır.

19 — Büyük Divân, Partinin tek ve müstakil nefs halinde, en üstün selâhiyet ve en yüksek irade merkezidir.

20 — Büyük Divânın toplantısı etrafındaki idarî ve usulî şartlar, Cemiyetler Kanununun Umumî Heyetlere ait hükümleri içindedir.

21 — Büyük Doğu Partisinin Umumî Reisi, Büyük Divan kararile ve gizli reyle, tek olarak doğrudan doğruya seçilir.

22 — Umumî İdare Heyeti âzası Umumî Reis seçiminden sonra, Umumî Reis tarafından tesbit ve Büyük Divanın tasdikine arzolunur. Bu şahıslardan herhangi birine veya hepsine itirazı olanlar, söz alıp itirazlarını belirtirler ve uygun gördükleri şahsı veya şahısları müdafaa ederler. İtirazların cevabını Umumî Reis verir. Umumî Reis, neticede, bizzat tesbit ettiği Umumî İdare Heyeti âzası üzerinde Büyük Divanı tatmin edemezse, onun temayül gösterdiği şahısları kabule mecbur olur; yahut istifa eder. Umumî Reisin böyle bir istifadan sonra tekrar seçilmesi, Umumî İdare Heyeti âzası olarak tesbit edilen şahısların Umumî Divanca kabulü demektir.

23 — Büyük Divanın müzakere tablosu Umumî İdare Heyetince tanzim edilmekle beraber, Divan dilediği mevzu ve dâvayı açmakta birinci selâhiyet sahibidir.

24 — Umumî İdare Heyetinin çalışma raporunu tetkik, hesaplarını teftiş ve bütçesini tasdik, maddî ve manevî zimmetlerini ibra, Büyük Divanın başlıca işlerindendir

25 — Büyük Divan, Umumî İdare Heyetinin hesaplarını, seçeceği iki mürakip vasıtasile teftiş eder.

26 — Partinin feshi takdirinde mevcut mal ve paraların nasıl tasfiye edileceğini Büyük Divan kararlaştırır.

UMUMÎ REİSLİK:

27 — Umumî Reislik, Partinin ve Parti ruhunun tek şahıs üzerinde tecelli ve temessül etmiş, fikir, dâva ve hareket rehberliği makamıdır.

28 — Umumî Reis, bütün Büyük Doğuculara şamil bir düstur halinde, kendi hor nefsini aşan fikirler manzumesinin selâhiyeti bakımından hudutsuz bir tebaiyet merkezi temsil ederken, fikirlerinin doğruluğuyla beraber, şahsî bakımından, Partide en küçük ferdin her türlü muayene ve murakabesine tâbi bir mânaya esirdir. Büyük Doğucular, bir taraftan, hak ve hakikat temsilciliğile Umumî Reislerine, kendi nefsleri üzerinde nüfuz ve selâhiyetlerin azamîsini verirler; öbür taraftan da, hak ve hakikat dışı nefsanî bir hale karşı Umumî Reisin nefsi üzerinde, kendi nüfuz ve selâhiyetlerini âzamî derecede görürler.

29 — Umumî Reis, Partinin, Partide her fert ve her topluluk ifadesinin, Umumî İdare Heyetinin ve Büyük Divanın başıdır.

30 — Partinin temsilcisi Umumî Reistir. Parti adına söz söylemek, onun, yahut Umumî İdare Heyeti âzasından tevkil edeceği bir şahsın hakkıdır.

UMUMÎ İDARE HEYETİ:

31 — Umumî İdare Heyeti, Umumî Reisin başkanlığı altında, bir reis ve sekiz âzadan ibaret ve sadece Büyük Divana karşı mes'ul, Partinin merkezî temsil, karar ve fiil cihazıdır.

32 — Umumî İdare Heyeti, Umumî Reisin teklifile âzasından birini umumî reis vekili, birini umumî kâtip, birini umumî muhasib, beşini de umumî haysiyet ve inzibat meclisi âzası olarak seçer ve dilediği gibi vazifelendirir.

33 — Partiye ait bütün gelirler bir banka nezdinde açılacak carî hesapta toplanır. Bu hesaptan para çekmek, birinci derecede bizzat Umumî Reisin imzası ve ikinci derecede Umumî İdare Heyeti âzasından herhangi birinin imzasile ve çift imza marifetile olur.

Bu paranın lâzım olduğu kadarı Parti kasasında tutulabilir.

34 — Parti parasının bütün sarf ve tahsis mevzuundan Büyük Divana karşı Umumî Reis mesuldür.

35 — Umumî İdare Heyetinin yedek âzası yoktur. Herhangi bir sebeple ayrılanların yeri boş kalır ve işleri Umumî İdare Heyeti kararile öbür âzaya devredilir.

(Gelecek sayıda bitecek)

304

BÜYÜKDOĞU

Devlet Nüshası

Cumaları çıkar
Siyasî - Edebî
haftalık meemua

Sahip ve Başmuharriri:
N. F. KISAKÜREK

Umumî neşriyatı
fiilen idare eden:
N. F. KISAKÜREK

Müessese Müdürü:
H. Rahmi YANANLI

Posta kutusu: 629

Hazırlandığı ve
tabedildiği yer:
ŞAKA Matbaası

İlân almaz.

Abone:
Yıllık 12 lira
6 aylık 6 lira
3 aylık 3 lira
Ecnebi memleketler
için bir misli fazla

Her yerde
30 kuruş

22 Haziran 1951
CUMA

Yedinci yıl
Sayı:

61

MİLLÎ KÜTÜPHANE
ANKARA
305

Dâva Ahlâkımızdan: FEDAKÂRLIK

● Büyük dâvanın evvelâ vecd ve divaneliğine, sonra da cesaret ve hamlesine malik bulunmamak yüzünden, onun başlıca ahlâkî esaslarından biri olan fedakârlığa tamamiyle yabancı, ömür tüketip duruyoruz.

● Bekliyoruz ki, doğmıyacak bir günün, tahakkuk etmiyecek şafağında, gökten zenbille düşecek hazineler vasıtasiyle gayemiz gerçekleşsin; ve biz, bu gerçekleşecek dâvanın, varını yoğunu ona sarfetmiş hissedarları sıfatiyle değil de, «Armut piş, ağzıma düş!» tarzında lüpçüleri ve sanki baba hakkına dayanan mirasçıları haysiyetiyle ondan faydalanalım!..

● Dâva tahakkuk ettikten sonra, onun sebil musluklarına maşrapasını sürmiyecek tek fert yoktur. Fakat dâvanın tahakkuk etmesi ve sebil hazinelerinin dolması için peşinen bir yüksük dolusu su sarfetmeğe kandırılabilecek, bilemeyiz, kaç fert vardır?

● Fedakârlık mefhumu, devrimizde, hiç kimsenin kapısından geri çevirmiyeceği ve her ân yolunu kolladığı efsanevî bir tevzi memurudur; yoksa her defa kapısından döndürdüğü ve mütemadiyen yolundan kaçtığı hakikî bir tahsil memuru değil... Fedakârlığı, yalnız almaya mahsus ve nefsimizi tatmine mecbur bir fiil ismi makamında lûgatimizde muhafaza ediyoruz; tamamiyle aksi olarak vermenin ve nefsi sıkmanın işi nerede, bu iş nerede?..

● Hazret-i Ali «Hasis mümindense cömert kâfiri tercih ederim!» buyurmuşlardı. Sadece Allah rızası için mukabilsiz vermenin ifadesi olan ulvî ve hasbî cömertlik noksanının bile küfre yaklaşmasına mukabil, kendi öz kurtuluşu için meteliğe kıyamıyan sözde müminlerin halini acaba ne ifade eder?..

● Sadece mal ve para bahsinde değil, her hususta hasislik bütün ciğerimizi kavurmuştur. İtimatta hasis, anlayışta hasis, ümitte hasis, hayalde hasis, temennide hasis, gayrette hasis ve nihayet parada hasis...

● Sadece vermek, boyuna vermek, hep vermek, her türlü vermek, her sahada ve her işde vermek şeklinde anlaşılması ve ancak bu suretle fedakârlığa tekabül ettirilmesi lâzım gelen umumî cömertliğin, biz, ne acınacak mahrumları haline gelmişiz ki, aşkta hasis, gönülde hasis, akılda hasis, hesapta hasis, emekte hasis, teşebbüste hasis posalara dönmüşüz!..

● Biricik özrümüz, terlemek ve sıkıntıya girmek istemiyen ham ve kaba nefsimizin biricik ham ve kaba tesellisi olan itimatsızlıktır. Deriz ki: «Şöyle veya böyle olacağını bilsem ve neticesinden emin olsam her fedakârlığı ederdim!» Bu teselli yalandır, şeytanîdir, günahtır. Sen itimat et de, isterse vazifeye davet eden seni kandırsın! Ecri sana ve husranı onadır! Sen boyuna itimat et ve icap ederse her defa aldatılmaya razı ol ki, böylece bir gün aldatılmamak imkânın da tahakkuk etsin; ve o bir kere tahakkuk edince, onunla beraber muazzam zafer de gerçekleşsin!.. Emin olsaydın kendinden bin vâhit vereceğin bir işe, her defa kandırılacağın, fakat bir defa kandırılmıyacağın ihtimaliyle bin kere neye birer vâhit veremiyorsun?

● 1870 tarihinde Almanlar Paris'i alıp Fransız milletine altından kalkılmaz bir harb tazminatı biçtikleri zaman, Fransız kızları saçlarını kesip Avrupa pazarlarında satmışlar ve milletlerinin borcunu en kısa zamanda ödemişlerdi. İtimat ve aşk o kadar büyüktü ki, hiç kimsenin gönlüne şüphenin gölgesi dahi düşmemişti. Ya bütün Türk mazi ve istikbalinin en köklü kurtuluş zeminine oturtulması dâvasında, bize sağ elinin baş parmağından bir milimetrelik tırnağını kesip verecek olan kaç kişidir? Bu tırnakların nefs terazisiyle tartılıp nefs pazarında satılacağından ve mukabilinde nefs apartımanları kurulacağından şüphe edenler varsa, bunlar bizden değil, kendi mukaddesatlarımdan şüphe ediyorlar demektir. Zira onlar vermeğe hazır olsun da, alan bugün bir hain bile olsa, elbette yarın başka bir sadık zuhur eder ve gaye hâsıl olur. Bu işin tecrübesi de, bir değil, bin kere bile aldanmaya değer. Ya kimse vermeğe hazır olmaz ve böyle bir şeytanî tesellinin kabuğunda rahata çekilirse, tek bir hain ihtimaline karşılık, acaba kaç bin veya kaç milyon gerçek hain tahakkuk etmiş olacaktır?

● Fedakârlık eden aldanmaz ve ilâhî adalet tecellisiyle mutlaka verdiğini misilleriyle alır. Cesur, merzuktur.

● Hasis aslında mahrumdur; ve biz malik olduğumuz için değil, mahrum olduğumuz için fedakâr değiliz! Allah uğrunda vermek... Dâva ahlâkımızın baş kaidelerinden biri budur!

İdeolocya Örgüsü — BÜYÜK DOĞU

Evvelâ, ruhuna ve donuna kadar elinde ne varsa aldılar; sonra da: "Efendimiz sensin, hâkimiyet senindir!„ dediler. Tam mahkûm edilince hâkim gösterildin!

Bizse: "Efendimiz Haktır, hâkimiyet O'nundur!„ diyerek, sana, ruhunu ve donunu iade etmek yolundayız. Tam hâkim kılınınca Hakka mahkûm olacaksın!

Bu farkı anlamaya ve bizi tanımaya başlıyor musun?

1001 Çerçeve - Anadoluluya! - N. Fazıl Kısakürek

306

Babası

1 — Bazı şahsiyet iddiacıları vardır ki, bu halleri kendilerinden değil de, yakın akrabalarından birinden, bilfarz babalarından gelir. Meselâ «Kemal zade Ekrem» gibi... Edebiyat ve fikriyatta hiçbir mevki ve asliyeti olmıyan metinler şerhi profesörü Ekrem Bey, sun'î şahsiyetçiğini, sırf babasının ismine medyundu. O kadar ki, imza ve hüviyetini de «Kemal zade Ekrem» şekline bürümeğe mecbur olmuştu. Sadece bir misal mahiyetinde olarak zikrettiğimiz bu vâkıa, asıl dâvamızın izahında anahtar rolünü oynıyacaktır.

2 — Bugün Başbakan Yardımcılığı gibi bir makamın sahibi bulunan Samet Ağaoğlu ise, cihanda «olağanüstü» oluşların en garibiyle konduğu bu mevkiin, kendi şahsiyetini tetkik ve tefahhus ettirmekteki zoruna katlanmak ve şahsiyetinin bu bakımdan mutlaka he-

(Devamı S. 7 de)

VESİKALAR

Bir Ansiklopedinin (Azerbaycan) faslından aynen iktibas edilmiştir.

— 1 —

Kafkasya İslâm Ordusu nezdinde siyasî müşavir vazifesini gören merhum Ağaoğlu Ahmet Bey, Millî Şûra ve hükûmet mümessilleri ile cereyan eden müzakerelerinde, bu dahilî keşmekeşlerde Türk ordusunun bîtaraf kalacağını, hükûmete yardım edemiyeceğini, Millî Şûranın tamamile kendisini feshederek bütün hâkimiyetin «İslâm Ordusu» kumandanı Nuri Paşaya terki icabettiğini ve Paşanın istediği gibi bir hükûmet kuracağını, paşa namına söylemişti. Paşa zaten, bu hususta yalnız Ahmet Bey ile konuşmak icabeylediğini evvelce hükûmet mümessillerine bildirmiş bulunuyordu. Azerbeycan meselesi etrafında Devletlerarası bir mücadele devam ettiği ve Türkiyenin bu hususta Almanya ile müzakere halinde bulunduğu bir sırada böyle bir nokta-i nazarın Azerbeycan namına menfi siyasî neticeler doğurabileceğini ileri süren hükûmet mümessilleri ile Ağaoğlu Ahmet Bey arasında nihayet yeni hükûmetin bizzat Millî Şûra tarafından teşkil edilmesi, fakat bu teşkili müteakip Şûranın kendi kendisini feshetmesi üzerinde bir anlaşma oldu.

(Sa. 728, sü. 2.)

— 2 —

Bakû alınıncaya kadar Azerbeycanın siyasî ve içtimaî hayatında hiç bir rol oynamıyan ve Türkiyeye hiyanet ettiği için milletçe de menfur addedilen maruf doktor Karabey Karabekof, «Rusyada Müslümanlık İttihat Partisi» nin riyasetini ele geçirerek «İlhakçılık hareketi» nin lideri rolünü oynamağa başlamıştı. Osmanlı Devletinin mağlubiyeti ve Mondoros mütarekesinin imzası üzerine Türk Ordusunun Kafkasyayı tahliye ederek burasını İngiliz işgal ordusuna terketmek mecburiyetinde kaldıktan sonra, yeniden toplanan millî şûranın teşkil ettiği Meb'usan Meclisinde, merhum Ağacğlu Ahmet Beyin de dahil bulunduğu «İttihat» fraksiyonunun lideri sıfatile bir taraftan Karabey Karabekof, diğer taraftan Sosyalistler, tamamile birbirine zıt sebeplerle, «Müsavat» part'sine hücuma geçmişlerdi...

(Sa. 729, sü. 1).

— 3 —

Türk ordusunun konturato mucibince Kafkasyada kalması için henüz İranda bulunan İngiliz ordusu Başkumandanı General Tomson nezdinde teşebbüste bulunmuşlarsa da bir netice elde edilemedi. İngiliz işgal ordusu ile müzakeratta bulunmak için İrana giden heyet arasında Ağaoğlu Ahmet Bey de vardı. Müttefikler Azerbeycan namında bir hükûmet tanımıyor, mevcut hükûmeti «Türk kumandanlığının hilesi» telâkki ediyordu.

(Sa. 729. sü. 2)

— 4 —

Osmanlı Devletinin mağlubiyeti, İngiliz işgal ordusunun ve bu ordu ile birlikte gelen Rus ve Ermeni kuvvetlerinin tesiri altında vücuda gelen panik pisikolojisi gittikçe yeni bir cereyan halinde tebellür etmeğe başlıyordu. İşgal devrinde Türkiyede başlıyan Amerikan mandacılığı mahiyetinde olan bu cereyan taraftarları Azerbeycanın tek başına müstakil yasıyamıyacağını, Osmanlı Devletinin bir cüz'ü olamayınca Rusyanın bir parçası olarak yaşamak mecburiyetinde olduğunu, binaenaleyh Rusya ile anlaşmak icap ettiğini ileri sürmeğe başlamışlardı. (Bu mesele için: «Archiv Russkoy revolütai» (Rus İhtilâl arşivi) C. XIX, s. 150. Ahmet Bey Ağaoğlu'nun Azerbeycanın Rusyaya İltihakı hakkında Bakûda Rusça bir gazetede çıkan beyanatı; ayni beyanat için bak: «Proplemi», C. II, s. 185, Paris 1935).

(Sa. 730. Sü. 1).

— 5 —

Bolşevikler, Azerbeycandaki isyan hareketlerini tenkil işinde merhum Ağaoğlu Ahmet Beyin bir mektubunu da neşretmişler (Komünist gazetesi, 1921, Bakû) ve pek meharetle bundan istifadeye kalkışmışlardı. Ahmet Ağayef imzasile Malta dönüşünde Ankaraya gitmeden evvel Neriman Nerimanofa gönderildiği bildirilen bu mektupta şark ve garp medeniyetlerini tetkik etmiş bir adam sıfatile bu medeniyetlerin beşeriyeti hakikî saadete kavuşturmak hususundaki kifayetsizliğinden, Bolşevik prensiplerinin faydalarından bahsedildikten sonra Azerbeycana gelmek arzusunda bulunduğu yazılmış olduğu bildiriliyordu. Bolşevikler, Ağaoğlunun bu mektubundan, Bolsevik prensiplerinin beşeriyeti kurtarıcı bir ışık olduğu, haricteki Azerî mütefekkirleri tarafından da anlaşılmış olduğu mânasını çıkarmak istediler. Nerimanofun muhalifleri ise cihan ihtilâli gayesini takip eden Moskovadaki üçüncü komünist enternasyonalinin (Komintern) Şark İslâm âlemini İngiliz hâkimiyetinden halâs etmek için Bakûda toplanan şark kongresinde bulunan Enver Paşanın bilâhare Türkistana geçerek orada faaliyete başlaması üzerine, Azerbeycana giderek oradan Enver Paşa ile bir münasebet tesisi maksadile bu mektubun yazıldığını ileri sürdüler.

(Sa. 745. Sü. 2).

307

TEFRİKA : 84

Gaye - İnsan ve Ufuk - Peygamberin vaktile Buthâ mevkiinden geçerken satıldığını gördüğü, zevcesine satın aldırdığı, sonra azad edip evlâtlığa kabul eylediği sekiz yaşındaki köle... O Zeyd ki, bir müddet sonra Mekke'ye akrabası gelip kendisini götürmek istedikleri zaman, Resullerin baş Resulü, onun istediği tarafı seçmekte serbest bırakmış, o da anne ve baba yuvasından daha sıcak ve aziz bir sığınak olarak mânevî babasının evini seçmiş ve kendi soyunu ve sopunu bırakmıştı.

İşte, dördüncü olarak:

— İman ediyorum!

Diyen de bu Zeyd...

Bu hale göre Allahın defterindeki İlklerin kayıtlarını bir kere daha gözden geçirelim:

1 — Hazret-i Hadice (Birinci iman eden),

2 — Hazret-i Ebubekir (Yetişmiş erkekler arasında birinci iman eden),

3 — Hazret-i Ali (Çocuklar arasında birinci iman eden),

4 — Hazret-i Zeyd (Azadlılar arasında birinci iman eden).

Görülüyor ki, bu muazzam şahsiyetlerden her biri, umumi sırada birden dörde kadar yan yana dizilirken, yine kendi sınıfları ve cinsleri içinde birincidirler. Ne mutlu onlara!...

Bundan sonra, İslâma davetin, tam üç yıl süren gizli şekli başladı. Kâinatın Vücut Sebebi, etraflarında İlkler, üç yıl müddetle, insanları Hak yoluna gizli gizli davet ettiler. Erkek ve kadın, üstüste iman edenler...

Âlemlerin Efendisine, hepsi kendi cinsinin ilki olarak en evvel iman etmiş dört büyük şahsiyeti, «İlkler» değil de «İlklerin İlkleri» diye kadrolaştıracak olursak, onlardan hemen sonra gelenleri «İlkler» çerçevesine kolaylıkla yerleştirebiliriz.

Hazret-i Hadiceden sonra, ikinci, üçüncü ve dördüncü olarak iman eden kadınlar:

Allah Sevgilisinin Amcaları Abbas Hazretlerinin zevcesi Ümm-ül-Fazl...

Mümin, içten gayretli... Allahsa en gayretli...

Bu manzum hadîs meal ve tefsirlerinden (101) tanesi bir araya getirilip kitap şeklinde satılığa çıkartılacak, hâsılâtı da günlük gazeteye sermaye teşkil edecektir.

Osmanlı Devletinde

Osmanlı İmparatorluğunun üç kıta üzerinde asırlar süren hâkimiyeti, büyük bir ahlâk salabetine, manevi bir kudrete dayandığı müddetçe devam edebildi.

«İtilâ devirlerinde» geniş Türk ülkelerinin bir uçtan bir uca kadar her yerinde ayni hassasiyetle tatbik edilen bir adalet ölçüsü, bir ahlâk kıstâsı hüküm sürüyordu.

Zamanla ve daha çok yabancı unsurların tesirile bir karakter zaafı başlar başlamaz, devlet kuvveti o eşsiz manevî dayanaktan mahrum kaldı. Ve bunu tedrici bir çöküntü takip etti.

Fethedilen memleketlerde bir şiddet siyaseti güdülmedi, mahallî idareye daima yer verildi. Türk valiler zulümle lekelenmediler. Osmanlı devletinin idarecileri büyük bir imparatorluğu ayakta tutmak için eşsiz bir adaletin şart olduğunu bilmişler ve bu sayede muhtelif milletleri kendilerine bağlayarak uzun asırlar idare edebilmişlerdir. Hattâ idaremizden çıkan bazı ülkelerde, uzun zamanlar, Türk idaresi hasretle anılmıştır.

16 ncı asır, imparatorluğun yalnız bir satvet ve ihtişam devrini değil, aynı zamanda bir hak ve adalet devrini teşkil etmiştir.

Devleti adaletle idare eden, rüşvet almıyan, haksızlık etmiyen devlet adamları, seferlerde halkın hukukuna riayet eden bir ordu, adaletle hükmeden kadılar, bu büyük devrin en parlak şeref ve kuvveti olmuştur.

16 ncı asırda şarka ve garba büyük bir intizam ve disiplinle binlerce kişilik ordular sevkedildi. Ve bu ordular, o asrın başka milletlerde görülen yağmacılık, talancılık itiyatlarından daima uzak kaldı.

Sefere çıkışlarda, yollarda talan, yağmacılık değil, hattâ ekilmiş tarlalara girenler, arazî sahiplerinin hayvanlarını alanlar idam edilirdi.

Hammer, Kanuninin 1526 seferini anlatırken diyor ki:

«— Ordunun geçişi intizam altında vukua geldi. Ekilmiş tarlalara girmek, hayvan otlatmak, arazi sahiplerinin hayvanlarını almak idam cezasile memnu idi. Hilâfında bulunanların başları kesildi. Yahut asıldılar. Padişahın emirlerine aykırı hareket eden birkaç kadı bile onun şiddetinden kurtulamadılar.»

Türk ordusunun hak ve adalet duygusunu göstermek bakımından çok mühim olan ve yabancı tarihlere de geçen bir vak'a:

Kanuninin Macaristan seferlerinden birinde ordu, bir öğle vakti, bağlık, büyük bir ovaya inmiş... Ağırlıklar henüz yetişemediği için her asker olduğu yerde çömelip önüne düşen kütükteki üzümlerle karnını doyururmuş... Bu moladan sonra Kanuninin büyük ordusu ovayı terkederek yoluna koyulmuş... Bağ sahipleri, bağlarına geldikleri vakit gözlerine inanamamışlar: Her üzüm kütüğünün altında muhtelif miktarda akçe varmış. Meğer yeniçeriler, aldıkları emir üzerine, yedikleri üzümün değerini takdir edip o miktar akçeyi kütüklerin dibine bırakmışlar.

16 ncı yüzyıl Türk ülkelerinde adalet, Halife Ömer devrini hatırlatan bir ölçüdeydi.

Hammer, Macaristanda evi soyulan bir kadının Kanunî ile olan konuşmasını anlatırken devrin bu hak ve adalet duygusu, gözlerimizde ne kadar canlanıyor:

«Bir kadının, gece, herkes uyuduğu esnada, hanesi soyulur. Kadın ge-

308

İnen Nur

Yazan: Necip Fazıl KISAKÜREK

Ebu Bekir Hazretlerinin kızı Esmâ...

Hattap kızı Fatıma...

İşte bu üç büyük insan, İslâm «defter-i Kebir» inin (2), (3) ve (4) numaralı kadın müminleri...

Erkeklere gelince, bu işi, Peygamber tâbirleri arasında dünyanın en büyük insanı olan Ebu Bekir'in müthiş gayretile hızlanmış görüyoruz. Allah, Sevgilisine, Ebu Bekir Hazretlerile öyle bir arkadaş lûtfetmiştir ki, evlâdından ve malından itibaren uzak ve yakın kimi ve nesi varsa, hep bu yol için devşirecek, hep bu yol uğrunda harcayacaktır.

İşte Ebu Bekir'in delâletile (1) numaralı erkek müminin arkasında sıraya girenler:

Osman (Affan oğlu)
Zübeyr (Avvam oğlu)
Abdürrahman (Avf oğlu)
Saad (Ebi Vakkas oğlu)
Talha (Abdullah oğlu)

Tam mânasile İlklerden olan bu beş kişi, «Aşare-i Mübeşşire: Cennetle tebşir edilen on kişi» dendir. Kendilerine İslâm dinini kabul etmemeleri ve eski yollarından dönmemeleri için, yakınları tarafından neler yapıldı, neler?... Fakat bu tazyiklerin hiçbiri kâr etmedi; ve pervaneler, önlerine çıkarılmak istenen en çetin hallere rağmen, büyük hayat penceresinin bir kenarında beliren nur sızıntısına doğru uçup gittiler.

Bu beş erkeğin arkasından şu kimseler geliyor:

Said (Zeydoğlu)
Ebu Seleme (Abd-ül-Esed Mahuzumî oğlu)
Osman (Maz'un oğlu)
Kaddeme (Maz'un oğlu)
Abdullah (Maz'un oğlu)
Erkam (Eb-il-Erkam Mahzunî oğlu)
Abdullah (Mes'ut oğlu)

Gayet hususî mâna ve renkler sahibi büyük Sahabîlerden biri olan Ebu Zer Hazretleri de bu sıralarda imân ve İslâm ile ebedî hayatı kazanan İlklerdendir. *(Devam ediyor)*

Adalet Örnekleri

lir, padişaha şikâyet eder. Padişah, «nasıl olup da o kadar derin uyudunuz ve hırsızların geldiğini haber almadınız» der. Kadın da «biz sizi uyanık biliyorduk da onun için o kadar derin uyuduk» cevabını verir. Zayiatı ödenir.

Peçevi, 16 ncı asır Türk dünyasının âdil idare manzarasını pek güzel tasvir eder. Peçevî birçok seferlerde ordu ile beraber bulunmuştur.

Macar ordusunun dağılışından sonra bu cenkte bulunan Farslar ağası Karaömer Bey, Peçeviye anlatmış; Peçevî onu şöyle naklediyor:

«..... kenarları takip ettiğimizde bazı mahallerde, onar, onbeşer,dahi ziyade veya nakıs kâfir bir yere cem-olup ve ateş yakıp, etrafında otururlardı. Bizi gördüklerinde henüz kudreti olanlar ayağa kalkıp ve şapkasın çıkarıp bize tazim ederler ve biz geçince yerlerine çöküp otururlar, biz de bir bölük böyle âciz ve zebunu öldürmeyi mürüvvet addetmeyip yanlarından geçer olduk.»

Peçevî, Eğri seferinde beraber bulunduğu Veziriâzam İbrahim Paşanın meziyetlerini anlatıyor:

«Kanije seferinde askeri bir vechile zaptetti ki, reayanın kimse tarlasının bir sünbülesini almadı. Halbuki harman üzeri idi. Reaya, askerin yolu üzerine arabalarla büyük büyük Macar somunları ve çuval çuval arpaların yemlerin getürürler ve furuht ederler idi. Herkes akçesin verir alurdu.»

Müverrihin başından bir de korkulu vak'a geçmiş, anlatıyor:

«Tarlalara kimse duvar saldırmaz ve yolca giderken dahi içine girmezdi. Bu hakir, acele ile alay yanından geçerdim. Öyle bir tarla kenarına uğradım, ve çavuşlar tarlaya girdim diye avaz ettiler.»

Peçevîyi yakalayıp ekili tarlaya girdi diye serdar-ı Ekremin karşısına götürmüşler, kendisi konuşmayı şöyle anlatıyor:

«Paşa, a zavallı sen misin dedi, kutunum sultanım, dedim; ya sen anın ekin idüğün bilmez miydin, dedi. Bendeniz bu yerlûyum, ekin idüğün bilirim amma, benim gittiğim yerde yaya yolu vardı, dedim; gerçek dersin buyurdu ve hande eder gibi oldu ve hele ekine girmekten sakın dedi. Bu kadar zaptu raptında ancak iki üç adam telef etmişti.»

16 ncı yüzyılda orduda görülen bu adalet duygusu memleketin her tarafında hüküm sürüyor. Kadılar adaletle hükmediyorlar, devlet adamları fena muamele ve irtişa bilmiyorlardı.

Kanuninin Veziriâzamları arasında yalnız Rüstem Paşa rüşvet töhmeti altındaydı. Rüstem Paşa rüşveti hediyeler almak suretile yaparmış... Müverrih Alinin bildirdiğine göre, bir defa Erzurum valisi kendisine beş bin altın hediye göndermiş... Rüstem Paşa, Erzurumun buna tahammülü yoktur diye üç binini geri çevirmiş.

Osmanlı sarayına ilk rüşvet, Şemsi Paşanın Üçüncü Murada kabul ettirdiği altınlarla girmiştir.

İmparatorluk 16 ncı asırda, zaferlerile, ilim ve sanatiyle büyük bir adalet ve fazilet temeli üstünde yükseliyordu.

İnhitat devri, orduların sayısının azalması, hazinenin altınlarının tükenmesile değil, adalet, emniyet duygularının kalkması ve manevî bir rahatsızlıkla başladı.

Hâkim
H. Basri ERK

Düşün bu sırrı her solukta: Allahın eli toplulukta...

Bu manzum hadîs meal ve tefsirleri, cihan çapında bir hâdise olacaktır. Her halde onların bugüne kadar görülmüş işlerden olmadığını ve anlatılmaz bir yenilik belirttiğini kabul edersiniz.

Zorla, Emirle, Kanunla

M. Raif Ogan

SEVMEK ve saymak... Yürekte yer eden türlü duyguların açığa vurulmuş şekilleri... Emirle sevilmez ve yine emirle nefret edilmez. Ama, kanunî bir müeyyide konulur da, şu şahsı veya bu işi seveceksiniz, yahut sevmiyeceksiniz buyurulursa, maddî ceza karşısında vicdanın tezahürü susmağa mahkûm kalabilir. Yahut, münafıklığa mecburiyet hâsıl olur da, sevmediğini sevmiş görünmek, beğendiğini beğenmiş görünmemek, günün zaruretlerinden olabilir. Halk Partisinin keyfî kararlariyle gazete ve mecmuaları kapatabildiği, kanunî cemiyet kurmak üzere hükûmete yapılan müracaatlerde Parti merkezinden müsaade verilmedikçe kurulamadığı, Varlık Vergisi adı altında Yirminci asrın en üstün zulüm âbidesinin Halk Partisi şerefine dikildiği günlerde, bütün bunlara bir ses çıkarılabildi mi; hattâ bazılarınca beğenmiş görünmek münafıklığına kadar gidilmedi mi? Böyle olunca, gerçekten hür ve sahiden demokrat olan bir millet, «zorla sevdirme ve mutlaka tenkit etmeme» kanunu tarzında bir şeye nasıl müsaade eder?

Bir millet, tarihiyle yaşar. Tarihinde hesapsız büyük adamlar yanında küçükleri de bulunur. Büyüklerin büyüklükleri yanında kusurları, küçüklerin küçüklükleri arasında büyüklükleri olur. Öyle olunca bunlardan birini, yahut birçoklarını körü körüne seven de olur. Kimse sevgisinde ve bağlılığında hesap vermeğe mecbur değildir; herkes hürdür. Sevgisini kanunla men'e kalkışmak şahsın hürriyet hakkını çiğnemektir. Filânı sevmiyen ve hatalarını affetmiyen de çıkabilir. O da, sevmemekte, kusurlarını affetmemekte, tenkit ve muahaze eylemekte hürdür. Bunu kanunla men'e çalışmak (hürriyet) mefhumunu fırlatıp atmaktır. Şu halde tenkit eden de hürdür, tenkide cevap veren de... Bağlı kalmakta ısrar eden de hürdür, affetmemekte sebat eyliyen de... Görülüyor ki, hürriyet kayıt ve şart altına alındı mı, yok edilmiş demektir. Hürriyetin muhafızı yine hürriyettir. Ve hürriyet bir küldür; bir cüz'ü yok edilince hepsi birden ortadan silinmiş olur. Hem, kanunla adam sevdirilir mi? Vicdana müstebit padişahlar bile hükmedememiştir. Vicdan hürriyetinin hududu, feza gibi namütenahidir. Mutlak ve tam hürdür. Baskı, yalnız, yalnız bunun tezahüratını meneyleyebilir, fakat orada saklı kalanı söküp atamaz. Zamanını ve fırsatını müsait bulunca, o, yanardağ gibi indifa ve feveran eder. Tarihi şahsiyetler, insan üstü mahlûklar değildir. Her fâni gibi onların da iyilikleri yanında kötülükleri olabilir. Fatih'i, Yavuz'u, Yıldırım'ı, Ibn-i Sina'yı, Fârâbî'yi tenkit etmek suç mudur? Şu iyilikleri, büyüklükleri yanında, şu eksiklikleri olmuş denilmesi tecavüz ve hakaret midir? İyiyi söyleyip de kötülüğü saklamağa mecbur kalmak nedendir?

Yıldırım'ın Ankara savaşında, yanındakilerden bir kısmı kaçmış, birçoğu yere serilmişken, kılıcı kırılarak düşmana esir düşünciye kadar sebatındaki kahramanlığı ile cidden övünülür; fakat Kosova muharebesinden sonra kendisine padişahlık müjdesi ulaşınca kardeşi kumandan Yakup Beyi öldürtüşü de elbette zemmolunur!

Ulu Camii yaptırmış ve bu medeniyet âbidesini milletine yadigâr bırakmıştır; Allah razı olsun denilir. Fakat içkiye fazla düşkündü; «Bu fena alışkanlığı vardı» denilirse hakaret mi edilmiş olur?

Fârâbî, cihan çapında büyük bir Türk filozofudur. (Aristo) dan sonra dünyaca «ikinci muallim» olarak tanılır. «Büyük milliyetperverdir; ölümüne kadar Türk âdetlerinden vazgeçmek şöyle dursun, uzun kollu Türk hırkasını bile değiştirmemiştir» der ve iftihar eyleriz. Fakat böyleyken felsefî nazariyelerinin bir kısmında onu hatalı bulmak ve hattâ «Bazı münekkitler tarafından mülhit sayılır!» demek saygısızlık mıdır? Böyle söylememek için ka-

Hüseyin Cahit

949 Hac yılında, Arâfat'a çıkıp Hac ile müşerref olduğum sırada Hicaz' da bulunan Türklerin ve Hükûmet erkânının pek müteessir oldukları bir hâdise ile karşılaşmıştım:

Biliyorsunuz ki, Halk Partisi devrinde lâiklik adı altında Müslümanlıktan bahsedilmesi kat'î surette memnu idi. Müslümanlar tenvir edileceğine, takibata uğrayor, işkence altında bırakılıyorlardı.

Bu devrin kahramanlarından Hüseyin Cahit Yalçın, Birleşmiş Milletler Filistin Arabulucusu olarak Türkiyeyi temsil ediyordu. Bu unvanla Arâb Devletleri merkezlerini ve erkânını ziyarete giderken Hususi uçakla Cidde'ye de gitmişti.

Hicaz ahalisi, Türklere olan sevgisine ve Müslümanlık kardeşliğine istinaden Hüseyin Cahit Yalçın'ı arabulucu haysiyetinden ziyade, Müslüman (!) olarak karşılamış ve hiçbir Hristiyan, dinsiz, Gayr-i Müslimin dahil olamıyacağı Mekke şehrinde bir Cuma günü Beytullah'da Cuma namazına imam olmasını kendisine teklif etmişlerdi.

Yani Hicaz Kral'ı, Türklerin vaktiyle bu diyârda sahiplik yaptıklarını hatırlayarak, Hüseyin Cahit Yalçın'a 50 bin kişilik cemaate İmam olmasını teklif ediyordu.

Kâbe'yi ziyaret ve tevaf kaidelerine göre, ilk defa ziyaret edecekler veya kırk gün müddetle Mekke'den uzaklaşanlar, İhrâm'a girerek tevâf yapmakla mükelleftirler.

Hâdiseyi Hüseyin Cahit Yalçın'a nezaketle ihbar ve mikad mahallinde İhrama girmesini teklif ve ihramını hazırlıyorlar.

Fakat Müslüman olduğu zannettikleri Hüseyin Cahit Yalçın, ne ihrama giriyor, ne de imam oluyor, hattâ ve hattâ başı açık Mekke'ye giremiyor da başına bere takıyor. Yani hem ihrama girmeyi, hem imam olmayı reddettikten başka, Mekke'ye bir zillet ifadesi olarak başı açık girmeyi âmir bir İslâmî kaideyi bile ayaklar altında çiğneyerek başını berelendiriyor.

Artık hüküm sizindir!

Hacı Nafiz Tekinkaya

310

Sevgi ve Saygı Olamaz!

nun çıkarırsak, tarih ve ilim bakımından tarafsız bir tahkik ve tenkitten mahrum kalmaz mıyız?

İbn-i Sina, en büyük Türk allâmesidir. Doktorluğu Avrupaya öğreten odur. Zamanının bir büyük kütüphanesi ona tevdi olunmuştu, içindeki kitaplarda yazılı olanları öğrendikten sonra başkaları da istifade etmesinler diye onu yaktı, tarzında bir rivayet olduğunu nakletmek küstahlık mıdır? Daha bin misal!..

Tarihî şahsiyetler, daima tenkit ve muahaze olunmaktan asla kurtulamaz ve korunamazlar. Bunda, her şahıstan, tarafsız kalması bile beklenemez. Nerede kaldı ki zorla sevdirmek ve saydırmak!

Seven ve bağlanan sevgisinde devam ve bu inanışı onu ne yola sürüklüyorsa öyle hareket eder. Sevmiyen sevgisizliğine sadık kalır, beğenmemek ve saymamakta ısrar ve sebat eyler. Aksini düşünmek hılkat kanunları dışına çıkmaktır. Ve hılkat kanunları dışında kalan mevzuatın nasıl akamete mahkûm kalacağı tecrübe ile bilinmektedir. Şahıslar için durum böyledir. Fakat, resim ve heykel gibi, bir fâniyi rastgele yerlerde temsil ve teşhis ettirme vasıtalarına gelince, onda da hal aynıdır. Eğer böyle yapılması, ekseriyetin müşterek vicdanından doğan istekle ise, korunması ekseriyete vediadır, kanuna ihtiyaç yoktur. Öyle değil de tabasbus, eyyam kollamak, göze girmek gibi çeşitli yaltaklanma ihtiyaçlarından dolayı lüzumlu lüzumsuz rastgele yerlere dikilmişse o surette falanca hürmetsizlikte bulunmuş diye umumun dilini bağlamak doğru olamaz. Meşhurdur: İkballi İbrahim Paşa Atmeydanına Budin'den getirttiği heykelleri diktirince, devrin şairlerinden biri; «Dünyaya iki İbrahim geldi: biri İbrahim Aleyhisselâmdır, putları kırdı ve yıktı; diğeri Damat İbrahim Paşadır, o da putları dikti!» mânasında bir beyit söylemişti. Böyle olunca şimdi bizler de kalkıp: Cumhuriyet Halk Partisine:

«Heykellerin mucidi ve bânisidir!»

Demokrat Partiye ise, Taksimde yine Halk Partisinin marifetiyle 290.000 liraya mal edilen İnönü heykeli oturağını yıktırmağa karar verdiğinden dolayı:

«Yalnız beğenilmiyenlerin heykellerini yıkandır!»

Mı diyelim? Biri «yaptığından», öteki «yıktığından» ötürü ikisini de beğenmek biçiminde bir tenakuza mı düşelim? Zaman değişir de başka bir iktidar gelir ve İnönü heykelinin daha mükemmelini yaptırıp da aynı yere diker ve kimsenin buna ilişemiyeceğine dair bir de kanun çıkarırsa onu da beğenerek hoş mu görelim ve böyle olmasına şimdiden kapı açmış olduğumuz için neden üzüntü duyalım?

Gerçek âbide ve heykel, insanın, arkasında bıraktığı isimdir. Eğer iyi anılmıyanlar varsa, suçun kötü ananlarda mı, yoksa iyi anılsın diye kanundan medet bekliyen şahıslarda mı, yani andıranlarda mı olduğunu kısaca muayeneye olsun müsaade etmek lâzım gelmez mi? İşte bu muayene ve murakabe yapılmasın diyedir ki, kanun çıkartılmak isteniyor! Zorla sevgi olmaz!

(Başı S. 3 te)

sabını vermekle mükelleftir. Kusura bakmasın; bu imtihana davet, bizim değil, makamının emridir.

3 — Samet Ağaoğlu'nun şahsiyeti, ortadan birkaç derece aşağı bir hikâyeci, derecesi büsbütün belirsiz bir fikirci ve temayülü çok kişiye meçhul bir politikacı olarak fevkalâde mahdut bulunduğuna göre, kendisi tarafından benimsenmiş veya benimsenmemiş olsun, faal bir politikacılık mesleğinden gelen babasına tâbidir. Samet Ağaoğlunun, müstakil bir dünya görüşü veya siyasî aksiyon sahibi oluncıya kadar, şahsiyeti, «bil-irs-i vel-istihkak» babasının şahsiyet lokomotifine bağlı bir «römork» halinde yol almaya mahkûmdur. İşte, bazı meşhur ve siyasî sahada faal insanların oğulları, babalarını aşıcı veya büsbütün tarafsız ve alâkasız kalıcı bir rol sahibi olmadıkça, onun şahsiyeti tarafından yutulmaya ve damgalanmaya mahkûm olmak gibi bir nasibe bağlanırlar. Bu nasipten uzaklaşmanın tek çaresi, bildirdiğimiz gibi, ya babasını aşmak, aynı umumî mesleğin büsbütün yeni bir sahasında (orijinal) olarak tecelli etmek, yahut tamamiyle alâkasız ve iddiasız bir meslek içinde siyasî zaviyeden hüviyetsiz kalmaktır. Aksi halde, bu iki şarttan herhangi biri tahakkuk edinciye kadar, siyasî sahada yürümüş babanın, siyasî sahada yürüyen oğluna «babasının oğlu» nazariyle bakmakta ve oğlunu tanımak için babasını tetkik etmekte insanlar mazurdur.

4 — Samet Ağaoğlu, babası Ahmet Ağaoğlu (Agayef) in şahsiyetini aşıcı, onun üstünde ve ötesinde siyasî bir çehreye sahip bulunmadığına, üstelik o da babası gibi politika yolunda yürüdüğüne göre, kendisinin şahsiyet tetkikini babasınınkinden başlatmaya ilmî bir zaruret mevcuttur.

5 — Bu bakımdan, mumaileyhin babasına ait bazı teşhisleri, çerçeveler içinde ve riyazî hüccetler halinde tesbit ederken, Samet Ağaoğlu'na ait bazı nisbet ve alâka noktalarını ele geçirmek gibi ilmî bir tetkik ihtimaline zemin açmış oluyoruz.

6 — Esasen babasının ruh ve şahsiyetini ihata eden bu noktalar üzerindeki nisbet ve alâkasını kabul veya reddetmek, bizden ziyade Samet Ağaoğlu'nun vazifesidir; bizim vazifemiz ise, ona ve herkese, kendisinden çok daha kuvvetli bir şahsiyet olan babasını sadece arz ve ifade kılmaktan ve «Lûtfen şimdi kendi kendinizi tâyin buyurun!» diye Samet Ağaoğlu'nu tezahüre davet etmekten ibarettir.

7 — Elverir ki, maddî ve mânevî mirasçıları olduğumuz babaların umumî mânasiyle politika sahasında yürüyen takipçileri oldukça ve bu hususta müsbet veya menfi herhangi bir meslek ifadesinde bulunmadıkça, aynen şahsiyetlerine iştirak durumunda kalacağımız bilinsin...

Vesikalar, sırasiyle, işe Türkçülükten, Türkiyecilikten, Müslümanlıktan başlayıp, çok geçmeden Türk vatanına karşı bir hainle iş birliği yapan, derken İngilizlere temayül eden, nihayet ruhunun en hakikî sesiyle Azerbaycanı Moskoflara peşkeş çeken, sonundaysa işi komünizma meddahlığında bitiren (Agayef) i belirtmektedir.

DEDEKTİF X BİR

311

Müslümanların bir gazete sahibi olmasını istiyorsan, bu gazetenin Türk Umumî vicdanına ve Basın âlemine derhal hâkim olmasını dileyorsan, bütün menfi tesir ve suikast kutuplarının bu gazete önünde sinip küçük dillerini nasıl yutacaklarını görmek arzu ediyorsan, bu gazetenin hemen arkasından gerçek bir partinin kurulmasını ve 1954 hesap gününe kadar temamile hazırlanmasını ve zafer bayrağı gönderine nurlu hilâlini çekmesini özlüyorsan, şimdiki Büyük Doğu'ya yıllık veya altı aylık abone ol!

Hadiselerin

★ **PAKT**

Ankarada D.P. li bir gazetecinin bir İngiliz diplomasi mümessiline sorduğu sual malûm:

— Atlantik Paktına niçin İtalya alınıyor da Türkiye alınmıyor?

Cevap:

— İtalyanın pakta alınmasındaki sebep, onunla aramızda bir kültür bağı ve din birliği olmasıdır.

Yani İngiliz demek istiyor ki:

— Sizinle aramızda böyle bir yakınlık mevcut olmadığı için, nefsimizde, sizi korumak diye bir mecburiyete yer görmüyoruz!

Ve bunun üzerine, alelûsul, matbuatımızın koparttığı fırtına da kezalik malûm... Vay efendim, sen misin bunu söyliyen?.. Seni patavatsız, gaf yapıcı, çam devirici diplomat, seni! Öyle ya, hem kültürünü kesip garp ağacına bağlamaya çalış, hem dinini bu uğurda feda et, hem de son mukabeleye hedef teşkil et! Olur iş mi bu?

Hâdiseden alınacak ibret dersi şudur ki, Avrupalının bizi içinde görmek istediği hal, takdir ve teveccühünü, himaye ve muzaheretini kazanmamız için bir sebep değildir. O, kendisinden, kendi öz kökünden olmıyana değer vermez ve avladığına, nihayet bir av muamelesi yapar; ziyafet sofrasında bir davetli muamelesi yapmaz. Uğrunda şahsiyetimizden bunca fedakârlık yaptığımız Avrupalıdan görülen bu mukabele, mutat politika ağzını yırtıp onun ruhundan en mahrem ve samimî sesi koparacak kadar kıymetli olmuştur. Hem Avrupalıya her şeyini feda eden, hem de yaranamıyan zihniyet, bu mukabelede, feda edilen şeyin cezasını, bizzat feda edilenin elinden tatmak gibi acı bir ibret dersi bulmalıdır. Bakınız, Avrupalı, bize neleri feda ettirdikten sonra, kendi hesabına nasıl sadece bunlara kıymet veriyor?.. Düşününüz, görünüz ve ibret alınız!..

★ **DİYANET**

Diyanet İşleri Reisliğinin, dinî mecmuaların zararlı olduğu, okunmamaları ve okutulmamaları gerektiği hakkında Müftülüklere bir tamim yapmış olduğunu gazetelerden öğrendik ve şaşırdık. Bir orduda kötü subaydan nefret etmek hakkı, sadece iyi subaydır! Fakat mücerret subaydan nefret, bir subay için kabil midir? Bu bakımdan Diyanet İşleri Reisliğine düşen vazife, kötülüğün yalnız bazı mecmualara atfı ve herkese teşmil edilmemesi olmalıydı. Fakat yeni Reis böy-

Demokrasi

D.P. iktidar devrinde tazyik, C.H.P. devrini

PEK MUHTEREM NECİP FAZIL B.

Büyük Doğu'nun 54 üncü sayısının burada toplattırılması halkımız üzerinde fena bir tesir bıraktı. Adeta herkes bize muğber gibi görünmeye başladı. 55 inci sayısı da toplattırıldıktan sonra ayni gün zabıta tarafından karakola davet edildik. Umumiyetle okuyucular da dahil, hepimizin ifadesini aldılar. Esasen Bayi Osman Demirel her şeyden adem-i malûmat beyan ederek, Mecmuanızı benim getirttiğimi ve tevzi ettiğimi bildirmiş. Büyük Doğu okuyucularının isimleri sorulduğu zaman bunu Sadık Fırat bilir, ona sorun buyurmuş.

Beyefendi! Ben 70 yaşında ihtiyar bir insanım. Bu yaşta bir insanın herhangi bir parti hesabına zabıta tarafından tazyik edilmesi hoş bir şey olmasa gerek. Bu işi teşkilâtınıza daha faydalı olabilecek gençliğe vermeniz, hem millet namına ,hem de partiniz namına daha hayırlı olabilir kanaatindeyim. 1954 de sizinle beraber olduğumuz gibi, her zaman sizinle beraberiz. Beni bu işten affedin. Mecmuanızı iade ettiğim için müteessirim. Çünkü mücadele etmeye ne yaşım, ne de vücudum tahammül edebilir. Yürüdüğünüz yolda muvaffakiyetler diler, sonsuz başarılar temenni ederim.

Cide İlçesi Büyük Doğu Bayii
Sadık Fırat

BÜYÜK DOĞU MECMUASI İST.

56 nolu Büyük Doğu satışı yapıldıktan sonra emniyet tarafından zorlanıp kimlere satıldığı sorulmuştur. Bilgi edinmeniz. İrsal adedini ona çıkarın, selâmlar — AHMET İSKİLİP

BAY Halil Özyörük! İç İşleri Bakanı sıfatiyle cevap veriniz! Bilhassa bazı küçük yerlerdeki bayilerimize Büyük Doğu'yu sattırmamak için her tazyiki yapan resmî ve idarî şahıslar, bu emir ve telkini kimden almıştır? Hiç sizin gibi adl ve hakkaniyet kültürüne malik, uzun yıllar Temyiz Reisliği etmiş ve bir gün Necip Fazıla Temyiz Reisliği masasını göstererek «Ben adalet cihazını tasalluttan korumak için bu makamda oturuyorum!» demiş olan bir zat böyle bir emir verebilir mi? Asla, kat'a, asla, kat'a!!! Tazyiki yapanlar da, emirsiz hiçbir marifet gösterebilmek iktidarında olmadıklarına göre, o halde emri veren kimdir???

Biz bu işi pek yakından biliyoruz ve bir gün inşaallah pek yakında size de bildireceğiz!

DEDEKTİF X BİR

CEVAP VERİN!

312

Muhasebesi

le yapmıyor, alelıtlak ve topyekûn bütün dinî mecmuaları kastediyor! Lâik Diyanet İşleri Reisinin, dini dünyadan ayırıcı, daha doğrusu dini dünya hesaplarına müdahaleden yasak edici bu lâik üstü lâik hareketi karşısında ne diyeceğimizi bilemiyor ve C.H.P. devrinde cesaret edilememiş baskıların galiba D.P. devrini beklediği teşhisinden başka her lâfı lüzumsuz buluyoruz.

★ **AZZAM PAŞA**

Arap Birliği Umumî Kâtibinin, bir basın toplantısında söylediği:

«— Sahte bir taklit plânında Avrupalılaşmaya çalışmaktan daha sakim bir yol tasavvur edilemez. Bizim yolumuz sadece şarktır ve istikametimiz Allahın emri ve Resulünün tebliğleridir.»

Mealindeki sözleri ,artık büyük hakikatin ne ucuz şekilde pazara düştüğüne, fakat bu pazardan alışverişin yalnız bizde kesildiğine ve bu elmas hakikatin yalnız bizde kömür muamelesi gördüğüne en kat'î delildir.

★ **AĞA!**

Samet Ağaoğlu'nun, din aleyhtarlığında ve şu kadar milyon Müslümanın gönlüne zıt fermanlar buyurmaktaki son kahramanlığını biliyor musunuz? Biliniz ve bildiriniz: İzmir Radyosunda mübarek Ramazan münasebetiyle tam akşam namazı, yani iftar vakti, ezanla beraber Kur'an okunmaya başlanmıştı. Hâdiseyi, dinsizliğiyle maruf ve dindarlara en küçük hürriyeti bile çok gören (Hürriyet) isimli ceride ele aldı. «Artık bu kadarına da pes! Lâik rejimde böyle maskaralıklar olamaz!» tarzında yazılar yazdı. Bunun üzerine Başbakan Yardımcısı telefonla İzmire emir verip radyodan bu neşriyatı kestiriyor! Tabiî (Hürriyet) ceridesinde «İşte neşriyatımız üzerine hükûmetin aldığı isabetli karar!..» gibilerden bir pohpohlanma, bir azamet, bir tavır!.. Fakat haber aldığımıza göre, bu emir, nereden geldiği meçhul, ikinci ve her halde daha üstün bir emirle iptal edilmiş ve İzmir Radyosu yine aynı neşriyatta devama başlamış... Ne buyurulur?..

Be. De.

Abone dâvamız, henüz gündelik gazete sermayesinden çok aşağı, fakat umduğumuzdan çok, pek çok yukarı mikyasta inkişaf ediyor. Bu hızla daha birkaç hafta devam etse, günlük gazete için lâzımgelen asgarî ihtiyaç meblâğı dolabilir. O halde gayret gönüldaşlar! Bu üçüncü ve sonuncu ricamızdan sonra üstümüze her noktadan alâka ve teşvik yağacağını sanıyor ve bir iki hafta içinde neticeyi bildirmek taahhüdile, evet, üçüncü ve sonuncu defa söylüyoruz: İyiyi; doğruyu ve güzeli seven ve hayatı bunlarla oldurmak ve bizzat bunlarla olmak isteyen, buyursun! Allah, Peygamber, İnsan, vatan, tarih ve masum nesiller aşkına!

Büyük Doğu'ya

Abone

olunuz ve oldurunuz!

Yalanı!..

muhalefete yapılan fersah fersah geçti!..

Mecmuanızın satışına mani olduklarından göndermemenizi rica ederim.

54 üncü sayıdan itibaren hesap tamamen kapanmıştı, yalnız 55 sayılı satılmıştır. 56 dahil olmak üzere gelmiş ve gelecekler tamamen iade edilmiş ve edilecektir. Bu hususta üzülür, hürmetlerimi sunarım.

Gümüşhacıköy bayii
Nazmi Ertürk

Yukarıda, bâyilerimizden gelen iki mektupla, bir telgrafı aynen gördünüz. Aşağıda gördüğünüz bâyiler de, vaziyeti ayni çıplaklıkla haber veremeyip sadece imâ eden ve mecmua istemediğini bildiren şahıslardır:

Alanya — Hüseyin Akçeli
Artova — Nuri Güven
Birecik — İzzet Yardımcı
Burdur — Halil Kayrakçı
Ceyhan — Şaban Özkan
Geyve — Sabri Tarhan
Gümüşhane — Adil Ataeli
Keskin — Abdullah Erbek
Köyceğiz — Mustafa Topçuoğlu
Muş — Celâl Güngör
Niksar — Sabri Ural
Suşehri — İsmail Anar
Uzunköprü — M. Acıboz

Halk Partisi devrinde bile bu türlü başımıza gelmeyen bu hadiseyi, iki devrin mukayesesini yapmaları ve (Demokrasi) mefhumunun sisi arkasında neler cereyan ettirildiğini görmeleri için, hiçbir kıymet hükmü ilâve etmeden, Cumhur Reisine, Başbakana, Türkiye Büyük Millet Meclisi âzasına ve en son olarak Türk halkına ve umumî vicdanına havale ediyoruz.

BAY Tevfik İleri! Millî Eğitim Bakanı sıfatiyle cevap veriniz! Şebinkarahisarın Avutmuş ilkokulu öğretmeni Fahreddin Aytekin, bizi asla tanımadığı, bir kerecik bile görmediği, bizimle hiçbir hususî alâkaya sahip bulunmadığı halde, sırf gıyabî bir sevgi neticesi olsa gerek, mecmuamıza birkaç abone toplamak gibi masum bir teşebbüse girişir girişmez derhal Bakanlık emrine alınmış, üstelik mahkemeye verilmiştir. Şu dakikada adalet mekanizmasından takipsizlik kararı almış bulunan ve elbette vazifesinin iadesi için de elinden geleni yapacak olan bu öğretmeni, filân mukaddesatçı mecmuayı okuyor ve ona müşteri bulmaya çalışıyor diye Bakanlık emrine almanın efsanevî ve havsala yakıcı mânasını bize anlatır mısınız?

DEDEKTİF X BİR

CEVAP VERİN!

313

Müdafaa

Garp tefekkürünün en ileri siması olan (Sokrates) in, yeryüzü durdukça duracak ve boyuna tekrarlanacak olan hikmet ve hakikatleri canlandırıcı (Apolocya) isimli müdafaasından son kısımlar...

«İnsanlara ait şeyler bulunduğuna inanan, fakat insanın varlığına inanmıyan bir adam!... Bu olabilir mi? Atlara ait şeyler bulunduğuna inanan, fakat ata inanmıyan bir adam!... Ya bu olabilir mi? Flüt çalanlar bulunduğuna inanan, fakat flüt çalanlara ait şeyler bulunduğuna inanmıyan bir adam!. Bu hiç olabilir mi? Pekâlâ! Ruhanî şeylerin mevcudiyetine inanıp da ruhlara inanmıyan bir adam!. Bu asla olamaz! Bu anlayış, at ve eşeklerden doğan yavrular, yâni katırlar olduğuna inanıp da at ve eşeklerin bulunmadığına inanmak kadar saçma olur!»

★

«Şimdi belki birisi kalkar da der ki: Fakat Sokrat, şu senin hakkındaki dâva nedir? Aleyhindeki garazlar ne yüzden, nasıl üredi? Hakkındaki bütün rivayet ve dedikodular, her halde sen yerinde rahat rahat otururken ve başkalarından fazla bir şey yapmazken çıkamazdı. Her halde birçok insanın yaptığından daha başka bir şey yaptın, o nedir?»

★

«Ben ne gibi bir cezaya mı müstahakım? Ömrüm boyunca dilimi tutmadığım, insanlardan çoğunun değer verdiği şeylere aldırmadığım; paraya, mala, hatipliğe ve memlekette durmadan ortaya çıkan türlü türlü rütbelere, entrikalara ve fırkalara bağlanmadığım; bu gibi faaliyetler altında yaşamayı kendime yakıştırmadığım; kendimi böyle bir hayat sürmiyecek kadar şerefli saydığım; kendimi böyle şeylere verecek olursam ne kendime, ne de size bir faydam olur diye onların hepsinden uzak kaldığım; faydalı şeyleri her vatandaşa öğretmeye kendimi vakfettiğim için?... Evet, bütün bunlar için ben ne gibi bir cezaya mı müstahakım?...»

★

«Şunu bilin ki, eğer ben iddia ettiğim gibi bir adamsam, beni öldürmekle siz, kendinizi incitmiş olacaksınız! Beni ne şu, ne de bu kötü adam incitebilir; imkânı yok. Zira iyi bir adamın, kötü bir adam tarafından incinmesi Allahın iradesine uygun değildir. Gerçi o adam beni öldürebilir, memleketimden sürebilir, vatandaşlık hakkımdan düşürebilir; belki o adamın kendisi de, başkası da benim zarar gördüğümü sanır. Fakat gerçekte zararı ben görmüş olmam. Asıl bunları yapacak olanlardır ki, girişecekleri haksızlık yüzünden kendi kendilerini zarara sokmuş olurlar. Atinalılar!... İşte şimdi, müdafaamı, sandığınız gibi kendi menfaatim için değil, ondan daha üstün tuttuğum sizin menfaatiniz için yaptığımı anlıyor musunuz?»

★

«Atinalılar!... Memleketinize leke sürmek istiyenler, sizi, hikmet sahibi bir adam olan Sokrat'ı öldürmüş olmakla suçlandıracak; ve bunu yapabilmek için, ben hiç de öyle olmadığım halde, sırf sizi kötülemek bakımından, bana hikmet sahipliğini kondurmakta tereddüt göstermiyecekler!...»

★

«İtibarlı bir takım kimseler gördüm ki, muhakeme edilirken, gayet tuhaf şekiller ve hareketler içinde kendilerini küçültürler. Sanki öldürülecek olurlarsa misilsiz bir işkenceden geçecekler; yahut kurtulurlarsa ebediyen ölmiyeceklermiş gibi...»

★

«Besbelli bir şey ki, harplerde çok kere insan, silâhını atıp düşmanından merhamet dilenmekle ölümden kaçabilir. Eğer insan, ruhunu alçaltmıya gözyumarsa, türlü türlü tehlikede ölümden kaçmak için çeşit çeşit yol bulur. Fakat ey insanlar, ölümden kaçmak güç bir iş değil; kötülükten kaçmak çok daha zor... Zira kötülük ölümden daha tez koşar. Nitekim ben ihtiyar ve yavaş yürür bir adam olduğum için ölüme tutuldum; düşmanlarımsa çevik ve körü körüne hızlı oldukları için kötülüğe tutuldular.»

★

«Ancak ben, başka türlü bir müdafaadan sonra yaşamaktansa böyle bir müdafaa uğruna ölmeyi tercih ederim!»

★

«İnsanlar, asıl bildikleri, bildiklerini sandıkları şeylerin cahilidir!»

★

«Oğullarım büyüyünce, ey insanlar, ben sizin canınızı nasıl sıktımsa, siz de onların canını öyle sıkarak cezalandırınız! Eğer onların faziletten ziyade paraya veya her hangi bir dünya matahına kıymet verdiklerini görürseniz, yahut bir şey olmadıkları halde kendilerini bir şey zannettiklerine şahit olursanız, ben sizi nasıl iğneledimse, siz de onları öyle iğneleyiniz! Eğer bunu yaparsanız, ben de, oğullarım da, sizden haklı muamele görmüş oluruz.»

★

«Şimdi ben, tarafınızdan hüküm giymiş ve idama mahkûm edilmiş olarak gidiyorum; düşmanlarım da hakikat tarafından hüküm giymiş ve alçaklıkla haksızlığa mahkûm edilmiş olarak gidiyorlar. Ben kendi cezamla kalırım; onlar da kendi cezalariyle... Belki bu şeylerin böyle olması gerekti; ve olan her şey iyidir.»

★

«Artık gitme zamanı geldi. Ben ölmeye gidiyorum, siz de yaşamıya gidiyorsunuz. Fakat kim daha iyi bir nasibe gidiyor; bunu ancak Allah bilir.»

Prof. Ş. Ü.

VECİZELER

Beni cürete sevk eden şey, fikrin ta kendisidir. Bütün tereddüt ve şüphelerden kurtulmam için bir kerecik düşünmeğe koyulmam yeter.

※

Cesaretsiz dehayı tasdik edemem.

※

İyiyi görür, fakat fenayı yaparız.

※

Daima bir şey yapmayı düşünüyorum; ama iş işten geçtikten sonra...

※

Kimseye güvenememek yüzünden bir gün rastgele birine güvenir ve her şeyi kaybederiz.

※

Bir Lâtin meseli, çölde yükselen sesin öksüzlüğünü belirtiyor. Fakat ben sesimi çölde yükseltmeyi severim.

※

Veli, bir şey yapar ve hâkim, mağrur bir tavır takınır; Ali ise aynı şeyi yaptığı halde o tavrı takınmaz. Ali güme gider ama, kıymet kendisindedir.

(Monterlan) dan

314

RÖPORTAJLARIMIZ

RAMAZAN CAMİ MÜSLÜMAN

Numan A. Binatlı

NAMAZIMI eda etmek üzere Yeni Camiye girdim. Muhteşem mimarînin mermer merdivenlerinden bükülerek büyük giriş kapısının sahanlığına ayak attığım zaman gördüğüm levha: Portatif bir masa üzerine bir takım makbuzlar yaymış ve tabaklara bazı paralar koymuş bir adam, ikide bir, girip çıkanlara seslenmekte:

— Haydi Müslümanlar, 25 kuruş olsun veriniz; (...) camiinin yaptırılmasına sarfedeceğiz!

Nobran bir tavırla, nobran bir üslûp içinde, nobran bir sesin, hakikî gayeden habersiz bu daveti etrafında, Müslümanlardan yardım bekliyen daha nice ve tip tip insan.. Kolsuz ve bacaksız dilenciler; başörtülerini sımsıkı başlarına geçirmiş, uzanan ellerinden başka bir dilencilik ifadesi göstermiyen kadınlar, tam eşik üzerinde yer almış ve çıkanlara, «Ya beni çiğne, ya para ver!» der gibi bir tavırla bekliyen sefil çocuklar vesaire... Muhteşem ibadet mimarîsinin muhteşem kapısındaki bu (parazit) ler manzumesi, sanki bir Yahudi merkezinden idare edilmekte ve şöyle bir talimatın muhassalası olarak meydana çıkmaktadır:

«— Dilenciler, sefiller, başkalarının merhametinden kırıntılar toplıyarak emeksizce kendilerine rızk arayanlar!.. Vakit Ramazandır ve en büyük fırsattır!.. Gidiniz ve büyük camilerin kapılarına üşüşünüz!.. Size -Allah rızası için- para vermesi ihtimali olan şahıslar, yalnız bu camilere girip çıkanlardan ibarettir. Onları bu suretle dört duvar arasında sıkıştırmış ve askerî bir tabiye ile tuzağınıza düşürmüş olursunuz! Gidiniz, oralarda en acındırıcı hallerinizi teşhir ediniz, canhıraş manzaralarınızla müminleri incitiniz; ve bir taraftan Müslümanlara Müslümanlık adına eza, öbür taraftan da kâfirlere aynı mevzuda yanlış fikirler ve görüşler aşılayınız! Yeter ki, sizi görenler, ister Müslüman, ister Müslümanlığa aykırı, bu levhayı Müslümanlığın bir icabı zannederek, din alâkasını büsbütün yanlış ölçülere bağlasın veya din düşmanlığını aynı yanlış ölçülere istinat ettirsin... Her ne suretle olursa olsun, vazifeniz, Müslümanlığı, temsil plânında çirkinleştirmekten ibarettir!»

∴

Ayakkabılarımı elime alıp muhteşem mâbedin muhteşem kubbesi altına girdim. İçerinin hali ve manzarası büsbütün hazin!.. Her şeyden evvel, maalesef yalnız Ramazan ayına mahsus olan büyük ve insicamsız bir kalabalık, âdeta camii, ona zıt bir ruh ve madde kadrosiyle işgal altına almış... «İşgal altına almış!» diyorum; evet doğru, muhteşem ibadetgâh kendi öz kadrosunun değil, ona mümkün olduğu kadar yabancı bir başıboşlar, rehbersizler, bilgisizler ve anlayışsızar gürühunun doğrudan doğruya işgali altındadır.

Her şeyden evvel kadınlar!!! Çoğu ihtiyar, bir kısmı genç, bir kısmı iyice örtülü, bir kısmı açık saçık, yahut ibadete mahsus kapalılık edebinden tamamiyle habersiz kadın ve kızların taşkın grupu... Ramazan günü camileri taşırmak bunlara mı kalmıştır? Her noktası ibadet usul ve edebine uysa bile, kadına mahsus ibadet yerinin onun evi olduğu, asla cami olmadığı hakikatini artık ruhlarına sindirilemez mikyasta kaybetmiş olan bu grup mudur ki, din vecdini temsilde örneklik edecektir? Bu yanlış ve sahte hamaratlık, gerçek din ölçüsiyle, onun büsbütün aksinden biraz daha zararlı değil midir?

Bir tarafta kadınlar, hiç olmazsa toplu ve kendilerinden ibaret bir zümre teşkil ederken, bazı taraflarda erkeklerle karmakarışık haldeler... Kur'an okuyan hocanın etrafında, (hâşâ) sinema seyreder gibi bir serbestlikle, bir erkek, iki kadın, bir kadın, üç erkek, hem de en lâübali tavır ve eda hafifliği içinde, kadınlı erkekli, karışık dondurmalar...

Ya erkeklerin hali?.. Evvelâ çoğu hamal, dilenci, seviyesiz, ayak takımı cinsinden!.. Kimi ayağını mihraba uzatmış, arkasını bir sütuna vermiş uyuklar; kimi yanındakiyle bir gevezelik tutturmuş ha bire çene çalar. Burası bir ibadethane mi, bir istirahathane midir? Burası miskinler, dedikoducular, vakit öldürücüler, (parazit) ler, hiçbir işe yaramazlar ve hiçbir işten anlamazlar yatağı mıdır; yoksa tüyler ürpertici bir vakar ve huşu içinde, en küçük bir nefs kabalığı göstermeden Allahına yönelmiş ve Peygamberinin yolunu anlamış üstün ve yüce insanların vazife ve aşk çerçevesi mi?.. Buranın mânası ve maddesi neresidir, nereye kaçmıştır, ona ne olmuştur; tarih boyunca onu gerçek kadrosundan bu türlü mahrum kılıcı müessirler nelerdir ve nihayet kala kala bu kadro hangi bebaht ve öksüz tortunun habercisidir ve neyi, hangi hikmetleri ifade etmektedir?

Bir tarafta bir hoca, hiçbir dinî vecd ve asalet edası belirtmiyen ham tavırlar ve tonlar içinde, bir takım ezberleme klişeleri kapkaranlık bir ağız içinde öğütür, pelteleştirir, helmeleştirir ve teşirsiz posalar halinde etrafına dağıtırken, çevresinde, hiçbir sırrın farkında olmaksızın çipil gözlerle kendisini dinliyenlerin liyakat ve ehliyet derecesi ayrı bir ıstırap ukdesi...

Allahım, Allahım, ey kâmil kudret sahibim; İslâm dininin bizzat hâfızı ve muhafızı olduğunu bildiren Sen, mutlak hakikati çerçeveleyici bu fermanınla ne azîm bir gerçeği âbideleştirmiş bulunuyorsun ki, temsil kadrosunun bu efsanevî faciasına rağmen hâlâ senin dinin ayak üstündedir, hep ayak üstünde kalacaktır ve içli dışlı her suikasta rağmen bazı saffet ve hidayet yatağı kalblerde daima in'ikâsını bulacaktır. Eğer bu dinin hafızı ve muhafızı bizzat Sen olmasaydın, bu temsil kadrosuna göre işbu dinden şu ânda hiçbir eser kalır mıydı?.. Ey, bu tecellisinde «Gani» isminin bütün esrarı pırıldıyan Allahım! Bize lûtfet, rahmet ve bizi hidayet yolunun temsil kadrosunda da, Âlemlerin Efendisine lâyık olmaya doğru bir takım üstün vasıflara ulaştır! Tâ ki, bize bakıp da İslâmiyet hakkında karar vermeğe savaşanlar, hiç olmazsa aynı yanlış usullerini, bu defa doğruya götüren bir yolda iflâs etmiş görsünler; ve bize bakıp İslâmiyeti anlar gibi olsunlar!..

MİLLÎ KÜTÜPHANE ANKARA
315

TARİH

Balıkhane Nazırı
MERHUM ALİ RIZA

ESKİ RAMAZAN ÂDETLERİ

— 7 —

Şehzade Camiinde, başında sarık, sırtında biniş olduğu halde, 1280 (1864) tarihinde Ali Suavi Efendi vaaza çıkmıştı. O tarihlerde yaşı 30 raddelerindeydi. İslâmî hakikatleri dikkat ve itina ile anlattığına dair bir kanaat vardı. Bu bakımdan vaazları hayli kalabalık oluyordu.

Herşeyin bir kusurunu bulup itiraz etmeyi kendilerine meslek edinmiş olan insanlar biliriz. Bu soydan insanlar, her devirde eksik olmadığı gibi, hele Ramazanlarda bir kat daha azarlardı. 1279 (1863) Ramazanında da en ziyade bahis ve dedikodu çeken mesele, meşhur «Sergi-i Osmanî» olmuştu. Bu münasebetle edilen itirazlar, söylenen sözler, yapılan dedikodular o derecede ileriye götürüldü ki, Valide Sultanın Sergi Dairesine gelip kadınlar gününün küşad resmini icra etmesi bile sonsuz bahislere yol açtı. Bütün bunların, fazla vakte sahip olmaktan ve ciddi bir dâva ve meşgaleye malik bulunmamaktan meydana geldiğini iddia etmek, herhalde hatalı olmaz. Vakit deyince hatırımıza gelen: Halkımızın Ramazan içinde başlıca suali şudur :

— Vaktinizi nasıl geçiriyorsunuz?

Adım başında yolunuzu bekleyen bu sualden kolaylıkla istihraç edilebilir ki, Ramazanlarda halkımızın emellerinden biri, kolayca vakit geçirtecek hafif ve oyalayıcı bir meşgaleye sahip olmaktır. Böyle yerlerden ilk hatıra gelen de, çarşıdaki Bedesten... Vaktile Bedesten Dolaplarının her birinde (Dolap, Bedestenin küçük dükkânlarına verilen isim) birkaç bin keselik kıymetli eşya bulunurdu. Buralara, ekseriyetle, bazı vükelâ mazulleri, Meclis âzası, kapı kethüdaları ve benzeri hafif meşgaleli eski kibarlar gelir, Dolap ismi verildiğinden bahsettiğimiz dükkânlarda oturur ve birbirile sohbet ederek vakit geçirirdi. Bunlar, ayni zamanda, eski ve kıymetli madenlerden yapılma eşyayı, Saksunya tabak ve kâselerini, buhurdan, şamdan, kilâptan vesaire gibi gümüş takımlarını, Lâhur şallarını, nadide saatleri, vazoları ve daha nice sanat eşyasını gözden geçirirler; ve bu eşya hakkında karşılıklı uzun izahlar, mütalâalar ve münakaşalarda bulunarak gönül eğlendirirlerdi. Ayni masum eğlencelerden bir başkası da, camilerdeki Ramazanlık eşya sergilerinin inceden inceye gözden geçirilmesiydi. Tesbihten ağızlığa kadar, Ramazanın ibadet ve iştiha kadrosuna ait ne varsa bu sergilerde bulunur ve bulundurulurdu.

Ramazan gecelerinin ise meşguliyet şekli, gündüzlerinden pek farklı olurdu. Daha evvel bazı safhalarını anlattığımız gibi, Mübarek Ayın ruhaniyet ve incilâsından faydalananlar, gecelerini ibadet, tilâvet, vecd ve istiğrak ile geçirirken, bir başka zümre de, kendisine, galiba gündüz tutulan orucun geceye ait aksülâmeli gibi, basit ve nefsanî hazlar arardı. Bunlar, Ramazan geceleri, sokakları taşırırcasına doldururlardı. Aksaray, Bayezit, Şehzadebaşı gibi semtlerde, Ramazan geceleri, «İğne atsan yere düşmez!» tâbirinin müşahhas manzarası görülürdü. O vakitler sokakların daha dar ve eğri büğrü olması kalabalığın kesafetine ayrı bir sebep teşkil eder; ve omuz kakmalarından, dirsek çakmalarından, ayak çiğnemelerinden uzak kalmak mümkün olmazdı. Hele dalgın bulunmaya hiç gelmezdi. Alabildiğine gidenlerden birinin çarpmasile, insan, sendeleyip şerbetçi tablalarına çarpar, manav dükkânlarının önüne atılmış karpuz kabuklarına basar, kayar ve düşerdi. Yaya kaldırımlarına çıkmak ta mümkün olamazdı. Zira kahveciler ve çaycılar, iskemle ve sandalyelerle buralarını işgal etmiş bulunurlardı.

Bazı büyük caddelerde ve boş arsalarda, derme çatma barakalar içinde, hokkabazlar, pandominacılar ve at cambazları müthiş bir faaliyet gösterirlerdi. Bunların muzikaları, Orta Oyunu sanatkârlarının zurnaları, huvarda kahvelerinin darbuka ve klârnet şamataları, çaycıların «Buyurun beyim!» âvazeleri, karagöz oyunu davetçilerinin teşvikleri, hep birbirine karışır ve meydanı tarife sığmaz bir gulgule doldururdu.

Sultan Saraylarına ve eski sultanların kadın efendilerine ait yalılara iftara gidenlerin muteber olanlarını, Baş Ağa, kendi odasında, rütbece daha aşağı olanlarını da diğer ağalar ve baltacılar kendi odalarında kabul ederlerdi. İftardan sonra Sultan ve Kadın Efendilere hürmet ve ubudiyetler arzolunur, karşılığında iltifatlarla beraber, misafirlerin derecelerine göre hediye ve akçeler zuhur ederdi. Hediyeleri getiren Haremağası, onları öpüp başına koyduktan sonra teslim eder, teslim alan ise ayni merasimi tekrar ederek hediyesini alırdı.

Ramazan akşamları verilen İftar ziyafetlerinin, sair zamanlardaki ziyafetlerden başlıca farkı, İftar kahvaltısı kısmında göze çarpardı. Kahvaltı tepsisinin en küçük teferruatına kadar intizam ve tenevvuuna büyük bir ehemmiyet verildiğinden, reçellerin her nevi, havyar, peynir, zeytin, sucuk, pastırma gibi çerezlerin en nefis cinsleri, ufak tabaklarla tepsiye yerleştirilip sinirlerin ortasına konulurdu. Mevsim meyve ve salatalarının da enval, Zemzem fincanları, Medine hurmasiyle hardal çeşitleri iftar kahvaltısının son ve tamamlayıcı unsurlarını teşkil ederdi.

(Devam ediyor)

Hadis Mealleri

Kimdir Hak tarafından en çok sevilen kişi?
Odur ki, az olsa da hep devamlıdır işi!
Bir adam ki Allaha itaat nedir bilmez;
Böylesine itaat, hiçbir türlü edilmez!
Bir zaman gelecek ki, sabır göstermek dinde,
Kor tutmaya dönecek, avucunun içinde...

316

Amuryon'lu süvari — (Haykırarak) *Er diliyorum! Var mı bana çıkacak bir kahraman?*

Malatya Beyinin bir işaretiyle, Amuryon'lu süvarinin karşısına, ince elbiseli ve çok hafif zırhlı bir süvari çıkar. O da atını dörtnala kaldırıp Şamas'ın karşısına gider, onu selâmlar, sonra dönüp orta yere gelir. Amuryon'lu süvari de dönmüş ve orta yere gelmiştir.

Malatyalı süvari — (Amuryon'lu süvariye) *Dilediğin er benim! Atlı mı, yaya mı dövüş istiyorsun?*

Amuryon'lu süvari — *Atlı olsun!..*

Malatyalı süvari — *Pekâlâ!.. Hamle et bakalım!*

Amuryon'lu süvari mızrağını dikip kalkaniyle siper alır ve atını şiddetle mahmuzlar, saldırır. Tam o ânda Malatyalı süvari kalkanını indirir, vücudunu büsbütün açar ve hamleyi kollar. Üzerine demirden bir kale gibi çullanan Amuryon'lu süvarinin mızrağından, sağa doğru ânî bir eğilişle kurtulur ve sağ elindeki hafif mızrağı diktiği gibi, Amuryon'lunun ağır mızrağını çeler. Aynı lâhza içinde Amuryon'lunun kalkan siperinden kurtulan yüzü... Malatyalı süvari, şimşek hıziyle mızrağını bu yüze çevirip tolgasını nişanlar, Amuryonlu süvari, kendi hıziyle bu mızrağın üzerine düşer ve darbeyi tolgası üstünden alır. Amuryon'lunun tolgası parçalanıp fırlar ve başı cascavlak meydana çıkarken, atlar, birbirini kucaklama vaziyetine gelmiştir. Süvariler ânî bir çark hareketiyle dönerler. Daha çabuk dönen Malatyalı, Amuryon'lunun kendisini toparlamasına vakit bırakmadan bir kaplan hücumiyle mızrağını hasmının omuz başına havale eder. Amuryon'lu, elinden mızrağı fırlıyarak atından düşer, derhal ayağa kalkar ve belindeki kocaman Bizans kılıcını çeker. Malatyalı süvari, Amuryon'lunun yeni vaziyetini görünce hemen atından zıplar ve incecik kılıcına sarılır. Havada çarpışan, biri kartal gibi ağır, öbürü keklik gibi hafif, iki kılıç... Amuryon'lu, ağır kılıcını o kadar şiddetle Malatyalının hafif kılıcına çarpar ki, incecik kılıç paramparça olur ve Malatyalının elinde yalnız kabzası kalır. Bu manzara karşısında artık Malatyalının muhakkak bir ölüme gittiğini kabul eden Amuryon'lular safında müthiş bir alkış tufanı... Amuryon'lu kılıciyle bir daha hamle edip Malatyalıyı tam ikiye biçecekken, derhal sol tarafa sıçrıyan, kılıçtan kurtulan, hançerini çeken, sol eliyle Amuryon'lunun saçlarına yapışan ve sağ eliyle hançerini geriden Amuryon'lunun iki kürek kemiği arasına saplıyan Malatyalı... Amuryon'lu cengâver, tepeden tırnağa zırhlara bürülü ağır vücudiyle yere serilir. Malatyalı süvari onun elinden ağır kılıcını alır, sol ayağını hasmının göğsüne basar ve Amuryon'lulara karşı doğrulur.

Malatyalı süvari — (Amuryonlulara haykırarak) *Bunun işi bitti! Var mı başka eriniz?..*

Her iki tarafın saflarından fırlıyan fırlıyana... Saflardan münferit olarak fırlıyanlar, karşılarına isabet edenlerle kapışırken, saflarda korkunç bir kaynaşma... İki taraf da, ağır ağır, birbirine yaklaşıyor.

(Devam ediyor)

Dünya İmparatorluğu Masonluk

Yahudilik ile Masonluk o derece karışmıştır ki, ikisini birbirinden ayırmak cidden zordur. Masonlukta Yahudilik bulunduğu, onun Yahudi tarih ve esatiri üzerine kurulduğu gizlenemez bir hakikattir. Böyle oluşiyle aslında Musevi şeriatinin münasebeti yoktur. Fakat Hazret-i Musaya ihanet etmiş bulunan bütün Yahudilerin alâkası vardır. Bilindiği üzere, Hazret-i Musa büyük bir peygamberdir. Tevrat ona nâzil olan semavî kitaptır. Fakat kavmi onu dinlememiş, gösterdiği yolu tutmamış, bundan dolayı kitaplarının aslı zayi olmuş ve kendileri istiklâllerini kaybederek dünyanın her tarafına dağılmışlardır. İşte Masonluk, ilâhî mücazata uğrayan Yahudilerin, gerçek Musevi şeriatine ve sahih Tevrata değil, sonradan çıkardıkları bâtıl rivayetler ve hurafeler üzerine kurdukları bir gizli tarikattir. Yahudiler, muayyen hudutlu bir vatandan, istiklâlden mahrum kalıp da dünyanın dört bucağında barınmak zorunda kalınca, miskin tebaa durumuna düştüler. Tarihin karanlık, zulümlü devirlerinde müstebit devletlerin Hıristiyanlık taassubu ile gözleri dönmüş halkları arasında yaşamağa mecbur kaldılar. Şu hakikati olduğu gibi açıklamak gerekir ki, İslâm ve bilhassa Türk devletleri müstesna olmak üzere, bütün Hıristiyan devletlerinden ve milletlerinden çok fenalığa ve işkenceye maruz kaldılar. Tahammülden başka çareleri ve sığındıkları bölgelerden başka gidecek yerleri kalmadı. Her şeyi kaybetmişler, yalnız bir tek idealin kuvvetiyle zorluklara mukavemet edebiliyorlardı. Bu ideal, Tevrat'ta onlara müjdelenen «Arz-ı Mev'ut» idi. Hududu, Filistin çöllerinden Fırat kıyılarına ve Akdeniz yalılarına kadar uzanıyordu. Yehudanın, mazlûm ümmetini, günün birinde bütün insanların üstünde bir hâkimiyet ve istiklâle ulaştıracağını bekliyorlardı. İbrani lisanının da sâmî diller arasında geniş bir lisan olması ve ellerindeki Tevrat'ın bu lisanla muharrer bulunması, millet birliğini destekliyor ve aralarındaki alâka ve tesanüdü devam ettiriyordu. Yahudiler, uzun mahkûmiyet asırları yaşadılar. Hiçbir ülkede hiçbir Hıristiyanlık taassubu parlamadı ki, Yahudilerden hesapsız kurbanlarla gazabını teskine davranmamış olsun. Bu feci duruma rağmen hayatı muhafaza, millî varlığı korumak lâzım geliyordu. Buna karşı Yahudiler, açıktan açığa kaybetmiş oldukları saltanat ve hâ-

(Devamı S. 16 da)

317

Büyük Doğu Partisinin

(Başı geçen sayıda)

36 — Umumî İdare Heyeti, Büyük Divana hesap vermek ve tasdikine iktiran ettireceği mesuliyetini üzerine almak şartile Ana Nizamname hükümlerine aykırılık müstesna, parti teşebbüs ve teşkilâtı üzerinde fevkalâde her kararı vermek selâhiyetindedir.

Umumî İdare Heyeti, alelâde işler çerçevesinde her karara doğrudan doğruya mezundur.

37 — Umumî İdare Heyeti, en aşağı haftada bir kere toplanır.

Umumî Reis her zaman Umumî İdare Heyetini içtimaa dâvet edebilir.

MERKEZ UMUMİ HEYETİ:

38 — Merkez Umumî Heyeti ikametgâhları mezkezde olarak merkez nezdinde kayıtlı âza kadrosudur. Merkez Umumî Heyetinin toplanması, ancak Büyük Divana murahhas seçmek içindir. Merkez Umumî Heyeti, kendi öz topluluğu ile, uzaktaki Büyük Doğucular dışında hiçbir temsil ve karar selâhiyeti ifade etmez. Fakat Umumî İdare Heyetinin dâveti veya âzasından beşte birinin teklifile, istişarî mahiyette ve temenni sadedinde, Umumî İdare Heyetinin güdümü altına girerek toplanabilir ve dilediği bahsi açar.

ŞUBELER UMUMÎ HEYETLERİ:

39 — Şube açmak ve o yerdeki Büyük Doğucuları bir şube içinde kümelendirmek kararını Umumî İdare Heyeti verir.

40 — Şubeler, istenilen vilâyet ve kaza merkezlerinde ve onları takiben nahiye, köy ve semtlerde açılacaktır. İcabında fert fert en hücra noktalara kadar ulaşacak ve her biri seyyar bir merkez ve şube temsil edecek olan Büyük Doğucular, teşkilâtlarını, kemiyet plânında küçüğe doğru büyütmek ve bu işi yaparken keyfiyet cevherlerinden hiçbir şey kaybetmemekle mükelleftirler. Ruhlarının tahammurunu temin edecek olan Umumî Merkezden itibaren kademe kademe ayni faaliyeti icraya memur Daire, Zaviye ve Nokta isimli şubelere kadar, Büyük Doğucular, fert fert her tarafa sirayet edeceklerdir.

41 — Vilâyet merkezlerindeki Büyük Doğu Partisi Daireleri, doğrudan doğruya Umumî Merkeze bağlıdır. Zaviyeler, Dairelere, Noktalar da Zaviyelere bağlı olacaktır. Buna rağmen bütün bu teşkilâtın, hattâ tek ferde kadar, Umumî Merkezle doğrudan doğruya alâkalı ve Umumî Merkezin her bakımdan ihatasına dahil bulunması başlıca esastır. Dairelerin, Zaviyeleri; Zaviyelerin de, Noktaları teftiş ve murakabesi, yalnız umumî prensipler bakımından olup, teşkilâta ait her kademe ve her ferdin yüzü Umumî Merkeze doğrudur.

42 — Şubeler «Büyük Doğu Partisi..... Dairesi, yahut Zaviyesi veya Noktası» şeklinde, yerinin vilâyet, kaza, nahiye, yahut da köy veya semt oluşuna göre, Partinin o yerlere mahsus şube tabirile ayni yerin ismini taşıyacaktır.

43 — Şube açılacak yerde Parti âzası, Umumî İdare Heyetince gösterilen bir, veya birkaç murahhas vasıtasile ve kanunî icaplara uygun şekilde o yerin Umumî Heyeti olarak toplantıya çağırılır. Toplanan Umumî Heyetler, kendi idare heyetlerini seçerler. Gereken kanunî formalitelerin ikmalile beraber şube açılmış olur.

44 — Şube Umumî Heyetleri, o yere kayıtlı Parti âzasının yekûn ifadeleridir.

Şubeler açılıncaya kadar esasen merkez nezdinde yürütülecek olan bütün âzalık kayıtları, şubeler açıldıktan sonra da, Merkezde yürütülmekte devam edecek ve o şube kayıtları ikinci nüshayı teşkil edip aslî ve esasî kayıtlar Merkezde bulunacaktır.

ŞUBELER VE İDARELERİ:

45 — Şube İdare Heyetleri, Dairelerde yedi, Zaviyelerde beş ve Noktalarda üçer kişi olacaktır.

46 — Şube İdare Heyetleri, Dairelerde bir reis, bir reis vekili, bir kâtip, bir muhasip ve üç Haysiyet ve İnzibat Meclisi âzasından mürekkeptir. Zaviyelerde vazife taksimi ve kadro ayni şekilde olup, artan tek âza ile beraber kâtip ve Muhasip, Haysiyet ve İnzibat Meclisini teşkil ederler. Noktalarda ise reis vekili ve ayrıca Haysiyet ve İnzibat Meclisi tefriki yoktur; İdare Heyetinden biri reis, biri kâtip, biri muhasip ve bunların üçü birden ayni zamanda Haysiyet ve İnzibat Meclisini meydana getiricidir.

47 — Daireden Noktaya kadar her Şube İdare Heyeti, reisini ve diğer iş bölümlerinin âzasını kendi içinden seçer. Şube İdare Heyetleri, zaten kendisinin bir parçası olan ve bütünlük ifadesini kendisinde bulan Haysiyet ve İnzibat Meclisi âzasına, ayrıca başka işler de verir.

48 — Her şube, kendisine bağlı âzanın aidatından ve başka yollardan temin edeceği geliri Merkez hesabına toplayıp her devrenin başında Merkeze havale edecek, buna karşılık kendi masraflarını da merkezden temin eyliyecektir.

49 — Şubeler, icap ve ihtiyaca göre kendilerine tahsis edilecek masraf ve bütçe mevzuunda, gelirlerinin derecesine bağlı değildirler. Vaziyete göre (1) verene (1000) verilirken (1000) verene (1) verilemeyebilir. Takdir hakkı Umumî İdare Heyetinindir.

Mânada ve maddede her şubenin faaliyetini Umumî İdare Heyeti tanzim eder.

50 — Şube İdare Heyetlerinin selâhiyetleri, o yerde Umumî İdare Heyetini temsil etmekten ibaret ve Umumî İdare Heyetinden aldığı nisbettedir.

51 — Şube İdare Heyetleri, Merkez nezdindeki usul ve şekil altında, âzalık müracaatlarını tetkik ve doğrudan doğruya kabul veya reddederler. Şu kadar ki, kabulleri sadece Umumî Merkeze takdim mahiyetinde olup, bir âzanın, yeri neresi olursa olsun, âzalığı tahakkuk edebilmek için, Merkezce tasdiki lâzımdır.

UMUMÎ HAYSİYET VE İNZİBAT MECLİSİ:

52 — Umumî Haysiyet ve İnzibat Meclisi, Umumî İdare Heyeti içinde, bir teşekküldür. Vazifesi, Büyük Doğu Partisi ahlâk ölçülerinin, Umumî İdare Heyeti adına cezaî hüküm hazırlayıcılığıdır. Umumî İdare Heyetinden aldığı işlerin tahlil, terkip, tesbit ve tahkik borcunu yerine getirir ve raporunu Umumî İdare Heyetine verir. Rapordaki hükmü kabul, tasdik, temsil ve icra edecek olan Umumî İdare Heyetidir. Zira Umumî İdare Heyeti, Şube İdare Heyetlerinin kendi Haysiyet ve İnzibat Meclislerini ihata etmesi gibi, Umumî Haysiyet ve İnzibat Meclisini kuşatır ve onu nefsinde bütünleştirir.

53 — Umumî İdare Heyeti marifetile gaye yolunda tedvin ve en hurda teferrüatına kadar tesbit edilecek üstün ahlâka en küçük riayetsizlik, Partiden derhal çıkarılmak için sebep teşkil eder.

Partiden çıkarılmayı mucip her hareketin incelenme ve ihzarî mahiyette bir hükme bağlanma mekaniz-

318

Ana Nizamname Projesi

ması, Umumî Haysiyet ve İnzibat Meclisidir.

Umumî Haysiyet ve İnzibat Meclisi, ihtar ve tenbih mevzuunda her ceza şeklini, müstesna buluşlarla keşfeder.

54 — Birbirleri vasıtasiyle mukaddes vazife ölçüsüne bağlı olarak murakabe altında bulundurulacak olan Büyük Doğuculardan birinin en basit ahlâkî inhirafı, Umumî Haysiyet ve İnzibat Meclisince incelendikten sonra, o mevzuda Umumî İdare Heyetince mucip sebeplere dayanılarak verilecek ihraç veya ihtar kararı, tashih kabul etmez bir katîlik ifade eder.

Bir itham mevzuunda, itham edilene, Umumî İdare Heyeti karşısında nefsini müdafaaya kadar bütün korunma yollarını açacak olan Umumî Haysiyet ve İnzibat Meclisi, dilerse, dayandığı hâdisenin ehemmiyet ve kıymetine göre, ihraç kararını bütün âza kadrosuna tamim ettirir. Dâvaya her türlü ihanet, takdiri Umumî İdare Heyetine ait olarak, alenî tamimlerle teşhiri emreder.

ŞUBE HAYSİYET VE İNZİBAT MECLİSLERİ:

55 — Şube Haysiyet ve İnzibat Meclisleri; yine o şubenin İdare Heyeti içinde bir reis ve iki âzadan mürekkep ayrı bir teşekküldür. Şube İdare Heyeti tarafından seçilir. Reisini kendi arasından intihap eder.

Küçük ihtar cezalarını, kendi İdare Heyeti marifetiyle doğrudan doğruya yerine getirecek olan şube Haysiyet ve İnzibat Meclisleri, Partiden çıkarılmayı mucip veya nezaket ifade edici vakaları, bütün unsurlarını tesbit ederek, Umumî Haysiyet ve İnzibat Meclisinden geçirilmek üzere Umumî İdare Heyetine sevkettirir.

Herhangi bir Parti âzası, mahallî olarak kendisine verilen cezaları, Umumî İdare Heyeti nezdinde temyiz edebilir. Temyiz neticesinde haksız çıkan âzanın siciline, aldığı cezadan daha ağır olarak «nefsinin haksız müdafii» notu geçirilir; yahut dâvasını kazanan âza olarak takdir edilir.

Partiden ihraç kararı doğrudan doğruya Umumî Haysiyet Meclisince takdir ve Umumî İdare Heyetince tasdik edilmeye bağlıdır. Bu hususta verilecek hüküm ise hiçbir sınırla mukayyet değildir.

MUVAKKAT MÜMESSİLLİKLER:

56 — Muvakkat Mümessillikler, henüz şube açılmamış yerlerdeki Büyük Doğuculardan birinin, Umumî İdare Heyetince bu vazifeye seçilmesi suretiyle meydana gelecek temsil, teşkil, tavassut ve irtibat makamlarıdır.

Şubeler açılıncaya kadar Büyük Doğu Partisi, Merkezde Umumî İdare Heyeti ve her yerde muvakkat mümessiller vasıtasile idare olunacaktır.

Her yerdeki muvakkat mümessilin ismi Büyük Doğu gazetesile ilân edilecek ve o zatın nezdinde, kendisinin Muvakkat Mümessil olduğuna dair, Umumî İdare Heyetinin kararını bildirir bir vesika bulunacaktır.

Merkeze uzak yerlerdeki şahısların Partiye âza olmak için müracaat merkezleri, Muvakkat mümessillerdir.

Henüz hiçbir âzası olmayan veya muvakkat mümessili tayin edilmemiş bulunan yerlerdeki istekliler doğrudan doğruya Umumî Reisliğe, haklarında her türlü bilgi unsurunu ihtiva edici bir mektupla baş vururlar.

Muvakkat mümessiller nezdinde, Partiye ve giriş merasimine ait her türlü unsur bulunacaktır. Böyle yerlerdeki istekliler, teklif varakalarını muvakkat mümessilden alıp doldururlar ve aynen merkezdeki müracaatlar tarzında ve iki âzanın taktimi şeklinde tekliflerini Merkeze iletirler.

Altıncı Fasıl
İŞ VE FAALİYET

57 — Umumî İdare Heyeti, Parti gaye ve dâvalarının, devamlı bir vecd, heyecan ve hayatiyet plânında ruhları kavraması, eşsiz bir dinamizma belirtmesi ve donmuş kalıplar halinde sürüncemeye geçmemesi için her ân bir ibdâ ve icat zekâsile çalışmak borcu altındadır. Bu çalışmalara, Parti menfaatine tertip edilecek ve Partiye maddî ve manevî her kıymeti getirecek edebî ve ahlâkî müsamereler bilhassa dahildir.

Partinin rehber unsurlarile yakın ve uzak âzaları arasında maddî ve ruhî temasın bütün vasıtalarla, en hararetli ve şahsiyetli mikyasta, her ân yenilik ve canlılığını muhafaza etmesi en hassas noktadır.

Parti merkezi, en uzak yerdeki âzasına kadar, faaliyetini, kararlarını, telkinlerini, tavsiyelerini, buluşlarını, fikirlerini, ayni zamanda Türk Umumî vicdanına aksettirecek tarzda, maliyeti pahasına veya parasız broşürler ve tamimlerle bildirecektir.

58 — Büyük Doğucuların, dâva zaferi bakımından ifadesile mükellef oldukları şahsiyetli birlik ve bütünlük manzarasında, kılıklardan, şahsî itiyatlardan, hususî zevklerden, muaşeret edeplerine; ve en kalın fikir kıstâsından en ince bedii ölçüsüne kadar keskin bir hususîlik tecelli edecektir. Bütün Büyük Doğucuların tek bir mâna ve madde teknesinde hamur haline gelmeleri ve tek lezzet belirtmeleri de, başta Umumî Reis bulunmak üzere, hamurkârlar mevkiindeki Umumî İdare Heyeti âzasının ve ileride şube reislerile idare heyetlerinin işidir.

İç ve dış tecelli çerçevelerinde şahsiyet ve asliyet, Büyük Doğucuların ilk fârikasıdır.

Büyük Doğu Partisi, Ana Nizamnamesinin her noktasından sezileceği gibi, ölü kalıplara bağlı alelâde bir parti şeklinde değil, bütün bir ruh mimarîsi işini üzerine almış bir ocak mahiyetinde kurulmaktadır.

Yedinci Fasıl
PRENSİP VE SİSTEM

59 — Bütün bir prensip ve sistem manzumesinden ibaret olan Büyük Doğu mefkûresinin baş prensipi, prensiplerin klişe üstü ruhuna nüfuz etmek; ve baş sistemi, dâvası ve âzası arasındaki uzviyet birliğini sonsuz bir titizlikle korumaktır.

Bu gözle, gayenin gerçekleşmesi yolunda yegâne iktisadî vasıta olan ayda 50 kuruşluk aidattan hiçbir sebep ve bahaneyle vazgeçememek prensipi yanında, gerçekten muhtaç ve lâyık bir veya birçok Büyük Doğucuya, gerekirse Partinin bütün mevcudile imdat etmek prensipi de vardır. «Gerekirse» mefhumunun takdirindeki bütün hak ve selâhiyet, Umumî Reisin teklif ve tasvibi altında Umumî İdare Heyetine aittir.

Sekizinci Fasıl
PLÂN VE PROGRAM

60 — Hükûmetin bütün iş sahaları üzerinde plân ve program, zamanın akıcılığı ve mekânın yıpranıcılığına karşı, donuk ve deri üstü formüllere dönmemek, köksüz ve mevzii ıslah çarelerinden ibaret kalmamak için, eşya ve hâdiselerin sabit kanunlarını ve mahrem temellerini fethedici bir ideolocya örgüsü içinden tütmelidir. Bu yüzden, şube şube her faaliyet sa-

(Sahifeyi çeviriniz!)

kimiyetlerini, göze görünmez, elle tutulmaz, fakat kudret ve kuvveti her şekilde görünür iktidarlardan daha üstün nüfuzlarla temine çalıştılar. Para ve altın kuvvetini elde eylediler. Faizciliği, ihtikârı, karaborsayı gayelerine hâdim kıldılar. O kadar ki, Yahudilerin fiilen metbuu olanlar da para ve servet bakımından onların tâbii olmak menzilesine düşmekten kendilerini kurtaramadılar. Bu kadarı kâfi değildi. Gizli saltanatın nüfuzunu siyaset, neşriyat, tanıdık kazanmak sahasına da intikal ettirmek icap eyliyordu.

Altın, en muhkem kapıları açabilen, en sağlam bağlılıkları yere serebilen ve her şeyin üzerinde hüküm sürebilen bir efsunlu anahtardır. Siyaset adamlarını elde etmek, yüksek makamlara Yahudileri geçirmek ve böylece Yahudi gayelerini, «Arz-ı Mev'ud» un hayallerini tahakkuk ettirmek için görünmiyen, bilinmiyen bir imparatorluğun sultasına ihtiyaç vardı. İşte, sözde «insan kardeşliği» ve yine sözde «hürriyet bağlılığı» ve «fikir hürriyeti» adı altında bütün semavî dinlerin iman kuvvetini tahfif ve iskat ettirerek gûya taassubu kaldırmak iddiasiyle tamamiyle Yahudi an'ane ve esatirini ikame eylemek üzere Mason gizli tarikatini kurdular. Bunda Cezvit tarikatinden daha çok muvaffak oldular. Hıristiyanlığın Cezvit tarikati, ne kadar zapt ve raptlı, ne derecede bir disiplinle Hırsitiyanlık taassubunu deavm ettirmeğe uğraşırsa, Masonluk da, daha üstün bir taassup, fazla olarak asrî şekillerde görünmesi ve gizli de olması itibariyle Cezvitlikten çok daha yıkıcı bir tarikat taassubunu yaşatmaktadır. Vicdan hürriyeti, taassubu yıkmak, ihtilâllerle istibdatları kaldırmak gibi insanlık duygularını harekete getirici dâvaların arkasına para gizlenilince, Masonluk yayıldı ve genişledi. Girmiyen merak ediyor, fakat bir kere girdi mi, artık «Mason kardeşliği» nin kendine sağladığı yardımlar ve mevkilerin cazibesine tutularak bir daha yakasını kurtaramıyordu. Masonluk vasıtasiyle, nüfuzlu devlet adamları elde edildi, dünya haritası üzerinde milletlere hudut gösterebilmek durumunda olan diplomatlar elde edildi. Teşri, adliye, icradan sonra dördüncü kuvvet olan ve halk vicdanı üzerinde gerçekten hükmünü yürüten matbuat da ihmal olunmadı. Dünyadaki büyük gazeteleri çıkaran şirketlerin hisse senetlerinden çoğunu elde ettiler ve bellibaşlı cihan matbuatından çoğunu ele geçirdiler. Bunun misallerini uzakta aramağa lüzum yok; yurdumuzda dahi Masonluk aleyhine yalnız birkaç mecmuanın neşriyat yapması ve birkaç imanlı gazetenin sakit kalması mukabilinde yayın sahasında Mason sultasının ne kadar ağır bastığını izaha lüzum görmem. (Vatan) ın Yalman'ı, (Yeni İstanbul) un M. Nermi'si ve bunlara uyan malûm gazeteler, ya Masonluğu müdafaadan veyahut Mason gayelerini (Masonluk) tabirini ağza almadan propaganda ve müdafaa etmekte pek hararetli davranmaktadırlar. Masonluk şimdiden muvaffak olmuş ve «Arz-ı Mev'ud» un mânevî temeli kurulmuştur. İleride ne olacaktır ve olabilir? Kehanet savurmak bize düşmez; fakat müminler, Allahın ferasetli ve fetanetli kullarıdır. Olanlardan, olabilecekleri kestirebilirler.

Şu izahattan da anlaşılacağı üzere, Masonluk Yahudi esatirine dayanan bir gizli plândır. İslâm ise, gizliliği, sahte esrarı reddeden din... İyi ve güzel gizlenmez. Hüküm, zâhiredir. saklıya değildir. Böyle olunca, Masonluğun ne matah nesne olduğunu anlamakta Müslümanlara güçlük yoktur. Araştırsınlar, bulsunlar, anlasınlar ve vicdanlarını ve imanlarını gizli gayelere feda etmesinler!

Masonluk talimatnameleri üzerinde yazılı «hürriyet», insanın hürriyeti değil, kardeş Masonların, hür insanlar üzerine istibdadıdır. «Vicdan serbestliği», her insanın hakkı olan düşünüş azadeliği değil, vicdan serbestliği adı altında kökleşmiş iman ağacını baltalayıp devirmek serbestliğidir. «Uhuvvet», insanın insanlara sevgisi değil, yalnız Masonların birbirlerine bağlılıklarıdır. «Müsavat» âdem oğullarının hak ve adalet bakımından müsavilikleri değil, beşer cemiyetinin en aşağı derecesinde kalmış bir Masonun en yüksek makamdaki Mason kardeşine müsavi sayılması itibariyle yalnız birbirlerine yardım sağlayan sınıf müsaviliğidir. Masonlar kardeştir, Mason olmıyanlar «haricî» dir. İnsan, Mason olunca «insan» dır ve bundan dolayı Mason vaftiziyle bulaştırılana «Artık insan oldun!» derler. Mason olmıyanı da (yabancı) ve (yabanî) sayarlar!

Sözüme Fransız İhtilâli kahramanlarından Madam Rolan'ın idam olunmağa götürülürken, hürriyet heykeline karşı çıkardığı şu feryadiyle son vereceğim:

«— Ey hürriyet, senin adına ne cinayetler irtikâp olunuyor!»

Ve sen, ey Yahudilik ve onun erkân-ı harbiyesi olan Masonluk!.. Sende bu altın, bu deha, bu desise ve bu plân varken, hele fakir, sâf ve sistemsiz memleketlerde, senin önüne geçebilmeğe imkân tasavvur edilemez!

M. Raif OGAN

Büyük Doğu Partisinin Ana Nizamname Projesi

hası üzerinde bir ana teşkilât plânı ve iş programına malik bulunan Büyük Doğu mefkûresi, bunları, basit kemmiyet plânında ayrı ayrı saymaktan müstağni durur; ve kendi ideolocya örgüsü içinde teker teker çekip çıkarılacak ipuçları halinde temsil ve ifade ettiğine inanır.

Büyük Doğu mefkûresinin bağlı olduğu Devlet ve İdare şekli, Cumhuriyetin en ileri gerçek ve mefkûreleştirilmiş nevidir. İsmi de Başyücelliktir.

Dokuzuncu Fasıl

TARİH VE KURTULUŞ

61 — «Büyük Doğu Partisi» nin tesis tarihi ..... günüdür. Bu tarih, tam bir yıl sonra, Umumî İdare Heyetinin tayin ve tesbit edeceği yerde toplanacak olan ilk Büyük Divana ve bütün teşebbüslere ait hareket noktasıdır.

62 — Büyük Doğu Partisinin Umumî Reis ile beraber (9) kişilik Umumî İdare Heyeti vazifesini, ilk Büyük Divana kadar (9) kişilik kurucular kadrosu görecektir.

Cemiyetin Merkezi, şimdilik, İstanbulda, ... dir.

63 — Büyük Doğu Partisinin kurucuları .....

320

BÜYÜKDOĞU

Devlet Nüshası

Cumaları çıkar
Siyasî-Edebî
haftalık meemua

Sahip ve Başmuharriri:
N. F. KISAKÜREK

Umumî neşriyatı
fiilen idare eden:
N. F. KISAKÜREK

Müessese Müdürü:
H. Rahmi YANANLI

Posta kutusu: 629

Hazırlandığı ve
tabedildiği yer:
ŞAKA Matbaası

İlân almaz.

Abone:
Yıllık 12 lira
6 aylık 6 lira
3 aylık 3 lira
Ecnebi memleketler
için bir misli fazla

Her yerde
30 kuruş

29 Haziran 1951

CUMA

Yedinci yıl
Sayı:

62

MİLLÎ KÜTÜPHANE
ANKARA
321

SON SÖZ

● İlk devremizde 87, ikinci devremizde 25 ve üçüncü devremizde 61, ki mecmuan 173 parça ideolocya örgüsiyle, bütün bir dünya görüşünün ana hatlarını cihan mikyasında bir ağ haline getirebildiğimize inanıyoruz. Öyle bir ağdır ki, bu, maddesi ve mânasının esası bakımından, bir fırlatılışta, güneşleri ve yıldızları devşirebilir. Bu ağın esası, kâinatı torba gibi içine alacak biricik hayat ve hayat ötesi sistemine bağlı olmaktır.

● Büyük Doğu mefkûresinin böylece kitaplık çapa yükselmiş bulunan ideolocya örgüsü, temel ifadesiyde bu kadardır; ve ötesi, bu temel üzerinde istendiği kadar çıkılacak katlardan ibaret... Bu temel üzerine, Amerikan binaları gibi, yüz bilmem kaç katlı «Gök tırmalayıcı» binalar kurulabilir.

● İşbu 173 parça yazıda, bütün bir dâvanın fikrî, ruhî, ahlâkî, içtimaî, idarî, siyasî, iktisadî, tarihî, bedîî, olanca kıymet hükümleri billûrlaştırılmıştır.

● «Şeyh-i Ekber» sıfatlı Muhiddin-i Arabî Hazretlerine keşf âleminde sormuşlar: «Eserlerinizde, bildirmediğiniz, söylemediğiniz bir nokta kaldı mı?» Şu cevabı vermiş: «Hayır! Söylenmesi lâzım ne varsa bildirdiğime kaniim! İcap eden her şeyi eserimde bulabilirsiniz!» Âlemde hiçbir fert eserinden mutmain olamıyacağı ve onu daima nâkıs göreceği halde, şanlı bir eser karşısında böyle bir itminan tavrının da ayrı ve güzel bir noktası var. Biz de, aynı tavra eş olarak, söylenecek, söylenmesi lâzım ne varsa hepsini birden ifade ettik diyebiliriz. Ne istiyorsanız eserimizde bulabilirsiniz! Şu ânda ölsek, gözümüz arkada kalmaz.

● Dâvamızın hulâsası şudur: Ezelden ebede doğru, menbaı ve munsabiyle topyekûn insan ve onun oluş gayesi... Tarih boyunca insanın kurduğu topluluklar ve bağlandığı itikatlar manzumesi... Bütün bunların en haysiyetli murakabe ve muhasebesi ve nihayet biricik hakikat vâhidine ircaı... Bu vâhidin, bugünkü cemiyet karşısında, bugünkü insanlık eser ve çilesi önünde muhakeme ve tefahhusu... Bu vâhidin, dünya içi ve dünya dışı bütün insanî dâvaları kefalet altında bulunduruşu...

● İşte bu kurtarıcı vâhit, tam ve mutlak sıfat ve asliyetiyle Müslümanlıktır; ve dâva, onun kaide ve klişelerini ezbere tekrarlamak değil, onu hayat ve cemiyetin her meselesi üstünde cevabını vermeğe davet etmektir. Biz bu muazzam işin çilekeş müteşebbisleri olduk; ve ucuzcu, hattâ bedavacı dünya görüşü oyunları yanında, bütün bir ilim, fikir, temel, öz ve kök haysiyetiyle, koskoca bir ideolocya kubbesini istinatlandırmaya çalıştık.

● İçinde bulunduğumuz şartlara karşı o kadar nisbetsiz, nadir ve müstesna, bir daha bulunmaz ve ele geçmez bir cehd temsil ettik ki, «Bir istinat noktası bulsam dünyayı kaldırırdım!» diyen ilim adamının ifadesindeki hikmetle, bütün insanlığı allak bullak etmemiz gerekirdi. Fakat dâvamızın ezelî ve ebedî tazeliğini, tâ kutuplardaki ferde kadar şâmil bütünlüğünü, her zaman ve mekâna hâkim gerçekliğini ve bütün bunların ne yepyeni bir görüş plânında ışıldadığını en küçük mikyasta olsun görmek ve anlamaktan ibaret olan bu istinat noktasını bulamadık. Sadece, Köprüden Kadıköyüne işliyen bir dolmuş motörünü ancak doldurabilecek bir halisler, âşıklar, sadıklar, fedakârlar, ateşliler, hamleliler, bilenler ve anlıyanlar grupundan ibaret bulunduğumuzu gördük; ve kendi kendimize bakıp, ismimiz ve aidiyetimizin evvelâ 21, sonra 400 milyonu kuşatan zâhirî şümulü önünde, bu kadar öksüz ve yoksul oluşumuza, çok zaman, hazin hazin ağladık.

● Kâinatta hiçbir şeyin kaybolmıyacağı ve tek zerre tozun bile istihkakına ereceği kanaati, imanımızdan bir şube olduğu için hayıflanmıyoruz! Elbette anlaşılacağımız ve muazzam bir aksiyon bayrağı halinde iş plânına dikileceğimiz bir gün gelecektir. Fakat ne olursa olsun, şu inceliği tesbit etmek lâzımdır ki, bizi anlamıyanlar, düşmanlarımızdan ziyade sözde ve isimde dostlarımız oldu. Her tarafı dolduran klişe Müslümanları, yepyeni bir nesil halinde bizde fışkırdıklarını gördükleri ruh Müslümanlığını kavrayamadılar ve bugüne kadar dâvalarımı ne yüzden kaybettilerse, yine aynı yüzden, bize karşı vazifelerini ve borçlarını idrak edemediler. Düşmanlarımız ise «en kokmuş bir eski» diye vasıflandırdıkları ruhumuzu, içindeki müthiş ve kendileri için canhıraş «yeni» ile birlikte sezdiler, bizi nam ve hesaplarına en tehlikeli hasım saydılar ve ezmek için ne lâzımsa yaptılar. Evvelâ teklif, terfih, temin; sonra hapis, zulüm, işkence; daha sonra iftira, tahrik, tezvir; bütün tecrübe safhalarından geçirildik ve bu silâhlardan hiçbirisiyle vurulmadan, fakat her mesamemizden ayrı bir yara alarak, yolumuza devam ettik. Yerimizde, bizim gibi âciz insanlar değil, velîler, kahramanlar ve dünya pehlivanları olsaydı, şimdiye kadar kapaklanırlardı. Bizse, Allah sayesinde, bir gün kudrete erersek, düşmanlarımızla beraber ve ilk iş olarak klişe Müslümanlığı ve onun bedbaht ruhunu tasfiye etmek üzere, şan ve şeref çamurları ve pıhtıları içinde, dimdik ve ayaktayız; yine Allahın lûtfiyle ayakta kalacağız ve mutlaka muzaffer olacağız ümidindeyiz! Şurasının da bilinmesini isteriz ki, biz, bu memleket için, gerçekten son ümidiz!!!

● Nihayet şu karara vardık: Başımızdan geçen ve benzerini C.H.P. cellâtlığı devrinde görmediğimiz son çileler, artık bize mânada ve maddede ya tam olmanın, ya tamamen olmak ümidini kaybetmenin nihaî hamle ve teşebbüs ruhunu aşılamıştır! Tâ 1943 yılından, yani «Allah» demenin Vekiller Heyeti emriyle yasak olduğu hengâmeden beri devam ettirdiğimiz, mücerret söz, mütemadi nazariye ve sonsuz esrar üslûbu hamaratlığına artık paydos!.. Bütün bu esasî kıymetlerden hiçbirini feda etmeksizin, geniş ve akıcı politikaya, amelî dehaya ve avamî müşahhasa intikal etmek zorundayız! Bunun da aleti günlük gazete ve partidir. Sekiz yıl müddetle merkezden muhite doğru inkişafına çalıştığımız dâvayı, şimdi, muhitten merkeze doğru, ânî bir tabiye ve sevkul-

(Devamı S. 16 da)

322

29 Haz. 1951
B. Değil Sayı 62

Devlet Kütüphanesi

DEDEKTİF X BİR

Parti

1 — Bu memlekette Meşrutî idare, peşinden Cumhuriyet idaresi kuruldu kurulalı, şöyle böyle, parti çapını kemiyette doldurabilmiş tam altı adet teşekkül tanıyoruz: İttihat ve Terakki, Hürriyet ve İtilâf, Halk Partisi, Serbest Fırka, Demokrat Parti, Millet Partisi...

2 — İttihat ve Terakki, üzerinde ciltler dolusu tahlil ve terkibimizin hulâsası olarak, tam mânasiyle, gafil, cahil, gözü kara ve kör bir ümide doğru yol almak istiyen bazı Türk gençlerini devşirip bunlar vasıtasiyle Türk varlığını yok etmek istiyen bir Yahudi ve Dönme tuzağından başka bir şey değildir. Hürriyet ve İtilâf, İttihat ve Terakkinin aksülâmelinden ibaret, fakat bütün sırlar ve inceliklerden habersiz ve her türlü hareket imkânından mahrum, basit ve yatalak bir muhafazakârlar topluluğu, şuursuz bir ihtiyarlar panayırıdır.

3 — Halk Partisi ise elmalûm... Zâhirde hiçbir iç ve dış hain tesire kapılmadan, bunların beynelmilel kombinezonlarını, yani bu milleti maddede kurtarıp mânada yok etmek plânını kendi kendisine tatbike memur ve tatbikte muvaffak, meşhur ve masun, tarihî oluşun tezgâhı...

4 — Serbest Fırka, Halk Partisi Başbuğluğunun, kendi kendisine karşı, hakikatsiz ve samimiyetsiz bir manevrası olmuş ve tecrübe cılk çıkmaya başlayınca hemen kâğıt sepetine atılmıştır. Halk Partisinin tuhaf ve marazî bir nefs muhasebesi gûya...

6 — Demokrat Parti, Okyanus aşırı emirle gelen bir tatbikat olarak, hürriyet yemişi vadeden öyle bir ağaçtır ki, kökü bizzat esaretir; ve tecrübenin bidayette Halk Partisine kabul ettirilebilmesi için, onunla bütün esaslarda beraber olmuş, nihayette de zaten beraber olduğundan fazla hiçbir şey gösterememiştir. Yani Halk Partisinin mükemmel bir azmanı...

(Devamı S. 16 da)

Demokrat Partinin bütün içyüzü

Netice, daima milletin aldatılması oluyor. Fakat unutuyorlar ki, bu millet artık uyanmaktadır. Kendisine çektirenlerden hesap soracağı gün kendisini iğfal edenlerden de hesap soracaktır. Onlar kendilerinde ve partilerinde kıymet var zannediyorlar. Yanıldıkları nokta burasıdır; bir kıymet bulunduğundan çok daha fazla, bağrıyanık olduğu için sarıldı. Yoksa ekserisinin, büyük bir ekseriyetinin, hattâ çok az farkla tamamının, Partinin programından haberi yoktur.

Ben dahi, bu mücadeleye programın ifade ettiği mânâ için değil, demokrasi fikrinin ve anlayışının memleketimizde temelleşmesi için katıldım. Yoksa, program olarak, iki parti arasında büyük bir fark yoktur. Ve her iki partinin programları iyi bir tasnife tâbi tutulursa, yolları birbirine zıt olmıyan üçer parti daha çıkarılabilir. Zaten, bugünkü Anayasanın bazı maddeleri değişmedikçe, kaç parti, kaç türlü maksatla kurulursa kurulsun, birbirinin kopyası olmaktan başka bir şey ifade edemez. Halk Partisinin altı oku Anayasaya girmiştir. Türk Ceza Kanununun Anayasaya uygun olmıyan fikir ve sistemleri müdafaa edenlere karşı cezaî müeyyidesi vardır. Bunlar birbiriyle nasıl telif edilebilir ve müstakil fikir sistemlerine istinat eden partiler nasıl kurulabilir?

Merhum Kenan ÖNER

Esas

Memnuniyetle tekrar görüyorum ki, lâik cumhuriyet esasında beraberiz. Zaten benim siyasî hayatta bir taraflı olarak daima aradığım ve arayacağım temel budur. (Fethi Beye Mektup — Mustafa Kemal)

Serbest Fırkanın bütün içyüzü

Gece bermutat içildi, oynanıldı. Seryaver Rusuhi Bey sarhoştu! Mahviyetli ve çok terbiyeli bir adam. Ötedenberi bana sempatik geliyor. Bu gece yanıma yaklaştı, ve itiyadı veçhile «Hocacığım» diye okşadı. Sonra açılarak: «Gazi'ye fırsat düştükçe hakikati söylediğini, işlerin iyi gitmediğini, suiistimaller olduğunu, halkın memnun olmadığını arzetmekte kusur etmediğini anlatarak, fakat etrafını kötü huylu adamlar almıştır!» şikâyetini etti.

Ertesi günü saat on ikiye doğru zaten benim bulunduğum otelde oturan Fethi Beyle görüştüm. Aramızda şu muhavere cereyan etti:

— Bu ne iştir Fethi Bey?

— Mezuniyetle buraya geldim. Bana ille ikinci bir fırkanın başına geçeceksin! diye ısrar ediyor. Nihayet ben de kabul ettim.

— Bir senedenberi bu fikre meclûp göründüğünü ben de biliyordum. Birkaç kere fırkalar hakkında benden de sualler sormuş, beni de imtihan eylemiştir. Fakat bir karar verdiğini bilmiyordum. Arada bir gün Dahiliye Vekili Şükrü Kaya'dan ikinci bir fırka kurulacağını işittim. Kendisinden fırkanın mahiyetini sordum. Daha taayyün etmemişmiş! O, yani Gazi daha muhafazakâr bir fırkanın kurulmasını istiyormuş! Şükrü Kaya ise bunu tehlikeli gördüğünü, çünkü memlekette muhafazakârların çokluk olduğunu bildiğini ve binaenaleyh memlekette hiç de kötü olmıyan ve kendisi ile kolaylıkla başa çıkılabilecek meselâ bir Sosyalist Fırkasının teşekkülünü teklif eylemiş imiş.

Ağaoğlu Ahmet

Samimiyet

O dakikalarda Fethi Bey de teminatın samimiyetine inanmıştı. Lâkin bilâhare bu kanaatini değiştirdi ve bu noktada benimle daima münakaşa ederek Gazi'nin tâ ilk günden samimî olmadığını, kendisine tuzak kurulmuş olduğunu iddia edip duruyordu' Fakat Londra Sefiri olduğundanberi bu hususa ait fikrini bilmiyordum. Acaba iddiasında yine sabit midir?

Ağaoğlu Ahmet

323

TEFRİKA : 85

Ebu Zer Hazretlerinin asıl ismi Cündeb... İslâma girişini bizzat şöyle anlatıyor:

«— Allahın Resulünü görmeden üç sene oldu. Putlara ibadeti bırakmış ve Allahın vahdaniyetine sımsıkı yapışmıştım. Yalnız münezzeh olan Allaha ibadet ediyor ve o beni ne yana döndürürse o yana dönüyordum. Bir gündü... Haberi yayıldı: Mekke'de bir zat zuhur etmiş, nebîlik iddiasındaymış... Kardeşim Enis'e hemen Mekke'ye gitmesini tenbih ettim: (Git, şu zatı gör, kendisiyle konuş ve bana haber getir!) dedim. Kardeşim hemen gitti ve döndü. Vaziyeti şöyle anlattı: (Bu zatı yalnız hayrı emir ve şerri nehyeder gördüm. Kendisinin Allah tarafından Peygamber olarak gönderildiğini söylüyor ve herkese iman ile ahlâk tavsiye ediyor. İşin görünür tarafı, bu... Gerçeğini Allah bilir.) Kardeşimin anlattıkları beni hayli alâkalandırdı. Sordum: (Halk, onun hakkında ne düşünüyor? Onu nasıl telâkki ediyorlar? İddiasını kabul ediyorlar mı?) Kardeşim cevap verdi: (Halk onu şair, kâhin, büyücü sanıyor ve böyle isimlendiriyor. Ama bana kalırsa bu zat sadık ve haklıdır. Haksız olan halktır.) Kardeşime dedim: (Müsaade et, bir de ben gideyim, görüşeyim!) Dedi: (Olabilir; bizzat git ve gör, hakikati anlamaya çalış!.. Yalnız dikkat et, Mekke halkından kendini sakın!) Sırtıma bir erzak torbası, elime de bir değnek alıp yola çıktım. Mekke'ye girdim. Nebîlik iddia eden bu zatı tanımıyordum. Önüme çıkanlara sormayı da doğru bulmuyordum. Mescid-i Şerif'te üç gün, üç gece kaldım. Erzak bitti. Zemzemle iktifa ediyor ve açlık duymuyordum. Kâbe'yi tavaf eden olmuyordu. Dördüncü gece... Bir de ne göreyim? Güzellikte misilsiz bir insan zuhur etti. Allahın Sevgilisi... Kâbe'yi tavaf ederek namaza durdu. Bekledim, ibadeti bitip selâm verince hemen yanına gittim ve elimde olmadan bağırdım: (Allahın Resulü! Sana selâm olsun!.. Şehadet ederim ki, Allahtan başka ilâh yoktur ve şehadet ederim ki, sen onun Resulüsün!) Çehrelerinde memnunluk ifadesi belirdi. Sordular: (Kimlerdensin?) Cevap verdim: (Gıfar kabilesinde-

Mithat Paşaya

İslâmda «dünyaya ve âhirete hasret» diye bir tabir vardır. Yani, dünyada ümitlerini gerçekleştirememek, mânevî hayatta da huzura ve rahata kavuşamamak... İşte bu, iki başlı bahtsızlıktır. Mithat Paşa, böyle, katmerli bahtsız, tarihî bir şahsiyettir. Hayatı çok dağdağalı geçti, kendinden bir asra yakın zaman geçtikten sonra bugün Halk Partisi kongresinde eski Başbakanın tekrarladığı gibi, memleketimizde demokrasyanın tatbiki 14 Mayıs 1950 ye kadar uygun bulunmamış (?) olmasına rağmen, Mithat Paşa; hürriyet için icap eden ilim ve terbiye hazırlığını hiç düşünmeden 1293 te yeni padişah Sultan Abdülhamid'i Kanun-u Esasî'yi kabul ile Meşrutiyeti ilân ettirmeğe zorladı. Neticede, hürriyetin bir veya birkaç şahsın isteği ile ve günlük fırsatlardan faydalanılarak hükümdarlara kabul ettirilmesiyle payidar olamıyacağı bir kere daha anlaşıldı. Mithat Paşa, hürriyetin, lûtuf ve ihsan, dikte ve tavsiye suretiyle değil, hürriyetine sahip olmak şuurunu elde edenlerin bizzat almalariyle olabileceğinden gaflet etti. Yahut, bazı tarihçilerin iddia eyledikleri gibi saltanat hanedanını ortadan kaldırarak ve zamansız bir Cumhuriyet kurarak Cumhur Reisi olmak hulya ve hırsına kapıldı. Buralarının lâyıkiyle ve pek tarafsız incelenerek gerçek hükümlere varılmanın zamanı gelmemiştir. İyi niyetle de olsa, şahsî garaz saikasiyle de olsa, netice hazindir ve Mithat Paşa, yaptığından ve sebep olduğundan:

Ne kendi eyledi rahat,
Ne halka verdi huzur

Durumuna düşmüştür.

Sürgüne gitti; Sultan Abdülâzizin katillerinden biri olmakla hüküm giyerek idama mahkûm oldu. Cezası, merhameten Taif'te kalebentliğe tahvil olundu ve orada öldü.

İlk Masonlardan biri olduğu hakkındaki rivayet malûm... Fakat gerek kendisinin, gerek oğlunun basılı hâtıralarından öğrendiğimize göre, ihtiyar vezir, Taif kalesindeki mahbusiyet günlerini Kur'an okumakla geçirmekteymiş... Böyle olunca, zâhirdeki imanına hürmet göstererek günahlarının affını istirham etmek, her Müslüman Türkün ahlâkî vazifesidir.

Fakat, mukadderatın ne garip cilvesidir ki, bu adamcağız mezarında da rahat kalamamıştır. Kur'an okumakla son günlerini geçiren Mithat Paşanın, hiçbir dinî lüzum ve mazeret mevcut değilken, kemikleri kabrinden çıkarılmış ve İstanbula getirilmiştir. Dirilerin vatanı olur, fakat ölülerin vatanı, Allahın huzurudur. Artık onlarla insanların ilişiği kalmamış, şeytan bile onlardan elini çekmiştir. Mahlûkun mâneviyeti, Halikının emri ve hükmü altında vasıtasız kalmıştır.

Bir avuç kemik... Ha orada kalmış, ha buraya gelmiş! Bundan ne çıkar? İcraatı tarihin sahifelerine geçerek ahlâfın tenkidine maruz kalan ve hâtıraları milletin sinesinde yaşayanların kemikleri bulunmuş, bulunmamış, gelmiş, gelmemiş, ne ifade eder?

Bugüne kadar, yüzlerce serhadlerde, harb meydanlarında temiz kanlarını dökmüş, cesetlerini toprağa vermiş mübarek şehitlerimizden çoğunun adlarını bile bilemiyoruz. Nice büyük insanlar var ki, mezarları kaybolmuş, yerlerine şeddadî binalar yapılmıştır. Ama, hepsini de rahmetle anıyoruz, adlarını bilebildiklerimizin hâtıralarını gönüllerimizde hürmetle saklıyoruz. Mithat Paşa da bunlardan biri olabilirdi ve böyle olmak ve kalmak şerefi ona yeterdi. Fakat o, hayatta iken bile bu yolu tutmadı. Bizse bu şerefi bile çok gördük de, Allaha zâhiren mümin görünen

324

nim...) Sordular: (Kime misafirsin?) Cevap verdim: (Kimseye misafir değilim ve geceli gündüzlü üç gündür buradayım.) Sordular: (Üç günden beri ne yiyip ne içiyorsun?) Cevap verdim: (Yiyeceğim tükendi; Zemzem suyu ile geçindim. Hiç sıkıntı çekmedim, vücutça daha iyi hale geldim.) İşte benim Müslümanlığa girişim böyle oldu.»

Gaye-İnsan ve Ufuk-Peygamber, sahabîlik ruhunun, daha nur kaynağını görmeden nura boğmaya başladığı Ebu Zer Hazretleri hakkında, şu ölçüyü koyacaklardır:

«— İslâm selâmiyle ve (Sana selâm!) lâfziyle insanları ilk selâmlıyan, hak mevzuunda da hiç kimsenin hücum ve tasallûtunu düşünmeden imana koşan, Ebu Zer'dir.»

Ebu Zer, Kâbe'de karşılaştığı ve hemen teslim olduğu Allah Resulünden şu emri aldı:

«— İşi gizli tut! Kendinden başkalarına hiçbir şey söyleme! Doğruca yerine gidip kabilene vaziyeti haber ver! Buraya gelip iman etsinler! Sen de, ne vakit bizim artık meydana çıktığımızı işitirsen, hemen gel, aramıza katıl!»

Bir ânda içi en derin aşk ve en üstün heyecanla dolan Ebu Zer Hazretleri cevap verdi:

«— Seni bu Hak Din ile gönderen Allaha yemin ederek söylüyorum ki, İslâm ve imanı, halkın en kalabalık muhitlerinde, en yüksek sesle haykıracağım!»

Peygamberlerin Peygamberinden, tam ve ileri bir Müslüman olarak ayrılan Ebu Zer Hazretleri, artık kendilerine malik olmıyacak tarzda ulvilikler âleminin cezbesine geçmişlerdir. Nitekim Kâbe'den çıkar çıkmaz, Kureyş büyüklerini Mescit etrafında toplu görünce, avaz avaz haykırıyor:

«— Şehadet ederim ki, Allahtan başka ilâh yoktur; ve şehadet ederim ki (.....) onun Resulüdür.»

Kureyş büyükleri hemen davranıyorlar:

— Yürüyün şu Saibînin (Müslümanlara verilen isim) üzerine! Bildirin ona haddini!

Ve Kureyş büyükleri, ellerine geçirdikleri, taş, katı toprak ve kemik parçalariyle Ebu Zer'in üzerine saldırıp onu kan, revan içinde bırakıyorlar. *(Devamı var)*

KATAFALK!

bir Müslüman vezirinin, İslâm dini bakımından asla lüzum ve mecburiyet yokken mezarını deştik ve kemiklerini deniz seferine çıkardık.

Bu kadarla kalınsa yine iyi... Ona, bir de ihtiram katafalkı yaptırıyoruz! Mızıkalar, çelenkler, silindir şapkalarla hürmet teşrifatına geçiyoruz!!!

İslâm dininde ölü sükûnetle mezarına indirilir ve onun hakkında Allahtan mağfiret dua olunur, Kur-an okunur; hepsi biter ve rahat bırakılır. Anayasa, din ve dinî merasime dokunulamıyacağını maddeleştirmiştir. Mithat Paşa da, âhiretten mektup yazarak böyle bir uydurma, gayr-i İslâmî putlaştırmanın kendisi hakkında icrasını istememiştir.

Şu halde ne hak ve salâhiyetle bir Müslüman hakkında bu kabil, gayr-i dinî tezahürlere kalkışılmıştır? İslâm-Türk tarihinin neresinde katafalk vardır? Hangi hakla törende (yani cenaze alayında) bulunacaklar için silindir şapka, jaket atay giymek mecburiyeti konulmuştur?

Kafasında kocaman fesi, elinde Kur'anı ve tesbihi ile âhirete intikal etmiş Türk veziri, eğer öldükten sonra katafalka sokularak silindir şapka ile selâmlanacağını bilmiş olsaydı, çok daha evvel belki de mezarı belli olmasın diye kendini Taif kalesinden denize atıp intihar ederdi.

Din üzerinde baskı yoktur, serbesttir buyuruluyor! O halde Müslüman olarak ölmüş, hem de şu lâiklik tabirinin kokusu bile bulunmadığı devirde ebediyete intikal etmiş bir İslâm-Türke, Müslüman usul ve âdâbı dışında tezahürler yaparak, ruhunun sükûnetini bozmak cüretini hangi kanun maddesi bize sağlıyor?

İstanbul Valisi Profesör Gökay, Eskişehrin temiz bir Müslüman-Türk ailesinin çocuğudur. Her Cuma günü, Cuma namazına gittiğini rivayet ederler. Demek ki, Cumayı terk edenin fâsık sayılacağını biliyor ve dinsizlikten de, fâsık görünmekten de çekiniyor. Fakat aynı zamanda, din ve iman mefhumiyle taban tabana zıt olan böyle bir teşebbüsün programına ve davetnamelerine imzasını koyuyor ve icap edenleri davet eyliyor!

Bunu, olabileceğine inanarak yapıyorsa, karşılığını takdir edecek kadar dinî malûmatı yardır. İnanmıyarak yapıyorsa hiçbir mecburiyeti, hattâ dünyalık bakımından da asla zarureti yokken böyle icatlara uymanın ne suretle tavsif olunması icap edeceğini bütün hudutlariyle kavrıyacak derecede hem ilmi, hem de zekâsı mevcuttur.

Nasreddin Hocanın bir fıkrası:

Hoca kürsüye va'zetmek üzere çıkar, münasip bir mevzu bulamaz. Cemaate:

— Ey cemaat, siz benim ilim ve fazlımı bilirsiniz. Ama, bugün size va'zeylemek üzere hatırıma bir şey gelmiyor!

Der. Düşünür, yine bulamayınca aynı sözü tekrarlar. Üçüncü defa yine tekrar edince, kürsünün dibinde oturmakta bulunan çocuğunun cılız sesi duyulur:

— Baba, hiçbir şey hatırına gelmiyorsa, kürsüden inmek de mi hatırına gelmiyor?

Gökayın çocuğu yoktur ama, dünya üzerindeki durumu iyilerin iyisidir. Allah daha iyi etsin. Kendisini hayırla yâdeylemeğe alışmış olanları hayır dualarında devam ettirmek üzere, müsellem olan zekâsı ona hiçbir şey hatırlatmıyor da, Eskişehir eşrafından Hacı Kerim Efendi zade Fahreddin Kerim, tarihî bir İslâm ölüsüne katafalk yaptırarak, silindir şapka, çelenk vesair eşyanın dalâlet panayırını nasıl kurabiliyor?..

M. Raif OGAN

325

MASONLUK NEDİR,

(Farmason) Fransızca iki kelimeden mürekkep bir terkiptir:

1. Franc, mânası (sadık) tır,

2. Mason, mânası (bina edici)dir.

Aldıkları isim bile münafıklıklarını göstermektedir. Farmasonlar, ne millete, ne devlete, ne cemiyete asla sadık değillerdir. Sadakatleri kendi bâtıl tarikatlerine ve kendi Mason kardeşlerine münhasırdır. Bina edici olmaktan da uzaktırlar. Din, milliyet, örf ve âdet, millî tarih gibi, bir milleti haysiyet ve şerefle yaşatan bütün duyguları ve bağlılıkları yıkarak onlar yerine çeşitli millet ve milliyetlere mensup Masonların kardeşliğini, din, medeniyet ve anane namına ne varsa hepsini kaldırarak yerine Masonluğun onlarca felsefî ve hakikatte tamamiyle hurafî Yahudilik usul ve talimatını koymak isterler. Eğer bu iş, yapıcılık ise, Masonlar bina edicilerdir. Değilse, Masonluk, dünyada var olmuş ve olacak bütün yıkıcı mezhep ve cemiyetlerin en korkuncudur. Yıkmaya uğraştığı, hak ve hakikat, yapmaya çalıştığı da butlan ve dalâlettir.

Masonlar, Masonluklariyle iftihar ederler, fakat ne gariptir ki -pek azı, o da mecburen ikrar ve itiraf etmesine rağmen- Masonluğu üzerlerine almak istemezler. Kaideleri, Masonluktan sorulursa susmak, sözü değiştirmek, bilgisiz görünmektir. Masonlukla itham olunurlarsa, o zaman da Mason olmadıkları hakkında kendilerini başkalarına tezkiye ettirmektir. Yahut, «Ben Mason değilim!» diyecek yerde, «Benim gibi İslâm itikatlarına bu derece hürmetkâr bir adama karşı böyle söylemeğe nasıl diliniz varıyor?» demek; yahut, «Canım, şimdi dünyada artık Masonluğun filân kıymeti kalmadı, onlarla uğraşmağa değmez!» şeklinde, sözün uzamasını önlemek...

Masonların iddia ettiklerine göre, Mason tarikatinin gayesi: 1. Hayır işleridir. Yetim çocukları, dul kadınları himaye etmek, hayır işleriyle uğraşmak suretiyle gerek âzası, gerek insanlar arasında kin, düşmanlık gibi duyguları önliyerek kardeşlik tesisi... 2. Felsefî kanaatleri yaymak suretiyle insanlardan cehaleti kaldırmak ve asrî ilimleri neşir... Yani hurafata karşı mücadele ve ilim yolunu tutarak tefekkür hürriyetine hizmet ve mahlûkatın en şereflisi olan insanı bilgisizlikten kurtarmak... 3. Bu faaliyetine devam ederken hiçbir dine karşı muaraza durumuna geçmemek... 4. Siyasetle uğraşmıyarak yalnız «ilim» ve «tenvir» sahalarında kalmak...

Dört kısımda hulâsa edilen ve Masonlar tarafından daima tekrarlanan bu gayelerin hepsi de yalandır.

Hayır cemiyeti oldukları doğru değildir. İlâhî dinlerden hiçbiri yoktur ki, fakirleri korumayı, yetimlere ve muhtaçlara yardım eylemeyi emir ve tavsiye etmemiş olsun. İslâm dini bu yardımı yalnız şahsın isteğine de bırakmıyarak, zekât, fıtır sadakası, vakıf vesaire gibi ibadetler hududu içine almıştır. Hıristiyan dininin de fakirleri, hastaları korumağa ne kadar ehemmiyet verdiğini biliriz. Râhipler, râhibeler, hastalara, mecnunlara, fakirlere yardım için yalnız teşvik ile iktifa etmiyerek fiilen de hizmet eylemektedirler. Demek oluyor ki Allahın varlığına inanan ve bağlanan hiçbir din yoktur ki, hayır maksatlarını ve hayra matuf çalışmaları sevap kazanmak, Allahın rızasını celbeylemek vasıtaları olarak kabul etmemiş olsun. Masonlar ise, «din» yerine «din ile bağlı olmamayı» prensip ittihaz eylemiş bulunduklarına göre, mutlak hayrı tecviz ve kabul eden dinlere karşı lâkayt, hattâ zıt olmaları dikkate alınmağa lâyık değil midir? Mademki dinler, yardım gayesine olanca şümuliyle en yüksek değeri vermişlerdir; bu gayeyi, dindar olarak ve dinin emrine uyarak yeri-

Dünya çapında bir âlim olan (Şarl

ONSEKİZİNCİ asırda insanî fikirleri neşir ve tamime mahsus bir cemiyet şeklinde meydana çıkan Farmasonluk, siyasî bir fırka olmamakla beraber, milletlerarası müttehit bir heyet vaziyetindeydi. Mezhepleraası hürriyet kaidesini tatbike çalıştığı sırada kilise ve râhipler topluluğunun nüfuz ve iktidarına karşı mücadele açtı ve onlarla mübarezeye girişti. Papalık tarafından küfürle mahkûm ve dinsiz ilân edildi (1738-1751)... Ve Masonluk, kiliselerin hüküm ve nüfuzlarını tahribe çalıştıkça, yavaş yavaş bir inkılâp cemiyeti halini almaya başladı. Fransız Büyük İnkılâbında da en ileri rolü oynadı. Fransız İnkılâbından sonra, tekrar sulhçu bir cemiyet oldu. Bellibaşlı siyasî bir gaye takip etmedi. Mutlakıyet idarelerinin iadeten teessüsünden sonra, mezhep hürriyeti kaidesini muhafaza eden memleketlerde, gizli bir cemiyet halını aldı. Bir takım gizli âyinleri, esrarlı içtimaları şiar edindi. Gizli bir nüfuz şekliyle müsaade ve müsamahaya nail oluyor, bazan da teşvik ve himaye görüyordu. Hal ve vakti müsait orta tabaka (burjuvazi) içinde, hattâ yüksek memurlar nezdinde taraftarlar buluyor, bağlılar elde ediyordu. İstediği mevkilere istediklerini geçirirken, bu nüfuzunu en yüksek riyaset ve hükûmet makamlarına kadar götürebildi. Katolik mezhebinin herkes için mecburî olduğu cenup memleketlerinde, Masonluk, gerçekten gizli, yasak, kanunî takibata hedef ve dolayısiyle inkılâpçı, ihtilâlci bir mahiyet aldı. Bilhassa (burjuvazi) ye mensup hür fikirli gençler ve hükûmetten şikâyetçi zabitler, bu cemiyete giriyorlardı. İspanya, Portekiz, İtalya ve bilhassa İtalyadaki kilise hükûmeti havzasında, Masonlar, hükûmet aleyhinde tertibatta bulunuyorlardı.

Masonluk, her memlekette mezhep hürriyeti esasını müdafaa ediyor, bu maksadı temin için her nevi hükûmet ve idare şekliyle ittifak ediyor ve tek cepheli görünmüyor, bilhassa cumhuriyetçi olarak ortaya çıkmıyordu. Her tarafta, râhipler zümresine ve bunlara dayanan mutlak hükûmetlere düşman hürriyetçiler arasında, istediği kadar taraftar buluyordu. Birçok mahfillere ayrılmıştı. Ayrı ayrı milletlere mensup mahfiller birleşerek müttehit bir heyet teşkil ediyordu. Her milletin bir «Üstad-ı Âzam» ı, bir de «Yüksek Meclis» i bulunuyordu.

Muhtelif memleketlerdeki Masonlar, yekdiğeriyle münasebette bulunuyorlar; hangi millet ve memlekete mensup olurlarsa olsunlar, birbirlerini bazı malûm işaretlerle

326

NE YAPMAK İSTER?

ne getirmek ve böyle yapmak daha esaslı ve üstün iken, gayeyi Masonluğun hurafat ile dolu gizli teşrifat ve merasiminde aramak neden lâzım geliyor ve bilhassa memleketimizde dine mensup cemiyet, meselâ bir «İslâm Hayır Cemiyeti» kurulması kanunla memnu iken, gizli vaftizler ve türlü sınıf farkları ile karanlıklarda esrarlı bir surette çalışan Mason Tarikati nasıl olup da «hayır cemiyeti» çerçevesine girerek müsaadeye mazhar olabiliyor? «Hayır» iyi şeyse açıktan açığa hem düşünülür, hem yapılabilir. Şüpheli nesnelerdir ki gizlidir. Masonluğun hayrı, yalnız Mason olanlaradır; ve bu hayır, Masonluğun haricinde kalanların zararınadır. Ondan dolayı da gizlidir, esrarlıdır ve daima da böyle kalmağa mecburdur.

İnsanlardan cehaleti kaldırmağa ve müsbet ilimleri yaymağa uğraştığı da yalandır. İslâm dini, bir medeniyet doğurmuştur. O zamanların tabirince «medrese» ler, bugünün üniversiteleri, liseleri idi. İslâmlar, her diyarın her köşesinde, çeşitli mektepler açmışlardır. İlmi ilerletmişler ve âlimler yetiştirmişlerdir. Masonlar, Mason tarikatini çok eski asırlardan başlatmak suretiyle ona bir tarihî kıdem sağlamalarına rağmen, hangi yerde hangi mektebi, hangi ilim müessesesini kurmuşlardır? Kaç ilim adamı yetiştirmişlerdir? Diyecekler ki, falanca âlim Masondur, falanca doktor Masondur, filânca yüksek diplomat Masondur. Yalan değil, yanlıştır. Masonluk onları yetiştirmemiş, her nedense o ilim adamları Masonluğa bulaşmışlar ve bir kere bulaştıktan sonra da bir daha temizlenmek çaresini bulamamışlardır. Bu hale, Masonluğun muvaffakiyeti denmez, Masonluğun üstün insanlara kadar illeti sirayet ettirmesi denilir!

Beyrutta Katoliklerin, Protestanların Tıp Fakülteleri, Üniversiteleri var. Mısırda İslâmların «Ezher» Üniversitesi var. Dünyanın her tarafında İslâm dinine veya başka dinlere mensup hesapsız ilim medreseleri var. Masonların böyle müesseseleri neden yok?

İlim yayan bir tarikat, asırlarca çalışır da, sonra böyle bir yokluk durumunda mı kalır?

Müsbet ilimleri neşrederek insanları (iskolâstik) ten kurtarmak isterlermiş! Sorarım: Müsbet ve tecrübî ilim, Salamon mâbedini boyayan Hiram usta gibi hurafî ve uydurma bir şahsı «Kâinatın mühendisi!» diye, Allah yerine koyup tapınabilir mi?

Müsbet ilim, gözlerini bağlatarak, cebinden madenî paraları çıkartarak, şamdanlar arasında oturmuş reise secde etmek, gönyeye ve Mason kanununa yemin ederek Masonluk vaftizi ile Masonluğa bağlanmak maskaralığiyle bağdaşabilir mi?

Tamamiyle Yahudi esatirine dayanan masalları ezberliyerek papagan kuşu gibi tekrarlamak, yepyeni ve bambaşka bir Mason uydurma dili ile konuşmak, ölülerine şarap sunmak ve onları tavaf etmek, müsbet ilimlere uyabilir mi?

Eğer böyle bâtıllar ve dalâletlerle insanın yükselmesi kabil olabilseydi, yılana ve maymuna tapan vahşileri, putlara kurban adayan kırmızı derilileri, ölülerini Ganj suyuna atmakla mağfirete ulaştıracaklarını vehmeden Hindistan Mecusilerini dünyanın en müsbet inançlariyle mücehhez saymak icap ederdi!

Masonluk nerede, hakikat ve ilim nerede?

İlmin nuru karanlığın sırlarını parçalar; fakat Masonluğun elindeki ışıksız meşale, ilmin de, insanlığın da nurunu söndürür, aydınlıktakileri zulmete boğar.

Güneşle arz arasındaki mesafe, Masonluk ile tecrübe, akıl ve medeniyet arasındaki açıklıktan çok daha uzundur.

M. Raif OGAN

Senyobos) un (Siyasî Tarih) inden

tanıyorlardı.

Meşrutî hükûmetler dâhilindeki Masonların, diğer memleketlerde bulunan (birader) lerini, her vasıtaya baş vurarak kendi hükûmetleri aleyhinde çalıştırmış olmaları muhtemeldir. Kezalik, hürriyet, meşrutî idare fikrini memleketten memlekete tebliğ ve tamim etmek suretiyle iş görmüş olmaları da ihtimal dairesindedir.

Acaba her memlekete mahsus resmî teşkilâttan başka, malûm olan esasî kaideler ve itiraf edilen maksatlar dışında olarak, her yerde hürriyeti tesise ve din adamlarının nüfuzunu kırmaya çalışan beynelmilel gizli bir idare heyetleri, merkezî teşkilâtları var mıdır? Bunu tarih ve ilim noktasından isbat etmek mümkün değildir. Fakat bazı Katolik müellifler, bilhassa (Kretino Joli), râhip (Deşan), (Klodyo Jane) bu iddiadadırlar. Muhakkak olan ilmî teşhis şudur ki, Farmasonlukta, açık ve malûm, umumî ve müşterek siyasî ve içtimaî bir kaide görünmemektedir. Buna rağmen birçok inkılâp reisleri Masondur; bunlardan bazıları da fikirlerini ve taraftarlarını Mason mahfillerinden temin etmektedirler.

Büyük (Napolyon) un sukutundan sonra hükûmetlerin Masonlar hakkındaki muameleleri, birbirine benzemez oldu. Protestan idareleri, bunları serbest bıraktılar. Fransada hürriyet zümresine mensup Nazırlar ise Masonluğu himaye ve teşvik ettiler. Rusya Çarı (Birinci Aleksandr) mahfillerin açılmasını doğrudan doğruya himaye etti ve kolaylaştırdı. (Meternik) ise, bilâkis, siyasî ve mezhebî bütün cemiyetleri yasak etti. Bunların fikir ve fiillerini, başka hükûmetlere gayet tehlikeli gösterdi (1820-1821)... Bunun üzerine (Birinci Aleksandr) Rusyada Farmasonluğu yasak etti (1822)...

Napoli şehrinde, mutlakıyetin tesüsünden sonra, o zamana kadar sırf millî bir mahiyet taşıyan (Karbonari) gizli cemiyeti, ihtimal ki, Masonların bir eseridir. Bir Mason mahfilinin müessisleri olan ve «Hakikat Dostları» diye anılan (Boşe), (Juber), (Bazar), (Flotar), İtalyan cemiyetini örnek tutarak Fransız (Şarboneri) gizli cemiyetini kurdular (1821)...

Fransada 1830 inkılâbını vücuda getiren Küçük Cumhuriyet Fırkasının ve Belçikada Masonların «Üstad-ı Âzam» ı (Döfaks) tarafından kurulan «Hürriyet Fırkası» nın Masonlarca tutulduğu ve yardımına koşulduğu muhakkaktır.

Bunlardan sonra, sosyalistlere kadar türeyen sayısız fikir mezhepleri ve partiler zuhur etmiştir.

Şarl Senyobos

327

Abone

işimiz, başmuharririmizin tahmininden pek üstün, aramızda her şeyi gülpembe gören bazı safdil arkadaşların zannından ise çok aşağı, fakat her şeye rağmen ortalama ümidin fevkinde bir netice vermiştir. Kuracağımız günlük gazeteye sermaye teşkil etmek üzere vâki abone davetimize icabet edenler, netice itibariyle birkaç yüz kişidir. Halbuki Büyük Doğu okuyucuları, en aşağı on bin kişi... Nisbeti, yüzde üç, en fazla dört kabul edebiliriz. Toplanan para, şüphesiz ki günlük bir gazetenin reklâm masrafını bile karşılıyamaz. Buna rağmen, kat'î kararımız, bu çekirdeği, üzerine daha birçok tohum ve çekirdek ilâvesiyle, mutlaka günlük gazete yolunda semerelendirmenin çaresini aramaktır. Bundan sonra baş vuracağımız ilk çareyi (101 Hadîs) sütununda okuyacaksınız. Artık neticeyi bu son ve çok ümit verici tecrübeye emanet ederek günlük gazetenin hazırlama ve hazırlanma mevsimine girerken, bundan böyle abone olacaklara daima kabul elimizin açık bulunduğunu kaydeder; ve bu altışar veya on ikişer liraların vesilesi arkasında, dâvanın gerçekten en sadık ve halis kadrosunu nihayet listeliyebilmiş olmanın zevk ve emniyetine erdiğimizi de ifşa etmeyi borç biliriz. Az, fakat öz olmuş; ve bu «öz» ler bize dâvanın en hilesiz bağlılarını tanıtmakta başlıca âmil rolünü oynamıştır. Araya sahte icabetçilerin karışmaması için daha evvel ifşa etmediğimiz bu gerçeği bugün belirtir; ve ikinci sahifedeki teşbihimize uygun olarak, bir motör halkından ibaret kadromuzla bir (transatlantik) macerasına girişmekte asla tereddüt duymadığımızı ilâve ederiz. Yeni mevsimimizin eşiğinden size selâm; ve yeni mevsimimizin ilk semeresine kadar sabır temennisi ve bizi duadan unutmamak ricası...

Mithat Paşa Stadı

STADYOMUN ismi değiştiriliyor ve (İnönü) kalarak yerine (Mithat Paşa) konuyor. Badema Mithat Paşa Stadyomu!.. Ayıptır efendiler! Daha düne kadar ve elbette haksız ve mânasız olarak başımızda taşıdığımız bir ismi, bugün, ondan daha haksız ve mânasız şekilde değiştirmek, hiçbir insaf ve zarafete sığmaz! Ne hazin, ne hazindir ki, halimiz, bir şeyi yaparken de haksız, bozarken de haksız oluyoruz! Elbette ki, büyük bir inkılâp olduğu, bütün bir dünya görüşü değiştiği zaman, eskisinin isimlerini de, cisimlerini de kazır. Fakat böyle bir şey mi vardır ki?.. Demokrat Parti, Halk Partisine nazaran, kömür rengiyle zift rengi arasındaki kadar olsun, fark sahibi midir? Hem Mithat Paşa da kimdir? Aradan bu kadar zaman geçtikten ve onun tarihî rolü ilmen belli olduktan ve devri yüzde yüz kapandıktan sonra ânî ve zoraki tarafından kendisine tatbik edilen işbu azizleştirme muamelesinin sırrı nedir??? Bütün olanlardan, bir baştan bir başa, sadece ürperti duyuyoruz!

Müftüoğlu

Hadiselerin

★ **MİTHAT PAŞA**

Mithat Paşa... Masonluk, Dönmelik ve kozmopolitlik ruhunun, 1909 dan itibaren siyaseten büyüttüğü, büyük gösterdiği, uydurma bir ilimle hakkında menkıbeler tertiplediği ve ders kitaplarına kadar telkinini ilerlettiği paravana şahsiyet... Bu paravananın arkasında, Türk bütünlüğünü imha kararındaki bütün Garp emperyalizması, Garp kapitalizması, her türlü taklitçilik ve sun'î Avrupacılık gayretleri, sistemli Masonluk ve kozmopolitlik vardır. Kendisi, belki de hiçbir şeyin farkında olmıyarak, mahut «hürriyet ve müsavat» tekerlemesiyle bütün bunların piyonluğu rolünü oynamış, sonra da Meşrutiyet inkılâbiyle şahsiyeti,

(101 Hadîs) i, Anadolunun muhtelif köşe ve bucaklarında, komisyonsuz olarak satmak ve parasını göndermek işini Allah rızası için kabul edenlerin, bize şimdiden birer mektupla isimlerini ve adreslerini bildirmelerini rica ederiz! Mukaddesatçı Türk! Sana bu kadar heyecan ve iştiyakla uzanan ellere, parmağını olsun uzat!

Vatan Hâini

Nâzım Hikmet, Af Kanunundan faydalanıp, yani Türk Milletinin affına nail olup hapishaneden çıktıktan bir müddet sonra, Türk Milletinin ve Türk mukaddesatının baş düşmanı Moskof âlemine ve komünizmanın yatağına kaçtı. Şanlı basınımız ise bu alçakça firarı, «kaçma» tabirini bile üzüntü ile kullanarak «gitme» şeklinde ve gayet (objektif), hattâ saygılı bir lisanla anlattılar ve asla tefsirine yanaşmadılar ve herhangi bir kıymet hükmünden uzak tuttular. Hani biraz daha sıkılmasaydılar hadiseye «Tetkik seyahati» ismini bile verebilirlerdi. Eğer, komünistin yerinde bir mukaddesatçı olsaydı ve meselâ onun kaçabileceği bir yabancı devlet mevcut bulunsaydı, görürdünüz hıyanet, rezalet, şenaat, ihanet ithamlarını!...

Hadise, en çok ve en canhıraş soyundan bir vatan hiyaneti tablosunu canladırıyor! Vatan hainine Af Kanunundan evvel hususî af çareleri aranır ve bu cereyanın başında Dönmelik, Masonluk ve bütün tâbileri, Ahmet Emin Yalman'ın kalemile çırpınırken, başlıca müdafaa şuydu:

«— Nâzım Hikmet bir Türk (!) komünistidir ve Ruslukla, Moskof emellerile asla alâkalı değildir. Yarın Türk vatanı bu emeller yüzünden bir tecavüze uğrayacak olursa, bütün Türklerle beraber kanını dökecek olanların başında Nâzım Hikmet vardır! Onu, dünya görüşü ne olursa olsun, Türk birlik ve bütünlüğüne zıt bir yolda görmek çok büyük bir hatadır. Nasıl bir Fransız komünisti, her şeyini Fransa uğruna vermeye hazır ve vatanına matuf Rus emellerine düşman bir fert olmak icap ederse, Nâzım Hikmet de, kendi (Marks) cı görüşünü, vatanının selâmetine aykırı bir politika sahasına âlet etmiyecek bir insandır!»

Vatan hainiinin, aşağı yukarı bu mealdeki müdafaasını, başta (VATAN) gazetesi, bütün dostları ve avu-

328

Muhasebesi

mikroskop altındaki deo huveyneler gibi şişirilmiştir.

Şimdi ona yapılan aynı şişirme merasimi, son derece garip, mânasız, lüzumsuz, hakikatsiz ve mesnetsiz bulurken şöyle düşünüyoruz:

— Eğer katafalk, onun ruhu için bir azap sebebi olacaksa, buna «amele göre ceza» diyebiliriz; zira onun açmak istediği cereyandır ki, sonunda katafalk'a kadar gitmiştir. Allahın, sonunda bu katafalka Mithat Paşayı sokması da hikmetlerin hikmetini ihtar ediyor. Ve ne garip tir ki, son zamanlarda memlekete, yabancı topraklardan yalnız iki Sadrıâzam ölüsünün kemikleri getirilmiştir ve bunların ikisi de Masondur!!!

Gerçekten dünya çapında bir teşebbüs ifade edecek olan (101 Hadîs), temin edeceği kârla, bu dâvanın günlük gazeteye kavuşmasını da sağlıyacaktır. Bir günlük gazete ise, dâvanın mânevî kadrosu bakımından bir devlettir. Hepinizi bu devlet yolunda vazifeye davet ediyoruz. Lûtfen fert kendimizi, içtimaî haysiyetimizi gösterelim!..

Nâzım Hikmet

katları, hep bir ağızdan yaptılar. Nihayet komünist şair, Af Kanunu ile kurtuldu; ve bugün Türk vatanının biricik ve kat'î suikast sahası olan Demir Perde gerisine kaçtı. Böylece kendisinin, vatanını her ân Moskoflara satmaya âmade bir Moskova (ajan) ı olduğunu ve zaten Moskova (ajan) ı olmadan herhangi bir mücerret ve isbat etti.

Bu kadarı basittir ve hiç de şaşılacak bir şey değildir. Fakat şimdi, vatan hainini müdafaa edenlere teveccüh edecek sual payı yok mudur? Kimse bunların yüzüne tükürmeyecek ve «Durumunuzu izah edin bakalım!» demiyecek midir? Resmen Vatan hiyaneti bayrağını açarak, çok basiretli zabıtamızın gözü önünde hudut dışına atlamayı bilen bu alçağın arkasından, hâlâ Türk Politikasına istikamet vermekte devam eden, hakikatte ise mütemadiyen Moskovanın ekmeğine yağ süren, gûya İnkilâp ve rejim koruyucusu gizli maksat sahiplerinin foyası anlaşılmıyacak mıdır? Hükûmetinden efkâr-ı umumiyesine kadar, bunlardan hesap sormanın, hiç değilse tahriklerine arka çevirmenin isabetine inanacak bir tecelli ve aksülamel görülmeyecek midir?

Ey, müdafaa ettiğiniz vatan hainin pek veciz olarak ifade ettiği insanlar! Artık size düşen vasfı, bizzat tayin edecek kadar insaf gösterin! Gösteremezsiniz; zira yalnız imhasına memur olduğunuz bu memleketin saffet ve habersizlik derecesini bilirsiniz! Eğer bu hâdise başka bir (anti komünist) memlekette olsaydı, sizi intihara davet ederler; hiç olmazsa, sokağa çıkamaz hale getirirlerdi. Fakat burada bunlardan hiçbiri olmayacak; ve siz sanki dünkü müdafaa ettiğiniz, bugün Türk vatanını istihlâsa memur edilmiş gibi, edepsiz, [illegible] ve hayâsız bir pişkinlik içinde vazifenize devam buyuracaksınız!!!

Numan A. BİNALTLI

101 Hadîs

Bugüne kadar birkaç örneğini gösterdiğimiz tarzda, Necip Fazıl Kısakürek, yepyeni ve dünya çapında bir işe girişmek, daha doğrusu bir işi tamamlamak üzeredir. Nasıl buhar makinesinin keşfini beşeriyet bir çaydanlığa borçluysa, Necip Fazıl da, buluşunu, ne yapıp yapıp bir günlük gazete sermayesini tedarik etmek zoruna medyundur. Hadîsler tam 101 tane olacak; herbirinin, aslî harfleriyle ve hattat elinden çıkma birer aslî metni görülecek, bu metinlere ait klişelerin altında da, nazım şeklinde hadîslerin meal ve tefsiri bulunacaktır. İki formayı geçmiyecek ve son derece sade, fakat pek güzel bir cilt içinde demetlenecek olan (101 Hadîs) in fiyatı iki buçuk lira olarak tesbit edilmiştir. İlk kademede bundan on bin tane basacağız. Hepsi satıldığı takdirde günlük gazetenin sermayesi bir hamlede çıkmış demektir. Bu mevzuda ümidimiz, bu on binlik baskının, bir defa değil, birkaç defa yerine getirileceği, boyuna tekrarlanacağıdır. O takdirde, teşebbüsümüz, nur üstüne nur ifade eden bir kolaylıkla fiil sahasına çıkabilir. Hâdisenin, ortada bir günlük gazete mevzuu bulunmasa dahi, müstakil olarak telkin etmesi gereken kıymet ve ehemmiyet derecesi üzerinde fazla söze lüzum görmüyoruz. (101 Hadîs) hazırlanır hazırlanmaz, bazı günlük gazetelerle vaziyet okuyucularımıza ve bütün Müslüman Türklere haber verilecek ve kitabın satın alınma şekli bildirilecektir. Paramızın bâyi ellerinde kalmaması ve ayrıca bir komisyona tâbi tutulmaması için, siparişler doğrudan doğruya, Necip Fazıl'ın (Şükran sokağı, No. 5, Moda, Kadıköy) adresinedir. Bu adrese her iki buçuk lira havale edene derhal posta ile kitaptan bir nüsha gönderilecektir. Toplu satışlar için de, kitaptan, Anadolunun muhtelif merkezlerindeki, komisyon istemekten azade dostlarımız nezdinde kâfi miktarda bulundurulacaktır. Önümüzdeki bayramın, bilhassa dâvamız bakımından bize bayram ettirmesini dileyerek, (101 Hadîs) i bayram ertesine yetiştirmek gayretinde olduğumuzu arzederiz.

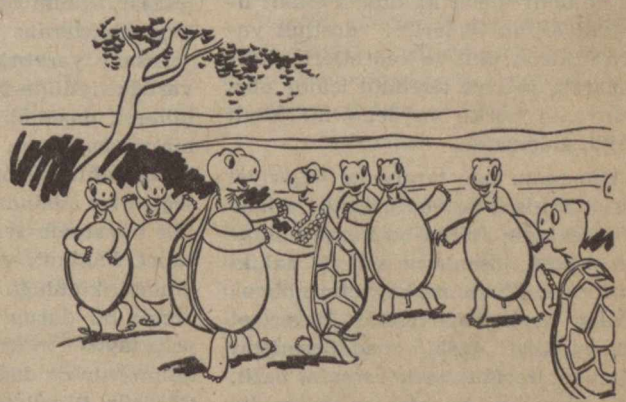

Hürriyet ve demokrasi ölçümüzün tâ Mithat Paşa devrine kadar rücuu önünde, Mithat Paşa Stadyomunun koşucu atletleri sıfatiyle kaplumbağaların karınlarında davul çalarak sevindiklerinin resmidir!!!

Bir Lâhza Durup Düşünelim!

Pakistanın büyük kalemlerinden Geti Are Beşir Ahmed'in bir yazısı

Yirminci asrın ilk yarısına basarken, şimdiye kadar insanların fen yolunda büyük ilerlemeler kaydetmiş olduğunu, bu sayede yüzbinlerce modern icadın insanlara günlük hayatlarında dahi paha biçilmez kolaylıklar sağladığını görürüz. Fakat, bir müddet tevakkuf edip düşünürsek, bütün muazzam başarılarına rağmen beşerî medeniyetin mücadele ve harbleri önlemeğe, millî rekabet ve hasedi ortadan kaldırmaya muvaffak olamadığını, beşerî hırs ve ihtirasın dünya sulh ve sükûnunu berhava etmekte berdevam olduğunu müşahede ederiz. Maatteessüf dünya hâlâ kuvvet politikasına sahne olmakta, her iki dünya harbinin müsebbib olduğu acı tecrübelere rağmen, millî nefret ve husumet günden güne şahlanarak gitmektedir.

Geçen sene 4 Mayıs günü, Amerikada Kongre ve Temsilciler Meclisine bir hitabede bulunurken, Pakistan Başbakanı Liyakat Ali Han şöyle demiştir :

«— Dünyanın dört bucağında bütün insanlar, sadece tahayyül edip bağlandıkları daha mükemmel bir hayat ve yaşayış tarzını değil, aynı zamanda bütün muazzam başarıları ve iyiliğe, mükemmeliyete karşı olan hudutsuz fırsat ve temayülleriyle beraber beşerî medeniyetin, dünya çapında bir âfetle silip süpürüleceğini düşünerek yeis duymaktadırlar. Pakistan, Endonezya ve Hindistan gibi genç ve hürriyeti yeni tatmış memleketler için böyle bir ihtimal son derece müessif ve acıdır. İçten temenni ve ümit ederiz ki, dünya efkârı umumiyesinin önderleri dostluk yolunu tutsun; akıl ve kudretlerini kullanarak, yeis ve tereddüt içinde olan dünyanın korku ve dehşetini tezyit değil, gidersin.»

Dünyanın her tarafında, beşeriyet bir mücadele ve kargaşalık içinde yüzmektedir. Bütün bu kargaşalıkların sebebi, insanların asîl ve hakikî yaşama mefhumunu kaybetmiş olmasından ileri gelmektedir. Beşeriyet lüzumundan fazla maddîleşmiştir. Dünyevî ve fânî zevk ve safa, basit, âdî eğlenceler, heyecanlar, insan dimağını kaplamış, gasbetmiştir. Herkes çok miktarda para kazanmak, şık elbiseler giymek, en son modayı, yakından takib etmek, güzel ev eşyaları, otomobil, radyo, buz dolabı almak, daha yüzlerce modern ihtiyacını temin etmek istiyor. Herkes bütün güzel filmleri görmek, operaya gitmek, yabancı memleketlerde seyahat etmek sevdasındadır. Arzularımız sonsuzdur ve bunları elde edemeyince de yeis duyuyoruz. Modern medeniyet gayet sathî ve maddîdir. Modern insan da fânî zevk ve refaha fazlasiyle ehemmiyet vermektedir; hayatın ruhânî kıymetini idrâk kabiliyetinden mahrumdur. Bu sathî zevklerin peşinde koştuğundan dolayı heyecan içinde, yorgun argın ömür sürmektedir. Büyük şehirlerde mâneviyat (dejenere) olmuştur. Çok fazla içki, kumar ve aşırı ölçüde gece hayatı insanları kıymetsiz, boş bir hayata sürüklemektedir. Maddiyat ve para hırsı insanları ahlâksız, düşük ve (egoist) yapmıştır. Artık hayatta kötülüğe karşı bir nevi misyoner veya muharip rolü oynamak vazifemizi unutmuş bulunuyoruz. Kolay ve rahat şeyleri seviyor, adî zevkler peşinde koşuyoruz. Dünyanın bugün manevî bir uyanışa ihtiyacı vardır. Bütün din adamları, peygamberler, azizler, mürşidler dürüst ve müşfik olmayı, birbirlerine sevgi beslemeği öğretmişti. Dünyadaki bütün dinlerin birleşerek hemfikir oldukları bir çok hakikatler vardır. Fakat bugünkü modern devirde din adamlarının gösterdikleri yüksek hayat prensiplerine ehemmiyet vermiyoruz. Bugün ne Müslümanlar hakkiyle Müslüman, ne de Hristiyanlar tam mânasiyle Hristiyandırlar. Hristiyanlar da peygamberlerinin öğrettiklerini artık unutmuşlar, dinin hakikî mefhumunu kaybetmişlerdir .

İnsanı yaratırken, Allah bu fânî varlığa, iyilikle kötülüğü ayırd edebilmesi, düşünüp hissedebilmesi için bir vicdan ihsan etmiş ve onu «Eşref-i Mahlûkat: Mahlûkların en yükseği» diye adlandırmıştır. İnsan, günlük hayatında iyilik, muhabbet, necabet, hakikat, ve dürüstlük yoluna gitmeli, kötülüğü yenmelidir. Her adımda bir durup, takibedeceği doğru yolu tâyin için düşünmelidir. (Longfellow) un da dediği gibi:

Görürüz, Büyük'lerin hayatına bakınca;
Biz de öyle yaşayıp yükselebiliriz...
Zamanın kumlu yolları boyunca,
Bir iz bırakabiliriz ölürken...

Günlük hayatımızda, şık giyinmek, modaya uymak, evimizi güzel döşemek, günün hadiselerinden haberdar olmak, şöhrete ve kudrete ulaşmak için çalışıp çabalıyor, fakat bundan sonra da bir hayat olduğunu, bir gün gelip de iyilik ve kötülüklerimizin yargılanacağını unutuyoruz. Bu hilkatin arkasında bir maksat gizlidir; etrafımız sefalet ve yeisle çevrilidir. Allahın yarattığı bu mahlûkatın çoğu en basit hayat ihtiyaçlarını temin için çırpınıyor; yiyecek ekmek, vücutlarını soğuğa karşı muhafaza edecek gömlek bulamıyorlar. Hayatın beşerî kıymetini idrakten mahrumuz. Yoksullara, ufacık, kıymetsiz bir yardımda bulunarak kendimizi aldatıyoruz. Yaptığımız yardım kifayetsizdir. Din adamlarının da öğretmiş olduğu eşitlik, kardeşlik, sosyal âdâlet prensiplerini takib etmeli, kendimizi iyilik ve doğruluk yoluna vakfetmeliyiz. Modern medeniyet maddî temellere dayanmaktadır. İçimizde, iman ve kudret beslemeli, ruhumuzu pâk ve saf bir hale getirmeliyiz. Mâneviyat, ve tefekkür bakımından âciz ve zavallıyız. Bugün dimağımız vesveseli, rahatsız ve huzursuzdur. Dedelerimizin, büyük annelerimizin tatmış oldukları huzuru biz artık kaybetmiş bulunuyoruz. Çocuklarımıza emin bir hayat temin edemiyoruz. Üçüncü bir dünya harbi ihtimalinin tehdidi ile istikbalimiz sükûn ve emniyetten uzaktır. İnsanlar, haset, kıskançlık, düşmanlık ve milletçe nefret yüzünden dünyayı harabeye çevirmişlerdir. İfrata vardırıldığı zaman Milliyetçilik mefhumu harbe sebebiyet verir. Irkî üstünlük ve renk tefriki gibi yanlış fikirler ortadan kaldırılmalıdır. Birbirimizle daimî mücadele halinde bulunursak kendimizi nasıl medenî insanlar olarak vasıflandırabiliriz? İnsan hem ferdî hem de millî kıskançlık ve nefretten sıyrılmalıdır. Beşerî ihtiraslar, eskisi gibi, yine âdî ve vahşidir. Tabiat âlemi o kadar güzeldir ki... Etrafımızda muazzam, heybetli dağlarda, masmavi engin denizlerde, yeşil vâdilerde, bahçelerde, tabiat manzaralarında, derelerde, kuşlarda öyle güzellikler saklıdır ki... Şairler, edibler, sanatkârlar, mimarlar, müzisyenler dünyaya sayısız güzellik hazineleri bahşetmişlerdir. Fakat hile, nefret, sukut ve kıskançlık, ahlâksızlık, kumar, içki, ufku karart-

330

Mithat Paşa

İlk Mason, ilk sahte hürriyetçi ve ilk garp taklitçisi

«Hülâsa şudur ki: Mithat Paşanın (Kanun-u Esası) si, (Meclis-i Mebusan) ı, Tanzimatı Hayriyeden daha muzir olabilecek vaziyetler ihdas eyledi. Milleti doksan üç Moskof muharebesine sürükledi.

Muharebeden muzmahil çıktık. Mithat Paşa (Meclisi Mebusan) ında, milletleri namına söz söyliyen hıristiyanlar el altından aleyhimize çalıştılar. Vatan namına ölenler yine Türkler oldu. Tanzimattanberi borçla hazırlanan her şey mahvoldu.

İkinci Sultan Hamit, muharebeyi bitirdikten sonra, dersini ikmal ve itmam eden bir adam şahsiyetile, Hristiyan ve ecnebi hegemonyasına yararlık eden Osmanlı (Meclis-i Mebusan) ını kapattı. İkinci tedbir olarak hariçten on para borç almıyarak kendi yağile kavrulmaya ve borçları ödemeye karar verdi. Üçüncü tedbir olarak da Tanzimat-ı Hayriyenin tek cepheli siyasetini terk ile İngiltere, Almanya, Rusya meyanesinde elâstikî bir siyaset takibine koyuldu.»

27 Eylûl 1946
Sami KARAYEL

«Mason olan Şinasilerin, Mithat Paşaların, Namık Kemallerin, Ziya Paşaların, şunun bunun istedikleri meşrutiyeti idareye muhalif olan Sultan Hamit, elbette ki, kızıl sultan olarak ele alınacaktı!»

.....

«... (Tanzimat-ı Hayriye), Masonluk tesirile vücutlanmış bir hürriyet dâvasıdır. Bu hürriyet, bütünlük arzeden Osmanlı ümmetçiliğini yıkarak, parçalar halinde milliyetçiliğe yol açan parça parça istiklâl duygularını doğuran, anasira devlet bünyesi içinde yer ve salâhiyet veren, ecnebi sermaye ve emteasını Osmanlı İmparatorluğu içine akıtan, devlet mahremiyetini kökünden yok eden, bütünlüğü parçalar haline koyup birbirine vurarak çalkalayan bir devr-i hürriyet...»

4 Ekim 1946
Sami KARAYEL

«Mithat Paşanın (Meclis-i Mebusan) ı açıldı. Bulgarlar, Sırplar, Bosnalılar, Hersekliler, Hırvatlar, karadağlılar; Kegalar; Arnavutlar, Rumlar, Ermeniler, Araplar, Dürzüler, Vehabiler, Garbîler, Şamîler, Kürtler, Çerkesler, Abazalar; Gürcüler vesaire vesaire; toplandılar. Rum patriği, Marunî, Nasturi ne varsa onlar da geldiler. Ne nutuklar, ne merasim, neler, neler??? Başta hıristiyanlar olmak üzere herkes Rusya ile harp istiyordu! Konferans mukarreratının reddini talep ediyorlardı.

Mithat Paşa, (Meclis-i Mebusan-ı Osmanî) ye harp veya red takririni verdi. Neticede: Harp!...

İşte, 93 Rus muharebesine giden yol. Bir yandan da medreseleri boşaltan ve silâhlanan yobazlar:

— Harp isteriz!

Diye nümayişler yapıyordu. Bütün bu keşmekeşlere, entrikalara, ince zekâsiyle bir kışı seyirci idi. O da İkinci Sultan Abdülhamit...»

18 Ekim 1946
Sami KARAYEL

«— Rusya İmparatoru, muharebe kapısının açılmasını istemezdi. Mithat Paşa, anı ilânı harbe mecbur etti. Ahali-i İslâmiyenin efkârını tehyiç ile cenge hırslandıran odur. Sanki tüfeği o doldurdu. Damat Mahmut Paşa, ateş etti; bu üç kişi başta Mithat Paşa olmak üzere devletin başını bu felâkete uğrattı.»

Tezakir — Cevdet Paşa

«— Muharebenin esası, maceray-ı hal ve akdi, malûm olan meclis-i umumî vasıtasile Mithat paşa zamanında hazırlanmıştı. Mithat Paşa tarafından yazılıp o mecliste okunan lâyihaya bakıldığı sırada kaziyye-i meşruha teeyyüd eder.»

«— ...(Lord Salisbori) İstanbulda iken devlet-i metbuası Hariciye Nezaretine gönderildiği 18.1.1377 tarihli tahriratında (Mithat Paşa tekliflerimizi meclis-i umumiye o tarzda koydu ki meclis için onları reddetmekten başka çare yoktu) demiştir.»

«— ...Sultan, harb taraftarı değildi. Lâkin en birinci, bizim azgın ve ahmak Mahmud Paşa (Paşanın kayın biraderi) ve Mithat Paşanın şerlerinden dolayı sabrediyorlar. Bu, adamların ne büyük hatada bulunduklarını elbet de zaman isbat edecektir.»

«Vaktini eğlencesiz geçirmezdi. Olvakit Hazine-i celileyi izrar yolunda itiyat olunan iltizamata girişerek kesb-i servet etmişti.»

Risâle - Vaka nüvis Lûtfi

«Reşit Paşa, Âli Paşa şöyle dursun. Rıfat, Şekip, Saffet Paşalar ve tahsili kısmen Mısırda ve kısmen Avrupada olan Hariciye Nazırı Raşit gibi ikinci ve üçüncü derecede addolunan rical-i siyasiyemizin ehliyet-i siyasiyeleri kadar ehliyete bile Mithat Paşa malik değildir.»

10.1.1909
Said Paşa

---

maktadır. Artık hep beraber insaniyetin bu çirkin manzarasını ortadan kaldıralım; güzellik, iyilik, sevgi ve dostluk yoluna gidelim. Eğer yeryüzündeki bütün medenî milletler, bütün mütefekkirler birbirlerini sevip anlamağa çalışsalar, sevgi ve dostluğu, şefkati gaye ittihaz etseler, o zaman bu dünya bir cennet olur. Hep beraber beşerî hayatta mükemmeliyet elde etmeğe, insanı ilâhî bir mahlûk mertebesine yükseltmeğe azmedelim.

Hayatın manevî ve ruhanî değerleri çocuklara öğretilmelidir. Evde hüküm süren atmosfer çocuğun karakterine şekil verir. Annenin başlıca vazifesi çocuğuna temiz ve hakikî hayat idealini tanıtmak, ona basit heyecan ve zevk peşinden koşmamayı öğretmektir. Herşeyden önce anne çocuklarına örnek olmalıdır. Çocuk dimağı gayet kolaylıkla tesir altında kalabilir. Eğer anne hergün dua edersе çocuk da annesinin tesiri altında dua eder. Anneler çocuklarına Allahtan, dünyanın Haliklerinden, onun yer yüzündeki bütün insanlara ihsan ettiği nimetlerden bahsetmelidir.

Çocukluğumda annemin ve büyük annemin namaz kılışını seyrederken nasıl düşünceye daldığımı hâlâ hatırlarım. Bundan başka, mektepteyken Ahlâk dersinde İngiliz hocamızın etüdden önce öğrettiği ilâhî ve dualar da hâlâ hatırımdadır. Piyano refakatinde şu ilâhiyi okurduk:

«Her yüksek ve güzel şey,
Her büyük ve küçük şey,
Her başarı ve mucize,
Hepsi Allahın eseri...»

Geti Are Beşir Ahmet

331
MİLLÎ KÜTÜPHANE ANKARA

TARİH

Balıkhane Nazırı
MERHUM ALİ RIZA

ESKİ RAMAZAN ÂDETLERİ

— 8 —

Ramazan âdetlerinden biri de cami ve türbe ziyaretleriydi. Ezcümle Fethiye, Ka'riye, Tokludede camileri tarzında, kiliseden döndürülmüş camileri ve Hazret-i Halit ile beraber gelen Ebu Şeybe ve Ebu Sait Hazretleri gibi Sahabî türbelerini ziyaret etmek usuldendi. Meselâ Fethiye camii Fetih esnasında teslim alınıp öylece bırakılan kiliselerden iken 1000 tarihlerinde vâki olan bir kavga neticesinde Hıristiyanların elinden alınarak Üçüncü Murat tarafından camiye nasıl kalbedildiği gibi bahisler, bu ziyaretlerin mevzuunu teşkil ederdi. Akşam Hazret-i Halit türbesinde veya ahbap hanelerinde, yahut kebapçı ve kıymacı dükkânlarında iftar edip Eyüp camiinde Teravih namazını kılarlardı. Yenikapı Mevlevihanesi, Hazret-i Sünbül, Kocamustafapaşa dergâhları gibi maruf tekkelere iftara gidilir; büyüklerden birçoğu Enderun'da bulunan Hırka-i Saadet dairesinde ve Kadir geceleri Ayasofya camiinde iftarda bulunurlardı. Eskialipaşa semtindeki Hırka-i Şerifi ziyaret, öğle namazını orada kılmak, ikindiyi Fatih camiinde eda; Ramazanın ilk Cumasını Ayasofya, ikinci Cumasını Eyüpsultan, üçüncü Cumasını Fatih, son Cumasını Süleymaniye camilerinde yerine getirmek, halkımızın Ramazana mahsus âdetlerindendi.

Bir zamanlar devlet ricalinden bazı şahıslar, Harbiye Nezareti (şimdiki Üniversite) meydanındaki yangın kulesinde iftar etmeyi âdet edinmişlerdi. Bu iftarların dört beş defasında fakir dahi hazır bulundu. Enderun-u Hümayun iftarlarında ise nice yıllar ve pek muteber kimselerle bir arada bulunduğumdan, görüp bildiklerimi kısaca çerçevelemek isterim:

Ramazanın on beşinci günü Hırka-i Şerif ziyareti münasebetiyle emanetler açılmış bulunacağından Enderun iftarına on beşinden sonra gitmek daha ziyade rağbet belirtirdi. Bu iftarlarda, ilmiye ve mülkiye büyüklerinden birçok zevat bulunurdu. Enderun Tarihi sahibi ve eski «Cezair-i Bahr-i Sefit» Mutasarrıfı Ahmet Ata Bey merhum, Enderun'dan mezun olmuş ve sarayı iyi tanıyan bir zat olduğu için, her gidişimizde beraberinde olmaya gayret ederdik. Ata Bey o tarihlerde yetmiş beş yaşlarındaydı. Bize, bütün saray vakalarını, mahallinde ve en canlı hususiyetleriyle anlatırdı.

İftar vakti yaklaşınca, herkes kendi âleminde, kendi ruhî ve vicdanî haliyle meşgul olur, ezan okunurken oruçlar Zemzem ile açılır, akşam namazı kılınır, peşinden Hazine-i Hümayun Kethüdalığı dairesinde iftar edilirdi. Enderun muhitinde yenilen yemeklerin nefaseti meşhurdur.

Yangın kulesi iftarı, Ramazanın yirmisinden sonraya talik olunurdu. Sebebi de, minarelerde kandiller temaşasının karanlık ve uzun müddet ayın çıkmadığı gecelere tahsis edilmesi..

O vakitler, birçok kişi bu kule iftarına iştiraki arzu eylediklerinden, pek çok cemiyetli ve eğlenceli bir âlem edilirdi. Taayyün eden akşam için lâzım gelenlere malûmat verilir; Âli, Fuat ve Mısırlı Kâmil ve Fazıl Paşalar gibi vükelâ ve kübera davet edilir ve şayet icabet etmezlerse, hisselerine isabet eden yemekleri göndermeleri muktazi olduğu bildirilirdi. Vakıâ bunlardan hiçbiri davete icabet etmezler. Lâkin taamların irsalinde de tereddüt göstermezlerdi.

Muayyen günün akşamı, on bir raddelerinde, Bayezit camişerifinde içtima etmiş olan iftarcılar peyderpey yukarıya çıkmakta; ve bir taraftan da ayvazlar tablaları çıkarmakta bulunurlar. Oruç haliyle çıkmak gerçi zahmetlice olur, lâkin çıktıktan sonra da etrafın temaşası, çekilen zahmeti insana unuttururdu.

O tarihlerde, yaşı doksanı mütecaviz, mamafih vücudu zinde ve sıhhati yerinde bir Memiş Efendi vardı. Bu zat, Enderun'dan çırağ olmuş; ve halince hoşsohbet bir adamdı. Fakat yıldızlara ve göz değmesine fevkalâde mutekit olduğundan, meselâ «Sünbüle burcu iyi burçtur, yağmur yağar; mavi gözlülerin daha ziyade nazarı değer!» diye daima sakınırdı. Her sene kule iftarına çıkıldıkça Memiş Efendinin de birlikte bulunmasını ehibbanın cümlesi arzu eylediklerinden rica ve ısrar ederler, bir takrip çıkarmağa muvaffak olurlardı. Bir sene, mavi gözlü olduğu için Memiş Efendinin hiç sevmediği, Tersane Tulumbacıbaşısı Kaymakam Raşit Beyi de haberdar etmişler. Raşit Bey gelip de «Vay Memiş, bu sene de mi çıktın!» demesi üzerine, zavallı adam fevkalâde telâş edip, «Hayır, kendim çıkmadım; kule ağaları beni ekmek zenbiliyle yukarıya çektiler!» diye tevil etmeğe, bir taraftan da bir şeyler okuyup üstüne üflemeğe başladı ve böyle söylemelerini herkese tenbih edip o seneden sonra da nazar korkusundan kule iftarı davetini kabul etmedi.

Yaz ramazanlarında vükelâ ve vüzera, rical ve kibar yalılarında bulunduklarından ve eskiden vüzera beşer, bâlâ ashabı dörder, ulâ evveli üçer, ulâ sanisi ve mütemayizler ikişer çifte kayıklara râkip olmaları teşrifat iktizasından olduğundan, velev mülkiyede de olsa, vukeilâlık makamında bulunan vüzeranın maiyetlerinde bir yaver ve ikişer nefer de çavuş bulunması teşrifat usulündendi. Vükelâ vapurunun tahsisinden evvel, akşam üzeri takım takım kayıklar birbirini takip ederdi. Vüzera kayıklarında tüfekli ve palaskalı çavuşlar kıç üstünde, yaver de paşa ile anbarda bulunurdu. Kayıkta bulunan ağalardan biri efendisinin çubuğunu doldurup vermek, diğeri de şemsiye tutmak vazifesiyle mükelleftirler. Şemsiyenin rengi kırmızının gayrı olmak şarttır. Çünkü kırmızı şemsiye tutmak padişahlara mahsustur. Bir de sarayı hümayunun veya vükelâdan birinin sahilhanesi önünden geçerken şemsiyeyi kapamak hürmet iktizasındandır. Kayıkçıların elbisesi bürümcekten gömlek, beyaz şalvar ve beyaz çoraplardan ibaret iken, sonraları sırmalı kolsuz yeleği gömlek üzerine giydirmek de taammüm etmişti.

Ekseriya yolda top atıldığı cihetle, ihtiyaten kayıkta iftariye bulundurulur ve iftardan sonra, tirkeş ta-

332

Battal Gazi

SENARYO ROMANI:
Neslihan Kısakürek

— 28 —

Amuryon'lular ordugâhının gerisinde ve manzaraya hâkim bir tepede, pusu kurmuş, vaziyeti kollayan Battal Gazi... Yanında Tavabil ve ayrıca beş on silâhlı adam... Biraz geride ve çukur bir yerde atları bekliyor. Battal Gazi'nin atı Aşkar, öbür atlar arasında, heyecanlı edasiyle hemen göze çarpar. Âdeta atları, iplerini koparıp peşinden gelmeğe davet etmekte...

Battal Gazi — (Yanı başında, kendisi gibi yere uzanmış bulunan Tavabil'e iki ordu arasındaki vaziyeti göstererek) *İşte ilerliyorlar! Cenk başladı!*

Tavabil — İyice kapışmalarını bekliyelim!

Battal Gazi — Bekliyoruz, onu bekliyoruz!

İki tarafın saflarını uzaktan ve Battal'ın yanından görüyoruz. Piyadeler birbirine cepheden yaklaşırken, süvariler de cenahlardan birbiri üzerine hareket eder. Anî ve korkunç bir kapışma...

— 29 —

Yakından ve içinden harb sahnesi... Piyadelerle piyadeler ve süvarilerle süvariler boğuşuyor. Kılıçlar, kalkanlar, gürzler, mızraklar, hançerler, baltalar birbirine girmiştir. Vuranlar, vurulanlar, yıkanlar, yıkılanlar; şahlanan, devrilen, düşen atlar... Hareket, gulgule, kıyamet...

— 30 —

Battal Gazi — (Tavabil'e) *Haydi, hücum zamanı geldi!*

Tavabil, eliyle geriye doğru bir işaret çakar. Gerideki beş on kişi hemen zıplar, atlarına atlayıp Battal ve Tavabil'in atlarını da getirirler. Onlar da atlarına atlar. Önde Battal, arkada öbürleri, dizi koluna girerler. Battal, gözü hep cenk meydanında, kılıcını çeker.

Battal — (Arkasındakilere) *Hücum! Allahım; yardımcımız ol!*

Battal, tepeden aşağıya doğru yıldırım hıziyle atını sürer. Arkasından, arkadaşları, kendisini aynı şekilde takip ediyorlar.

Bağıran süvariler — (Dört nala yardan aşağı inerken) *Allah, Allah, Allah!!!*

Hepsi birden, Battal'ın kılıciyle gösterdiği istikamete dalarlar.

— 31 —

Amuryon ordugâhında merkez noktası... Amuryon'luların beyi Şamas, zırhlar içinde, atiyle bir sağa bir sola çarklar yaparak ve emirler vererek harbi idare ediyor. O sırada, Şamas'ın arkasındaki yaverlerden bir zabit, beyine geri istikameti gösterir.

Amuryon'lu yaver — (Şamas'a) *Bakınız, efendimiz, bakınız! Türk süvarileri arkamızdan geliyor!*

Şamas — (Derhal geriye dönüp bakarken) *Ne o, sarıldık mı, tuzağa mı düşürüldük?*

Amuryon'lu yaver — (Yıldırım hıziyle yaklaşan Battal'ı gösterir) *Efendimiz! Gelen Battal!.. Hüseyin Gazinin oğlu... Arkası da kalabalık...*

Şamas — (Elindeki kılıçla, sol cenah istikametini işaret eder) *Arkamdan geliniz! Ordu beni takip etsin! Ricat borusunu çaldırın!*

Şamas ve karargâhı, dört nala, sol cenah istikametinde kaçmaya başlarlar. Çalınan borular... Herkes onları takibe koyulur. Su üzerinde müthiş bir ters cereyan... Battal, kaçanların arkasından yetişip etrafını biçmeğe başlar. Kılıcını her indirişte bir Amuryon'luyu yere sermektedir. Arkasından arkadaşları da yetişir. Toz duman içinde belirsiz bir ân...

— 32 —

Malatyalılar tarafında merkez noktası... Malatya beyine düşman tarafını gösteren bir zabit...

Malatya Beyi — (Atını mahmuzlayıp öne fırlatırken) *Haydi hücum, umumî hücum! Borular çalsın!*

Malatya ordusunun merkez noktasındaki borazanlar bir ağızdan umumî hücum borusunu çalarken, düşman saflarında ânî bir çöküntü ve panik... Malatyalılar kaplanlar gibi düşman ordusuna saldırır. Göz gözü görmiyen bir kıyamet, alâmet içinde, Amuryon'luların merkez noktasında safı deliniyor, ön ve arka noktaları arasında yol açılıyor. Yol açılır; Battal; elinde kanlı kılıcı, yüzü gözü kan içinde zuhur eder. Arkadan vuran Türklerle önden hücum edenler buluşmuş ve Battal Gazi tam Malatya Beyinin karşısına düşmüştür.

Battal Gazi — (Malatya Beyine) *İşte Battal yüzünden açılan cengi kazandınız! Şimdi takip boruları çalınsın!..*

Takip boruları çalınırken, hep birden düşmana hücum!.. Malatya süvarileri gayet tatlı bir dört nalla saf halinde hücuma geçerler. Arkalarında Malatya Beyinin karargâhı... Battal, Malatya Beyinin sağında ve oynaya oynaya dört nal yapan Aşkar'ın üstünde...

Malatya Beyi — (Koşan atının üstünde Battal'a) *Bize bu cengi kazandırdın ve yüzümüzü ak ettin! Artık meydan senindir! Yürü, Battal Gazi!..*

Düşmana doğru akın...

— Kısım sonu —

---

bir olunan kısa çubuklar yakılıp yalıya çıktıktan sonra akşam namazları eda olunarak taamlar edilirdi.

Ramazan gecelerinde sahilhanelerin önleri, ikişer üçer çifte misafir kayıklariyle dolmuş olduğu görülürdü. Yaz ramazanlarında Kâğıthane, İmrahor köşkü, Küçüksu, Çubuklu gibi mesirelerde takım takım iftarlar edilir; mehtap gecelerinde ilâhiler ve akınlarla Teravihler kılınırdı.

İşte eski Ramazanlar!..

— Son —

333

HİYANET

Çar polisile komünistler arasında casus-sikaları, dâva her ne olursa olsun, insan-

Okrana... Çarlığın müthiş gizli polisi... Bir cehennem müessesesi!.. Ondan korkan, yalnız ihtilâlci sosyalistler, nihillistler, (Kade) ler değildi. Grandükler, prensler, çarın kanından gelme asîller, taht basamaklarında diz çökmüş olan bütün saray ricali, hep birden, nefslerini korumak, kendilerine şevket ve servet bahşeden rejimi muhafaza etmek üzere, öz ellerile kurdukları bu müesseseden her şeye rağmen korkuyorlardı. Çünkü Okrana çok ağır ve korkunç bir silindire benziyordu. Neyin ve kimin üzerinden geçerse, yoluna kim ve ne çıkarsa ezip berbad ediyordu.

Fakat Rus ihtilâlcileri de müthiş şeylerdi. Çar İkinci Aleksandr'ı onlar yok etmişti. İki nazır onlar tarafından öldürülmüştü. Valilerden tam 17 sini vurmuşlardı. Yedi polis müdürü ve bir çok saray erkânı da cabası... Adedi hükûmetçe doğru olarak öğrenilememiş olan âzası (terrör) saçıyordu. Hançer, zehir, bomba velhasıl demir ve ateşle oynıyan bu adamların cür'et ve ateşleri karşısında durgunluk duymamak kabil değildi. (Narondnaya Volia fedaîleri icra komita) larının gösterdiği hedefe varmak için her vasıtaya baş vurmağı mübah görüyorlardı. Okrana onlardan birini yaktığı zaman onun külünden bin tane daha doğuyor gibiydi.

Çarların içinde en liberal'i olan ve 1861 de çıkardığı kanun ile 25 milyon müjiki serflikten çıkaran İkinci Aleksandr daha tahta çıktığı gün o icra komitasından ölüm kararını almıştı.

İşte «Halkın İdaresi Cemiyeti» mensuplarından genç mektepli (Okladski), bu sıfatla çara karşı bir suikasta iştirak etti ve muvaffak olamadı. Genç mektepli (Pier-e-Pol) kalesine atıldı, bir iki gün sonra asılacaktı. Bu aralık Okrana'nın dirayetli memurlarından biri hücresine geldi. İsmi Marksef... Kendisine muayyen hizmetler mukabilinde affedilmek teklifinde bulundu. 1917 ihtilâlinden sonra bu mevzuda Okrana dosyalarında. O kâğıtlar arasında gizli polis, meşhur Marksef'in el yazısile bu işe dair iki fiş buldu. Tipik iki yazı... İkisinin altında da Marksef'in imzası bulunuyordu.

Hele birincisine polis ruhiyatının emsaline pek seyrek rastgelinir bir örneği demek lâzımdı. En ince tahliller yapan büyük romancılara, bu, yeni bir ufuk açabilir bir şeydi. Bu polis memuru gözler önünde duran yirmi satırlık yazısı ile filozoflar, ruhiyatçılar safına yükseliyordu.

Şu bir numaralı fişi Marksef daha (Pier-e-Pol) zindanına gitmeden yazmış bulunuyor:

Dosya 7 — fiş No. 1

Okladski asılarak öldürülmeye mahkûm oldu. Müdüriyetin emrile gidip kendisini görmek ve kendisile

STALİNİN DOSTLARI

Stalin'in dostlarından bulunmakla iftihar edebilecek kimseler pek azdır. «Bir ihtilâlci samimî dostlarını seçmekte ne kadar çok ihtiyat etse yeri vardır.» Bu sözün inceliğine, Stalin, son derecede takdir ve tatbik etmiştir. Stalin'in, yaratılışı iktizası dost tutmıya temayülü pek azdır. Bugün diktatörün itimadına, muhabbetine mazhar olanlar kendisi tarafından çok tecrübe edilmiş veya kendisile (Eski) lere iştirak etmiş bulunanlardır. Bunlardan bu gün nekadarı sağdır! Fakat Stalin ile bir kerre dostluk etmiş olanlar, onun dostluğunun şartlarını tasdik etmekte hiç tereddüt etmezler. Şimdi bir kimsenin onun yeniden itimadını kazanması çok güç bir iştir. Gerçi bu vaktile de çok zordu, fakat bugün imkânsız denebilecek bir hale gelmiştir. Vaktile büyük tehlikelerle dolu kahramanca bir çarpışmada, yahut bir zindan köşesinde, yahut da hücra bir semtte, kuytu bir bucakta dertleşerek içinin ısındığı bir adama inanabileceğine hükmedince, mültefit, sevimli, hemen hemen de neşeli olurdu. Samimi dostlarını intihapta çok ince elemiş, sık dokumuştur.

Bugün Stalin 70 küsur yaşındadır... Bu 70 yıl içinde onun itimat ve muhabbetini kazananların adedi nihayet on kişiye varır. Bugün şevket ve azametin şahikasında bulunduğu halde bunların hiç birini hatırından çıkarmaz. Yalnız itiraf etmelidir ki, dostları da kendisi gibi, iptidaî ve basittir.

Kalbine yakın olanlar hakkındaki duygularını tamamile göstermiyen bir aşiret reisini andırır. Dostlarından, iş arkadaşlarından biri hastalanınca ona hemen yirmi libre tereyağı ve on libre bal yollar; bunların yanında şöyle bir de tezkere bulunur: «Ye de iyi ol, sana muhtacım!» Hayatın maddî nümayiş ve zevklerinde Stalin tereyağile baldan ötesini aramaz. Kendi hesabına da tek bir kerre olsun daha fazlasını düşünmez. Cengiz Han'ın da vaktile dostlarına bu suretle takayyüt ettiği, fakat tereyağı ve bal yerine iç yağı ve kısrak sütü yolladığı mütevatirdir. Gösterdiği bu ihtimama karşı dostu gene iyi olmazsa, Stalin en meşhur hekimlerden bir kaçını getirtir, hastanın on gün içinde ayağa kaldırılmasını emreder. Kendisine hele o aralık mukabele etmiye gelmez, çünkü galip olan şüphesile derhal tıbbî bir sabotaj yapıldığına zahip olur. Ona on gün sonra hastanın iyileştiği veya iyiliğe yüz tuttuğu söylenecektir; amma hasta sonra yeniden hastalanabilir.

Hekimlere son derece düşmandır. Bir gün devlet bankasının pek sevdiği müdürü içki yüzünden hasta düşer. Stalin getirdiği üç hekime emir verir. «Bir malsanız bakınız, size iki hafta veriyorum, bu mühletin sonunda şu adamı ayakta görmeliyim yoksa siz bilirsiniz...»

1924 de siyaset havası fırtınalar içinde idi. On beş gün içinde Troçki hükûmeti devirip eline alacak diye ortalık titredi. Troçki bunu hattâ bir silâh patlatmadan yapabilecek bir mevkide idi. Bir bolşevik siyasî büroya «Troçkinin kılına hata gelirse Kızıl ordu taş üstünde taş bırakmıyacaktır!» diye tehdit yazıyordu. Stalinistlerin sinirleri tamamen gevşemişti; Troçki hâlâ kımıldamağa lüzum görmüyordu. Stalin Harkof'dan gizlice sevgilisi ceneral Furunze'yi getirtti. Moskova askerî idaresini eline teslim ederek neler yapılmak lâzımsa yapıldı ve vaziyet kurtarıldı. Troçki'nin yıldızı söndü. Stalin bu suretle tahtını ve hattâ başını kısmen bu cenerala borçlu olduğunu biliyordu. Bir gün ceneralin midesinden hastalandığını duyunca: «Ameliyat olacaksın, sana ihtiyacım var!» dedi. Getirilen hekimler ceneralin bu halde bir çok sene daha yaşıyabileceğini, halbuki ameliyat yapılırsa büsbütün kurtulmak da, ölmek de haritada yazılı olduğunu söylediler. O, mademki hekimler böyle söyliyor, demek ameliyat lâzımdır, zehabına düştü ve ameliyat yapılmasını emretti. General öldü, hekimler de menfayı boyladılar.

Prof. Ş. Ü.

334

luk eden bir ihlilâlciye ait bu hiyanet ve-
ların avlanma metodunu gösteren derstir.

Vesikaları

beraber çalışmağa imkân olup olmadığını anlamak lâzım. Temasa girmek, vazifeyi kabul ederse hayatını kurtarmayı temin etmek...

Hakkındaki maiûmat şunlar: Hafif seciyeli bir ihtilâlci. Fırkadan beklediğini görememiş ve inkisara uğramış... Ruhen nevmit ve müteessir... Sefalet içinde yaşıyor. Ailesi yok... Siyasî kanaatlerinden ayrılmasa bile, kendisinden istifade edilebilir. Elverir ki, ölümden kurtarılsın, sefaletten uzaklaştırılsın ve fırkasından intikam alması temin olunsun!...

Kurtuluş plânı: Uyuşulursa, kaleden kaçırılmak suretile kurtarılacaktır. Bu hususta tertibat alınacak... Hakkında şüphe çekmemek için, Çara karşı suikastta bulunan birkaç maznun ve mahkûm da kendisile beraber kaçırılacak... Bu hususta her gizli tedbir alınacak, firara bizzat sevkedilecekler, teşebbüsleri haberleri olmadan kolaylaştırılacak... Okladskiye, göreceği hizmete göre bir aylık bağlanacak, fırkasında ileri mevkilere çıkması için de herşey temin edilecek...

Bundan sonra yazılmış olan ikinci fiş, ruhiyatçı Marksef'in görüşündeki isabeti tesbit ediyor. Genç talebe, Okrana'nın birinci sınıf hafiyelerinden olmuştur. Âmirleri kendisinden tamamen memnundur.

Dosye 7 — Fiş No. 9

OKLODSKİ

Harikulâde mümtaz bir memur. Sezişi, zekâsı, kültürü yüksek. Narodnaya Volia âzalarını tekmil tanır. Bir çok mühim tevkifler onun himmetile olmuştur. Tecessüs, tetkik, tahmin kendisinde ihtiras haline gelmiştir. — Aylığı: ayda 350 ruble, masraf olarak az bir şey alır. Fakat hizmetlerile mütenasip olarak ne vakit, ne isterse vermek lâzımdır.

Artık Okladski habîs bir ruh almıştır. Bütün isyanlara ihtilâllere, fesatlara katılır; hattâ nihilist hareketlere durgunluk gelince kendisi kurar, elebaşı olur. 1882 den 1917 ye her hürriyet hareketine burnunu sokmuş ve ihtilâlcilerin itimadını kaybetmiyecek surette muhbirlik etmiştir.

Kiev'de polisin yıllardanberi aradığı Vera Figner'i tutturur. Nihayet arkadaşlarından bir kaçı şüphelenir, o bunu anlayınca, bir vesile bulur, seyahate çıkar, döner dolaşır, Paris'e gider. Rus dahiliye nazırına bağlı olarak çalışmaya başlar. İsmini, cismini, sicillini değiştirir. Artık o, Petrovski'dir ve zahiren yoldaştır. «Halkın İradesi Cemiyeti» âzasındandır. Orada, Lenin'in, Stalin'in, Kamenef'in Rikof'un mahremi olmuştur. Bu hal tâ 1917 ye kadar böylece gider. Ondan sonra ise Okrana kayıtlarında hiçbir iz mevcut değildir.

İhtilâlden sonra Çeke 8 yıl bu adamı aramış, asla izini bulamamış, nihayet 1925 de ihtiyar ve alil bir insan olarak, eski genç talebeyi ele geçirmiştir. İhtilâl Mahkemesinde Stalin, kendisini 1903 tarihinde Batumda yakalatan bu tip hakkında «İhtilâl intikam almaz!» sözü ile şahitlik ederek, onu ölümden kurtarmış ve kendisine yalnız 10 senelik bir nefiy cezası verilmiştir.

Nâkili: *Prof. Ş. Ü.*

STALIN NASIL YAŞIYOR?

Stalin çok zaman Moskova yakınında (Gorki) kasabasında Lenin'in son nefesini verdiği evde oturmakta... Bu yazlık evin eşiğinden diğer bir fanînin geçmesi pek seyrek bir hadisedir. Muhafızları gürcü ve (Oset) lerden mürekkeptir. Stalin, bu iki kavmin de dilini bilir. Bekçileri kendisine bütün ruhlarile bağlı kimselerdir. Her sabah erkenden zırhlı ve temizlikten parlıyan kapalı bir (Rolls Royes) markalı otomobil, evin kapısına gelir. Stalin yanındaki 3 memurla bu otomobil içinde (Kremlin) e gider. Arkasından, kızıl bayrağa mensup askerler dolu diğer iki otomobil...

O zırhlı (Rolls-Royes) Stalin aleyhine kurulmuş ve daha kurulacak birçok suikastlar neticesi kurşunlarla delik deşik olabilir. Fakat diktatör herşeyi evvelden düşünmüştür. Bu arabanın ismarlandığı fabrikadan ayni zamanda, ayni tipte beş araba daha alınmıştır. Bunlar hep el altındadır. En ufak bir tecavüz gölgesi dahi koklandığı zaman, tıpkı tıpkısına birbirine benziyen o altı araba aynı şekilde muhafaza altında olarak (Gorki) deki evden muhtelif fasılalarla ayrılır, Kremlin'e muhtelif altı kapıdan girer. Diktatörün hangi arabaya bindiğini şoförlerden de hiçbiri bilmez. Kremlin'de de Stalin'in ne zaman ve hangi kapıdan gireceği bilinmez. Diğer bolşevik şeflerin aksine olarak Stalin, hiçbir zaman sokaklarda yalnız dolaşmaz denebilir. Şedit bir kontrola tabi bulundurulan bolşevik içtimalarına bile, etrafında muhafızlar olduğu halde ve apansızın gelir. Dairesine hiç kimseyi yanında bir üçüncü şahıs olmadan kabul etmez. Hiç bir vakit kimse ile birlikte yemek yemez.

Kremlin'in geniş avlusunda arabasından iner inmez daima gayet dolu olan çalışma saati çalmış olur; içtimalar, konferanslar, mülâkatlar, isticvaplar, kararlar, kabul merasimi birbirini velyeder. Bütün imparatorluk kendi elinin içindedir. Muazzam bir idare makinesini yalnız başına o işletir. Akşamın geç saatlerine kadar çalışır. Her gün yazı masasının üzerine on altı, on sekiz saat eğilmiş olarak, vaktini, dosyalar arasında, milyonlarca nüfusun hayatını plânlara uydurmakla geçirir. Kendi kanaatlerine candan teslim olmuş, o kanaatlerini candan benimsemiş, emin yoldaşlar arasında yaşar.

Stalin'in hususî hayatı için hiçbir vakti yoktur; bununla beraber öyle bir hayat sürer ki, öbür komünistlerden hiçbirine benzemez. Genç yaşında (Svanidze) isminde bir gürcü kızı ile evlenmişti; bu hatun bir erkek çocuk bırakarak İhtilâlden evvel ölmüştür. Stalin kuvvet ve kudretin şahikasına çıktıktan sonra dağlı bir ihtilâlcinin kızı olan on beş yaşlarındaki (Nadia Alleluya) ile evlenmiştir. (Oset) olan bu genç kız, tam bir şark terbiyesile kocasına esirâne teslim olmuş ve dünyasını ondan ibaret bilmiştir. Bu hatun da öleli 20 sene oluyor. Rivayet edildiğine göre Stalin eski şark âdetlerine tevfikan, evden çıkarken onu kilitler ve anahtarı yanına alırmış... Bunun Stalin'i istihfaf için uydurulmuş bir masal olduğuna şüphe yoktur; fakat ne de olsa Stalin'in aile hayatına dair bir işaret olabilir.

Stalin evlât ve iyalini sever, onlara nazik ve iyi davranır ve kendisi için zerre kadar ehemmiyet vermediği refahı onlara saçar. Annesi, kunduracının karısı, eski dikişçi kadın, uzun zaman hayatta kalmıştır. Tiflis'te umumî valiye mahsus sarayda otururdu. Kadının bu Gürcistan paytahtındaki kuvveti hudutsuzdur. Hattâ Tiflis'te mutlak hâkim olarak bulunan (Eliara) yoldaş, ihtiyar kadın dairesine geçip bir şey istediği zaman ona kemal derecesinde hürmet ve itaat gösterirdi. *Prof. Ş. Ü.*

335

SON SÖZ

(Başı S. 2 de)

ceyş değişikliğiyle ve her zamankinden daha büyük bir cehd, azim, fedakârlık ve celâdetle hedefine tevcih ederken, Köprü ile Kadıköy arasında işliyen bir dolmuş motörünü ancak doldurabilecek halisler kadromuzla iftihar ettiğimizi, bu kadroyu Osmanlı devletinin başında bir sal üzerinde Rumeliye geçen kahramanlar demetine benzettiğimizi, bu toprakların mazi, hal ve istikbal ifadecisi olarak yalnız onları gördüğümüzü ve onlarla beraber, sal tecrübesinden (transatlantik) tecrübesine geçmeğe karar verdiğimizi ilân ederiz. Hiçbir şeyimiz yok; fakat Allahımız var... Allahtan mahrum olanın malik; ve Allaha malik olanın mahrum bulunduğu hiçbir şey yoktur! Hayr, olandadır. Ve bakalım ne olacaktır? Bu zamana kadar gelen (Büyük Doğu) macerasiyle, büyük bir faslın kapandığını, daha büyük ve bambaşka bir faslın açılması icap ettiğini; ya bunun açılması, yahut her şeyin kapanması zoriyle karşı karşıya geldiğimizi hep beraber anlıyalım!.. Temmet!!!

İdeolocya Örgüsü — BÜYÜK DOĞU

PARTİ

(Başı S. 3 te)

6 — Millet Partisini de, Demokrat Partinin bir azmanı; ve icabında ona karşı Halk Partisiyle veya Halk Partisine karşı onunla her ân ittifak ve ittihada müstait, sadece her iki tarafın birden muhaliflerini avlayıp onları kendi gayelerine zıt bir plânda depolaştıran, etekleri zirvesine, zirvesi de eteklerine düşman bir tereddüt ve tezat topluluğu kabul edebilirsiniz.

7 — O halde bu memlekette, İkinci Abdülhamid'in sukutundan, yani partilere meydan açıldığından beri tek parti kurulabilmiştir: Memleketin gerçek kurtuluşunu onun mahrem damarlarında ve öz kökünde aramayıp hep dış ve yabancı tesirlerin, garp diktelerinin, gizli ve açık emperyalist ve kapitalist güdümlerin gösterdiği yolda bulan ve sun'i maske farklariyle hep aynı protoplazmayı belirten, tek tipli uzviyetler... Bunların hepsi esasta birdir ve «millet-i vâhide» dir. Bütün bunların, yani birbirine muhalif geçinen uzviyetlerin ise birleştiği en ahenkli nokta, gerçek bir parti istidadına müştereken muhalif olmak, onu müştereken düşman telâkki etmektir.

8 — Kırk küsur seneden beri gördüğümüz kalbur üstü partiler, müştereken ve müttefikan, tarihi Türk bütünlüğünün ve Türk millî şahsiyetinin köküne, ruhuna ve cevherine muhaliftirler. Hiçbirinin de, yer yüzünde misallerini gördüğümüz, ideolocya ve dünya görüşü çilesi çeken hakiki parti şartlariyle alâkaları yoktur. Her şeyleri, sathî bir program, kıraat kitabı kadrosunda bir tekerleme edebiyatı ve üç maddelik birer umde açıkgözlüğünden ibarettir.

9 — Türk milletinin evvelâ üç, sonra bir, daha sonra yarım, en sonra çeyrek asırlık dünya muhasebesini yapacak ve ona gerçek kurtuluşu sağlıyacak olan partiyi, evvelâ üç, sonra bir, daha sonra yarım, en sonra çeyrek asırdan beri bekliyoruz. Particilik hayatımızda, henüz onun uzaktan benzeri ve andırıcısı bile şekillenmemiştir. Fakat elbette ki şekillenecek ve kendisini Türk milletine tanıtacaktır.

DEDEKTİF X BİR

Putlaştırma örnekleri: 1

Büyük Gazinin mukaddes ikametgâhı olan bu yer, bugün yalnız Türkiyede değil, bütün dünyada bir alem, bir sembol olmuştur. Onun Türk milletinin ruh ve kalbine telkin ettiği fikir ve hisleri kelimeler ve sözlerle ifade etmeğe kalkışmak muhali tesbite çalışmaktır. Çünkü Çankaya, bütün bir milletin beslediği fikir ve hislerin, bütün bir devrin açmış olduğu yolların ve teveccüh ettiği gayelerin bir hulâsasıdır. Türkün tab'ında meknuz olan kabiliyetlerin sırrı oraya sığınmış ve oradan mütemadiyen inkişaf ve inbisat ve intişar ediyor.

Çankaya bazan içine çekilmiş bir yanardağ ve bazan da indifaatta bulunan bir volkana benzer. Zira Gazi yalnız dâhi bir asker, devlet kuran büyük bir siyasi değil, aynı zamanda tecerrüt ve inzivayı seven, içinden âlemi ve kâinatı seyreden, cemaatlerin, cemiyetlerin mukadderatına hâkim olan kanunları keşfetmeğe çalışan ve bulan, muvaffak olan rakik ve hassas bir mütefekkirdir. Bu, temsil ve temessül devirleridir. Şimdi Çankaya sükûnete dalmış, tarih-i beşeri, dinleri, içtimaiyatı tetkik ile meşguldür. Türkün yaratıcı hamlesi kendisini topluyor, demektir. Fakat biraz sonra Çankayada indifaat devri başlıyacaktır ki, o ândan itibaren fikir ve his şelâleleri Türk muhitini kaplıyacak, yeni yeni ufuklar açılacak, mütemadiyen şuurlaşan Türk, bu ufuklara doğru koşacak, inkişaf etmekte olan kabiliyet ve istidatlarına yeni sahalar bulacak.

Eski Yunaniler, ilhamları, mâbutlar meskeni olan (Parnas) dağından alıyorlardı. Çankaya da bugün ve daima Türkün (Parnas)ı olacaktır. Ve Türk nesilleri ilhamlarını oradan alacaklardır.

Türk milleti onun mümini olduğu kadar o da Türk milletinin mutekidir. Zaten Gazi ile milleti arasındaki bu mütekabil merbutiyet ve derunî alâka değil midir ki, Çankaya'yı (Parnas)ın fevkine çıkarmıştır.

Çankaya hiç şüphesiz, müstakbel nesillerin ziyaretgâhı olacaktır. Bu muhakkak... Fakat cahil, zelil, fakir abidlerin değil; şeref ve haysiyetle muhat, münevver, izzeti nefs sahibi, hür ve serbest nesillerin ziyaretgâhı... Bu nesiller, bu mukaddes dağı ziyaret ederken- yeni kuruluşunun sırr-ı mevcudiyetine, mebde ve menşeinin hikmetine hulûl ederek- burasının vaktiyle vermiş olduğu ilhamların azamet ve kutsiyeti önünde diz çökecekler, millet muhabbeti, vatan aşkiyle dünyadan tecerrüt ederek bu çorak dağın başına çekilen dâhiyi rikkatli gözyaşları ve heyecanlı kalb muhabbetiyle takdis edeceklerdir. Bir millet için de ebediyet, işte bu gibi gözyaşları döktüren ve heyecanlar uyandıran mâbetlere ve sembollere malik olmakla müyesserdir. **ÇANKAYA** Ankara, Mart 1928 **Ağaoğlu Ahmet**

336